

dolenjka, d.d.
NOVO MESTO
 AKCIJSKA PRODAJA OD 25.9.1998 DO 10.10.1998
 V TRGOVINAH S TEHNIČNIM BLAGOM

barvni televizor 51 EVELUX	46.290,00 SIT
sušilni stroj WT 610 Gorenje	41.990,00 SIT
zamrzovalna omara F 24 Gorenje	68.990,00 SIT
električni štedilnik - steklokeramična plošča Gorenje HEC 799	samo 99.990,00 SIT

Caka vas še 20 artiklov po ugodnih akcijskih cenah. Vabljeni k nakupu!

DOLENJSKI LIST

Št. 39 (2562), leto XLIX • Novo mesto, četrtek, 1. oktobra 1998 • Cena: 210 tolarjev

ISSN 0416-2242

9 770416 224000

vaš četrtkov prijatelj

DOLENJSKI LIST

Ford Paič

Vabi na brezplačni zimski pregled!
 Krška vas ☎ 0608/59-059
 faks: 0608/59-359

Avto GALANT

izpušne cevi
 montaža

Ob potoku 10, Novo mesto
 tel.: 068/322-643, 322-278
 fax: 068/323-585

DEŽNIKARICA VELIKANKA - Letošnja jesen je gobarjem res nadeljena. Tudi priljubljenih marek je veliko, a tale, ki jo je v uredništvo prinesel 60-letni Milan Ugrinič iz Semiča, je gotovo nekaj posebnega. Zrasla je na 40 centimetrov dolgem močnem steblu, premer klobuka pa je 38 centimetrov. Milan, ki je gobar od otroških let in nabira kar okoli 30 vrst gob, je to dežnikarico našel v okolici Pugleda pri Semiču. (Foto: T. G.)

Ribnica v znamenju jezikoslovca patra Stanislava Škrabca

Škrabčevo leto

RIBNICA - V Ribnici so pred tremi leti odločili, da bodo svojo zgodovino predstavili na svečan način. Tako so lansko leto posvetili kiparju Francetu Gorsetu, letos, ko mineva 80 let od smrti jezikoslovca patra Stanislava Škrabca, pa se bodo z različnimi prireditvami odložili spominu na tega največjega slovenista 19. stoletja.

V torek so v Miklovi hiši odprli dve razstavi: "Grafike Pavla Medveščeka" in "Razvoj slovenskega knjižnega jezika od Trubarja do Škrabca". Slednja prikazuje knjižno bogastvo frančiškanskih knjižnic in je, kot je povedal predsednik delovnega odbora za organizacijo Škrabčevega leta v Ribnici pater Niko Zvokelj, "edinstvena in pomembna za vso Slovenijo". Škrabčev grob na frančiškanskem delu pokopališča na ljubljanskih Zalah bodo obiskali 6. oktobra, vrhunec kulturnih dogodkov, s katerimi se Ribnica oddoljuje svojemu rojaku, pa bo strnjena 10. in 11. oktobra.

10. oktobra bo slavnostni koncert, 11. pa maša zadušnica, ki jo bo daroval frančiškanski provincial Stane Zore. Sledila bo otvoritev prenovljene Škrabčeve rojstne hiše v Hrovači, ki naj bi v nekaj letih postala pomembna turistična točka. Obe mesti, Ribnica in Nova Gorica, ki sta usodno zaznamovali Škrabčevo življenje, pa bosta podpisali listino o prijateljstvu. M. L.-S.

Kako bi se obvarovali pred klorom?

KLOR '98 - Krška vaja, s katere je fotografija, naj bi pokazala, kako bi bilo ob izlitju klora. V mnogih je vzbudila vprašanje, ali ICEC Videm ni nevarnejši od nuklearke. (Foto: L. M.)

NAJISODOBNEJŠI ULTRAZVOČNI APARAT - Prejšnji torek so na priložnostni slovesnosti na kirurškem oddelku novomeške bolnišnice predali namenu najisodobnejši ultrazvočni aparat za kontrolo pretoka krvi skozi možgane pri posegih na velikih vratnih žilah. Aparat, ki so ga bolnišnici kupili Krka, Dolenjska banka in Telekom, je veljal 5 milijonov tolarjev, predstavnikom sponzorjev pa ga je razkazal prim. dr. Željko Ostojčić. (Foto: A. B.)

KRŠKO - V soboto je na območju krške tovarne celuloze in papirja ICEC Videm potekala republiška vaja zaščite in reševanja Klor '98. Z njo so preverjali strokovnost in usklajenost vseh služb in ekip, potrebnih za učinkovito posredovanje ob morebitnem izlitju strupenega klora. Dnevne zaloge klora v skladišču omenjene tovarne dosega tudi 160 ton, že izlitje ene same 50-tonske cisterne s tekočim klorom pa lahko ogrozi zdravje in življenje prebivalcev celotnega Posavja in dela Hrvaške.

Vaja, pri kateri je šlo za domnevno izlitje 20 ton klora iz cisterne ob nesreči na tovarniškem tiru, je pokazala, da so civilna zaščita in gasilci sposobni dobro opraviti delo. Uspela je tudi delna evakuacija prebivalcev. Večje težave so nastopile le pri določanju smeri vetra, kar pa je pri tovrstnih nesrečah nadvse pomemben dejavnik, zato čaka odgovorne odprave te pomanjkljivosti. Da klor ne bi več ogrožal Krškega, bo ICEC Videm moral zamenjati tudi sedanjo nevarno tehnologijo beljenja celuloze, celulozo namreč zdaj belijo s klorom.

L. M.

Berite danes

- stran 2:
• Slovenija varčuje na Dolenjcih?
- stran 4:
• Sodi so še polni starega vina
- stran 6:
• Zakaj naglica pri odkupu zemljišč?
- stran 7:
• Župan ni obljubil kadrovske čistke
- stran 8:
• Tilia dobila novo začasno upravo
- stran 10:
• "Dolenjska hodi vedno z menoj"
- stran 11:
• Za smrt prvošolca leto zapora

PROSLAVA 55-LETNICE 1. KONGRESA AFŽ

DOBRIČ - V Dobriču bo 11. oktobra proslava ob 55. obletnici 1. kongresa AFŽ. Program se bo pričel ob 10. uri pred osnovno šolo v Dobriču. Iz številnih slovenskih krajev se bodo obiskovalci pripeljali z avtobusi. Aktiv veterank pri Območnem odboru ZB NOB Novo mesto vabi na avtobus, ki bo iz dolenjske metropole odpeljal ob 8.30 in se bo ustavljal na postajališčih kot vsa leta doslej. Novomeščanom se lahko prijavite tudi telefonično na številko 325-1117.

KONCERT ORKESTRA IZ LANGENHAGNA

NOVO MESTO - Kulturni center Janez Trdina vabi jutri, 2. oktobra, ob 18. uri na koncert orkestra glasbene šole iz partnerskega mesta Langenhagen, prirejenega v čast 10-letnice sodelovanja med tem nemškimi mestom in Novim mestom.

PRESEDNIK KUČAN BO JUTRI ODPRL PRENOVLJENO GIMNAZIJO

NOVO MESTO - Prenovljeno novomeško gimnazijo bodo slovesno odprli jutri, 2. oktobra. Slovesnost se bo začela ob enih popoldne v športni dvorani Marof, slavnostni govornik bo minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber. Prenovljeno gimnazijo bo odprl predsednik Slovenije Milan Kučan. Ob odprtju bo še več prireditev. Tako bo 5. in 6. oktobra od 11.30 naprej v gimnaziji dan odprtih vrat, 7. oktobra, bodo ob petih popoldne odprli Seidlovo geološko zbirko, 8. oktobra ob 19. uri bo gimnazijska dramska skupina Audax Tabulatium izvedla gledališko predstavo Podgane, Upornik, Beli azil, 9. oktobra pa bodo na gimnaziji predstavili interesne dejavnosti.

PRVOVRSTNI KULTURNI DOGODEK

Že peti praznik slovenske grafike

Jutri se z otvoritvijo razstave slovenske grafike v gradu Otočec in razstave sodobne ameriške grafike v Kostanjevici začneja 5. bienale slovenske grafike Otočec-Nov mesto 98

NOVO MESTO - Prireditelji bienala slovenske grafike so po težavah, ki so v tem zadnjem obdobju tej prvovrstni kulturni prireditvi grozile, da je celo ne bo več, uspeli in bienale le izpeljali pod pokroviteljstvom predsednika Milana Kučana in ob glavnem mecenstvu novomeške tovarne

zdravil Krka ter podpora Mestne občine Novo mesto, ministrstva za kulturo, Dolenjske banke, Krke Zdravilišč, Narodne galerije v Ljubljani in Galerije Božidarja Jakca v Kostanjevici.

Tokratni bienale bo že peti, za mali jubilej pa se osrednja bienalna razstava vrača tja, kjer se je bienale pred enajstimi leti začel, na Otočec, kot razstavišni kraji jubilejnega bienala pa se zapisujejo še Kostanjevica na Krki in Ljubljana.

Prireditve ohranja zasnovano, kot si jo je zamislil pobudnik in "oče" bienala prof. Branko Suhy, žal pa zaradi razmer ni mogel izpeljati nekaterih novih zamisli, tako bienale ohranja troje sklopov: predstavitev dosežkov sodobne slovenske grafike na osrednji razstavi, ob nji pa še predstavitev velikih grafičnih dosežkov preteklosti iz svetovne umetnostne zakladnice,

ki bo z Dürerjevo apokalipso v Narodni galeriji, in predstavitev sodobne grafike ene od dežel sveta, tokrat ameriške. Na osrednji razstavi v gradu Otočec bodo razstavljena dela 26 slovenskih grafikov, med njimi tudi šest grafik Božidarja Jakca v počastitev stoletnice njegovega rojstva prihodnje leto. Slavnostna otvoritev razstave v gradu Otočec bo v jutri, 2. oktobra, ob šestih zvečer. Na otvoritvi bo po pozdravnih nagovorih novomeškega župana Francija Koncilije in predsednika upravnega odbora bienala dr. Tone Starca predsednik bienala Branko Suhy predstavil razstavo, nekaj misli bo izrekel tudi direktor Albertine z Dunaja dr. Konrad Oberhuber, otvoritveni nagovor pa bo imel predsednik Milan Kučan. Nagrade, grand prix Otočec in dve nagradi Novega mesta, bo podelil minister za kulturo Jožef Školčič. Za glasbeno popestritev bo poskrbel Slovenski kvintet trobil.

Prav tako ob šestih zvečer bo jutri v Galeriji Božidarja Jakca v Kostanjevici slovesna otvoritev razstave sodobne ameriške grafike. Otvoritveni nagovor bo imela veleposlanica ZDA v Sloveniji Nancy Ely Raphael, razstavo bo predstavil dr. Joel Eide, dobrodošlico pa bosta izrekla direktor galerije Bojan Božič in predsednik bienala Branko Suhy.

M. MARKELJ

S PUŠKO NAD GOBARJE

ČRNOMELJ - V torek, 22. septembra, nekaj čez poldne je Rom P. S. z Lokev nabiral gobe nad Butorajem. Nena doma je v bližini, kjer je gobe nabirala žena, zaslišal strel. Oba sta stekla do avta, žena pa mu je povedala, da je nanjo nekdo streljal in kričal, da kradejo. Skupaj z otroki so se odpeljali proti Butoraju in med vožnjo na jasi opazili neznanega moškega, ki je s puško ustrelil proti njihovem avtomobilu, vendar je na srečo zgrešil.

ŠE O PASTIRSKEM PISMU Obrekovalsko sekanje Gabra

Moralno in intelektualno bedno petdnevno sekanje in žaganje Gabra (Carpinus) v državnem zboru se ni moglo končati drugače kot se je. Dr. Slavko Gaber, minister za šolstvo in šport, stoji še trdneje kot prej, saj je razprava potrdila domnevo, da ne bo šlo toliko za napake in podkupljivost kot za poskus zrušiti človeka, ki odločno stoji za slovensko šolo, laično, neideološko in z zakonsko prepovedano konfesionalno dejavnostjo, s čimer pa se ožje vodstvo Cerkve (RKC) nikakor ne more sprizniti. In tako smo pri pastirskem pismu slovenskih škofov, ki zavoljo svojih enostranskih ocen in stališč v širši javnosti negativno odmeva.

Konec koncev se lahko človek čisto dobro namerno sprašuje, kaj se zadnji čas dogaja s Cerkvijo, zakaj ji tako zmanjkuje občutka za mero in za pristno krščansko učenje. Odkod ta nepotešena bojevitost v prizadevanju za še več moči, političnega vpliva, tuzemskega bogastva in blišča. Ji hkrati usihanje moralne moči in ugleda, na kar ne opozarja samo škof Grmič, res tako malo pomeni? Zakaj se najožje cerkveno vodstvo ne pomisli zahtevati vedno več, pa čeprav je to več v nasprotju z javno ustavo in zakoni? Zakaj se pri tem poslužuje načinov in metod, ki niso v čast njegovi verodostojnosti in dostojanstvu? Seveda sme vsakdo povedati in braniti svoje stališče, toda pomemben je tudi način. Pastirskemu pismu je moč očitati marsikaj, od preračunljivega čustvenega naboja, ki naj bi v vernikih zbudil občutek njihovega načrtnega zapostavljenosti v družbi, do šibke ali celo nikarkršne argumentacije, denimo o stopnji kriminalizacije v slovenski družbi, na kar je, žal brez ustreznega odmeva teologov, opozoril sociolog religije dr. Marjan Smrke iz Novega mesta.

MARIJAN LEGAN

5. bienale slovenske grafike

otočec / novo mesto
 2. oktober - 30. november 1998 / 2. oktober - 30. november 1998

BSG

5th biennial of slovene graphic art

glavni bienal / bienalni gosti
 AMERISKA GRAFIKA / AMERICAN GRAPHIC ARTISTS
 galerija božidarja jakca / božidar jakca gallery / kostanjevica na krki
 2. oktober - 30. november 1998 / 2. oktober - 30. november 1998
 DÜRERJEVA APOKALIPSA / DÜRERS APOCALYPSE
 narodna galerija, ljubljana / national gallery, ljubljana
 5. november - 31. december 1998 / 5 november - 31 december 1998
 glavni mecen / main sponsor: zdravil, tovarna zdravil, novo mesto

VREME

Nadaljevalo se bo spremenljivo vreme z občasnimi padavinami.

Škofovsko pastirsko pismo

Škofovsko pastirsko pismo je razburkalo strasti, kot jih že dolgo časa ni nobena stvar. Kako tudi ne, saj poslanica z vrha Katoliške cerkve meri na zelo pomembno družbeno področje. Pismo pripisuje slovenski javni šoli vrsto pomanjkljivosti, med temi, da ne vzgaja otrok skladno z družinskimi vrednotami. Sodeč po omenjenem cerkvenem sporočilu, v šoli v Sloveniji manjka nekaj pomembnega in to pomanjkljivost naj bi odpravili, če bi Cerkev dopustila več besede v javnem učno-vzgojnem procesu in ji - povedano naravnost - dovolili imeti v javnih šolah verouk. V tokratni anketi Dolenjskega lista sprašujemo, kaj menite o pastirskem pismu. Je pismo po vašem opozorilo na dejanske pomanjkljivosti v slovenskem šolskem sistemu? Je zgolj naključje, da je pastirsko pismo zagledalo luč dneva nekako prav v času, ko se je v parlamentu usul plaz obtožb na ministra Gabra in njegove podrejene? Naključje zbrani odgovori iz območja, s katerega poroča časopis, kažejo nenaklonjenost vmešavanju Cerkev v politiko in v delo šol. Verouku, ki je nedvomno cilj prvega moža Katoliške cerkve v Sloveniji, niso naklonjeni, češ da verouk ni isto kot pouk o verstvih. Slednji bi pomagal širiti splošno razgledanost, če bi enakovredno obravnaval vsa verstva, uvedba verouka pa bi pomenila slovo nevtralne šole v Sloveniji, za kakršno se je pred leti tako odločno zavzemala prav Cerkev.

STANKA ŠIMONIČ, zaposlena na ZIK Črnomelj: "Prepričana sem, da mora biti Cerkev strogo ločena od države. Ne sme se vtikati v življenje ljudi in sploh v vzgojo in šolstvo, s čimer mislim na nedavno škofovsko pismo. Vsak naj se sam odloča, kako bo živel, kako bo vzgajal, Cerkev pa se ne sme vsiljevati s svojo ideologijo."

ANA SNOJ, upokojena učiteljica iz Semiča: "Cerkev naj bo predvsem verska, ne politična ustanova. Predmet etika in verstva sodi v srednjo šolo, saj je to nujno za splošno razgledanost. V šoli bi bilo nasploh treba poudarjati splošno človeške vrednote. Včasih smo ocenjevali vsaj vedenje. Zakaj toliko kriminala? Vse preveč smo polni fraz o skrbi za mladino, te pa dejansko ni."

BOJAN NOVOSEL, direktor R-Contacta iz Ribnice: "Koncept javne šole ne dopušča vsebinskega prepletanja z zahtevo, ki jo izražata pastirsko pismo. V toliko je zato ta zadeva sporna. Osebno me verouk v šolah, kar zadeva prostor, ne bi motil, vendar pa bi se moral odvijati kot interesna dejavnost v okviru ostalih interesnih dejavnosti javnega šolstva."

MILAN MLAKAR, elektroinženir iz Kočevja: "Cerkev ima pravico povedati svoje mnenje in ga povedati tam, kjer je bilo povedano. Vendar pa se to sedaj izrablja v politične namene. Nekatere stvari, ki s pastirskim pismom nimajo nobene zveze, se sedaj tem povezujejo. Pastirska pisma so zadeva, ki jo škofje vsako leto naslovljajo na vernike, in letošnje ni prineslo nič novega."

JANA ŠENIČAR, uslužbenka v trebanjskem Trelesu: "Cerkev se na vsak način skuša vriniti v šolo, tudi s pomočjo raznih pritiskov. Mednje uvrščam tudi nedavno pastirsko pismo slovenskih škofov. Mislim, da ne bo nič narobe z vzgojo naše mladine, če bo ostalo pri laični šoli, kakršno poznajo tudi v številnih drugih evropskih državah. Kdor pač hoče verouk, si ga lahko poišče v cerkvah..."

DEJAN MARCOLA, študent tekstilne tehnologije v Ljubljani: "Čeprav sam hodim v cerkev, sem proti uvedbi verouka v šole. Mislim, da bi bilo za otroke bolje, če bi jih celovito seznanili o vseh verstvih, tako bi lahko, ko bi odrasli, že samostojneje oblikovali svoj odnos do religije in si izbrali pač tisto, kar jim najbolj ustreza. Vse ostalo bi bila prisila."

TAMARA MOLAN, samostojna podjetnica, doma v Sromljah: "Proti Cerkvi in veri nimam ničesar. Moj otrok bo hodil k verouku. Vendar sem proti temu, da bi bil verouk v šoli obvezen. Zakaj bi bil obvezen, ko pa nekateri ljudje niso verni. S sedanjimi nastopi se cerkev že vmešava v državne zadeve. To ni prav. Človek naj se samostojno odloča, ali bo hodil v cerkev ali ne."

MONIKA URBANČ, ekonomski tehnik iz Krškega: "Veroizpoved je prepričanje posameznika, človekova svobodna volja, zato sem proti temu, da bi v šole nasilno uvedli verouk. Sicer hodim v cerkev, ampak vedno po svojem prepričanju. Vzrok za pastirsko pismo je to, da v Sloveniji v politiki ne morejo organizirati, zato se je vmešala Cerkev. Cerkev naj ostane tam, kamor sodi."

JANEZ ZAFRED, profesor iz Novega mesta, upokojeni ravnatelj Srednje ekonomske šole: "V šoli politika in Cerkev nimata kaj iskati. Ideologizacije šole nikakor ne smemo dovoliti. Če se je šolstvo rešilo enega vsiljevanja, ne bo menda zapadlo v drugo. Predmet o zgodovini verstev ja, kot širjenje splošne razgledanosti, vendar morajo biti vsa verstva obravnavana enako, nikakor pa nisem za uvedbo verouka v šole."

Staranje kot izziv

Danes svetovni dan

Organizacija Združenih narodov je leta 1992 proglasila 1. oktober za svetovni dan starejših ljudi, da bi tako opozorili države in odgovorne ustanove ter ljudi na življenjske razmere in potrebe starejših. Na svetovnem gerontološkem kongresu lani v Adelaidi v Avstraliji, kjer je sodelovala tudi Slovenija, je bila sprejeta deklaracija o staranju. Predstavnik iz različnih držav in okolij so ugotovili, da je staranje prebivalstva svetovni izziv, ki zasluži temeljito strokovno in družbeno obravnavo. Starost naj bi bila odraz življenja ljudi skozi vsa obdobja, zato naj bi imeli skupni in celovit program kvalitete življenja mladit in starih. Deklaracija o staranju je uvod v mednarodno leto starejših, ki bo prihodnje leto pod okriljem OZN.

Lani decembra je slovenska vlada sprejela program skrbi za starejše do leta 2005, vendar je pomembno, da bodo najrazličnejši programi za starejše na državni in lokalni ravni usklajeni. Ker je v domovih za ostarele premalo prostora, bi bilo morda razmisliti o podeljevanju koncesij zasebnikom za varstvo manjših skupin starejših, kjer bi bilo bivanje tudi bolj prijetno in domače. Razviti bi bilo treba mrežo pomoči na domu, predvsem pa krepiti prostovoljno delo. Skupine starih za samopomoč, ki nastajajo tudi na novomeškem območju, so prav gotovo prvi odgovor na svetovni izziv.
J. DORNIŽ

Slovenija varčuje na Dolenjcih?

Šedem let prepozen glas Dolenjske na posvetu o gradnji prometnih povezav in vključevanju gospodarstva - Z gradnjo odsekov po letu 2000 bodo težave - Aktivno tudi za druge cestne povezave

OTOČEC - "Prej smo že preveč zapravili, ker pa so Dolenjci pri gradnji cest čisto na koncu, bomo pa pri njih malo prisparali!" je ponazoril razmišljanje v naši državi predsednik državnega sveta Tone Hrovat. Tako se je vključil v razpravo o gradnji prometnih povezav na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju ter o ustreznem vključevanju tukajšnjih izvajalcev, operative ter materialov. Predstavnik lokalnih skupnosti, gospodarstva in politike zahtevajo, da je treba zapostavljanju tega območja narediti konec, žal pa so se oglasili sedem let prepozeno!

Župani in gospodarstveniki dolenjske in posavske regije so zaskrbljeni, ker se gradnja dolenjskega kraka avtoceste odmika zaradi pomanjkanja denarja, skrbi pa jih lahko tudi izjava državnega sekretarja za ceste Žareta Pregelja, ki pravi, da je bilo doslej porabljenega že preveč denarja, zato bodo težave z vsemi odseki, ki se bodo gradili po letu 2000. Če se v druge smeri gradi izključno z denarjem iz proračuna in se pristaja vedno na nove rebalanse, naj bi proti Dolenjski razmišljali o koncesiji. Zaradi pomanjkanja denarja bo država najbrž zelo pritiskala na lokalne skupnosti, naj podprejo cenejše različice trase. To počne že zdaj, da omenimo samo grožnja ministra za okolje in prostor dr. Pavleta Gantarja na Otočcu, da se bodo, če dogovor ne bo mogoč, pač prej gradili drugi odseki.

Predstavniki lokalnih skupnosti in gospodarstva opozarjajo, da je

treba pravočasno zgraditi tudi primerne povezave na avtocesto. Belokranjci so pri tem omenjali cesto čez Gorjance in navezavo na bodočo avtocesto Karlovac-Rijeka, Novomeščani tudi železniško povezavo s Karlovcem in Reko. Posavce muči neizkoriščeno letališče v Cerkljah ob Krki in povezava Novo mesto-Krško-Zidani Most-Celje, ki, kot kažejo meritve, po prometnosti že dosega Trojanje.

Zdaj nastaja nacionalni program cestne mreže, zato večja aktivnost širše Dolenjske ne bo odveč, sicer bodo čez leta njegovi predstavniki spet jadikovali, da so v programu zadnji. V tem smislu je koristen predlog škofjanskega župana Janeza Povšiča, da bi se na takem posvetu dobivali vsake tri mesece in ne le vsake tri leta.

O vključevanju dolenjskega in posavskega gospodarstva v izgradnjo država ne more reči kaj koristnega, prav tako ne njeni

ministri ali sekretarji, zato pa lahko toliko več postorijo tukajšnja podjetja sama. Značilnost gradbene operative na tem območju je namreč, da je zelo razdrobljena in

Dolenjska regija s 5 odstotki vseh zaposlenih ustvari 7 odst. bruto družbenega proizvoda ter kar 15 odst. neto slovenskega izvoza, kljub temu pa razpolaga samo s 3 odst. osnovnih sredstev. To je rezultat stroškov s prestrukturiranjem podjetij in z odvečnimi delavci, za katere je tukajšnje gospodarstvo samo poskrbeo. Na območju je kar tretjina vseh državnih cest, vendar država namenja zanje samo dvajsetino vseh sredstev za vzdrževalno-investicijske dejavnosti. Še več, novomeški župan Franci Koncilija je celo povedal, da občina v tem letu ni dobila niti tolarja za investicijsko vzdrževanje cest, slabo pa kaže tudi v naslednjih letih.

zato šibkejša. Poleg tega združevanje ni nujno le zaradi gradnje avtocest, ampak tudi zaradi drugih predvidenih državnih naložb na tem območju - gradnje verige savskih elektrarn, hitre železnice ipd. Toda kdo in kdaj bo napravil prvi korak k združevanju?
B. DUŠIČ GORNIK

V Evropo z več patriotizma

Srečanje borcev NOB v krajih pod Gorjanci

ŠENTJERNEJ - Tradicionalno srečanje članov ZB NOB iz treh dolenjskih občin, veteranov nekaterih brigad NOV in simpatizerjev organizacije je minulo soboto poteklo v spominjanju na nekatere obletnice iz let osvobodilnega boja. Tako so se že dopoldne borci Gubčeve brigade zbrali na pokopališču v Grobljah ter ob navzočnosti častnega voda SV počastili spomin na tam pokopane tovariše, spomnili pa so se tudi grobov v Ledeči in v Tomažji vasi.

V kapeli stare gotske cerkve pleternskega samostana je borcem Gorjanskega bataljona, drugih enot in veteranom iz domačih občin obudil spomine na pleternskega priorja dr. Leopolda Edgarja-Lavova Jože Penca-Dečko. Dodal jim je svoje poglede na razvoj in delovanje OF ter narodnoosvobodilnih odborov pod Gorjanci. Med drugim je poudaril, da tudi 23 km dolga in 6 metrov široka žična ovira ter 31 italijanskih bunkerjev vzdolž nje ni moglo preprečiti stikov med enotami NOV in dolino, ki je delovala v vrstah OF. Pred kapelo je nato partizanski general Lojze Hren opisal napad Cankarjeve in 13. hrvatske proletarske brigade februarja 1943 na belogardiistično postojanko v pleternskem samostanu.

Pred spomenikom šentjernejskih talecev so sorodniki in domačini položili cvetje, žrtve pa so počastili tudi pevci iz Orehovice. Kmalu po 13. uri je na hipodromu v Šentjerneju župan Franc Hudoklin pozdravil številne goste in udeležence spominkega srečanja. Ignac Golob, upokojeni diplomat, je za njim podčrtal smisel zgodnjega načrtnega upora proti nacifasizmu in med drugim dejal, da je bil boj za ohrani-

tev Slovenije hkrati tudi boj za novo Evropo, v katero zdaj vstopamo. Vstopnico vanjo smo si kupili že z našim uporom, ki ga brez slovenskega kmeta ne bi bilo mogoče urediti. Nova Evropa gleda v sedanjost in prihodnost, vanjo pa žal vstopamo razcepljeni in brez pravega patriotizma. Ohranjati in spoštovati moramo preteklost in dosledno gledati naprej. Ne bi bilo pravično in ne pametno zanikati prehojeno pot, saj ima ves svet do minulosti že davno razčiščene vse poglede in ocene.

Zbrana sta pozdravila v imenu hrvatskih borcev tudi Vinko Šunjara in narodni junak Rado Bulat, Tone Poljšak pa v imenu GO ZB NOV Slovenije. Kulturni spored so popestrili učenci domače osnovne šole, amatersko gledališče iz Prečnje, orcheovski pevci in šentjernejski pihalni orkester.

T. GOŠNIK

JEDRSKA ELEKTRARNA V AVGUSTU

KRŠKO - Jedrska elektrarna Krško je v avgustu, ko je obratovala s 100-odstotno razpoložljivostjo in 95,7-odstotno izkoriščenostjo, proizvedla 441.435 MWh električne energije. Plinski in tekočinski izpusti elektrarne v okolje so se gibal v dovoljenih okvirih. V skladišču nuklearke so v avgustu nanovo shranili 4 sode s srednjeraadioaktivno vsebino, s čimer je skupno število sodov z radioaktivnim materialom naraslo na 4.061.

LE POLOVICA PRI PODPISU - Agencija K2M iz Dolenjskih Toplic, ki je v minulem obdobju uspešno izvedla nekaj obkolpških projektov, je skušala pridobiti k ustanovitvi medregijske razvojne koalicije občine Črnomelj, Kočevje, Metlika, Osilnica in krajevno skupnost Kostel kot predstavnicu bodoče občine Kostel. K podpisovanju pisma o nameri so se v podedeljevanju v Metliki zbrali le župani Janko Veber iz Kočevja, Ivan Bukovec iz Semiča in Branko Matkovič iz Metlike. Ugodno so ocenili predstavljeno vizijo o skupnih razvojnih projektih, pismo o nameri podpisali in objubili k zamisli pritegniti še župana Andreja Fabjana iz Črnomlja, ki se podpisovanja ni udeležil zaradi pomislekov, ter Antona Kovača, župana iz Osilnice in predsednika KS Kostel Franca Vršnika, ki sta najpavila svoj prihod, a ju pri podpisu ni bilo. (Foto: T. Jakše)

O DOLENJSKEM KRAKU AVTOCESTE - Minister Pavel Gantar je na Otočcu omenil štiri sporne odseke, ob katerih se porajajo strokovne, politične in finančne dileme: Trebnje, Igmanco, Karteljevo in Čatež. Že precej daleč se menda z dogovorom pri Trebnjem, vendar še ni odločeno, ali naj gre trasa od sedanjih cest ali po pobočju. Na območju Igmanca postajajo bolj sprejemljiva različica, ki se približuje cerkvi sv. Ane, na Karteljevu pa ostajata dve skrajni možnosti: lokalna skupnost podpira rešitev z viaduktom in tuneli, predlagatelj pa cenejšo možnost, ki je po Gantarjevem mnenju z vidika okolja sprejemljiva. Tudi na Čatežu potek avtoceste ob naselju še ni usklajen. (Foto: B. D. G.)

Ljubljansko pismo

POKOJNINSKA REFORMA

Najtežje bo vpeljati višjo starostno dobo

Evropa dela dlje

LJUBLJANA - Zdaj gre za res. Ministrstvo za delo je sredi septembra organiziralo mednarodno konferenco "Pokojninski sistemi in njihove spremembe v EU in Sloveniji na pragu 21. stoletja".

Najpomembnejša sprememba v predlaganem zakonu je po besedah ministra Antona Ropa povečanje dejanske upokojitvene starosti. Primerjave s tujo pokojninsko zakonodajo in prakso kažejo, da sta naša zakonodajna določena starostna meja in dejanska starost ob upokojitvi med najnižjimi ne le v Evropi, temveč tudi v svetu. Večini evropskih držav je starost, pri kateri je mogoče dobiti pravico do pokojnine, 65 let in je enaka za moške in ženske oziroma se med spoloma postopno izenačuje.

Da je do sprejetja novega pokojninskega zakona še dolga pot, je razvidno predvsem iz

stališč Demokratične stranke upokojencev o "novostih", zapisanih v predlogu zakona. Tako zavračajo predlog o enkratnem letnem usklajevanju pokojnin (zanaprej!), ker bi to pomnilo v naših razmerah, ko imamo letno še vedno okoli 8- do 10-odstotno inflacijo in jo plače mesečno "lovijo", vse večje zaostajanje pokojnin za plačami. Pogoji za letno usklajevanje pokojnin bodo dozoreli šele tedaj, ko letna stopnja inflacije ne bo višja kot 2 do 4 odstotke in se bodo tudi plače usklajevale enkrat letno.

DeSUS nasprotuje tudi nadaljšanju starostne dobe kot pogoju za upokojitve. Tako sodi, da bi predlagatelj pokojninske reforme morali prej odgovorno preučiti vse možne, zlasti za ljudi negativne posledice takšne ureditve in jasno povedati, kako bo država te probleme reševala, če jih sploh misli reševati. Kam na primer z mladino, ki bo zaradi tega podaljšanja ostala na cesti, kaj z ogromno množico nezaposlenih, kaj s tistimi, ki danes po petinštiridesetem letu ostanejo brez zaposlitve in se praviloma ne morejo več zaposliti? Predlagano podaljšanje starostne dobe bi nedvomno mnoge med njimi odrinilo za velik del njihovega aktivnega življenja med socialne podpirance, čeprav si tega ne želijo, še manj pa za služijo.

VINKO BLATNIK

DEŽNIKI - Glavna zvezda dneva Renaultovih odprtih vrat v Sloveniji ob 100-letnici te avtomobilске firme je bil dežnik. Napoved, da bodo ob tej priložnosti obiskovalci lahko za simbolično ceno 100 tolarjev kupili velik dežnik, je povzročila pravo marelsko hysterijo. V novomeškem TPV Avtu je dežnikov zmanjkalo že prvo uro prvega dne odprtih vrat. Obiskovalci, od otrok do upokojencev, so ob odprtju prodajnega salona, ignorirajoč vse razstavljene avtomobilске novosti, tako navalili proti dežnikom, da niso mogli do njih, komur pa je ta podvig uspel, se je s trofejno komaj prebil na plano. Sele ko je dežnikov zmanjkalo, so se zaposleni lahko posvetili tistim obiskovalcem, ki so jih poleg dežnikov malo zanimali tudi avtomobili.

STEBRIČKI - S parkiranjem v Novem mestu je križ. Pa ne zato, ker ne bi bilo kje pustiti avtomobila, ampak zato, ker ga hočejo nekateri pustiti, kjer se jim zahoče. Najbolj objestnih pri tem ne ustavijo niti beltonski stebrički. Pred Dolenjsko banko in Zavarovalnico Tiliosu jih oni, ki imajo odbijajoče tako trde kot glave, več celo podrli. Pred dnevi jih je, ojačane in bolj na gosto, dal na novo postaviti zagnani sekretar za komunalne dejavnosti na občini Feliks Strmole, zato se jih je že prejelo ime Feliksovi stebrički.

RAZSTAVA - Izvrstna arheološka razstava Kapiteljska njiva v Dolenjskem muzeju se skoraj po letu dni zaključuje. Ogledalo si jo je več kot 10.000 obiskovalcev iz cele Slovenije pa tudi iz tujine. Žal se je ponovno potrdilo reklo, da nihče ni prerok v svoji domovini. Se najmanj zanimanja je ta v svetovnem merilu pomembna in ugledna prireditve vzbudila med domačini. Priložnost se jim nudi samo še do konca tedna, v soboto po razstavi še zadnje obiskovalce popeljal njen avtor arheolog Borut Križ.

Ena gospa je rekla, da mora biti Labodove delavke nore na smučanje. Zakaj bi sicer vodstvo zavlačevalo izplačilo regresa do nastopa zime.

VABILO PEVKAM
RATEŽ - Ženski pevski zbor turističnega društva Ratež, ki ga vodi Romana Križman, vabi v svoje vrste nove članice. Ljubiteljice petja naj se oglasijo ob ponedeljkih ali sredah med 7. in 8. uro zvečer v osnovni šoli Brusnice.

NARODNI PARKI AMERIKE
NOVO MESTO - V veliki čitalnici študijskega oddelka Knjižnice Mirana Jarca bo jutri, 2. oktobra, ob šestih zvečer predavanje z diapozitivi. Uroš Ravbar bo predstavil čudeže narave v najprepsih narodnih parkih Amerike.

Suhokranjski drobiž
KOS V OKVIRJU - Božo Kos je že pred leti narisal učencem osnovne šole na Dvoru risbo, ki je bila žal dolgo brez okvirja. Mizar Bogdan Zupančič z Jame, steklar Bone Kastelec in Stane Maver z Dvora so pripomogli, da zanimiva karikaturna sedaj uokvirjena visi v šolski učilnici.

ZUPAN V ŠMIHELU - Na slovesnosti ob 90-letnici cerkve sv. Mihaela v Šmihelu pri Žužemberku se je domači župnik Drago Markuš lepo zahvalil prisotnim, posebej še generalnemu vikarju nadškofije Božidarju Metelku, deknanu Povirku, župnikom iz Lagradca, Dobrnica, Ambrusa, Krke, Dol. Toplic, in šmihelskemu rojaku Ivanu Hočevarju, ki je ob tej priložnosti prišel v domačo cerkev. Ni se pozabil zahvaliti tudi predsedniku KS Žužemberk Francu Škufci, ki je na slovesnosti moral berilo, in ga preimenoval kar za upana občine, česar mu zaradi številnih skrbi in dela v župniji niti ni zameriti.

VESEL ZAKLJUČEK - Na zadnji prireditvi v gradu Žužemberku je bilo prav veselo. Za to so poskrbeli Trio najstniki, pa tudi gospa, ki je vriskala in v rokah prtelala ragljo, kot bi bila na ohe-

S. M.

LANGENHAGEN - NOVO MESTO, DESET LET USPEŠNEGA SODELOVANJA - "Veliko prijateljstev in tesnih vezi se je skalo med desetletnim partnerskim sodelovanjem med Novim mestom in nemškim mestom Langenhagen," je poudaril novomeški župan Franci Koncilija na nedeljskem sprejemu nemške delegacije, ki je pripotovala na Dolenjsko pod vodstvom neutrudne Anelise Rudolph. Za vstop v Evropo, kot so zmotno menili nekateri, ne bo dovolj zgolj mednarodna priznana utrditev slovenske državnosti, evropske povezave poleg usklajenosti naše zakonodaje z evropsko terjajo tudi neposredne stike z mesti, ki so članice Evropske skupnosti. In Novo mesto jih ima, saj že deset let uspešno sodeluje z mestom Langenhagen iz Spodnje Saške, dežele novega nemškega kanclerja Gerharda Schröderja. Desetletnico nepozabnega partnerstva bosta Novo mesto in Langenhagen proslavila delovno. Že 2. oktobra bo ob 18. uri v Kulturnem centru Janeza Trdine koncert glasbene šole iz Langenhagna, 23. oktobra bo Novo mesto ponovno obiskala delegacija nemških prijateljev pod vodstvom županje Waltraud Krückeberg in mestnega direktorja Klaus Rosenzweiga. Ob tej priložnosti bo na Novem trgu v Novem mestu odkrije spominske plošče v počastitev desete obletnice sodelovanja med mestoma. To bodo 30. oktobra počastili tudi v Langenhagnu, kamor bodo poleg župana in članov občinskega sveta odpotovali tudi učenci novomeške glasbene šole in Dolenjski oktet. Na sliki: utrinek s sprejema nemških prijateljev v Krkinem hramu na Trški gori. (Besedilo in slika: B. Avbar)

DOLENJSKI LIST

NASTOPILA TUDI MILA KAČIČ - S prebujenimi spomini zaključili letošnje grajske prireditve. V soboto, 26. septembra zvečer je Turistično društvo Suha krajina še zadnjič imelo v gosteh trojico pesnikov, mlado in obetavno Meto Mivšek, znanca žužemberških grajskih pesniških večerov Jurija Marussiga in odlično igralko in pesnico Milo Kačič. Jurij Marussig, sicer učitelj matematike v šoli na Igu, vedno znova odkriva mlade talente, včasih pa kakšnega pripelje tudi na žužemberške večere. Tokrat je z njim prišla mlada glasbenica Lidija Virant, občinstvu pa so se predstavili tudi mladi glasbeniki z imenom Trio najstniki. (Foto: S. Mirtič)

Le povezani kos tuji konkurenci

Mercator širi svojo dejavnost in razvija regijske firme - Mercator Dolenjska združuje 5 nekdanjih firm - Gradnja velikih prodajnih centrov - Nujno zniževanje stroškov in povezovanje

NOVO MESTO - Trgovsko podjetje Mercator Dolenjska se je z letošnjim letom še povečalo, pridružila sta se mu še Mercator Krško in Sevnica, tako da ima na Dolenjskem, v Beli krajini in v Posavju okrog 160 trgovin in skupaj več kot 900 zaposlenih. Mercatorjeva strategija je razvijanje regijskih firm in širitev trgovske dejavnosti na območja, kjer se niso prisotni.

V teh letih se je pokazalo, da hočejo kupci na enem mestu dobiti vse, zato v Mercatorju načrtujejo gradnjo večjih nakupovalnih centrov, takšnih, kot so že v Kopru, v vseh večjih krajih oz. regijskih središčih, med drugim v Novem mestu. Načrtujejo pa tudi gradnjo prodajnega centra v Metliki, v bližini mednarodne mejnega prehoda. "V Mercatorju si prizadevamo, da bi postali najboljši trgovec v regiji, kar pomeni dolgotrajno, vztrajno in kvalitetno delo, katerega rezultati se bodo pokazali šele čez čas," je povedal direktor Mercatorja Dolenjske Stanislav Hribar.

trgovino leta preizkušnje. "V Mercatorju menimo, da je prihodnost slovenske trgovine le v povezovanju, vendar ne po sistemu

Stanislav Hribar

Mercator pokriva okrog 17 odst. slovenskega trga in si je zadal da ta odstotek poveča na 20. Ko pa bodo zgradili tudi velike prodajne centre, predvidevajo, da bi moral njihov delež znašati 30 odst. Prihodnja leta bodo za slovensko

Vaje NATO bodo tudi v Šentjerneju

Svetnikom sta jo predstavila predstavnika ministrstva za obrambo - Povračilo za uporabo in škodo povzročeno na zemljiščih - Najem kredita za komunalno infrastrukturo

ŠENTJERNEJ - V ponedeljek je šentjernejski občinski svet na svoji 38. seji obravnaval zelo obsežen dnevni red. Med najbolj zanimive točke je prav gotovo sodila predstavitev vaje NATA v Sloveniji, ki bo potekala tudi na območju šentjernejske občine.

Predstavnika ministrstva za obrambo sta svetnikom razložila, da bo na območju Dolenjske, Posavja in Kozjanskega v času od 14. novembra do 2. decembra potekala vojaška vaja NATO, katere osnovni cilje je preveriti delovanje sil NATO in partnerskih sil v okviru mirovne operacije v namišljenem okolju. To bo tudi največja vaja NATO v Sloveniji do sedaj. Na vaji bo poleg Slovenske vojske in oboroženih sil držav NATO ter držav Partnerstva za mir sodelovala tudi slovenska civilna obramba. V tem času bo na tem območju povečan promet, čeprav naj bi bila vaja čim manj moteča za prebivalstvo. Tudi za vojsko bo primarno veljala slovenska zakonodaja, tako bodo morali za zapore cest ipd. pridobiti soglasja naših upravnih organov.

Predstavnika obrambe sta še povedala, da bodo imeli lastniki zemljišč, ki jih bo uporabljala vojska, pravico do povračila za uporabo in pravico do povrnitve škode, če bo do nje prišlo. Čeprav predvidevajo, da velike škode ne bo, saj na vaji ne bodo uporabljali oklepnikov. Sicer pa bodo potem, ko bo v celoti znan potek vaje, le-to in tudi ozemlja, na katerih bo potekala, predstavili v medijih. Pripravili bodo tudi javni vpoklic zemljišč in objektov. Ker bodo v tem času tudi lokalne volitve, bo potrebno še toliko več dogovarjanja in sodelovanja.

Nadalje so se svetniki pogovarjali o kategorizaciji občinskih cest v občini. Šentjernejska občina je ena prvih v Sloveniji, ki je to kategorizacijo že opravila in hkrati z njo pridobila za več kot 30 km dodatnih cest, kar pomeni, da bo

zato iz proračuna že prihodnje leto prejela več denarja za njihovo vzdrževanje. Svetniki so sprejeli osnutek odloka o kategorizaciji cest v občini Šentjernej in tudi predlog osnutka odloka o občinskih cestah v občini.

Ker se v Šentjerneju pospešeno pripravljajo na rekonstrukcijo križišča - z gradnjo naj bi začeli v začetku novembra - so se svetniki odločili tudi o najemu dolgoročnega kredita za obnovo in gradnjo vodovoda, kanalizacije in plinovoda na tem območju. Najem kredita je predlagalo javno podjetje Komunala iz Novega mesta, saj za to investicijo v letošnjem planu nimajo predvidenega denarja. Župan Franc Hudoklin je povedal, da imajo že izbranega izvajalca del za rekonstrukcijo križišča, to je novomeško Cestno podjetje. Telekom in Elektro bosta za obnovo prispevala lastna sredstva,

ker pa jih Komunala za to nima, so predlagali najem kredita v višini 80 milijonov tolarjev. Svetniki so predlog sprejeli.

J. DORNIŽ

ZAHTEVE SINDIKATA REVOZ
NOVO MESTO - Nedavno ustanovljeni Sindikat Revoz zahteva del nekdanjega skupnega sindikalnega premoženja, ki si ga je po njihovem samovoljno prilastila Zveza svobodnih sindikatov Slovenije. Svojo zahtevo opirajo na dejstvo, da je bila v nekdanji IMV od 6.800 zaposlenih večina v sindikatu. "Smo solastniki palače v Dalmatinovi 4 v Ljubljani, 100 stanovanj, apartmajev na morju in v planinah, dragih avtomobilov. Zahtevamo delež imetja območnih organizacij, in to v denarju in nepremičninah, delež premoženja Delavske hrnilnice itd.," pravi predsednik Sindikata Revoz Janez Jakša.

Srečanje izgnancev na Bučki

Na prireditve prišli izgnanci iz cele Slovenije - Govor Štefke Kučan - Pismo predsedniku vlade

BUČKA - V petek, 25. septembra, so se na Bučki zbrali na prireditvi ne le izgnanci z Bučke in okoliških vasi, ampak so se pripeljali tudi izgnanci z Rake, Studenca, Sevnice, Novega mesta in od drugod. Na zborovanje so prišli tudi predsednik in predsednica društva izgnancev Slovenije, člani IO DIS in predstavniki 82 krajevnih organizacij društev iz vse Slovenije. Na srečanju jim je spregovorila tudi žena predsednika RS Štefka Kučan, ki je ob tej priliki častno razvila prapor Krajevne organizacije DIS Bučka.

ŠTEFKA KUČAN NA BUČKI - Po razvitju prapora so se ji Bučani zahvalili in ji poklonili darilo v spomin na srečanje z izgnanci na Bučki.

Iz zborovanja so poslali pismo dr. Janezu Drnovšku, predsedniku vlade RS, naj vlada čimprej sprejme tudi predlog zakona o skladu za poplačilo vojne odškodnine in ga pošlje v drugo obravnavo v Državni zbor. V pismu so še zapisali, da bi morala Slovenija z Nemčijo končno skleniti sporazum o plačilu vsaj dela vojne škode v slovenski sklad. Saj bi tako države lažje poravnala vojno odškodnino slovenskim izgnancem in drugim žrtvam vojnega nasilja. Pismo so poslali tudi predsedniku Janezu Podobniku, naj v Državnem zboru pospešijo sprejem zakonodaje, ki zamuja že 50 let.

Udeležencem sta pismo poslala tudi minister mag. Anton Rop in poslanec Državnega zbora mag. Franc Žnidaršič, ki so ga Nemci kot enoletnega otroka skupaj z vso družino in vsemi krajani Bučke leta 1941 pregnali v nemška taborišča.

Srečanje na Bučki je izžarevalo izjemno vzdušje, veselje in srečo. Dobro razpoloženje so ustvarjali še po prireditvi krajevni pevci Fantje z vasi, registi

• V svojem govoru je Štefka Kučan poudarila, na bi se nikoli več zgodilo to, kar se je zgodilo njim, in se zavzela za poplačilo vojne škode, čeprav denar ne more povrniti izgubljenih otroških in mladih let. "Gre za pravico in pravičnost," je dejala.

Zveze lovskih družin Novo mesto in harmonikarji.

GREGOR KAPLAN

SREČANJE DEFEKTOLOGOV SLOVENIJE - Mimoli petek je v Novem mestu potekalo 11. srečanje društva defektologov Slovenije. Že tradicionalno enodnevno srečanje se je začelo v Kulturnem centru Janeza Trdine, kjer je bila tudi svečana slovesnost in podelitev plaketa Antonja Skale. Omenjena priznanja za uspešno delo je prejelo šest strokovnjakov iz cele Slovenije in Mladinski dom Maribor. Hkrati so za častne člana Društva defektologov imenovali Štefko Kučan, Emila Ulago in dr. Ivana Vivoda. Goste je v imenu organizatorja najprej pozdravila ravnateljica OŠ Dragotina Ketteja Breda Oklešen, zatem predstavnica društva defektologov Slovenije Tatjana Somrak, slavnostni govornik pa je bil predsednik Državnega sveta Tone Hrovat. V kulturnem programu je z več pesmimi nastopil Dolenjski oktet. (Foto: J. Dornič)

J. DORNIŽ

Šola je bila vedno duša kraja

Šola Suhor je letos še brez kombiniranih oddelkov, toda bodočnost je črna

SUHOR PRI METLIKI - Vodja podružnične šole Suhor Tončka Radkovič in njena sodelavka Milena Starešinič sta videli, kako so se na tej šoli obračala leta in desetletja, saj delata tu skupaj že tam od začetka sedemdesetih let. "Zdaj," pripoveduje Tončka, "imamo prostora dovolj, smo kadrovskega dobro zasedeni, saj nas v štirih razredih in v enem kombiniranem oddelku podaljšanega bivanja poučuje pet, od matične šole v Metliki pa dobimo vso pomoč v učnih pripomočkih in v vsem drugem, kar pri pouku potrebujemo. Za podaljšano bivanje je veliko zanimanje in ga obiskuje blizu polovica učencev, saj so njihovi starši povečini zaposleni v dolini in se ponavadi vračajo šele sredi popoldneva."

Stanje bi bilo idealno, če bi ne bilo vmes tudi nekaj čejev. Tudi na Suhorju, v tem na videz spokojnem belokranjskem kraju na prisojnjem obronku Gorjancev, so. Ze prvi je lahko usoden. Kažejo ga statistični podatki o rojstvih na tem območju. Ti pripovedujejo, da se kraj hitro stara in da bo dotok šoloobvezne mladine v prihodnjih letih vse manjši. Šoli najbrž že prihodnje leto grozi en kombiniran odderek, pozneje pa še več. To je širši družbeni problem, s katerim bi se morali hitro spopasti naši politiki in sociologi, da bi ohranili enakomerno poseljenost in življenje v pokrajini.

Drugi je v tesni povezavi s prvim. To je šolsko igrišče, ki ga

• **Jože Mozetič, ravnatelj metliške osnovne šole, katere podružnica je tudi Suhor, pravi:** "Zdaj je na šoli 45 učencev, in čeprav število rahlo upada, si vsi želimo, da bi šola v kraju ostala, saj se zavedamo, kaj to za kraj pomeni. Nekateri pritiski in izigravanja temu lahko samo škodujejo."

bili prizadeti kar trije učenci. Zdaj so se vozniki, ki uporabljajo prometnico skozi kraj, že precej disciplinirali, predvsem zaradi rednega policijskega nadzora. Policijska skrbi tudi za sprotno uvajanje novih učencev v zapleteni svet prometa in prometne varnosti, za kar jim daje Tončka Radkovič vse priznanje.

T. JAKŠE

NOV PASTORALNI CENTER IN RAZSTAVA - Dr. Rode je blagoslovil črnomaljski pastoralni center, sekretar Gabršček (drugi z leve) pa je v njem odprl razstavo Črnomelj - mesto pod mestom in stalno arheološko zbirko. (Foto: L. M.)

DAN EVROPSKE KULTURE

Črnomelj sega v antiko in še dlje

V četrtek je nadškof dr. Franc Rode v Črnomlju blagoslovil nov pastoralni center, državni sekretar Silvester Gabršček pa je v njem odprl stalno arheološko zbirko in razstavo

ČRNO MELJ - Z razstavo publikacij Bela krajina v srednjem veku v Ljudski knjižnici so se v sredo, 23. septembra, pričele prireditve, s katerimi se je Črnomelj letos prvič s 13 slovenskimi mesti vključil v projekt Dnevi evropske kulturne dediščine. Med pomembnejše gotovo spada slovesna otvoritev novega pastoralnega centra, ki ga je v četrtek, 24. septembra, po slovesni maši v tamkajšnji cerkvi blagoslovil ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, in otvoritev stalne arheološke zbirke in razstave z naslovom Črnomelj - mesto pod mestom, ki jo je odprl državni sekretar z ministrstva za kulturo Silvester Gabršček.

Slednji je v svojem nagovoru poudaril, da gre za veliko pridobitev za vso slovensko kulturo, kajti "ko se korenin zavemo, nas ni treba biti strah viharjev". Rezultate arheoloških raziskav, ki so pokazali, da Črnomelj ni le srednjeveško mesto, ampak sega poselelitev kraja tudi v antiko in še dlje, sta na kratko predstavila direktor Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto Danilo Breščak in dr. Phil Mason. Odločili so se, da arheološke ostaline predstavijo na mestu najdbe, zato je v projektu, ki je v glavnem delo arhitekta Milana Kovača, prišlo do spremembe. Ostanke antičnih in srednjeveških zidov je mogoče videti pod steklenim pohodnim podom pod glavno dvorano

pastoralnega centra, kar je posebnost. Črnomaljski župan Andrej Fabjan je opozoril, da je občina finančno sodelovala tako zaradi pomena arheologije kot zato, ker bo pastoralni center nudil prostor za razne prireditve. Zahvale so bili deležni ministrstvo za kulturo, ZVNKD, bivši in sedanji župnik, Vinko Podbevšek in Peter Sivec, ter drugi. Kulturni program ob otvoritvi so prispevali pevci župnijskega pevskega zbora ter mladinski tamburaški orkester pod

vodstvom Silvestra Mihelčiča ml., sledila pa je glasbena predstava

• **Prireditve ob Dnevih evropske kulturne dediščine so se nadaljevale še v petek, ko so domači igralci uprizorili gledališko igro Vojka Židarja Črnomaljska kronika - historična retrospektiva, ter v soboto, ko je v Črnomlju zaživela srednjeveška tržnica, ko so v Špelčevi hiši odprli razstavo del, nastalih avgusta v likovni delavnici mladih, z naslovom Črnomelj in njegovi ljudje in ko je dr. Phil Mason vodil predstavitev najnovejših arheoloških izkopavanj v starem mestnem jedru. Organizatorji prireditve so poskrbeli, da so ob tej priložnosti izšle tudi posebne zloženke.**

črnomaljskih skavtov Skavtska noč.

L. MURN

KAM Z NOVO BOGATO LETINO

Sodi so še polni starega vina

Ta konec tedna so Semičani že začeli s trgatvijo - Obilna, a malce slabša letina - Težave z odkupom grozdja - Kje pomoč države? - Priprave na martinovanje

SEMIČ - Najneestrpnejši so se že ta konec tedna odpravili v svoje vinograde pospraviti pridelek, vsaj zgodnje sorte grozdja. "Lani je bila letina obilna in dobra, letošnja bo količinsko enaka ali celo večja, jesensko deževje v septembru pa je povzročilo gnitje grozdja, tako da bo letošnji pridelek kakovostno slabši," je povedal predsednik Društva vinogradnikov (DV) Semič, Peter Malenšek. Tisti, ki bi radi pridelali boljše vino, bodo še malo počakali. Vsaj rdeče sorte grozdja nameravajo trgati v drugi polovici oktobra.

Društvo vinogradnikov Bele krajine, podružnica Semič, je organizirala vrsto tečajev: od predavanja o rezi in zaščiti vinske trte do tečajev kletarjenja v metliški vinski kleti ter priprav na trgatve s poudarkom na tem, kako se uporablja fraktometer. Letos so od kmetijskega inštituta dobili tehnološki list, kjer so strnjeli vsi napotki za trgatve in predelavo grozdja, dobiti pa se ga da v trgovini KZ Semič. Ne glede na ves trud, pa se bo očitno tudi letos ponovila stara zgodba - težave pri odkupu letošnjega grozdja.

Kot je dejal Peter Malenšek, gre za pravo vinsko krizo. "Semičani imajo trenutno v kletih ok-

rog 40 tisoč litrov starega vina. Problem je, da prodaja ne le zasta-

Peter Malenšek, predsednik DV Semič

Meteorski vzpon črnomaljskega Danfossa, d.o.o.

Jasna vizija razvoja

ČRNO MELJ - "Uspešni smo, ker izdelke prodajamo pod uveljavljeno znamko, ker imamo neprestan nadzor nad stroški in cilji, ker spremljamo razvoj tehnologije, ker se trudimo za varovanje okolja, ker nas je okolje sprejelo, ker se trudimo za pravilen odnos do zaposlenih, za večjo spodbudo ljudi, kajti prav slednji dajejo podjetju dušo," je sodobne managerske prijeme razložil direktor podjetja Danfoss Compressors, d.o.o., iz Črnomlja Leopold Panjan, ki je tu zaposlen že dvajset let.

Črnomaljski Danfoss je del mednarodnega koncerna Danfoss A/S iz Nordborga na Danskem, ki je tudi njen 100-odstotni lastnik. Proizvodni program sestavljajo hermetični kompresorji, namenjeni hladilni tehniki. Večino izdelkov vgrajujejo v domače hladilno-zamrzovalne aparate ali pa jih izvažajo predvsem v Nemčijo, Turčijo, na Dansko, v Pakistan in na Kitajsko. Podjetje je že oktobra 1995 pridobilo certifikat kakovosti ISO 9002, kot je povedal direktor, pa je sedaj v postopku pridobitve certifikata ISO 14 000. V letih 1996-98 je investiral okrog 80 milijonov nemških mark v povečanje proizvodnje.

L. M.

OD SINJEGA VRHA DO STAREGA TRGA

VINICA - Prejšnji mesec se je pričela rekonstrukcija ceste RT-919, odsek Vinica - Stari trg, oziroma od Sinjeve Vrha naprej. Investitor je ministrstvo za promet in zveze, Direkcija RS za ceste, izvajalec pa Cestno podjetje Novo mesto. Gre za približno devet kilometrov ceste, ki jo bodo utrčili in pripravili na asfaltiranje verjetno prihodnje leto. Kot je povedal predsednik KS Sinji Vrh Ivan Černjak, bo država prispevala okrog 70 milijonov tolarjev, spomnil pa je tudi na obljubo črnomaljskega župana Andreja Fabjana, da bo v času njegovega poslanskega mandata cesta združena do Starega trga.

ČRNO MELJ JE V ZNAMENJU OBVOZOV

ČRNO MELJ - Denar je bil razlog, da so kar nekaj časa odlašali, pred dvema tednoma pa so se v Črnomlju čisto zares lotili prenove osrednje Kolodvorske ceste, in sicer odseka od Hotela Lahinja do pošte. Tako je Črnomelj v znamenju Stevilnih obvozov in bo vsaj še dva meseca in pol, kolikor so predvidena tudi dela. Prenovo izvajajo delavci Cestnega podjetja Novo mesto, obnovili pa bodo komunalne vode pod cesto ter popravili kockasto cestišče.

KAM PA Z NOVIM? - Čeprav imajo v Semiču vinogradniki še

okrog 40 tisoč litrov starega vina, so zopet prehitro zavahali rokave ter se s škafi in brentami zapodili v svoje vinograde, čeprav bi bilo grozdje lahko še slajše. Kam bodo z novim vinom, saj bo letina tudi to jesen obilna, nikomur ni preveč jasno.

skem območju do Ljubljane in tako obudili sto let staro vinsko pot, udeležili so se ribniškega sejma. Gotovo pa so zaradi pišmeuhovskega odnosa države do njihovega dela najbolj razočarani vinogradniki.

L. MURN

Sprehod po Metliki

SIVČEVO KNJIGO VSI NAJBOLJŠI MUZIKANTI si je v Ljudski knjižnici prvi izposodil Edo Macele, gotovo najpopularnejši frajtonar na sončni strani Gorjancev. V zajetni bukvi je zaman iskal svoje ime in priimek, in da bi ga potolažil, mu je Janez Vraničar-Luigi razložil: "Edi, ti boš ovekovečen v drugi izdaji. V njej bodo menda namalani najmočnejši slovenski raztegovalec harmonik. Četudi bi bil delno slep, te Ivan Sivce ne bi mogel spregledati."

PRED METLIŠKIM GRADOM STOJI top iz prve svetovne vojne. Pred leti ga je okajena mladež večkrat spustila po klančku proti prvi dolenski hranilnici in posojilnici, zato ni nič čudnega, če je zdelan kot turška fana. Skrbniki so ga sicer za silo podprli, toda sesipal se bo že, če bo nanj sedla malo težja ptica. Pa ne gre samo za škodo, ki bi nastala v tem primeru, ne, top je nevaren. Streljal ne bo iz njega nihče, to je res, lahko pa cev prileti komu na nogo, denimo otroku.

VINO DELA ČUDEŽE, bedaki postanejo pod njegovim vplivom geniaci in obratno. Se pa zgodi tudi, da pod vplivom maligenov ostareli mladeniči iščejo po Metliki spominke plošče iz časov socialistične graditve. Tako je skupnica nekdanjih mladinskih aktivistov ponovno odkrila zarasčeno spominsko obeležje, zidano v skarpo kot "večni" spomin na mladinske delovne brigade. Odkritje jih je ganilo do te mere, da so v Grajski točilnici izpraznili sod s pivom.

Črnomaljski drobri

NOBENEGA DVOMA - Črnomelj se je vključil v projekt Dnevi evropske kulturne dediščine. O tem pričata ne le stalna arheološka zbirka in razstava Mesto pod mestom, pač pa tudi razrita Kolodvorska cesta, ki že na prvi pogled pove, da je Črnomelj res staro mesto. Delavci s stroji cele dneve rujejo in nekaj iščejo pod cesto ter tako sodelujejo pri raziskovanju črnomaljske preteklosti.

PRITEGNIL RODETOWO POZORNOST - Na nedavno otvoritvi in blagoslovitvi Pastoralnega centra v Črnomlju je bilo zelo slovesno, za kar gre pohvala vsem organizatorjem. Seveda so zbrani radi prisluhnili dr. Francu Rodetu, saj karkoli pove, ne gre neopazno mimo ljudi in predvsem medijev, toda tudi on je z zanimanjem prisluhnil kulturnemu programu in kar nekaj govornikom. Prav vidno pa je bil njegove največje pozornosti deležen arheolog dr. Phil Mason, ki vodi raziskovanja v Črnomlju. Na humoren, prirčen in nevsihljiv način je na kratko predstavil izkopavanja ter obenem pokazal tudi svoje že dobro obvladanje slovensčine. Dr. Rode je po nastopu pristopil k njemu, mu čestital in z njim malce poklepetal.

NAJ VELJA ŠE ZANJE - Na Sinjem Vrhu teče življenje skozi vse leto zelo mirno, le v začetku avgusta, ko je organiziran spust policistov po Kolpi, je drugače. Takrat si skozi vas privoščijo divjanje z avtomobili, tako da tamkajšnji prebivalci skorajda ne upajo iz hiš. Nekateri pravijo: "Ja, če smo dočakali 94 let, nas pa že ne bo zdaj kdo kar povozil na cesto." Najbolj pa jih jezi, da če drugačno obnašanje zahtevajo od ostalih udeležencev v prometu, zakaj to ne velja zanje. Sinjevrvhovi pravijo, da bodo prihodnje poletje takrat dva dni kar sami organizirali svojo varnostno službo.

Semiške tropine

POMEMBNA JE PRIPRAVA - Za Semičane je največji praznik v letu trgatve, in kot pri vsaki stvari, tudi tu ne gre brez dobrih priprav. Pred kratkim so prav v tamkajšnjih goricah našli navdih za svoje ustvarjanje umetniki iz različnih koncev Slovenije. Slikarske kolonije se udeležilo devet umetnikov in verjetno se jih bo kar nekaj vrnilo v Belo krajino na trgatve. Ni jim bila všeč le lepota pokrajina, pač pa tudi dobro vino, ki ga tu ne manjka.

KAM PA Z NOVIM? - Čeprav imajo v Semiču vinogradniki še

OD 1. SEPTEMBRA DODATNI ODDEREK - V prtiličju OŠ Belokranjskega odreda v Semiču so letos učilnico preuredili v nov odderek celodnevne varstva otrok, zaradi česar so prerezopredili sedanje oddelke. Tako sta sedaj v šoli dva oddelka vrta, in sicer celodnevni in letos prvič še poldnevni program, ki ju vodita vzgojiteljici Slavica Bukovec in Erika Volf - Grgič (na sliki s "svojimi" 43 otroci na igrišču). Kot sta povedali, so pridobitve veselje, veliko zaslug za to pa ima ravnateljica šole Silva Jančan, saj so preuredile učilnico v igralnico, ločni prostor za garderobo in preuredile obstoječih sanitarij v umivalnico, primerno predšolskim otrokom, ter nova sodobna oprema zahtevala veliko truda in prizadevanj. Vzgojiteljici sta povedali, da delajo po metodologiji Korak za Korakom, kjer je poudarek predvsem na igri v kotičkih, na upoštevanju individualnosti otrok ter na sodelovanju s starši. (Foto: L. Murn)

KORENITE SPREMENBE - v kočevski občini je zdaj uradno član kandidat za župana le Janez Černač, neuradno pa se pojavlja še troje imen. Med njimi je tudi sedanjí prvi mož kočevskega občinskega sveta. Če je to res in bi se zgodilo, da bi Košir postal novi kočevski župan, pa je neoporno, da bi Kočevska tedaj doživela korenite spremembe. Kako namreč tudi ne bi na čelu z možem, ki se je ob obisku predsednika državnega zbora Janeza Podobnika v Kočevski Reki pridružil prošnji domačinov, da bi jim pomagal, da bi lahko prihodnje leto dostojno proslavili 100-letnico domače šole, na samo njim logičen in razumljiv način - pa takoj dobil Podobnikovo obljubo, da bo zadevo uredil! Podobnik mu je namreč obljubil, da bo poskrbel, da bo dokončana cerkev v Kočevski Reki, na kar se nanašala Koširjeva prošnja, ki je predlagal, da bi se obnovne šole ob njeni 100-letnici "lotili na drug način".

MANJKAJOČE URE - Janez Podobnik se v Kočevski Reki ni nikakor ni mogel odločiti, kako bi nagovarjal poslance državnega zbora in kočevskega župana Janca Vebra. Ko se je nanj obračal kot na poslanca, ga je tikal, ko pa ga je nagovoril kot župana, ga je tikal. Morda pa mu je zato, da bi se končno odločil in ga tikal tudi kot kolega župana, manjkalo tistih nekaj uric, ko naj bi ga, kot je poročal lokalni radio Univox, ob ogledu Kočevske Reke Veber spremljal, a je za ta to, da je ves dopoldan dela družbo Podobniku, zvedel šele preko radia na poti v Kočevsko Reko.

Ribniški zobotrebci

PRIJAZNOST - Danes je potrebno biti pri nakupih zelo previden. Kupec na noben način ne sme dati prodajalcu vedeti, kako globoko namerava pri nakupu poseči v svoj žep, in še manj, kako globok je žep. Od tega je namreč lahko odvisna prodajalčeva prijaznost ali, še huje, lahko je celo odvisno, ali bo kupec "dovoljen" ogled razstavljene stvari ali ne. K sreči ni povsod tako. Neprijaznih pogledov prodajalcev so deležni kupci, ki predolgo samo ogledujejo, marsikje, v zasebni trgovini in keramiko v Ribnici, pa so temu dodali še prav nič poslovno novost. Kolikor vemo, se je sicer zgodilo samo enkrat, ni pa rečeno, da ne bi še kakšnega kupca, ki bi se najprej zanimal za nakup cenejših keramičnih ploščic, pa bi si potem želel ogledati še dražje, v njegovem ogledovanju ne prekinili neprijazno z vprašanjem, izgovorjenim kot ugotovitev: "Mar ne bo za vas predrago?!"

ŽUPAN PONOVO ŽUPAN - Od volitev županov nas ločita manj kot dva meseca, vendar v Ribnici kandidati za župane uradno še niso znani. Nič posebnega, tudi marsikje drugod namreč stranke svoje kandidate še vedno skrivajo. Pa vendar! V Ribnici so jih tako dobro skrili, da jih sedaj menda ne najdemo več! Ker so si tisti redki, ki so razmišljali, da bi kandidirali, baje premislili, v Ribnici sedanemu županu Jožetu Tanku na novembrskih volitvah napovedujejo gladko zmago. Da bi le kandidiral!

Dobrepoljski krompirčki

KDO BO ŽUPAN? - Na nedavnem sestanku LDS za območje občin Dobrepolje, Grosuplje in Ivančna Gorica so med drugim evidencialni tudi kandidate svoje stranke za župane v omenjenih treh občinah. Za občino Dobrepolje so predlagali Slavca Palčarja, podobno pa tudi za ostali dve občini. Skupna značilnost vseh treh kandidatov je, da kritizirajo sedanje župane in da niso zadovoljni tudi s pohladnimi strankami.

DRŽAVA SKOPARI - Za prizidek k šoli v Vidmu je država doslej nakazala le 25 milijonov tolarjev, s pogodbo pa se je zavezala, da bo prispevala 94 milijonov, medtem ko je ta gradnja veljala 189 milijonov tolarjev. Zaradi takega izpada prihodka za ta namen je bil potreben rebalans občinskega proračuna. Dobrepoljci upajo, da bo država izpadel denar nakazala vsaj v prihodnjem letu.

POSVET O SLOVENSKEM ZADRUGINSTVU bo 11. decembra v Dobrepolju. Tako načrtujeta tudi ministrstvo za kmetijstvo in Zadruga zveza pa tudi dobrepoljska občina. Referate je že najavilo 11 uglednih strokovnjakov. To srečanje pa je posvečeno 130. obletnici ustanovitve posojilnice v Dobrepolju in njenemu ustanovitelju gospodarstveniku, zadrugniku, politiku in pisatelju Franu Jakliču.

ČATEŽANI NAJBOLJŠI

KOSTEL - S spustom po Kolpi od Fare do Žage 26. septembra se je zaključila letošnja kajakaška sezona na območju turistično-športnega društva Kostel. To je bila tudi zaključila prireditev meseca športa in rekreacije v turizmu. Rezultati: tekmovalna skupina K-1: 1. Boris Irt, 2. Matjaž Avšič, 3. Milan Stojanovič (vsí Čatež); rekreativna skupina: 1. Niko Svobljak. Nastopila sta še po en raft in miniraft. Darilo pokrovitelja sta prejela še najstarejši tekmovalc Dušan Smola iz Kočevja in najmlajša tekmovalka Slavica Suklan iz Ljubljane.

KNJIŽNICAŠTVO ŠE VEDNO NEUREJENO

RIBNICA - Tako meni predstavnik Miklove hiše Vesna Postrak. Da bi v celoti zadostili potrebam občanov, bi bilo nujno popolno sodelovanje in združenje knjižnic iz Loškega Potoka, Sodražice z matično knjižnico v Ribnici. Problematična je zlasti potoška, ki je namenečena skupaj s šolsko v osnovni šoli in je izposoja odraslih občanov izredno majhna. Postrakova meni, da se številni matičnih knjižnic v Sloveniji ne bo povečevalo. Teh pa bo le kakih 60. Zato bi bilo v ribniškem primeru nujno, da se omejenim knjižnicam priključita matični v Ribnici, vse pa naj bi bile povezane z enotnim računalniškim sistemom. A. K.

V SOBOTO KOSTEL NA TV

KOSTEL - V soboto, 3. oktobra, zvečer (po poročilih) bo na prvem programu TVS v sklopu oddaje "Homo turisticus" prikazan Kostel s svojimi naravnimi in drugimi zanimivostmi. Oddajo je te dni posnel urednik Drago Bulc.

KJE JE INŠPEKCIJA

KOČEVSKO - Po gozdnih mgolah obiskovalcev s kočarjami, v katere zlagajo jesenske darove narave, najrazličnejše gobe. Ob tem pa se vsiljuje vprašanje, ali kdo še sploh spoštuje pred leti sprejeti Zakon o nabiranju gob. Po njem bi lahko v enem dnevu utrgali največ dva kilograma gob, a sodeč po velikih zabornikih v osebnih avtomobilih in kombijih, čez mejo iz naših gozdnih domov odpeljajo na dan več deset kilogramov gob. M. G.

DANES PODPIS SPORAZUMA O DELITVI

DOBREPOLJE, KOČEVJE - Sporazum o ureditvi medsebojnih premoženjsko-pravnih razmerij je sprejela občina Dobrepolje na zadnji seji občinskega sveta. Po tem sporazumu bo premoženje bivše občine Kočevje po oblikovanju novih občin razdeljeno tako: občina Kočevje obdrži 91,81 odst. premoženja, občina Osilnica dobi 2,09 odst., občina Dobrepolje 3,31 odst. in občina Loški Potok 2,79 odst. Vsi svetniki so že izrazili strinjanje s tako delitvijo, zato bo svečani sporazum o tem podpisani danes, 1. oktobra, ob 18. uri v prostorih hotela Valentin v Kočevju.

Zgledi vlečejo, posebno slabi

Se dobrepoljski občinski svet zgleduje po državnem zboru? - Težave že pri dnevnem redu

DOBREPOLJE - Samo sedem od 14 točk dnevnega reda je uspelo bolj ali manj uspešno dokončati na zadnji seji občinskega sveta Dobrepolje, ki je bila 23. septembra. Zapleti so se začeli že pri določitvi dnevnega reda. Svetniki so že drugič zavrnili predlog pravilnika o vrednotenju športnih programov v občini, niso pa dali soglasja k imenovanju direktorja javnega zavoda Knjižnica Grosuplje, medtem ko so sprejeli osnutek odloka o spremembi odloka o ustanovitvi javnega zdravstvenega zavoda Zdravstveni dom Grosuplje.

Sprejeti so tudi sklep o razgrnitvi osnutka zazidalnega načrta za obrtno cono Predstruge, ki bo zdaj 30 dni javno razgrnjen od 5. oktobra dalje. Po sedanjem osnutku je predvideno, da bo cona obsegala 8,75 ha zemljišč med Poniškami in Predstrugami, in sicer med suho strugo Rašice, cesto in

KULTURNI CENTER KOČEVSKIH NEMCEV?

KOČEVJE - Na obisku v kočevski občini so se mudili člani koroškega deželnega zbora avstrijskega parlamenta ter nekateri pomembni gospodarstveniki. Društvo Kočevarjev, ki deluje v Kočevju in kočevskih Poljanah, jih je popeljalo na ogled Kočevskega, v uradnem delu pa so se pogovarjali o možnosti vlaganja v kočevsko gospodarstvo. Po besedah Augusta Grila, člana društva Kočevarjev, je bil namen obiska tudi zbiranje denarja za gradnjo kulturnega centra v kočevskih Poljanah, radi pa bi uredili tudi primeren prostor neke na Kočevskem, v katerem bi ohranjali kulturno dediščino, jezik in narečje Kočevarjev.

RELIEFI V POTOKU

KOSTEL - Minuli torek, 29. septembra, so v prostorih Nove LB v Potoku odprli razstavo reliefov o lovstvu in gozdnih živalih ter obrteh, ki izumirajo. Vsi so delo kiparja Draga Koširja iz Jelovca pri Sodražici. Razstavo je organiziralo Turistično športno društvo Kostel, posvečena je svetovnemu dnevu turizma, odprta pa bo mesec dni.

KOČEVSKA PLANINSKA POT - Pet dni hoda dolga Kočevska planinska pot pohodnikom omogoča ogled lepote neokrnjene narave, pestrosti živalskega in rastlinskega sveta in bogastva kulturnozgodovinskih objektov na Kočevskem. Na posnetku: podpredsednik društva Milan Mlakar, predsednica Milena Vlašič ter člana Tone Selan in Ivan Prezelj. (Foto: M. L.-S.)

90 LET PGD ŠALKAVAS - Člani PGD Šalka vas so v soboto z mimohodom in razvitjem prapora svečano proslavili 90-letnico obstoja društva. Ob tej priložnosti so podelili tudi priznanja in odklikovanja najzaslužnejšim članom, prevzeli pa so tudi novo orodno vozilo, ki sta jim ga poklonili občina in občinska gasilska zveza. PGD Šalka vas ima 100 članov in številen podmladek, zaradi soseščine rudniških sipin pa imajo med vsemi 15 PGD v kočevski občini tudi največ intervencij. Letos so posredovali že 44-krat. Prehajeno poti društva je na svečanosti, ki so se je med številnimi gosti udeležili tudi gasilci s pobratenega Raba, opisal predsednik PGD Šalka vas Franc Novak. (Foto: M. L.-S.)

BRITANSKA PREDSTAVNIKA PRI NAS

Turizem po okusu gostov in domačinov

Po vzoru projekta "Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine" sedaj še projekt za 11 občin zahodne Dolenjske in Notranjske - Nujno sodelovanje lokalnega prebivalstva

KOČEVJE - Po prvem obisku pred skoraj letom dni, ko se je porodila ideja o oblikovanju projekta po vzoru že izpeljanega "Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine", sta predstavnik britanske družbe Ecotourism, ki je specializirana za oblikovanje turističnih produktov v državah, ki niso članice EU, Peter Nizette in Harold Goodman, prejšnji teden ponovno obiskala Kočevje.

Vodja projekta "Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine" Marko Koščak je ob predstavitvi aktivnosti za izvedbo projekta prejšnji torek v hotelu Valentin poudaril, da so od decembra lani, ko so opravili zadnji ogled, veliko naredili. Projekt so pod delovnim naslovom "Projekt za prihodnost" predstavili aprila letos, naredili so projektni osnutek, dobili odobritev za izvedbo projekta s strani britanske vlade, vseh 11 občin - Osilnica, Kočevje, Ribnica, Velike Lašče, Loški Potok, Loška dolina, Cerknica, Dobropolje, Cerkno, Idrija in Logatec - pa je tudi že podpisalo sporazum o sodelovanju, ustanovilo projektni svet in se zavezalo, da bodo zagotovile denar za izvedbo II. faze projekta.

Pri projektu sodeluje in ga v I. fazi sofinancira ministrstvo za

kmetijstvo, ki želi na ta način, kot je povedal Harold Goodman, prispevati k celostnemu razvoju podeželja na območju projekta. Njihov namen je namreč, da bi s turizmom omogočili nove razvojne možnosti prebivalcev, kar pa pomeni tudi ustvarjanje novih delovnih mest in novih podjetniških priložnosti.

Po I. razvojni fazi projekta, s katero so sedaj pričeli in bo trajala do junija prihodnje leto, bo sledila faza realizacije projektnih aktivnosti, ki bo trajala predvidoma do konca prihodnjega leta, kot je poudaril direktor projekta Peter Nizette, zato bo zelo pomembno sodelovanje lokalnega prebivalstva. To bo namreč odločilno vplivalo na to, kakšna bo vsebina projekta. Vendar bo ta v enakih meri odvisna tudi od opravljene

presoje sprejemljivosti posamezne lokacije, ki jo bodo opravili zato, da ne bi popustili trenutnim vplivom čustev in politike in na ta način povzročili, da bi turisti uničili naravno in kulturno dediščino teh krajev.

M. LESKOVŠEK-SVETE

GP GROSUPLJE BO GRADIL V MESTNEM LOGU

KOČEVJE - Na kočevski občinski upravi so imeli prav, ko so po pritožbi SCT Ljubljana, češ da so bila pri izbiri najugodnejšega ponudnika za gradnjo nove šole v Mestnem logu kršena določena pravila, trdili, da prizadeta stran ni hotela podrobno prebrati obrazložitev komisije oz. niso hoteli upoštevati dejstev, ki so bila ob samem odpiranju javno pojasnjena. SCT Ljubljana so zavrnili zahtevo za revizijo postopka, kar pomeni, da bo GP Grosuplje kmalu začel z gradnjo že razpite kočevske OŠ.

Pot, ki nudi vsakemu nekaj

Kočevski planinci uresničili enega svojih največjih projektov - Otvoritev planinske poti v soboto

KOČEVJE - Kočevski planinci so v četrtek v hotelu Valentin predstavili Kočevsko planinsko pot, ki jo bodo s svečanostjo pri kočji pri Jelenovem studencu uradno odprli to soboto. Kot so poudarili ob predstavitvi, gre za pomembno planinsko pridobitev. Začetki Kočevske planinske poti segajo, kot je povedal avtor kratkega, jedrnatega in preglednega opisa poti mag. Ivan Prezelj, skoraj štiri leta nazaj. Najprej so naredili Malo kočevsko planinsko pot, za katero je potrebno 2-3 dni pri 9 do 12 urah zmerne hoje dnevno. Celotna Kočevska planinska pot pa je dolga pet dni hoda. Pohodnika vodi po pogorju Stojne, grebenu nad zgornjim tokom Kolpe, po Borovski in Gotenjski gori, dotakne se številnih kraških polj in planot ter obišče gradova Fridrihštajn in Kostel.

potjo ali po njej. Njena najvišja točka je 1289 metrov visoki Gotenjski Snežnik, najnižja pa preko 1000 metrov nižja Gorenja Žaga ob Kolpi. Dostop do planinske kočje pri Jelenovem studencu, kjer je začetek in konec krožne Kočevske planinske poti, je možen z vozili mimo "Bosanske kočje", Grajska in Kalanova pot pa sta glavni markirani poti iz Kočevja. Kot je poudarila predsednica društva Milena Vlašič, bo na poti "vsakdo našel kaj zase".

M. LESKOVŠEK-SVETE

CIVILNO GIBANJE V NEDELJO

OSILNICA - V nedeljo, 4. oktobra, bo ob 10. uri v Osilnici letna konferenca Civilnega gibanja za osilniško dolino. Že dan prej, 3. oktobra, bo ob 14. uri pohod iz Osilnice v neznano, ob 18. uri pa okrogla miza na temo "Osilnica 2000".

OSIP ŠELE V KASNEJŠIH LETIH

LOŠKI POTOK - Letošnje šolsko leto obiskuje šolo dr. Antona Debeljaka v Loškem Potoku 201 učencev. V mali šoli je 25 učencev in v vrtcu, ki je v sklopu tega javnega zavoda, 38 varovancev, to število pa bi se povečalo vsaj za en oddelek, če bi imeli prostore. V podružnični šoli v Podpreski je 15 učencev nižje stopnje, v vrtcu 9 varovancev in dva otroka v mali šoli, ki deluje skupaj z vrtcem. Ravnatelj Janez Mihelič pravi, da bo to število konstantno morda še leto ali dve, medtem ko je, gledano iz vidika števila rojstev, že v nekaj letih pričakovati velik osip. Kljub vsemu se pospešeno pripravljajo na gradnjo nove večnamenske telovadnice. Osnovno gradnjo bo financiralo ministrstvo za šolstvo in šport, ostalo, kar se smatra kot nadstandardno, npr. oder za kulturno dejavnost in pomožne prostore, pa občina.

A. K.

Ne za plezalce

Zavod za gozdove Slovenija ni dal soglasja za plezalno pot na Kuželjsko steno

KOSTEL - Turistično športno društvo Kostel je zaprosilo Zavod za gozdove Slovenije-območno enoto Kočevje za soglasje k nameramam ureditvi plezalne poti od vasi Laze v Kostelu do Kuželjske stene. Zavod pa zaprosenega soglasja ni dal, češ da se tisti predel nahaja v območju varovalnih gozdov. Zanj je značilno, da je tu skrajna meja rastišč nekaterih rastlinskih in živalskih vrst, ki so v slovenskem in tudi kočevskem prostoru zelo redke.

Ob vznožju sten so pogosti medvedji brlogi. Tu je gnezdišče sokola selca, pa tudi možno gnezdišče planinskega orla, ki je nekodaj tu že gnezdil. Sokol in orel sodita med ogrožene in zavarovane vrste. Na območju Kuželjske stene so tudi rastišča redkih in ogroženih rastlinskih vrst, med katerimi je posebno zanimiv skalni glavinec, ki je predstavnik toploljubne ilirske flore. Prav Kuželjska stena je njegovo prvo najdišče na Kočevskem in hrati tudi v preddinarskem in dinarskem svetu.

J. P.

železniško progo. Razdeljena bo na 14 polj, povezanih s prometnicami, vmes pa bodo tudi parkirišča in zelenice. V coni bo prostor za mirne dejavnosti, saj je najvišji dovoljen hrup do 55 (podnevi) oziroma 45 (ponoči) decibelov, in za dejavnosti, ki ne onesnažujejo okolja. Potrebno bo zgraditi tudi

novo transformatorsko postajo. Ogrevanje objektov v coni je predvideno v končni fazi s plinom, na začetku gradnje pa bo moral vsak lastnik objekta poskrbeti za ogrevanje svoje delavnice. Sprejet je bil tudi sporazum o ureditvi medsebojnih premoženjskih razmerij z občino Kočevje in odlok o spremembi odloka o proračunu občine Dobrepolje za leto. O naslednjih sedmih točkah dnevnega reda pa bodo odločali na nadaljevanju seje, katere datum še ni določen.

J. PRIMC

Odrešujoča ločitev z osnovno šolo

Na Srednji šoli Josipa Jurčiča, ki se nahaja v isti zgradbi kot osnovna šola, je prostorska stiska nemogoča - Ločitev v nekaj letih - Večina iz suhokranjskega območja

IVANČNA GORICA - Med šole, ki se vsako leto znova srečujejo z vse večjimi težavami organiziranja pouka in izvedbo jesenskega dela mature, spada tudi Srednja šola Josipa Jurčiča v Ivančni Gorici. To je razumljivo, saj se šola že od leta 1980 nahaja v isti zgradbi kot OŠ Stična, tako da je prostorska stiska nemogoča. Kot je povedala direktorica šolskega centra Milena Vrenčur, delo v takih razmerah ne bi bilo mogoče brez dobrega sodelovanja z osnovno šolo in njeno ravnateljico.

Vrenčurjeva je povedala, da v taki stiski lahko delajo kvečjemu še dve do tri leta. Obljubljeni je, da bo v približno štirih letih zraven tega šolskega centra zgrajena nova osnovna šola, tako da bo ivanški srednji šoli ostala vsa zgradba. Sedaj pa ostaja po starim in se morajo sami znajti. Vpis je zadnja leta približno enak, letos šolo obiskuje na primer 824 dijakov v 29 oddelkih. "Tudi če bi hoteli, ne bi mogli imeti niti enega oddelka več. Šola je neprestano zasedena, pouk je še vedno dvoimenski," je povedala Vrenčurjeva, ki kljub številnim obveznostim kot direktorica šole hoče še ved-

no obdržati pravi stik z dijaki in vsako leto vsaj kakšen razred poučuje zgodovino.

Učenci, ki se od letos lahko vpišejo v gimnazijo (splošno in strokovno) ter v srednjo strokovno in poklicno šolo (program ekonomski tehnik in trgovec), v glavnem prihajajo iz domače ivanške občine ter iz trebanjskega konca. "Prav slednjih smo zelo veseli, saj se izkažejo kot zelo pridni. Zadnja leta k nam prihaja malo ljubljancev. Nasploh pa se trudimo, da z dijaki delamo individualno, in skušamo slediti njihovim sposobnostim in željam," pravi Vrenčurjeva, ki se lahko pohvali tudi z dobrimi rezultati lanske mature. "Uspešnost je bila 90,5-odstotna, ob tem da pri nas v prve letnike ne sprejemamo dijake z omejitvami v točkah. Dober rezultat pa kaže tudi pravi pristop profesorjev." Življenje in delo na

šoli popestrijo z različnimi dejavnostmi, krožki, deluje dekliški pevski zbor, vpisujejo gledališke abonmaje itd.

Ne glede na prostorsko stisko pa je šola sodobno opremljena, za kar gre zahvala predvsem staršem, ki so prispevali k nakupu nadstandardnih pripomočkov. Letos se je šola vključila tudi v projekt ŠKIS - Šolski kadrovski informativni sistem.

L. MURN

ZAKLJUČEK JUBILEJNEGA LETA

STIČNA - 22. marca so se pričele, 4. oktobra pa se bodo zaključile prireditve v jubilejnim letu cistercijanov v Stični, ko praznujejo 900-letnico tega reda in 100-letnico ponovne naselitve stiške opatije. V soboto, 3. oktobra, bo ob 17. uri oratorij skladatelja Avgusta Ipavca o sv. Benediktu, sv. Bernardu in sv. Hildegardi pod vodstvom dirigenta Marka Muniha in ob sodelovanju različnih zborov, simfonikov RTV in solistov. V nedeljo, 4. oktobra, bo ob 10. uri somaševanje opatov in drugih duhovnikov pod vodstvom dr. Kassiana Lautererja, opata predsednika Mehrercavske kongregacije, med petjem Maše narodov skladatelja in dirigenta Avgusta Ipavca ob sodelovanju več zborov, orkestra in solistov. Ob 16. uri bo sledila glavna slovesnost jubilejnega leta s poudarkom na 100-letnici tukajšnjega rednega meniškega življenja, ki je ravno na ta dan. Somaševanje bo ob sodelovanju slovenskih škofov in duhovnikov vodil dr. Franc Rode, opati in opatinje bodo prepevali koral.

CESTA PECELJ - ZDOLE ASFALTIRANA - Zadnje septembrsko soboto je najstarejši krajan, 74-letni Jože Izgoršek (na posnetku) skupaj s predsednikom sveta KS Sevnica Zvonetom Tuhtarjem, prerezal trak na začetku 1900 m novega asfalta, ki so ga od Peclja do Zdol položili novomeški cestarji. Predsednik gradbenega odbora Jože Imperl se je zahvalil za pomoč in sodelovanje krajevni skupnosti, vaščanom in 11 lastnikom vikendov. Slednji so prispevali po 300 tisočakov, Izgorškovi 700 tisočakov, Imperlovi na najvišjem bregu pod obronki Lisce, pa so primahnili kar 3 milijone tolarjev. Tuhtar in Imperl sta izrazila upanje, da jim bo sevniški župan Jože Peternel, ki je čestital marljivim ljudem, tudi prispeval kakšen tolar. (Foto: P. Perc)

POSLEDICE POTRESA VIDNE

IVANČNA GORICA - V občini Ivančna Gorica potresni sunek 31. avgusta ni povzročil večje škode na objektih, 23 pa je vidno poškodovanih. Komisija je vidne razpoke odkrila na nekaterih stanovanjskih hišah, predvsem starejših, zgrajenih iz kamna in slabše vzdrževanih, več škode in zahtevnejšo sanacijo pa bodo zahtevali nekateri sakralni objekti. Med temi je po mnenju komisije najbolj poškodovana cerkev sv. Petra v Pungertu v KS Temenica, poškodbe pa so zaznali tudi na cerkvah v Šentvidu pri Stični, Dobu in Rdečem Kalu. Ugotovili so, da se poškodovani objekti nahajajo predvsem v bližini meje med občinama Trebnje in Ivančna Gorica.

Milena Vrenčur, direktorica SS Josip Jurčič

Treles od premalo do preveč dela

Takoj bi lahko zaposlili še 10 delavcev - Nov program pohoštva Rondo uspešno preстал krst na ljubljanskem pohoštenem sejmu - Plače po kolektivni pogodbi

TREBNJE - Mizarstvo podjetje Treles, d.o.o., je eno manjših trebanjskih podjetij, kjer so doslej delali notranjo opremo oz. pohištvo izključno po naročilu, s prihodom novega direktorja Ivana Ilijaniča lanskega aprila so se, kot kaže, uredili medsebojni odnosi v podjetju. 37-članski kolektiv pa je spremenil tudi poslovno usmeritev in se s tehnološko posodobitvijo začel pripravljati na zaposlitev proizvodnih zmogljivosti še s serijskim programom pohoštva. Poimenovali so ga Rondo in se z njim predstavili pretekli teden na ljubljanskem pohoštenem sejmu.

Trebanjski mizarji so pri izdelavi tega pohištva za opremo dnevnih, mladinskih sob in delovnih kabinetov uporabili kakovostne materiale. Projektanta Nevenka Mandić-Orehek in Valentin Cirk sta za to pohištvo izdelano bodisi iz češnjevca, javorjevca ali bukovega furnirja, predvidela novo tehnologijo krivljenja furniranih plošč, program Rondo po ponuja preproste možnosti izdelave in predelave. Na ljubljanskem pohoštenem sejmu sta doživela svoj krst tako Treles kot njegov novi program Rondo. Kot zanimivost naj omenimo, da je Treles polegšal zloženko o programu pohoštva Rondo z umetninama iz Galerije likovnih samorastnikov Trebnje, s

skulpturo Jožeta Volariča Trije pod enim dežnikom in sliko Romana Emila Ravelescuja Poroka.

"Ko sem prišel, ni bilo nobenega dela, zdaj ga je celo preveč, saj bi ta hip lahko zaposlili še 10 delavcev! V zadnjem času smo opremljali novomeški gimnazijo in policijo ter zdravstveni dom v Novi Gorici, v tem mestu pa bomo

Ivan Ilijanič, direktor Trelesa

MIRNSKI TOM VEČ KOT POLOVICO IZVOZI

MIRNA - TOM Oblazinjeno pohištvo, d.o.o., po besedah direktorja Alojza Glihe letos načrtuje 9 milijonov mark prometa, večino tega s sedežnimi garniturami (60 odst. izvozi), četrtno predstavlja program Adria, 15 odst. pa zapolnjuje s programom IKEA in z otroškim programom. Del programa IKEA sivojo v kooperaciji na Hrvaškem.

opremlili še banko NKBM. V Ljubljani imamo dogovorjen dober posel za Mobitel. Dosti dela pomeni tudi to, da ni posebnih težav z rednim izplačevanjem osebnih dohodkov skladno s kolektivno pogodbo," razlaga 43-letni direktor Trelesa Ivan Ilijanič.

P. P.

ODGOVOR JANEZA NUČIČA (SEL)

Zakaj naglica pri odkupu zemljišč?

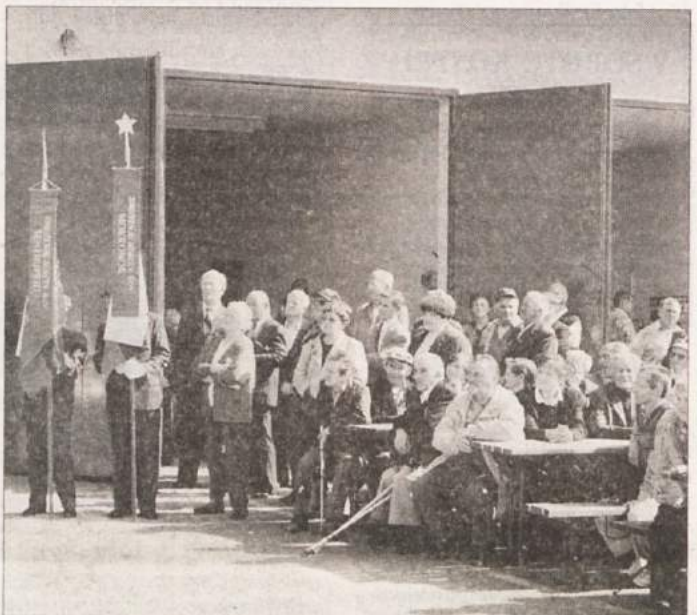
Za gradnjo HE Boštanj so Savske elektrarne Ljubljana, d.o.o., z lastniki zemljišč sklenile že 49 osnutkov predpogodb in že začele s plačili - Pomisleki sevnških svetnikov

SEVNICA - Zakaj naenkrat taka naglica pri odkupovanju za gradnjo hidroelektrarne Boštanj? so se spraševali nekateri sevnški občinski svetniki na zadnji izredni seji. Bodo lastniki zemljišč morda celo operharjeni, ker ne poznajo predpisov, bodisi odloka o lokacijskem načrtu HE Boštanj ali odloka o vrednosti stavbnega zemljišča v sevnški občini za leto 1997?

Po slednjem je vrednost kvadratnega metra stavbnega zemljišča znašala 31. decembra 1997 za naselja Sevnica in Boštanj 1.136,30 tolarjev za 1 m², za ostala naselja pa 757,60 tolarjev. Po besedah svetnika Tineta Zupaničiča (SLS) Savske elektrarne Ljubljana (SEL) ljudem že pošiljajo pogodbe, zato bi morali javno razobesiti seznam vseh parcel, ki so v odloku o lokacijskem načrtu HE Boštanj. Po mnenju pravnikov bi morali lastniki zemljišč dobiti ta plačana kot stavbna po zgoraj omenjeni ceni. Z njim sta soglašala tudi njegova strankarska kolega, svetnika Milan Lončar in Lojze Zalašček, predvsem v luči nujnosti informiranja ljudi.

Na te reakcije svetnikov je te dni odgovoril Janez Nučič (SEL). Pojasnil je, kako poteka pridobivanje zemljišč. Po Nučičevih besedah so cenilec doslej ocenili 70 odstotkov zemljišč in so za ta del

55-LETNICA 12. SNOUB V MOKRONOGU - Okrog 300 borcev in gostov se je zbralo preteklo soboto ob jubileju najmlajše slovenske brigade, ustanovljene prav v Mokronogu. Kot je povedal predsednik skupnosti 12. SNOUB Albin Štok, je ta udarna brigada z okrog 1.500 borci prehodila okrog 1.800 km dolgo pot od Save in Sevnice pa do Ljubljane, Kočevja, Novega mesta, Bele krajine. Bila je tudi na Hrvaškem. V 600 dneh obstoja je imela 193 bojev z okupatorji in domačini izdajalci. Zbrane sta med drugim pozdravila tudi trebanjski župan Lojze Metelko in sevniški župan Jože Peternel, ki je pripel k praporu 12. SNOUB spominski trak. Bogat kulturni program so po scenariju Staneta Pečka izvedli občinski pihalni orkester Trebnje, MoPZ Emil Adamič Mokronog, ŽPZ Svoboda Mirna s solistikami, harmonikar Slavko Znidaršič, recitatorja Gusta Mir in Rado Kostevc. Na ogled je bila razstava mariborskega muzeja osvoboditve. (Foto: P. Perc)

odprle svoje pisarne, da bodo njihovi predstavniki čimbolj na razpolago ljudem in jim bodo pojas-

Krajevna skupnost Boštanj želi ponovno obrazložitev glede magistralne ceste na odseku HE Boštanj do priključka na most čez reko Mirno. Ta del magistralne ceste je v neposredni pristojnosti Društva za državne ceste, ker HE Boštanj nanjo nima vpliva. Ker pa nekateri krajan KS Boštanj vztrajajo na spremembi trase ceste, so se pri SEL odločili, da za ta del ceste počakajo z odkupi zemljišč do razprave in dokončne odločitve.

njevali vprašanja glede gradnje HE Boštanj.

P. PERC

SLIKARSKA RAZSTAVA CIRILE GAVRILOV

SEVNICA - Tukajšnja zveza kulturnih društev vabi v petek, 2. oktobra, ob 18. uri v galerijo na sevniskem gradu na otvoritve slikarske razstave Cirile Gavrilov-Cešnjevar-Cigančev. V kulturnem programu bo sodeloval kvartet flaut Opus Musicum.

TEM IN DIKTATURA

Direktor čateškega podjetja TEM si zelo po svoje predstavlja upravljanje firme in urejanje odnosov z (bivšimi) delavci. Očitno spada v kategorijo tistih gospodarstvenikov, ki radi razglašajo, da je samoupravljanja nepreklicno konec, čeprav se tudi njim sploh ni slabo godilo v tistih časih. Direktor TEM-a ima že tako silne težave z izplačilom odpravnih ducatov t.i. presečnih delavcev, nanje pa je pritiskal, da naj se odpovedo še regresu za leto 1997, ker naj bi jih sicer poklical z zavoda za zaposlovanje nazaj v podjetje, ki jih je odpuščal, in to na slabša delovna mesta! 10 delavcev je podleglo pritiskom in umaknilo tožbo, ki jo je zanje sprožila novomeška območna organizacija Zveze svobodnih sindikatov, dva - Stane Grm in Mihael Anžlovar - pa vztrajata in se ne bosta vdalja izsiljevanju.

DL REŠUJE - Marko Kapus, ki ima na skrbi stike z javnostmi pri mirenem Tomu Oblazinjeno pohištvo, je bil nad novinarji kar precej razočaran, ko je ugotovil, da se je ozvala povabilu na podaljšanje sponzorske pogodbe Toma z vrhunskima športnikoma Brigito Bukovec in Dušanom Mravljeto le ena novinarska hiša od 30 povabljenih. To je bil seveda naš in vaš Dolenjski list! Kapus je obžaloval takšen odnos do športnikov, še zlasti do Bukovec. Brigita nam je med drugim zaupala, da jo motijo novinarji, ki ji pol ure po dogodkih, kot je bil ta v okviru ljubljanskega pohoštenega sejma, telefonirajo domov.

Sevnški paberki

GOLAŽ - Na srečanju borcev 12. SNOUB in gostov v Mokronogu so bili preteklo soboto tudi številni obiskovalci iz sevnških logov. Med čakanjem na golaž je bilo precej paberkovanja o različnih temah. Sevnščani so spraševali domačine, kaj se dogaja v tovarni Italian Shoes Studio, in ti so jim odvrnili, da vlada veliko nezadovoljstvo zaradi železne discipline in slabih plač, da delavke že dva dni stavkajo. Golaža je zelo hitro zmanjkalo, Seprav ni bil partizanski, ampak Cvetanov, ali pa ravno zato, je modrovala neka gospa oz. tovarišica. Je bilo pa zato zadosti druge hrane in pijar-če.

SE DENAR - Sevnški župan Jože Peternel se pojavlja ob številnih otvoritvah cest in vodovodov. Prvič ga s krajevni odbori vabijo zato, da skušajo izsiliti kakšno obljubo o finančni pomoči njihovim projektom, drugič zato, da bi že dano obljubo vendarle izpolnil, in tretjič, da bi župana omeščali za sodelovanje vsaj za dobro obloženo mizo. Ta inačica je znabiti v končni posledici tudi "mečanje" in priprava terena za morebitne nove načrte. Vsekakor bi povsod od župana raje videli, da bi jim prinesel še denar, ne le nekaj že zguljenih floskul. Toda volitve so vse bliže in...

12. POPOTOVANJE PO LEVSTIKOVI POTI

LITIJA - Vodja projekta Levstikova pot, Rudi Bregar, je trase letošnjega pohoda po Levstikovi poti skrajšal za 4 km, da bi pohodnikom predstavili še druge kraje. 18 km dolgo pot bo 14. novembra vodila od Litije skozi Smartno, Slatno, Jelšo, Libergo, Grmado in Gobnik do Moravč, kjer bo cilj oz. t.i. razhodnja pri podjetju Rolpac. Prijavnina, tudi pred pričetkom pohoda med 6. in 9. uro, znaša 500 tolarjev.

Stara vas do nogometa in naprej

Stara vas kot del Krškega izpisuje svoje ime z vse opaznejšimi črkami - Nogometna srečanja kot eden od načinov za poživitev dogajanja na levem bregu Save

KRŠKO - Če nogometna tekma, ki je bila pred časom med ekipama Stara vas in Vrblina, iz stvarnih razlogov ni bila deležna širše medijske pozornosti, o njej dovolj podrobno razpravljajo zlasti domačini v Stari vasi. Nogometno tako razpoložena Stara vas nastopa v pisnih virih sicer kot del Krškega, vendar izpisuje svoje ime z vse opaznejšimi črkami, zato tudi dogajanje na njenih nogometnih igriščih in zraven pomeni ne le brcanje okroglega usnja, pač pa tudi shajanje ljudi, o katerem bo v Krškem nemara še tekla beseda.

Ob omenjenem tekmovalju domačinov v športnih majicah so s priložnostnega govorniškega mesta pojasnili, da sta pred petimi leti vaščana Ivan Runovec in Ivan Balas razmišljala, da bi bilo potrebno v kraju organizirati druženje vaščanov na levem bregu Save, in da so po njihovi zamisli takrat organizirali prvo nogometno srečanje na sedanjem igrišču v Vrblini. Ti začetki, s katerimi so povezana tudi imena Boris Platinac, Stane Račić in druga, po poldesetletju niso pozabljeni. Celotno večje, kot so poudarili ob letošnjem nogometnem prazniku, ta tekma ni namenjena samo medsebojni tekmovalnosti vaščanov, ampak naj bi nekako krepila lokalni kolektivni spomin. "Na ta dan se spominjamo naših pokojnikov, ki so nekoč igrali v ekipah ali so bili gledalci in veliki navijači," je bilo sporočilo priložnostnega slavnostnega govora.

Zdaj že vsakoletna nogometna srečanja so očitno samo eden od načinov, s katerimi bi radi (p)oživili dogajanje na levem bregu Save in vanj vključiti kar največ krajanov. Ivan Runovec, omenjeni pobudnik nogometnih srečanj,

je namreč tudi že organiziral božično mašo v Stari vasi in praznovanje 1. maja, kot napovedujejo, bo po njegovi zaslugi letos veliko noveletno slavlje na prostem.

Medtem ko si nekateri v Krškem mislijo, da Stara vas z opisanimi dejavnostmi in folkloro, se mnogim dozdeva, da je staro-vaško družbeno dogajanje prežeto s precej razširjeno željo po večji samostojnosti kraja Stara vas znotraj lokalne skupnosti.

M. LUZAR

DRUŽENJE - S takim spominskim posnetkom so proslavili nedavno nogometno tekmo med ekipama Stara vas in Vrblina. Srečanje na igrišču pomeni več kot igro, saj se znjimi verjetno tkejo niti ne le športnega, pač pa tudi političnega in siceršnjega povezovanja ljudi z zemljepisnega obrobja krške krajevske skupnosti na levi strani Save.

PEPELKA MALO DRUGAČE

BREŽICE - Danes, 1. oktobra, bo v Knjižnici Brežice ob petih popoldne dramska skupina OŠ Bizeljsko, ki jo vodi Martina Bojanič, uprizorilo igrice Pepelka malo drugače. V torek, 6. oktobra, pa se bodo ob petih popoldne s pravljico o čarovnički Betki začele ure pravljic.

"Ni bilo mlajšega od trideset let"

Ogrevalne naprave

BREŽICE - Pred dnevi je podjetje Vopin, ki ima sedež na Catežu ob Savi, v Brežicah predstavilo ogrevalne naprave, ki jih izdeluje nemška firma Viessman. "Naše podjetje vgrajuje in servisira ogrevalno tehniko. Pri dosežanju pregledu ogrevalnih naprav smo seveda naleteli na kotle te nemške firme. Ko smo odstranjevali kotle tega izdelovalca, ker so bili predtem pač že dolgo v obratovanju, nismo naleteli na kotel, ki bil bil mlajši od 30 let. To je za nas kot izvajalce in, mislim, da tudi sicer, dokaz kvalitete. Prepričan sem, da gre v tem primeru za vrhunsko ogrevalno tehniko, ki je ekološko neoporečna, estetska in zagotavlja velik izkoristek." Tako je ob predstavitvi dejal Ivan Neral, samo-

Ivan Neral

stojni podjetnik in lastnik podjetja Vopin, ki je pred časom postalo pooblaščen serviser Viessmanovih naprav za Posavje in Dolenjsko.

Ob predstavitvi v Brežicah je Viessmanova slovenska podružnica s sedežem v Mariboru pripravila tudi seminar o ogrevalni tehniki in o omenjenem nemškem proizvajalcu; začetki slednjega segajo v leto 1917 in ima podjetja v Evropi in Ameriki

M. LUZAR

KOSTANJEVIČANI PROSLAVILI USPEH VIKTORIJE STRAJNAR - Krajevna skupnost Kostanjevica je v torek popoldne za prvo spremljevalko letošnje miss Slovenije, Kostanjevičanko Viktorijo Strajnar, pripravila prirsčen sprejem. Za zabavo so poskrbeli domači godbeniki, plesalke plesne skupine Harlekin in mažoretke, Viki pa je za uspeh med drugimi čestitil tudi krški župan Danilo Siter. Na sliki: predsednik sveta KS Kostanjevica Milan Herakovič (na levi) in ravnatelj osnovne šole Matjaž Zajčnik. (Foto: T. G.)

V KOSTANJEVICI SPET VLOMILI

KOSTANJEVICA - Očitno ima vlomilec, ki kraje predvsem cigarete, zelo rad Kostanjevico. V noči na 25. september je bilo namreč po nedavnih vlomih v gostilno Štravs in v trafiklo tokrat vlomljeno v trgovino Zip shop. Neznavec je odnesel cigarete različnih vrst, pustil je le stare Filter 57. Vrednost ukradenih cigaret znaša 170 tisočakov.

VPIS MODREGA IN RUMENEGA ABONMAJA

KRŠKO - Kulturni dom Krško vabi k vpisu programov modrega - večernega abonmaja (gledališke predstave) in rumenega - sončkovega abonmaja (lutkovne predstave), ki obsegata po šest predstav. Za člane večernega abonmaja bodo organizirali tudi darilno predstavo ter ugoden ogled operne predstave v Mariboru. Cena prvega je 8 tisoč tolarjev, drugega pa 2.500 tolarjev. Vpis in dodatne informacije so možne v tistištvu KD.

• V Sloveniji ni niti najmanjšega vzroka za globoke socialne razlike, kaj šele revščino. (Anderlič)
• Zdravica kot himna, to je v resnici velik civilizacijski dosežek. (Jaša Zlobec)

Veliko dogodkov ob tednu otroka

ZPM Krško in Slavistično društvo Posavja za najmlajše in o njih

KRŠKO - Zveza prijateljev mladine (ZPM) Krško v sodelovanju s Slavističnim društvom Posavja razpisuje literarni natečaj na temo "Oma-miti oči, napolniti ušesa in zapreti usta". V zvezi z natečajem, katerega naslov so povzeli po brošuri dr. Mance Košir "Otrok in mediji", so v ZPM Krško in Slavističnem društvu Posavja zapisali: "Pogovorite se z mladimi o njihovem odnosu do televizije, radia in časopisov. Ne pozabite tudi na 'javno mnenje', ki ga ustvarjajo. Povprašajte mlade, kje in kako oni doživljajo svoje resnice o svetu." Prispevke za literarni natečaj bodo sprejemali do 1. novembra letos na naslovu ZPM Krško, CKŽ 23, 8270 Krško.

Literarni natečaj razpisujejo ob tednu otroka 5. do 11. oktobra. V tem tednu se bo izvršilo tudi več dogodkov. Za predšolske otroke in mlajše šolarje bodo na sporedu predstave Kalicopko - pa pa palačinke. V ponedeljek, 5. oktobra, bo predstava ob 8.45 v OŠ Koprivnica, ob 11. v Domu XIV. divizije na Senovem in ob 16. uri v Športno-rekreacijskem centru SP Stari grad. V sredo, 7. oktobra, bo Kalicopko zabaval ob 8.45 v OŠ Raka, ob 11. v gasilskem domu v Velikem Podlogu in ob 16. uri v Kulturnem domu na Zdolah. Dan pozneje bo predstava ob 8.45 v OŠ Podbočje in ob 11. uri v OŠ Kostanjevica, v petek pa ob 8.45 v OŠ Breštana, ob 10.30 v OŠ Leskovec in ob 16. uri v Kulturnem

• Tudi letos organizira ZPM Krško otroški parlament, na katerem bodo razpravljali o otrocih in množičnih medijih.

domu Krško. V soboto, 10. oktobra, ob 10. uri se bo Kalicopko oglasil v gasilskem domu v Krškem. V nedeljo, 11. oktobra, od 9. do 17. ure bo v Kulturnem domu Krško obiskovalcem na volji pester spored, katerega osrednji del bo ob 17. uri glasbeno-plesna predstava s slavnostno obeležitvijo 45-letnice ZPM Slovenije.

L. M.

Vinotoč na 150-letnih temeljih

Vino bodo prodajali doma

JABLANICE NAD KOSTANJEVICO - Pri podjetni družini Jeleničevih v Globočicah pri Kostanjevici se že nekaj generacij ukvarjajo z vinogradništvom in tako bo, kot kaže, še nekaj časa. V svojem štiri hektare velikem vinogradu na Zavodah pridelajo dovolj kakovostnega cvička, rizinga in šipona, da bi se dalo od pridelka živeti kar dobro. Toda padeč prodaje vina, ki ga beležijo povsod po svetu, se močno pozna tudi v teh krajih.

Mnogim vinogradnikom je tako v času, ko prihaja v kleti mlado vino, v sodih ostalo še skoraj polovico lanskega pridelka, kar jim povzroča nemalo skrbi. Zato so se pri Jeleničevih odločili, da bodo skušali čimveč vina prodati kar doma. V ta namen so v nedeljo na Jablanicah slovesno odprli prostora vinotoč, v katerem je prostora za najmanj tri avtobuse ljudi, pa še za prigrizek znajo poskrbeti v njem.

Lep objekt so zgradili nad 150 let staro vinsko kletjo, ki s svojimi debelimi zidovi poskrbi za ravno pravnjo temperaturo, da vino med letom ne izgubi niti ene od svojih 1.200 sestavin, ki dajejo žlahtni kapljici, kot pravi Marjan Jelenič, vsak dan posebno nianso okusa.

Ob otvoritvi nepogrešljivi trak je prerezal najstarejši tamkajšnji vinogradnik, 68-letni Anton Jarkovič, spodbudne besede, namenjene tako domačim kot številnim zbranim gostom, je izrekel krški župan Danilo Siter, manjkala pa ni niti prva spremljevalka letošnje miss Slovenije Kostanjevičanka Viktorija Strajnar.

L. M.

MARATON PO KOLESARSKI POTI

BREŽICE - Občinska turistična zveza Brežice je nedavno pripravila prvi kolesarski maraton po 97 kilometrov dolgi brežiški kolesarski poti, ki so jo odprli pred dvema mesecema. V prijetnem vremenu se ga je udeležilo kakih 30 kolesarjev iz krške in brežiške občine, ki so poleg malice prejeli še značko, majico in pregledno karto poti. Maraton, na katerega bodo v prihodnje skušali pritegniti še več ljubiteljev rekreativnega kolesarjenja in narave, bo postal tradicionalen.

MUČNO VSTAJANJE MC BREŽICE

Župan ni obljubil kadrovske čistke

Kdo bo vodil nastajajoči Mladinski center Brežice, potem ko se mladi ne razumejo z v. d. direktorice? - Mladinska prošnja brežiškemu županu - Nejasna zasnova MC Brežice?

BREŽICE - Nastajajoči Mladinski center (MC) Brežice je požel že aplazve in kritike in vse kaže, da se še ne bo kmalu polegel veter okrog njega. Kdo bo sedel v direktorskem stolčku tega centra je eno najbolj žgočih vprašanj, ki zanima politiko na levi in na desni in narekuje tudi pogovore med predstavniki mladih in brežiškim županom.

Koordinacija društev mladih in Projektni odbor za mlade v Brežicah sta pisno prosila župana, naj on predlaga brežiškemu občinskemu svetu razrešitev sedanje v. d. direktorice MC Brežice, češ da ima ta kot vodilni človek preveč slabosti, zaradi katerih center ne more zaživeti. Omenjena koordinacija in odbor ocenjujeta razmere za kritične. "Kajti ni vzpostavljanih stikov med v. d. direktorice MC in mladinskimi organizacijami. Kljub pobudam in začetnim kontaktom Koordinacije niso izpeljani postopki za uradno registracijo centra, v preteklem obdobju ni bilo začrtanih oz. izpeljanih mladinskih projektov s strani v. d. direktorice MC, prostori, namenjeni MC, še sploh niso v funkciji." Mladi očitajo sporni v. d. direktorici tudi neobvladovanje vodstvenega položaja, nedelavnost in nezainteresiranost za stike s mladinskimi organizacijami, češ da je "sodelovanje celo zavrnila". Skratka, Koordinacija društev

mladih in Projektni odbor za mlade sta jasno povedala, da njuno člansko zaledje ne mara sedanje prve osebe porajajočega se brežiškega mladinskega centra. Ob enem obe mladinski ustanovi opozarjata, naj se od snovanja mladinskega centra "politika umakne in naj končno prednost dobijo stroka, reference in izkušnje". Brežiški župan, ki mu omenjeno mladinsko pismo verjetno pomeni le eno od številnih sporočil o mučnem vstajanju brežiškega mladinskega centra, je vso zadevo komentiral med drugim v pisnih predstavniku občinskega sveta Brežice in predsedniku komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja občine Brežice. Župan tu priznava, da koordinacija in Projektni odbor ter vršilka dolžnosti direktorice vztrajajo vsak pri svojih stališčih, pri čemer pa župan išče krivdo za zastoj dogovorov tudi pri mladinskih predstavnikih, ne le pri v. d. direktorice MC. V tako napetem ozrač-

ju so v Brežicah uresnili le malo načrta o bodočem mladinskem centru, kot priznava župan, ki tudi ugotavlja, da je celotna zasnova bodočega MC nejasna.

Župan obljublja, da bodo v okviru sprejete proračuna uredili večnamensko sejno sobo, ki jo bo lahko uporabljal tudi MC Brežice.

Prepričan, da Brežice kot srednješolsko središče Posavja potrebujejo mladinski center, je župan predlagal omenjeni občinski komisiji, naj ta premisli, ali bi občinski svet Brežice lahko znova razpravljal o bodočem mladinskem centru in o zamenjavi direktorja. Če bodo pristojni presodili, da bitke za mladinski center ne gre več znova prestaviti v občinski svet, potem naj bi občinski svet Brežice pooblastil župana in občinsko upravo, da s Projektnim odborom za mlade in Koordinacijo društva mladih registrira mladinski center in zanj usposobi prostore v nekdanjem brežiškem Domu JLA. Tako predlaga župan, ki torej ni obljubil kadrovske čistke v vrhu MC Brežice.

M. LUZAR

ROMSKEGA SREDIŠČA JIM NE MOREJO VZETI!

BREŽICE - Želje, da bi Brežice postale neke vrste upravno središče morebitne prihodnje regije Posavje, so še vedno žele. Ali še boljše, kot sanje, saj ni bilo med lokalnimi oblastniki nikogar, ki bi znal v občini obdržati vsaj sodno in vojaško območje. Tudi glede carinarnice očitno kaže slabo, drugače občinski svetnik Škrlec ne bi že skoraj leto dni zaman čakal na odgovor, kaj je s to zadevo. Tako je v zvezi z ustanavljanjem različnih centrov moči v brežiški (najvzhodnejši) posavski občini še najbližje resnici občinski svetnik Gramc, ko ugotavlja, da njegove rodne Gaziče postajajo iz dneva v dan vse večji in vse pomembnejši romski center.

Tilia dobila novo začasno upravo

23. oktobra bo skupščina - Vzpostaviti želijo korektne odnose v družbi ter ohraniti zavarovanja in kadre - O dokapitalizaciji se bodo pogovarjali z vsemi možnimi kandidati

NOVO MESTO - Zavarovalnica Tilia je v ponedeljek, 21. septembra, dobila novo začasno upravo, ki ji predseduje Branko Breglec, njena člana pa sta še Helena Golobič, ki je ima na skrbi finance in računovodstvo, in Franci Bratkovič za zavarovalstvo. Bivšo upravo je razrešil nadzorni svet, ki po sklepu sodišča lahko legitimno odloča tudi v petčlanski sestavi, saj je štirim članom že potekel mandat. V nadzornem svetu sta trenutno dva predstavnika delničarjev in trije predstavniki delavcev.

Nadzorni svet bivši upravi sicer priznava uspešno delo na področju stroškov, premij in škod, vendar ji očita, da v dveh letih ni izpeljala dokapitalizacije, uresničila ni tudi sklepov skupščine delničarjev, ni pravočasno sklicevala skupščin in ji ni uspelo vzpostaviti konstruktivnih pogovorov s skupinami delničarjev glede oblikovanja nadzornega sveta in pogojev za dokapitalizacijo. Kot je povedal Breglec, je nadzorni svet odstavljen upravi še posebej zameril, da ni začela postopka ugotavljanja odgovornosti za nepravilnosti, ki naj bi jih povzročila že prva odstavljena uprava.

Nadzorni svet je sklical tudi skupščino delničarjev, ki bo 23. oktobra 1998. Zaradi kratkega mandata ima sedanja uprava kaj malo časa za aktivnosti v zvezi z dokapitalizacijo. Njena prva naloga je pripraviti in speljati omenjeno skupščino delničarjev in legalizirati nadzorni svet v polni 9-članski sestavi. Ta bo potem poskušal imenovati novo upravo s stalnim petletnim mandatom. Začasna uprava se je po izjavah predsednika Bregleca takoj lotila dela, saj želi ohraniti obstoječi zavarovalni portfelj in kakovostne kadre, s katerimi za zdaj še razpolaga. Kot je dejal član uprave za zavarovalstvo Franci Bratkovič, Tilia beleži nekaj odpovedi zavarovanj (do 30.

junija pod 10), vendar doslej odpovedi še niso vznemirjajoče. Uprava je že navezala stike z delničarji in sklicala zbor delavcev, saj želi vzpostaviti korektne

odnose z njimi, enako pa tudi z Uradom za zavarovalni nadzor, ki doslej še ni postavil kakega novega roka za dokapitalizacijo. Uprava bo vsestransko analizirala možnosti za dokapitalizacijo, pogovarjala se bo z vsemi možnimi dokapitalizanti - s Pozavarovalnico Sava in Dolenjsko banko, ki sta bili doslej predvideni kot dokapitalizanta, in tudi z drugimi možnimi interesi.

B. D. G.

NOVA ZACASNA UPRAVA - Od prejšnjega ponedeljka ima Zavarovalnica Tilia novo začasno upravo, ki meni, da je sposobna, izobrazena in trdna. Tako vsaj utemeljuje odločitev za prevzem nevhvalne začasne funkcije v hudih časih za Tilio novi predsednik uprave Branko Breglec (na sredi). Člana uprave sta še Helena Golobič (za finance in računovodstvo) in Franci Bratkovič (za zavarovalstvo). (Foto: B. D. G.)

KAKO KAŽE NA BORZI?

Kovinotehna preseneča

Minule dni so se po nekajtedenskem upadanju tečaji večine delnic ustalili, na veselje mnogih borznih vlagateljev pa so najpomembnejše delnice začele pridobivati na vrednosti. Mnogi še vedno strahoma opazujejo trgovanje z delnico Leka in čakajo na morebitno nadaljevanje razprodaje delnic s strani tujcev, saj ima to negativen vpliv na celoten trg.

Po zadnjih podatkih imajo tujci v lasti še 26,5 odst. Lekovega kapitala oz. okrog 510.000 delnic, kar je za 90.000 manj kot pred izbruhom ruske krize. Tujec na našem borznom trgu ni, zato pa je domače povpraševanje dvignilo ceno Lekovih delnic za skoraj 5.000 tolarjev v tednu dni. Podobno se je dogajalo tudi z delnico Krke, ki je od 25.000 prilezla nazaj do 27.500 tolarjev. Sočasno z rastjo borznih tečajev je rastel tudi promet, ki se je povzpел krepko čez 500 milijonov tolarjev dnevno.

Če je bila rast tečajev farmaceutskih delnic nekako pričakovana, je v teh dneh izredno presenetljiva delnica Kovinotehne. Kljub temu da objavljeni polletni rezultati poslovanja zaradi prikazane izgube niso ravno zavидavni, je tečaj porastel od 430 tja do 520 tolarjev za redno delnico. Ker so vzroki za porast večini ostali skrivnost, so se

v javnosti kmalu pojavile spekulacije, da Kovinotehno kupuje kranjski Merkur. Zaenkrat je ostalo le pri govorcih, tečaj pa se je z enako hitrostjo, kot je svignil navzgor, povrnil spet na raven okoli 460 tolarjev.

Čeprav se večina borznih vlagateljev še sprašuje, ali je glavna kriza mimo in ali so tečajji že dosegli dno, si najpogumnejši že pridno polnijo portfelje, saj so nakupi zdaj precej ugodnejši kot pred tedni. Količnik med tržno ceno delnice in dobičkom na delnico (t.i. price earnings - P/E) se je pri najpomembnejših delnicah, občutno znižal. Izjema so le delnice Petrola, pri katerih se je ob dokaj nespremenjenih tržnih cenah vrednost omenjenega količnika zvišala od 17,2 na 54, saj je družba v prvi polovici letošnjega leta dosegla nekajkrat manjši dobiček kot lani.

Trgovanje z delnicami pldov je nekoliko zamrlo, saj z izjemo delnic Infonda Zlata ni omebe vrednih prometov, so pa tečajji vseh pldovskih delnic v rahlo negativnem trendu. Datumi izvrstitve na borzo kar nekaj novih pldov za zdaj še niso znani, jih bo pa to jesen kar precej.

MARJETKA ČIČ

Dolenjska borznoposredniška družba

Novo mesto

Tel. (068) 371-8221, 371-8228

Če država da, je to dobro vedeti

Kje in kako država vzpodbuja nastajanje novih in ohranjanje obstoječih delovnih mest - Vzpodbude za invalide, težko zaposljive in iskalce prve zaposlitve - Pomembno je delovno mesto

NOVO MESTO - Kar nekaj stvari je, za katere bi morali vedeti tudi mali podjetniki in obrtniki, kadar odpirajo nova delovna mesta ali poskušajo ohraniti že obstoječa. Ker so ponavadi do vratu zakopani v delo, niso dobro informirani in zamudijo marsikatero priložnost, ki pa jo zato spretno izkoristijo spekulanti. Tudi zaradi tega se poraja sodelovanje med Podjetniškim centrom in območno enoto zavoda za zaposlovanje.

Stanislav Žagar iz te enote opozarja podjetja, da delavec ne more biti uvrščen na listo brezposelnih, če ima status samostojnega podjetnika ali kmeta in njegov katastrski dohodek presega predpisano vsoto (trenutno nekaj čez 300.000 tolarjev na leto).

“Preden se ukrepa v tem smislu, se je dobro pozanimati na zavodu, če bo zadeva sploh šla skozi,” priporoča. Pri iskanju kadrov posebej opozarja na klube za iskanje zaposlitve, kjer se zbirajo res samo tisti brezposelni, ki se želijo zaposliti.

Preko zavoda potekajo programi prekvalifikacij in dokvalifikacij delavcev, ki so zaradi stro-

škov primerni predvsem za večja podjetja, obstajajo pa tudi programi usposabljanja brezposelnih oseb. Delodajalec lahko pridobi državna sredstva, če vzame takega brezposelnega, da se pri njem priučijo ali opravi kak tečaj, tudi če ni v delovnem razmerju.

Tudi podjetniki in obrtniki bi lahko sodelovali v programih javnih del, vendar le za dela, ki niso profitna. Novomeška družba Portoval se je na razpisu potegovala za koncesijo za program kreiranja javnih del in jo tudi dobila. Posled bo po terenu iskala delodajalce, ki bi imeli primerna dela.

Na področju zaposlovanja invalidov bo nova zakonodaja uvedla plačevanje prispevkov v poseben sklad za vsa podjetja, ki ne bodo zaposlovala invalidov. Za zdaj lahko tisti, ki se odločijo, da bodo prilagodili delovno mesto invalidu, pridobijo okrog 350 tisočakov državnega prispevka, država sofinancira tudi plače invalidom in nova delovna mesta (okrog 300.000 sit), pri čemer je posebej pomembno, da delodajalcu ni treba obdržati invalida v delovnem razmerju, če z njim ni zadovoljen. V tem primeru ga lahko odpušči in zaposli drugega, toda tudi invalida!

Država vrača prispevke na izplačano plačo delodajalcem, in sicer za dobo do enega leta. Če zaposlijo težje zaposljive osebe, iskalce prve zaposlitve (velja tudi, če je oseba prijavljena na zavodu en sam dan) ali tiste, ki so brezposelni že več kot dve leti. Pospešuje samozaposlitve v kooperativah, neke vrste zadrževah, ki nastajajo z združevanjem več posameznikov ali tudi podjetij (3 do 500 oseb).

B. D. G.

BO V DOBOVI LOGISTIČNI CENTER?

DOBOVA - Slovenske železnice se nameravajo še v letošnjem letu lotiti posodobitve železniške postaje v Dobovi. Kot je nedavno povedal direktor družbe Marjan Rekar, načrtujejo to območje postaj, ki je imela poseben pomen že v času skupne jugoslovanske države, razviti v logistični center za celo območje Balkana. Pri tem je omenil, da so Avstrijci že pokazali zanimanje za tak center in tudi za sofinanciranje njegove postavitve.

SODOBNE TELEKOMUNIKACIJE ZMANJŠUJEJO STROŠKE

OTOČEC - Telekom Slovenije namerava v treh letih za naložbe nameniti kar 50 milijard tolarjev, od tega še letos 28 milijard. Telekom bo v tem letu dosegel že 80-odstotno digitalizacijo, slovenski optični križ pa je zgrajen v celoti. Izjema je 16 km, kjer so zemljiškoknjižne težave. Po besedah Telekomovega direktorja sta razvoja in posodobitev na področju telekomunikacij ter s tem znižanja stroškov poslovanja s razmeroma deležna tudi dolenjsko in posavsko gospodarstvo.

SKUPNO O RAVNANJU Z ODPADKI

Minister dr. Pavel Gantar je pozval občine v slovenskih regijah, naj stopijo skupaj in se dogovorijo o ravnanju z odpadki. Na Dolenjskem se gradi sodobna deponija odpadkov pri Trebnjem, ki bi po njegovem lahko postala regionalni center za ravnanje z odpadki. Pri tem je še posebej poudaril, da ne gre za centralno odlagališče odpadkov. Če se občine same ne bodo začele o tem dogovarjati, jih bo, tako pravi dr. Gantar, treba k temu prisiliti z uredbo.

PROMET SKOKOVITO NARAŠČA

NOVO MESTO - Po trditvah državnega sekretarja za ceste Zareta Preglja promet po cesti od Ljubljane proti Zagrebu skokovito narašča in bo v nekaj letih dosegel prodajno raven. To prebivalcem na območju te ceste ne pomaga kaj dosti, kvečjemu škodi, ker avtoceste ne bo pravi. Za državo je namreč, razvojno gledano, najpomembnejša cestna smer vzhod-zahod, kar utemeljuje s tem, da se ob tej osi nahaja 80 odst. gospodarskih zmogljivosti pa tudi prebivalstva.

Slovenski pohištveni sejem

9. Ljubljanski pohištveni sejem potrdil, da je že prerasel lokalne okvire - 324 razstavljalcev iz 17 držav

LJUBLJANA - Čeravno je pretoklo nedeljo zvečer zaprti 9. Ljubljanski pohištveni sejem privabil okrog 5000 obiskovalcev manj kot leto poprej, je organizator prireditve - Ljubljanski sejem z obiskom zelo zadovoljen. Letos se je namreč šestdnevni sejem pričel poldrugi mesec bolj zgodaj kot prejšnja leta, gotovo pa tudi spori okrog ljubljanskega sejmišča niso prispevali k večjemu ugledu prireditve.

Navkljub vsemu je moč trditi, da je ta sejem postal osrednja tovrstna slovenska prireditve, poleg največjih domačih proizvajalcev pa so se med 324 razstavljalci pojavili še zastopniki in še bolj množično neposredno predstavniki podjetij iz še 16 držav. Belokranjski, dolenjski in posavske razstavljalci se sicer niso zapisali med dobitnike nagrad in priznanj, so pa nekateri odmevno nastopili. Podjetje Kolpa, d.d., Metlika je ob svojem letošnjem jubileju, 20-letnici na sejmju podarila ljubljanskemu Kliničnemu centru masažni

bazen Kolpa, vreden okrog 1,7 milijona tolarjev.

P. P.

9. LJUBLJANSKI POHIŠTVENI SEJEM - Sejniški Stilles - Inženiring, d.o.o., je imel na sejmju enega najbolje urejenih razstavišč, pri čemer niso ničesar prepustili naključju, da je bilo vse v stilu, npr. bidermajerja. (Foto: P. Perc)

Nizozemcev je manj, prihajajo Skandinavci

Turistični obisk v prvih sedmih mesecih

Do sredine glavne sezone je turistični devizni priliv še vedno zaostajal za lanskoletnim. V prvih sedmih mesecih je Slovenija s turizmom zaslužila 618 milijard dolarjev, kar je za 11 odst. manj kot v enakem obdobju lani. Tudi turistični obisk zaostaja, tako da je turizem imel za odstotek manj gostov ter celo za 3 odst. manj domačin in tujih prenočitev. Večje upadanje števila prenočitev kaže na to, da se gosti zadržujejo pri nas manj časa in tako o zaslužku pove več kot samo število gostov.

V Slovenijo še vedno prihaja največ Italijanov. Njihov obisk se je v prvih sedmih mesecih letošnjega leta celo povečal, drugače pa je z Nemci in Avstrijci, ki Italijanom sledijo po pomembnosti za naš turizem. Nemcev je bilo pri nas manj za 5 in Avstrijcev za 4 odstotke, oboji pa so se v Sloveniji zadrževali tudi krajši čas (za 7 oz. 9 odst. manj prenočitev). Podatki nakazujejo tudi zelo očitno padec zanimanja za Slovenijo pri Nizozemcih, ki so po pomembnosti med tujimi turisti na petem mestu. V prvih sedmih mesecih jih je kar za 28 odst. manj prenočevalo pri nas kot lani v istem obdobju. Manjši je tudi obisk iz Bosne in Hercegovine.

Hrvatov, ki so na četrtem mestu med našimi tujimi gosti, je bilo pri nas za 2 odst. več, Britancev približno enako, Madžarov za 10 odst. več, medtem ko je bil obisk ruskih turistov kar za 53 odst. večji. V Združenju za turizem na osnovi statističnih podatkov tudi opažajo, da se za obisk Slovenije vse bolj zanimajo tudi gostje iz drugih celin, vendar jih je številno še malo. Pomembnejše se jim zdi porast obiska iz skandinavskih dežel, kar bi lahko govorilo o tem, da Slovenijo počasi odkrivajo tudi Finci, Danci in Švedci.

Da ne bomo vedno slabša petina...

Dolenjsko gradbeništvo

Na posvetu o gradnji prometnih povezav južno od Ljubljane, ki je vzbudil veliko zanimanje med javnostmi, je bilo povedano, da kar 80 odst. slovenske gradbene operative dela na slovenskih avtocestah. Koliko od tega sladkega državnega kolača si odreže dolenjska ali posavska operativna? Žal je mogoče sklepati, da sodi bolj med tisto petino gradbenikov, ki si morajo kruh služiti drugače, običajno na težje načine.

Osnovni razlog za to je v veliki razdrobljenosti, ki ima seveda svoje logične vzroke, toda za izboljšanje stanja bi bilo treba stanje preseči. Zgraditi bi bilo treba sistem, ki bi manjše izvajalce združil, po predlogu nekaterih morda z joint venture pogodbami ali kako drugače, saj vzorci povezovanja v svetu obstajajo. Posveti in zbori županov, politikov, državnih sekretarjev, celo če so zraven ministri, pri tem ne bodo kaj dosti pomagali. Ravno tako ne jadrkovanje nad tem, da je Dolenjska prikrajšana, da je slepo črevo in da ji država namenja premalo denarja.

Gospodarske interese mora v prvi vrsti uveljavljati gospodarstvo samo, in če mu pri tem stoji ob strani še politika, je toliko bolje. Iz Posavja že prihajajo glasovi o prvih korakih k povezovanju. Treba bo pohiteti, kajti tekma s konkurenco, ki je že pripravljena, močna in velika, ne bo lahka. Pravzaprav bo gospodarstvo tega območja lahko zadovoljno, če si bo uspelo namesto drobnih del priboriti vsaj kos naložbene pogače.

B. DUŠIČ GORNIK

DANES RAZGLASIJO MENEDŽERJA LETA

ČATEŽ OB SAVI - Danes popoldne ob 15.30 bodo na jenskem srečanju Zdrženja menedžerjev v čateškem klubu Termopolis razglasili menedžerja letošnjega leta, mu podelili priznanje in se z njim pogovorili. Srečanje bodo nadaljevali še s pogovori o aktualnih gospodarskih temah, v ta namen pa so v goste povabili tudi dr. Jaheza Potočnika, vodjo slovenske pogajalske skupine za Evropsko unijo, in dr. Rada Bohinca.

Beraških 9 tolarjev za kilogram

Industrijskega sadja se ne izplača niti obirati in ga je najbolje predelati v sadjevec

Kot so povedali na seji odbora za promet s sadjem pri Gospodarskem interesnem združenju za sadjarstvo, ki se je sestala na nedavnem celjskem obrtnem sejmu, lahko kmetje pričakujejo za svoje kmečko, to je drugorazredno industrijsko sadje (ali od toče obtočeno), le beraških 9 tolarjev za kilogram, kar je skoraj pol manj kot lani. Ta izkupiček ne poplača več niti obiranja, pa če je lastnik takega sadja še tako skromen v svojih zahtevah in četudi velja slovenski pregovor, da fižol luščiti ni težko, kar tako sedeti je pa še lažje.

Dogajanje na trgu, na katerega posameznik nima vpliva, je še en razlog več, da bi se tudi v naših razmerah bolj odločali za pripravo sadjevca, zdrave nizkoalkoholne pijače, ki se je pri nas nekako sramujemo v nasprotju z bogatimi Nemci, kjer je vsakdanje pitje sadjevca "za žejo" nekaj čisto običajnega. Vino imajo samo za boljše priložnosti. Seveda mora biti sadjevec strokovno pripravljen in kakovosten, z eno besedo dober.

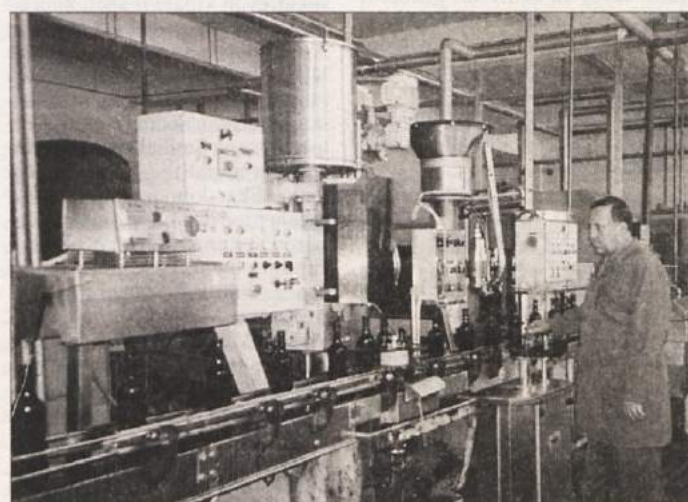
Sadjarska stroka, teorija in praksa, poudarja, da je za pripravo sadjevca potrebnih več stvari; od primerne kleti s stanovitno temperaturo, sorazmerno visoko relativno vlago in omogočenim zračenjem, do prave posode, ki je odporna proti koroziji, enostavna za vzdrževanje ter nevtralna glede vonja in okusa. Zahteve so podobne kot pri pravi, negovanju in hrabi vina, pa četudi jabolčnik ni tako čistan. Ne gre brez zveplanja in higijene, če želi imeti dobro in obstojno pijačo.

Odločen je tudi postopek predelave. Sadju je treba zmleti tako temeljito, da se odprejo sadne celice, iz katerih potem lahko izteče sok. Zmečkano sadje je koristno macerirati, pustiti stati od 12 do 24 ur, da sadjevec dobi lepšo cvetico. Koristno je dodati t.i. pektolitične encime, pridobljene iz odbranih drobnozrčk, ki pospešujejo zorenje sadjevca. Stiskanje naj poteka počasi in enakomerno. Izplen jabolčnega soka znaša 52 do 74 odst., odvisno od sorte, letnika in stopnje zrelosti, izplen hruškovega soka znaša 63 do 76 odst., uporaba "pack" stiskalnice pa ga še občutno poveča.

M. LEGAN

Velika razstava plemenske živine v Litiji

Šampionka Dimka

LITIJA - V nedeljo je ob 50-letnici zadruženstva v litijski občini Govedorejsko društvo Litija ob pomoči Kmetijskega zavoda Ljubljana in treh kmetijsko gozdarskih združenj (Litija, Dole in Gabrovka) pripravilo na litijemski polji veliko razstavo plemenske živine črno bele, rjave in lisaste pasme. Med starejšimi kravami črno bele pasme je zmaga lastnika Staneta Zajca iz Litije. Med telicami je prvo mesto pripadalo Dimki, ki je last M-KGZ Litija, farma Grmače. Med starejšimi kravami rjave pasme je najboljšo oceno strokovne žirije dobila Mela Igorja Zgonca s Preženjskih Njiv, med mlajšimi pa Luca Marjana Hostnika iz Moravc pri Gabrovki. Med telicami rjave pasme je zmaga Matilda, katere lastnik je Igor Zgonc s Preženjskih Njiv, med kravami lisaste pasme pa je bila prva Luca, last Ivana Biaggia iz Slinve. Po razglasitvi rezultatov in podelitvi častnih zvoncev ter praktičnih nagrad je 7-članska komisija med zmagovalkami izbrala za "lepotico" razstave Dimko, dvoletno telico črno bele pasme.

K. Š.

ŠTEVILO KONJ NARAŠČA

LOŠKI POTOK - Predno je vlogo konja prevzel traktor, je Loški Potok premožal več sto konj, vajenih dela na poljih in v gozdovih. S konji sta zamrla tudi kovaška in kolarska obrt. Danes bi lahko na prste sešteli konje, ki še delajo, najbolj pa jih pogrešajo tisti, ki sem in tja še obdelujejo zaplete zemlje, a je traktor za tako kmetijstvo predrag. Je pa naraslo število več ali manj čistokrvnih konj, lahko bi dejali konj za šport in v veselje lastnikom, ki imajo za to primerne obore.

- Pri prvem kozarcu postane človek ovca, pri drugem lev, pri tretjem svinja. (Talmud)
- Komur nihče ne zavida, ta ni nič vreden. (Epiharm)
- Ni je iskrenejšje ljubezni, kot je ljubezen po jedi. (Shaw)

LOVCI ZA POSOČJE - Zveza lovskih druženj Novo mesto - vanjo je vključenih 21 lovskih druženj z 1108 člani - je v skladu s priporočilom Lovske zveze Slovenije o pomoči lovcom s potresnega območja izpolnila svoj del pričakovane pomoči. Upravni odbor, ki mu predseduje inž. Janez Bulc, je sprejel sklep, da vsak lovec za potresno območje prispeva 1.000 tolarjev. Lovske družine so sledile apelu svojega vodstva in so zbrale skupno 1,108.000 tolarjev, ki jih je delegacija ZLD Novo mesto 15. julija podarila lovcom Tomažu Mlekužu iz Koritnic in Salviju Pretnerju iz Lepene, ki sta urpela hudo potresno škodo. Tako Mlekuž kot Pretner sta člana LD Soča. Oba imata mladi družini in potres jima je porušil domova. Ganjena sta sprejela pomoč dolenjskih lovcov, ki so dokazali, da solidarnost in tovarištvo ne poznata meja. Na sliki: delegacija ZLD Novo mesto pred hišo lovca Salvija Pretnerja v Lepeni. (Besedilo B. Avbar, fotografija S. Gabrijel)

KMETIJSTVO

SLOVENSKA RAZSTAVA SADJA

LJUBLJANA - Kmetijski inštitut Slovenije bo v čast svoje stoletnice v sodelovanju s Strokovnim sadjarskim društvom Slovenije jutri, 2. oktobra, ob 10. uri odprl v Muzeju novejšje zgodovine (Cekinov grad) vseslovensko razstavo sadja. Odprta bo do 11. oktobra vsak dan od 9. do 19. ure, obiskovalci bodo na dvorišču gradu lahko dobili strokovne informacije in nasvete, 7. oktobra pa bo v okviru razstave tudi pomemben posvet o reviziji slovenskega sadnega izbora ter predstavitev knjige Sorte jabolk. Najdijteljem najdebelejših dreves bodo ob tej priložnosti podelili posebna priznanja.

Z NOVOMESKE TRZNICE

Minuli ponedeljek so branjeve ponujale jabolka po 50 do 100 tolarjev kilogram, hruške po 100 do 150, slive po 200, grozdje po 150 do 250, košarico jagod po 250 do 300, paradiznik po 250 do 300, fižol v zrnju po 500, endivijo po 200 do 300, berivko po 400, radič po 300, belo in črno redkev, kolerabo, korenje in rdečo peso po 200, stročji fižol po 400, česen po 400 do 600, repo po 150, krompir po 70, zavitek sadik zimske solate po 200, lisičke po 1.000 in jurčke po 2.000, orehe po 1.000, med po 800 do 900 in stekleničke propolisa po 300 tolarjev.

sejmišča

BREŽICE - Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 67 do 3 mesece starih prašičev, 12, starih 3 do 5 mesecev, in 26 starejših. Prvih so prodali 18 po 350 do 360, drugih 4 po 290 do 310, tretjih pa 6 po 230 tolarjev kilogram.

kmetijski nasveti

Dosejavanje travne ruše?

Ob skrb vzbujačem dejstvu, da imamo ta čas v Sloveniji že nad 100.000 ha nepokošenega in nepopasenega travnatega sveta, morda že četrtino vsega, kar ga imamo, se zdi pisanje o obnovi in intenziviranju travne ruše kaj malo smiselno. Pa vendar se ne kaže predati obupu in ob vseh težavah, ki jih doživlja živinoreja, opustiti vlaganja v njeno osnovo, v slovenske travnike in pašnike.

Resda lahko trava sama raste, nemoteno in brez posegov včasih celo bolje, res je tudi, da imamo na tem področju, česar ne bi pričakovali, manj strokovnega znanja kot na drugih, vendar to ne pomeni, da bi travnat svet smeli pustiti v nemar, kot so ga puščali stoletja. Neustrezen način rabe, predvsem pa premalo dosledno upoštevanje načel pašno-kosnega gospodarjenja, rušo osiromaši in naredi občutljivejšo za slabše podnebne razmere. Izginevanje dobrih vrst trav in detelj dopušča vse večji življenjski prostor odpornejšim plevelom, še v slabšem primeru pa eroziji vode in vetra. Dober gospodar si takega razmetavanja naravnih možnosti (resursov) nikakor ne sme privoščiti, če pa si, pride kazen neizbežno.

Travno rušo lahko obnovimo in izboljšamo na dva načina: s preoravanjem, kar je izjemno strokovno zahteven poseg brez stoodstotnega jamstva za uspeh, in z dosejavanjem ter vsejavanjem semena željenih vrst trav in detelje, morda tudi zeli. Slednji način je lažji in cenejši, posebno še, odkar so na voljo posebne sejnalnice, ki vnesejo seme v travno rušo in s tem olajšajo kalitev. Vlogo tega stroja lahko opravi tudi pašna žival s svojimi parklji. Kdaj je treba dosejavati in vsejavati ter kakšne vrste semena so najboljša, o tem se velja posvetovati s strokovnjakom, zakaj pa isti za storitev napake je kar nekaj. V vsakem primeru mora imeti mladi posevek dovolj vlage in toplote. Ali bo obojega dovolj, to vedeti vnaprej, spominja na vedeževanje. Po doslej znanih izkušnjah je jesen za setev manj primerna, zlasti za detelje.

In še nekaj o semenu. Za vsejavanje je najprimernejša trpežna ljujka (sorti barvestra in ilirka), mnogocvetna ljujka (tetraflorum, balmutra), pasja trava (kopa, baraula), med deteljami pa se najbolj obnese bela detelja (sorti milka in rivendel). In še to: trajnostni način kmetovanja, ki je ekološko bolj sprejemljiv, je naklonjen vsejavanju in dosejavanju, kar hkrati pomeni, da plug, ta najimnitnejši človekov stroj, kot pravi prof. Sadar, počasi vendarle izgublja svojo nenadomestljivost.

Inž. M. LEGAN

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: dr. Julij Nemanič

Izbira kvasovk za alkoholno vrenje mošta

Znanje o kvasovkah se je z raziskavami zadnjih let zelo povečalo. Enolog ima dandanes bogato izbiro kvasovk, toda enologov je v Sloveniji malo, okrog trideset. Ti se ne bodo dali zapeljati trgovcu, ki ponuja razne "sortne" (seveda bistveno dražje) kvasovke, "spodobne" pričarati najbolj zaželeno aromo. Lahko pa nasedejo vinogradniki.

Sodelavci resnih francoskih in nemških strokovnih revij pišejo, da obstajajo kvasovke, s katerimi dosežemo boljše obarvanost rdečega vina, več glicerina, drugačno sestavo kislin, ki nastanejo med alkoholnim vrenjem, in povečano vsebnost železnih arom. Toda čudežne kvasovke, ki je sposobna proizvesti samo določeno aromatično sestavino, ni in je ne bo! Tako imenovane aromatične kvasovke delno povečajo intenzivnost ali vsebnost vseh arom, iz katerih je sestavljena aroma vina. Včasih pa je ta močnejša skupna aroma bolj negativna kot pozitivna. Zato kupovanje dražjih kvasovk odsvetujem. Bolje je, da se trudimo za kakovost vina iz zdravega, zrelega grozdja ob dosledno opravljenih strokovnih postopkih pri predelavi grozdja in negi vina.

Zagotovo smo pri pripravi kvasnega nastavka in cepjenja mošta z njim še prepovršni. Zelo pomembno je pravi trenutek dodati k belemu moštu ali rdeči drozgi kvasovke. Zakaj? Z grozdem pride veliko število kvasovk, tudi divjih, ki jih je približno štiri petine. Preprečevati moramo, da bi se kvasovke razmnoževale prehitro. Hitrost razmnoževanja je pri divjih kot pri žlahntnih enaka, držujemo pa jo s higieno posod za trgatev, strojev, sodov itd., z nizko temperaturo in s čim hitrejšo predelavo grozdja. Pri pridellavi rdečega vina je lažje v kratkem času dodati kvasovke v drozgo, saj damo ves kvasni nastavek, pripravljen za vrelo polno kad, čim se v kadično pokrije s prvim razpečilnim grozdem. Tako omogočimo, da se te, dodane kvasovke hitro razmnožujejo, pomagajo jim še žlahntne iz grozdja, tako da divje ne pridejo do izraza.

Te dni so bili objavljeni rezultati dveletne raziskave o uveljavljanju dodanih kvasovk v moštu. Če je bilo razmerje v številu dodanih kvasovk napram obstoječim kvasovkam v moštu ali drozgi 1:1, je znašala verjetnost, da se bodo dodane kvasovke uveljavile, 15 do 50 odst. Če je bilo dodanih kvasovk po številu samo desetina od avtohtonih ali divjih, se je pokazalo, da je verjetnost uveljavitve dodanih kvasovk 0 do 1 odst. Če je bilo število dodanih kvasovk desetkrat večje kot pri avtohtonih, je bil uspeh večji od 90 odst. Ob tej ugotovitvi francoskih raziskovalcev se poraja vprašanje, koliko je bilo zastojev alkoholnega vrenja zaradi površnega pripravljavanja kvasnega nastavka. Veliko milijonov kvasovk pogine ob prevroci ali premrzli mešanici. Zato naj bo količina suhih kvasovk na hektoliter mošta vsaj 15 g na hektoliter, še boljše letos, ob gnolobi grozdja, 20 g.

dr. JULIJ NEMANIČ

• OBVESTILO PRIDELOVALCEVA CVIČKA - Delovna skupina za pripravo elaborata "Tradicionalno poimenovanje vina cviček", ki jo je imenovala Zveza druženj vinogradnikov Dolenjske 26. aprila 1998 in potrdilo ministrstvo za kmetijstvo, seznanja pridelovalce cvička z merili, katerim bodo morali zadostiti cvički letnika 1998:

- alkoholna stopnja: od 8,0 do 10,0 vol.%
- skupne kisline: od 6,0 do 9,5 g/l
- prosti SO₂: do 25 mg
- ekstrakt brez sladkorja: minimalno 16,0 g/l
- ostanek nepovretega sladkorja: do 4,0 g/l
- pepel: minimalno 1,4 g/l
- organoleptična ocena po 20 točkovni metodi: nad 15 točk.

Vin, ki ne bodo dosegala navedene kakovosti, ne bo dovoljeno označevati z imenom CVIČEK. Menimo, da bo ta novi pogoj prispeval k višji kakovosti tega uglednega in poznane slovenskega vina, ki se prideluje samo na Dolenjskem. Dolgoletne izkušnje pridelovalcev potrjujejo, da je možno pridelati cvičke z opisano kakovostjo. Vina, ki bodo odstopala od navedenih meril, se bodo smela označevati z imenom dolenjsko rdeče vino.

Predsednik delovne skupine: dr. JULIJ NEMANIČ

DOLENJSKI LIST

HELENA MRZLIKAR gospodinjski kotichek

Omlete za dirko s časom

Omleta je zelo hitro pripravljena jed. Poznamo tri vrste: zvite, ploščate in spenjene. Najbolj znane so zvite, ki jih naredimo iz jajc, soli in popra. Sesekljana zelišča, naribar sir, pražene gobe ali morski sadeži so zelo okusen dodatek, ki jih vmešamo med stepanjem jajc. Tik pred peko jajca nekoliko solimo, popoprano in umešamo, da postanejo nekoliko penasta. V ponvi segrejem moščobo, vlijemo jajčno maso in hitro mešamo, da se začno jajca strjevati. Na robovih zakrknjeno jajčno zmes premestimo na sredino in pri tem ponev držimo poševno, da se še preostali tekoči del preljeje proti robu. Postopek ponavljamo, dokler se omleta povsod rahlo ne strdi. Pečeno omleto preložimo na ogret krožnik in po želji še obložimo z nadevom. Če pripravimo topli nadev, ga razporedimo po omleti, preden jo zvijemo. Primer omlete s sirom in paradiznikom: potrebujemo 2 žlici olupljenega, očiščenega in sesekljanega paradiznika, 30 g

naribanega trdega sira in žlico drobno narezane čebule. Ploščate omlete so najbolj podobne ponvičniku in lahko jih ponudimo tudi klinasto narezane. Primer je kmečka omleta, za katero prepražimo 125 g na drobno narezane slanice, dodamo 2 srednje velika na kocke narezana krompirja in žličko med stalnim mešanjem. Nato dodamo poper in 2 žlici sesekljanega peteršilja ter vse skupaj vmešamo med jajca. Spenjeno omleto lahko pečemo na plošči ali v peči. Pri peki se hitro prismo di in skrči. Jajca ločimo in rumenjake penasto umešamo s sladkorjem, beljake pa v trd sneg. Nato previdno umešamo med rumenjake. V ponvi segrejem surovo maslo, nanj zlijemo jajčno zmes in pečemo pri nižji temperaturi brez mešanja, da se prične na robovih dvigati. Za nadev uporabimo pregreto marmelado ali dušeno sadje. Omleto lahko tudi flambiramo (opečemo), kar na mizi učinkuje slovesno.

Varuhi zgodovinskega spomina

Sto let Zgodovinskega arhiva Ljubljana in 25 let njegove Enote za Dolenjsko in Belo krajino v Novem mestu - Odprli razstavo v Dolenjskem muzeju

NOVO MESTO - Zgodovinski arhiv Ljubljana praznuje letos stotletnico svojega obstoja, njegova Enota za Dolenjsko in Belo krajino pa petindvajsetletnico. V počastitev obeh jubilejev so v predavalnici Dolenjskega muzeja v ponedeljek, 28. septembra, odprli razstavo s prikazom razvoja arhivske dejavnosti obeh jubilarov. Skupni del razstave je pripravila Tatjana Šenk, območni pa Zorka Skrabl.

Na otvoritvi, ki jo je povezovala Mija Mravlja, sta razstavo in dejavnost arhiva predstavila Janez Kopač, direktor Zgodovinskega arhiva Ljubljana, in Zorka Skrabl, direktorica Enote za Dolenjsko in Belo krajino, novomeški župan Franci Koncilija pa je spregovoril o pomenu arhivske dejavnosti in odprl razstavo. Ob tej priložnosti je novomeškemu arhivu podelil občinsko priznanje.

Zgodovinski arhiv Ljubljana se je razvil iz Mestnega arhiva Ljubljana, ki za svoj ustanovni dan šteje 15. julij 1898, ko je pesnik Anton Aškerc začel uradno opravljati službo prvega ljubljanskega mestnega arhivarja. S tem se je začela neprekinjena in sistematična skrb za arhivsko gradivo na območju mesta Ljubljane. Po drugi svetovni vojni se je dejavnost arhiva razširila na celotno območje osrednje Slovenije, ker so ljubljanske, gorenjske, dolenske, belokranjske in idrijska občina

PRIZNANJE ARHIVU - Novomeški župan Franci Koncilija je novomeškemu arhivu ob njegovi 25-letnici izročil občinsko priznanje.

poverile opravljene arhivske službe Mestnemu arhivu. Arhiv je spremenil svojo organizacijsko sestavo in se 1. oktobra 1973 preimenoval v Zgodovinski arhiv Ljubljana, ustanovljene pa so bile še štiri območne enote, med nji-

mi enota za Dolenjsko in Belo krajino, ki je novembra začela poslovati v Novem mestu. Ves čas jo je spremljala stiska s prostorom, zato se je novomeški arhiv večkrat selil, gradivo pa hranil na več mestih in pogosto v neprimernih prostorih. Lanskega decembra je končno dobil ustrezne poslovne in depojske prostore na gradu Grm. Še vedno pa ima arhiv dva dislocirana depoja v Drašičih in Trebnjem.

Začetki organizirane arhivske dejavnosti v Novem mestu so seveda starejši in so povezani z muzejem; segajo v leto 1935, ko je Muzejsko društvo na pobudo prof. dr. Alojza Turka pričelo zbirati muzealije in arhivalije za bodoči muzej. Na pobudo Boga Komelja je bil leta 1946 ustanovljen Okrajni arhiv, nameščena sta bila honorarna arhivarja Otmar Skale in Joško Jaklič, kot arhivista pa sta arhiv vodila Slavko Strajnar in potem upravnik Dolenjskega muzeja Janko Jarc. Tudi v Beli krajini so začetki organizirane skrbi za arhivsko gradivo povezani z muzejem in segajo v leto 1910, ko je bilo ustanovljeno Društvo za spoznavanje Bele krajine, katerega naloga je bila pripraviti ustanovitev belokranjskega muzeja, ki pa je bil ustanovljen šele leta 1951.

M. MARKELJ

RAZSTAVA PRI FRANČIŠKANIH

NOVO MESTO - V razstavnih prostorih knjižnice frančiškanskega samostana bodo v sredo, 7. oktobra, ob 19.30 odprli razstavo del kiparja samorastnika Petra Jovanoviča pod naslovom Skrivnost rožnega venca. Kulturni program otvoritve bo potekal v cerkvi.

SLIKE STAŠE KUNŠEK

BRESTANICA - V gostišču Ribnik - Dular je še do jutri na ogled razstava slik Staše Kunšek, ljubiteljske likovnice doma s Senovega in zdaj bivajoče v Trbovljah.

RAZSTAVA DRUGAČNEGA KIPARSTVA - Razstavišče v samostanski cerkvi Galerije Božidarja Jakca je ponovno doživelo izvirno postavitev likovne razstave, ko je umetnik posebej za ta prostor pripravil svoja dela. Tako čudovito okolje nekdanje samostanske cerkve vse bolj dobiva svojski razstavišni značaj. V petek, 25. septembra, zvečer so odprli razstavo stvaritev kiparja in prof. na ljubljanski likovni akademiji Luja Vodopivca, ki ga je kustos Koroškega muzeja Marko Košan v svoji predstavitvi označil kot modernističnega kiparja par excellence in predstavnika drugačnega kiparstva, ustvarjalne smeri, ki se je prav po Vodopivčevi zaslugi iz sveta preneslo tudi k nam. (Foto: M. Markelj)

Tudi Šmilhel 98 pod streho

Odprli so pregledno razstavo likovnih del, nastalih v 2. slikarski koloniji Sedem stoletij svetlobe in senc

NOVO MESTO - Letos poleti je trinajst likovnikov (dvanajst slikarjev in kipar) iz vseh koncev Slovenije na povabilo župnije Novo mesto-Šmilhel in njenega KUD Nove arkade preživelo štiri julijske dni na 2. bienalnem slikarskem srečanju Sedem stoletij svetlobe in senc Šmilhel 98, s katerim župnija nadaljuje z organiziranjem slikarskih srečanj, ki so se začela pred dvema letoma v počastitev sedemstoletnice obstoja župnije. Dela, ki so jih ustvarili Janez Ambrožič, Stane Jarm, Jelica Kupec, Marjan Maznik, Ciril Plešec, Milorad Rupčič, Domen in France Slana, Savo Sovre, Jožica Škof, Boris Strukelj, Veljko Toman in Sandi Zalar, so zdaj razstavljeni in na ogled javnosti v župnijskih galerijskih prostorih.

Razstavo so slavnostno odprli v petek, 26. septembra, popoldne. Na otvoritveni slovesnosti je nastopila glasbena skupina Zarja in Sonce, župnik Ciril Plešec je pozdravil goste, Jožef Matijević, umetniški vodja kolonije, je na kratko orisal ustvarjalne značilno-

Pesnik v slikarski koloniji - nenavadna, a zanimiva posebnost šmilhelske kolonije. Na sliki Smiljan Trobiš med branjem pesniških utrinkov.

sti vseh sodelujočih umetnikov, pesnik Smiljan Trobiš pa je prebral pesniške utrinke, ki jih je ustvaril ob delih vseh trinajstih likovnikov. Ob tej priložnosti je izšel tudi manjši katalog z reprodukcijami likovnih del, Matijevićem besedilom in Trobiševimi pesmimi. MIM

KULTURA

Franc Perme z zemljevidom zamolčanih grobišč

Pravica do imena in groba

Predstavitev zbornika

NOVO MESTO - V Knjižnici Mirana Jarca so minuli četrtek, 24. septembra, zvečer maloštevilnim obiskovalcem predstavili zbornik "Slovenija - Zamolčani grobovi in njihove žrtve 1941-1945", ki ga je izdalo Društvo za ureditev zamolčanov. Zbornik sta predstavila predsednik društva in član uredniškega odbora Franc Perme ter Anton Žitnik, tudi član uredniškega odbora, v katerem je poleg obeh še Davorin Žitnik. Predstavitev je vodila Jadranka Matič Zupančič.

Zbornik je nastal v grosupeljskem odboru Društva za ureditev zamolčanov, glavni poudarek je zato na dogodkih v vojnih letih in v prvih letih po nji na grosupeljskem območju, vendar pa so uredniki vanj uvrstili še prispevke, ki razširjajo časovni in prostorski okvir, da bi bilo tako dogajanje bolj jasno s širših vidikov. Namen zbornika je predvsem javnost opozoriti na problem, o katerem se prej ni smelo niti šepetati, po osamosvojitvi pa se o njem sicer govori, razreši pa se ga ne - to je vprašanje pietetne ureditve množičnih grobišč in morišč, kjer so kumunisti pobili na tisoče in tisoče ljudi. Po podatkih, ki jih je zbralo društvo z večletnim beleženjem ustinih in pisnih pričevanj ter uporabo najrazličnejših virov, je na vsem ozemlju Slovenije zdaj znanih 197 grobišč in morišč, pri čemer so po zatrditvah predsednika društva do 90 odstotkov raziskana vsa območja razen Primorske. V zelo ohlapno urejenem in dokaj nepreglednem zborniku se vrstijo različni prispevki, od pesmi do političnih govorov, v njem pa je tudi precej slikovnega gradiva.

M. MARKELJ

Dan najslavnejšega Pišečana

Na 6. Pleteršnikovem dnevu predstavili zbornik prispevkov s simpozija o Pleteršnikovem slovarju

PIŠEČE - Na domačiji, kjer se je pred 158 leti rodil največji slovenski slovaropisec Maks Pleteršnik, avtor znamenitega Slovensko-nemškega slovarja, so prejšnjo sredo, 23. septembra, slovesno obeležili Pleteršnikov dan.

Učenci pišeške osnovne šole ter dijaki brežiške gimnazije in srednje ekonomske šole so pripravili kulturni program, nato pa je več kot 50 udeležencev, slavistov, jezikoslovcov in drugih gostov, pri-

Z domačo poslasticco zajčkom je Jožeta Toporišiča in Marjanco Ogorčev počastila domačinka Tončka Čermelič.

slušnilo pozdravnim besedam brežiškega podžupana Toneta Zorka in poročilu predsednice Komisije Marjanice Ogorevc o urejanju Pleteršnikove domačije, ki kljub denarnim težavam in a ob prizadevanju mnogih kar uspešno poteka, saj so močno propadlo domačiji in v nji odprli tri razstavne prostore, zdaj pa tečejo dela pri zaščiti domačije pred plazovi in na obnovi zidanice. Osrednji del proslave je bila predstavitev zbornika Pleteršnikov Slovensko-nemški slovar, ki sta ga izdali Dolenjska založba in Komisija Maks Pleteršnik Pišece. O knjigi je govoril njen urednik Jože Toporišič, za zaključek srečanja pa so domači pevci in pevke zapeli še nekaj narodnih pesmi.

V zborniku so natisnjeni prispevki s simpozija, ki je potekal leta 1996 v Pišečah in sta ga v počastitev stotletnice izdala slovarja organizirala pišeški župnik Franc Ornik in Jože Toporišič z namenom, da se podrobneje strokovno osvetli sicer splošno priznana in hvaljena, vendar ne zadosti preučeno Pleteršnikovo slovarsko delo. Simpozij je s 14 prijavljenimi referati nalogo uspešno opravil, v zborniku pa objavljajo svoje prispevke: J. Toporišič, M. Merše, M. Orožen, I. Stramlič Breznik, J. Narat, V. Majdič, M. Humar, J. Keber, A. Gložančev, I. Orel, M. Hajšek Holz, J. Moder, J. Gradišnik in M. Holc.

M. MARKELJ

SLIKARSKO SREČANJE GRADNJE

PODBOČJE - V bližnji vinski gorici Gradnje je prejšnji teden potekalo slikarsko srečanje, ki ga je organiziralo in podprlo podjetje Uni iz Podbočja in so se ga udeležili štiri slikarji: Jože Kumer iz Dolenjskih Toplic, Jože Marinč iz Kostanjevice, Jožica Medle iz Šentjerneja in Drago Mom iz Ruš.

OTVORITEV SALONA IN GALERIJE

NOVO MESTO - V ponedeljek, 28. septembra, zvečer so v Šmilhelu odprli Salon okvirjanja slik in galerijo Danex Art. Ob tej priložnosti so v galeriji odprli razstavo slik Danaeta Rupčiča.

KONCERT NA GRADU MOKRICE

MOKRICE - Glasbena šola Brežice je pripravila v soboto, 26. septembra, ob sedmih zvečer na gradu Mokrice koncert, na katerem sta nastopila sopranistka Monika Ogorevc in mezosopranistka Aleksandra Barič ob klavirski spremljavi Ele Verstovšek.

Igra o zgodovini Črnomlja

Domačini zaigrali prirejeno Berkopčevo igro - Režiser Vojko Zidar - Obujena gledališka dejavnost

ČRNOMELJ - Želja mnogih, da bi v Črnomlju ponovno zaživela lastna gledališka dejavnost, se je uresničila. V petek, 25. septembra, je v tamkajšnjem kulturnem domu v okviru Dnevov evropske kulturne dediščine gledališka skupina Zavoda za izobraževanje in kulturo (ZIK) Črnomelj predpremier-

ČRNOMALJSKA KRONIKA - V predstavi (na sliki) so v glavnih vlogah nastopili: Jasna Seruga Muren, Breda Kočevar, Vlado Starešinič ter Gordana Popovič. (Foto: L. M.)

no zaigrala prirejeno igro Otona Berkopca iz leta 1928 z naslovom Črnomaljska kronika, historična retrospektiva. Vodja kulturnega programa na ZIK Jasna Š. Muren je okrog sebe zbrala še devet igralcev ter ostale sodelavce, Ksenija Khalil pa je priskrbela tekst, ki ga je na podlagi novih zgodovinskih virov posodobil in obdelal ljubljanski igralec Vojko Zidar. Z veseljem je prevzel tudi vlogo režiserja predstave, saj se je, kot je dejal sam, "prav po deško zaljubljen v Belo krajino, Belokranjce in njihovo govornico".

Igra, nad katero so bili številni gledalci navdušeni, je pomembna tudi zato, ker bodo z njo Črnomaljši lahko bolje spoznali svoje mesto. Premierno in malce razširjeno jo bodo spet uprizorili 18. oktobra ob začetku tedna vseživljenjskega učenja. Pred petkovo predstavo je zbrane navdušil še pogovor z gostoma Janezom Kramaričem, dolgoletnim kulturnim delavcem, in edino še živo igralko iz omenjene predstave leta 1928 Terezijsko Jaklič.

L. MURN

"Dolenjska hodi vedno z menoj"

Novo mesto počastilo sedemdesetletnico svojega častnega občana, pesnika, pisatelja, prevajalca in urednika Toneta Pavčka - Veliko zanimanje za prireditev

NOVO MESTO - Velika čitalnica študijskega oddelka Knjižnice Mirana Jarca bi bila lahko minuli ponedeljek, 28. septembra, zvečer še enkrat večja, pa bi bila še premajhna za vse, ki so želeli prisostvovati večeru, ki sta ga pripravila knjižnica in KUD Krka v počastitev sedemdesetletnice pesnika, pisatelja, prevajalca in urednika Toneta Pavčka, dolenjskega rojaka in častnega občana Novega mesta, prav na predvečer njegovega rojstnega dne.

Nikomur od tistih, ki jim je uspelo stlačiti se v čitalnico, ni bilo žal za stiskanje v gneči, saj so lahko prisluhli slovesnosti, od slovesnega trenutka navdahnjenim in vznemerenim Pavčkovim besedam, ki jih je k izpovedovanju osnovnih silnic njegovega pesnenja in razumevanja človekovega bivanja spodbujal dolgoletni prijatelj pesnik in akademik Ciril Zlobec. Dotaknila sta se pesnikovega odnosa do rodne Dolenjske, ki ji je Pavček posvetil dobesedno del svoje poezije in od nje prevzel glas in ritem, da še danes, kjer koli je, Dolenjska hodi z njim. "Hvala stvarniku, da sem se rodil na Dolenjskem," je pesnik dejal, hvaležen usodi tudi za dar veselja do življenja in za uresničitev davnih hrepenenj Slovencev po državni samostojnosti. Beseda je tekla tudi o ljubezni in pesnikovi zaveznanosti iskanju smisla bivanja, ki ga Pavček najdeva v široko ra-

zumljeni in dojeti presežnosti obstajanja. Pesnik je prebral nekaj svojih pesmi, ubranost večera pa je z občutenim branjem očetovih pesmi požlahtnila še igralka Saša Pavček, z glasbo violinstka Maja Bevc in s tehtnim nagovorom novomeški župan Franci Koncilija. Z navdušenim ploskanjem poslušalcev in pesniško čistitko mlade pesnice Petre Klepec se je zaključil bogati kulturni večer, ki je v marsikomu odprl morda že dolgo posušeni izvir potrebe po poeziji. Precejšnje je bilo namreč zanimanje za nakup najnovejših Pavčkovih pesniških zbir Upočasnitev, ki jo je izdala Mladinska knjiga, in Dolenjske bližine, ki je v počastitev pesnikove sedemdesetletnice izšla pri Dolenjski založbi z ilustracijami Lucijana Reščiča.

Prav tako polno zasedena je bila čitalnica tudi dopoldan tega dne, ko so se z jubilarom srečali

šolarji. V sproščenem in prijetnem vzdušju sta voditeljica pogovora Slavka Kristan in jubilar mladim odgrnila njim primeren pogled v ustvarjalno delavnico in pesnikovo življenje.

M. MARKELJ

KONCERT KOMORNEGA DUA

NOVO MESTO - Danes, 1. oktobra, bo ob sedmih zvečer v Kaptoljski cerkvi 6. koncert Novomeškega glasbenega festivala, na katerem bosta nastopila Mateja Bajt in Milko Bizjak. V komornem duu bosta odigrala izbrane skladbe stare glasbe za kljunasto flavto in čembalo v izvirni nizki uglastitvi in na avtentičnih instrumentih.

GRAFIKE IN KNJIGE

RIBNICA - V Miklovi hiši so v torek, 29. septembra, zvečer v sklopu prireditve Škrabčevega leta odprli razstavo grafik Pavla Medvedščka in razstavo Razvoj slovenskega knjižnega jezika od Trubarja do Škrabca s prikazom knjižnega bogastva frančiškanskih knjižnic.

Čez Krško polje, a le do Trebnjega

Večednevno zelo naporno potovanje 24 Jugoslovancev se je končalo pri Trebnjem - Organizatorjem so plačali 36 tisoč mark, kaznovani pa so bili vsi skupaj s 16 tisoč tolarji kazni

TREBNJE - Prejšnjo sredo nekaj minut čez šesto uro zjutraj so policisti policijske postaje Trebnje na hitri cesti številka 1 pri Štefanu ustavili manjše tovorno vozilo, ki ga je vozil 23-letni S. Š. iz Grosuplje. V tovornjaku, namenjenem za prevoz nekaj glav živine, so odkrili 24 državljanov Jugoslavije, med njimi tudi tri otroke in nekaj žensk.

Gre za mlade Jugoslovane, stare okoli 20 let, le eden jih je imel 38. Hegalci so povedali, da se je njihova pot začela že 12. septembra, ko so se z redno avtobusno linijo pripeljali iz Prizrena do Sarajeva. Tam jih je počakal neznan moški. Z njim so hodili pol ure, da so prispeli do zapuščenega hiše, kjer so prenočili, naslednjega jutra pa so se z manjšim tovornjakom odpravili naprej. Spet so se ustavili v gozdu, kjer sta jih počakala dva vodiča, ki sta s četirom Jugoslovancev pešačila 4 ure po gozdu do zidanega zapuščenega hleva. Tam so bivali kar nekaj dni, hrano in pijačo pa jim je nosil eden od vodičev. 22. septembra je ponje prišel tovornjak za prevoz živine.

Po nekajurni vožnji jih je spustil v gozdu, kjer so se ob pomoči drugega vodiča odpravili na 7-urno pešpot po gozdu. Tokrat so prečkali tudi slovensko-hrvaško mejo, najverjetneje v okolici Podbočja ali Kostanjevčice. Ob 3. uri

denarno kaznovani z vsega skupaj 16 tisoč tolarji. Hegalce so vrnili na Hrvaško. Kriminalisti so Grosupeljana pripravili in ga s kazensko ovadbo zaradi kaznivih dejanj organiziranega prepovedanega prehoda čez državno mejo privedli k preiskovalnemu sodniku okrožnega sodišča v Novem mestu. T. G.

DENARJA NI VRNIL

NOVO MESTO - 41-letni N. Z. iz Novoga mesta je osumljen kaznivnega dejanja goljufije, ker si je pri oškodovancu N. L. iz Novoga mesta v februarju letos večkrat sposobil večjo količino deviz in obljubil, da jih bo vrnil v dogovorjenem roku, kar pa ni storil. Lastnika je oškodoval za okoli 3 milijone tolarjev.

ODKRILI KONOPLJO

ČRNOMELJ - Policisti so na območju Črnomojla odkrili štiri nasade indijske konoplje. Nasade so posekali in jih bodo uničili. Lastnike nasadov še iščejo.

AVTO ZGOREL, VOZNIK REŠEN

SENUŠE - 20-letni V. B. je v petek, 25. septembra, nekaj pred 7. uro zvečer vozil osebni avto Zastava GTL 55 iz Straže pri Raki proti Senušam. Pri Senušah ga je zaneslo v manjše drevo, nato pa je avto odbilo še v dve drevesi, kjer je ostal obrnjen na boku. Avto se je vžgal, voznik pa je ostal v njem. Takrat je mimo prišel G. J. in prerezal varnostni pas ter voznika spravil na varno. Alkotest je pokazal, da je imel voznik zastave 1,96 promila alkohola v krvi.

SEJEM ZAŠČITA

KRANJ - Od 30. septembra do 3. oktobra poteka v prostorih Gorenjskega sejma v Kranju sejem Zaščita - protection 98, na katerem se predstavljata tudi specialna enota in gorska policijska enota ministrstva za notranje zadeve. Obiskovalci si lahko ogledajo posebno opremo in tehnične pripomočke obeh enot, lahko pa tudi poskusijo streljati z lasersko pištolo, ki jo specialci uporabljajo pri usposabljanju. 3. oktobra ob 12. uri bo vaja gorske policijske enote in vaja prijatja bežečega storilca, v petek, 2. oktobra, bo ob 10. uri posvet o varni hoji v gorah, ob 12. uri pa bo skupna vaja pripadnikov gorske reševalne službe, gorske policijske enote in letalske enote policije.

NOV OKRAS V KOSTANJEVICI - Kostanjevičani in drugi obiskovalci tega dolenskega bisera, kot mu nekateri radi rečejo, lahko od sredine septembra v samem centru mesta opazujejo kup odpadne strešne opeke. Nekdo, ki mu je očitno malo mar za okolico ali za pitno vodo, saj je prav tam speljan glavni vod za otok, si je namreč za odpad izbral prav prostor ob mostu. O učinkovitosti organov pregona ne bomo izgubljali besed! (Foto: T. G.)

POTA IN STRAN POTAS

dežurni poročajo

UKRADEL TELEFON - V četrtek, 24. septembra, popoldne sta prišla neznanca v trgovino Vision v Kolodvorski ulici v Črnomlju. Eden od njiju je zamolil trgovca, drugi pa je v tem času s polico ukradel prenosni telefonski aparat. Lastnika trgovine J. A. iz Črnomlja je s tem oškodoval za 38 tisoč tolarjev.

NAŠEL GRANATO - V četrtek je občan iz Novoga mesta obvestil policiste, da je pri pospravljanju in urejanju okolice pri starejši hiši v Žužemberku našel granato. To je uničil pirotehnik, ki je ugotovil, da izvira še iz 2. svetovne vojne.

OB GORIVO - V noči na 23. september je nekdo v skupnih garažah na Seidlovi cesti v Novem mestu na osebnem avtu, katerega lastnik je J. G., na silo odprl pokrov rezervoarja in iztočil okoli 15 litrov goriva.

PONAREJENA VOZNIŠKA - Prejšnji tork ponoči se je na mednarodni mejni prehod Metlika pripeljal voznik osebnega avta D. S., ki začasnoma stanuje v Metliki. Med kontrolo prometa so policisti ugotovili, da ima ponarejeno voziščno dovoljenje. Tega so mu zasegli in zoper njega napisali kazensko ovadbo.

NI SE POMIRIL - V ponedeljek, 21. septembra, zvečer je 31-letni I. M. iz Mokronoga prišel v picerijo Hom v Trebnjem, kjer je opazil I. S. iz Trebnjega. Odšel je do njega in ga pričel žaliti ter mu groziti s pretepom. Lastnik lokala je poklical policiste, ki so takoj po obvestilu prišli na kraj dogodka in poskušali kršitelja pomiriti. Ker je kljub opozorilu s kršitvijo nadaljeval, so ga pridržali in ga prijaviли sodniku za prekrške.

TUDI VINO VABI - V noči na 26. september je nekdo na parkirnem prostoru podjetja Novoles v Straži vlomil v prtljažnik avta in ukradel vino, iz denarnice na zadnjem sedežu pa je odnesel nekaj denarja in voziščno dovoljenje.

ŽENI GROZIL S PRETEPOM

SEMIČ - V ponedeljek, 21. septembra, popoldne so policisti do iztreznitve pridržali vinjenega 59-letnega A. Š. iz okolice Semiča, ki je doma razgrajal in ženi grozil s pretepom. Ker je s kršitvijo nadaljeval tudi potem, ko so na kraj prišli policisti, so ga ti pridržali. Zagovarjati se bo moral pred sodnikom za prekrške.

PRAVNA SVETOVALNICA

Svetuje dipl. iur. Marta Jelačin

Popravljanje pomot v odločbi

Stranka, ki prejme od upravnega organa odločbo, v kateri so napake, lahko zahteva od uradne osebe, ki je odločbo izdala in podpisala, da tako odločbo, v kateri so napake v zapisu imen ali števil, računskih pomote in druge očitne pomote, vsak čas popravi. Popravek pomote ima pravni učinek od dne, od katerega ima popravi učinek popravljena odločba. O popravilu se izda poseben sklep. Zaznamek o popravilu se zapiše na izvorniku odločbe, če je to mogoče, pa tudi na vseh overjenih prepisih, ki so bili vročeni strankam. Zaznamek podpisuje uradna oseba, ki je podpisala sklep o popravilu. V primeru, če tudi tedaj niso vsi popravki pravilni, je stranki dovoljena posebna pritožba.

Žrtvam nasilja na voljo dan in noč

Centra za pomoč žrtvam tudi v Sevnici in Novem mestu

KRŠKO - Letošnjega julija je ljubljanska družba B. & Z. inženiring, izobraževanje, svetovanje in raziskave ustanovila Centre za pomoč žrtvam kaznivih dejanj v 11 mestih v Sloveniji, tudi v Sevnici in v Novem mestu. Tako je stekel nacionalni eksperimentalni program "Psihološka pomoč žrtvam kaznivih dejanj", ki so ga vsestransko podprli Republiški zavod za zaposlovanje, ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter ministrstvu za notranje zadeve in pravosodje.

Po besedah direktorja družbe Stojana Zagorca je program namenjen žrtvam vseh kaznivih dejanj in tistim, ki se počutijo kot žrtve. Pomoč je brezplačna in zaupna, kar pomeni, da je žrtve ves čas anonimna. Meje, potrebe in vsebino pomoči določa žrtev. V Centrih za pomoč žrtvam dela 24 svetovalec v visoko ali višjo izobrazbo in so za to delo dodatno strokovno usposobljeni. Mina Pilih in Sergeja Bizjak sta svetovalki v sevnicijskem centru na Glavnem trgu 18 (Telefon 0608 81 396), ki bosta skušali pridobiti vsaj 10 prostovoljcev. Vsaj ena od svetovalk bo med 8. in 20. uro na voljo v prostorih centra, drugače pa je za vso Slovenijo na voljo dežurni telefon 061 96 67. P. P.

NI HOTEL PIHATI

STARI TRG - V soboto, 26. septembra, nekaj po polnoči so policisti pridržali 20-letnega G. M. iz Jelenje vasi, ki je predtem v Starem trgu pri šoli med vzvratno vožnjo trčil v parkirano osebni avto. Ko so na kraj nesreče prišli policisti, so ga hoteli preizkusiti z alkotestom, kar je odločno odklonil. Sedel je v avto in se hotel odpeljati, kar pa so mu policisti preprečili in ga odpeljali s seboj.

PANO GA JE MOTIL

MOKRONOG - V noči na 26. september je nekdo v Mokronogu izruval betonski pano, ki označuje vodo z oznako H 80, plastični del panoja pa je razbil in krajevno skupnost Mokronog oškodoval za okoli 70 tisočakov.

PRI IZKOPU NALETEL NA MINO

ŽUŽEMBERK - Prejšnji tork je občan iz Žužemberka obvestil policiste, da je na dvorišču stanovanjske hiše delal izkop in pri tem naletel na mino. Policisti so kraj zavarovali in poklicali pirotehniko, ki je poskrbel za uničenje mine. Šlo je za minometno mino kal. 80, ki je še iz druge svetovne vojne.

Za smrt prvošolca leto zapora

Sodišče je 23-letnega Janija Hajsingerja spoznalo za krivega povzročitelja prometne nesreče iz malomarnosti - V ovinek s 124, v otroka pa s 86 kilometri na uro

KRŠKO - 21. oktobra lani, ob pol osmih zjutraj, ko je na cesti veliko šolarjev, se je na regionalni cesti med Kostanjevico in Šentjernejem na Prekopi zgodila huda prometna nesreča, v kateri je življenje izgubil domačin 7-letni Boris J., ki je ravno začel obiskovati prvi razred. Zbil ga je 23-letni Jani Hajsinger z Oštrca nad Kostanjevico, žrtve pa je bila otrok Janezove sestrične.

Nesreča je v ponedeljek na krškem okrožnem sodišču dobila sodni epilog. Senat je Janija, ki je bil od leta 1991 pri sodniku za prekrške zaradi kršitev cestnoprometnih predpisov obravnavan 35-krat, obsodilo na eno leto zapora, sicer pa je za takšno kaznivo dejanje predvidena kazen do 8 let zapora.

Kot je v svojem zagovoru povedal Janez, je bil tistega jutra namenjen v Šentjernej, kamor je k podjetniku za brata peljal dva zavorna bobna za tovornjaka. Ker je zjutraj zaspal, je v Kostanjevici videl, da zamuja, zato je v BMW-ju 316i močnejše pohodil stopalko za plin. Na Prekopi je sekal prvi ovinek, potem pa je, kot je sam trdil, videl, da mu gre nasproti yugo, ki je obvozil otroka. "Da bi preprečil trčenje, sem se hotel umakniti v desno. Ko sem volan zavrnil, je avto zagrabila bankina, da sem bočno drsel vse do trčenja v gospodarsko poslopje. Pešca nisem videl in nisem takoj vedel, ali sem ga zbil jaz ali voznika yuga." Takošno trditev je voznika Romana Ogorevc odločno zankala, saj je, kot pravi, vozila po svojem pasu, peljala se je cesti primerno hitro v tretji brzini, otroci, ki jih je prehitela, pa niso hodili po cesti. Spominja se, da je BMW silovito pripeljal mimo nje, in ker je videla, da ga nese proti njej, je volan avtomatično potegnila v desno. "Če tega ne bi storila, bi gotovo trčil vame," se spominja Romana. Njen zagovor, da je bila na svojem pasu, je potrdil tudi Boris Končar, ki je videl nesrečo, saj je stal v križišču na stranski cesti.

Izračunal je, da se je pred začetkom ustavljanja peljal s približno hitrostjo 124 kilometrov na uro, v

Senat okrožnega sodišča je Janeza spoznalo za krivega povzročitelja prometne nesreče iz malomarnosti, zaradi česar mu je izrekel eno leto zapora in prepoved vožnje za kategorijo B za pol leta. Plačati mora tudi 344 tisočakov stroškov kazenskega postopka in 50 tisoč tolarjev povprečnine. Kot olajševalne okoliščine je senat upošteval obtožbeno priznanje, obzaloževanje in nekaznovanost, za oteževalne okoliščine pa 100-odstotno prekoračitev hitrosti, objektivnost, zavestno malomarnost, saj je vedel, da ob takšni uri po tej cesti hodijo otroci, in dejstvo, da je bil od leta 1991 pri sodniku za prekrške zaradi kršitev cestnoprometnih predpisov obravnavan kar 35-krat in očitno noben ukrep ni dovolj vzgojno vplival nanj. Sodba še ni pravomočna.

trenutku trčenja v otroka pa s hitrostjo 86 km/h. Izvedenec je zavrnil izjavo, da je obtoženi videl voznico yuga 150 do 200 metrov pred seboj, ko je začela prehiteti

HITROST V TEJ VASI OD TAKRAT DODATNO OMEJENA - Prometna nesreča oktobra lani je pri krajanih vzbudila močno nezadovoljstvo zaradi neujejene ceste. Dosegli so, da je skozi vas hitrost omejena na 40 km/h, medtem ko pločnikov (ene izmed njihovih zahtev, nujne za varno pot pešcev) še vedno ni. Na sliki usodni ovinek, na demu pa gospodarsko poslopje, v katerem je pristal BMW. (Foto: T. G.)

vati otroke, saj je preglednost ceste zaradi ovinka omejena, zavrnil pa je tudi domnevo, da bi avto začelo zanašati zaradi izrabljenosti gum ali težkega tovora, ki je bil v prtljažniku. Tovor je na gibanje avta vplival šele potem, ko je avto trčil v hlev, ko je zaradi sile eden od bobnov "odletel" iz prtljažnika. Pešec je pri trku dobil več smrtnih poškodb (zlom lobanje, zmečkanine možganov, raztrganje pljuč, srca, jeter, poškodba hrbtnjače...), tako da je bil v trenutku mrtev.

T. GAZVODA

Šantej je dodal smetano na torto

Letos najboljši krški speedwayist Izak Šantej je uspešno sezono končal z dvema zmagama za državno prvenstvo, s čimer je Mateju Ferjanu prizadejal prva poraza na domačih tleh

KRŠKO - Slovenski speedwayisti so se v soboto v Krškem in v nedeljo v Ljubljani pomerili še na zadnjih dveh dirkah za državno prvenstvo posameznikov, obe pa je dobil letos prvi zvezdnik krškega moštva Izak Šantej, a to ni bilo dovolj, da bi v skupnem vrstnem redu prehitel do sobote na domačih tleh letos še nepremaganega Lavričana Mateja Ferjana.

AMD Krško je v soboto zvečer pripravilo peto in hkrati predzadnjo dirko državnega prvenstva posameznikov, ki bi morala biti v Krškem že pred dvema tednoma, a je takrat zaradi dežja odpadla. Kljub zaradi tgratve za odtenek manjšemu številu gledalcev (okoli 1500), je bilo vendar na stadionu Matije Gubca izvrstno, še posebej, ko je domači adut Izak Šantej ugnal Mateja Ferjana. Šantej je v prvi vožnji sicer izgubil dvoboj z Ljubljancem Martinom Peterco, zato je imel po

kvalifikacijah enako število točk kot Ferjan, a je prvo mesto zaradi zmage v medsebojnem obračunu pripadlo Izaku, medtem ko je bil njegov klubski tovariš Gerhard Lekše tretji. V finalu skupine A je Ferjan štartal boljše od Šanteja, a ga je Krčan v zavoju prehitel in najboljši slovenski speedwayist je moral zadovoljiti z drugim mestom, ki pa mu je prineslo naslov državnega prvaka že pred zadnjo dirko v Ljubljani. Ljubljanci, ki so v nedeljo pripravili še zadnjo dirko za državno

prvenstvo posameznikov, niso imeli toliko sreče z vremenom kot Krčani, ki so lahko tekmovalcem ponudili skoraj idealno vlažno stezo, gledalci ob stezi pa so enkrat za spremembo uživali ob dirkah brez prahu. Ljubljanci zaradi dežja in povsem razmočene steze dirke niso izpeljali do konca. Počakali so le, da so vozniki odpeljali predpisano najmanjše število 12 voženj, potem pa dirko prekinili. Z devetimi točkami, ki jih je zbral s tremi zmagami, je še drugič zapored zmagal Izak Šantej, ki pa v skupnem vrstnem redu državnega prvenstva ni mogel ogroziti Mateja Ferjana.

I. V.

ČURČIČ S KRATKIMI LASMI - Med starejšimi mladinci je od Brežičanov po poškodbi Divjaka dosegel največ obetavni skakalec ob palici Boris Čurčič, ki si je pred nastopom krepko ostrigel svoje dolge lase. (Foto: I. V.)

HUD PORAZ ELANA

NOVO MESTO - Drugouvrščen Dravograd je bil v sedmem kolu drugoligaškega prvenstva za nogometaše novomeškega Elana očitno pretrd oreh, saj so na tekmo v mesto ob Dravi odpotovali oslabljeni. V prvem polčasu, ki so ga izgubili z 0:2, so se Novomeščani še dobro upirali domačinom, po izključitvi Bratkoviča pa ni šlo več in doživeli so hud poraz z 0:6. Kljub temu so s 13 točkami na lestvici še vedno na visokem četrtem mestu. Tudi v naslednjem kolu bodo težko prišli do novih točk, saj bo 4. oktobra na stadion pod Portoval prišlo vodilno Pohorje, ki je v dosedanjih sedmih kolid vsakič zmagalo.

V BELOKRANJSKI LIGI NOVAK NEPREMAGLJIV

ČRNOMELJ - Po šestih turnirjih in zaključnem mestersu se je konec minulega tedna končala belokranjska teniška liga. Po rednem delu je bil najuspešnejši Franci Novak iz Črnomlja, sledila pa sta mu Igor Rus in Gorazd Rade. Letos nepremagljivi Novak je bil najboljši tudi na zaključnem turnirju v Gradcu, kjer je v finalu z 2:0 v nizih premagal Igorja Rusa, tretji pa je bil Mitja Goršek. Ligaško tekmovanje je v navezi z lastniki igrišč organizirala Športna zveza Črnomelj, še posebej pa se je izkazal Cveto Rus, ki je pripravil tudi zaključni turnir.

ŠANTEJ IMENITNO NA KONCU - Letos najboljši krški speedwayist Izak Šantej (na sliki na dirki v Krškem) je na zadnjih dveh dirkah ugnal tudi letos nepremaganega Mateja Ferjana, tretjega najboljšega mladega voznika v Evropi. (Foto: I. Vidmar)

Krka zakorakala v Koračev pokal

Novomeški košarkarji so Makedonce brez težav premagali tudi doma in se uvrstili na nadaljnje tekmovanje Koračevega pokala - Na domačih tleh zmagujejo nad moštvi spodnjega doma

NOVO MESTO - Krkini košarkarji so bili tudi na povratni tekmi v domači športni dvorani močnejši tekmeec od Kumanova, ki so ga tokrat ugnali s 75:54. Novomeščani so dobili že prvo tekmo v Makedoniji in so se tako uvrstili na nadaljnje tekmovanje Koračevega pokala. Uspešni so bili tudi v soboto, ko so v Domžalah z 31 točkami razlike ugnali tamkajšnji Helios.

Krka se je prejšnjo sredo brez težav uvrstila na nadaljnje tekmovanje v Koračevem pokalu, saj jim Makedonci tudi tokrat niso bili dorasli. Domači košarkarji so si že v prvem polčasu priigrali dvajset točk naskoka, kar je zadostovalo za mirno nadaljevanje, v katerem so na parket stopili tudi nekateri mlajši igralci, ki so ponujeno priložnost dobro izkoristili in izdatno vodstvo celo povečali. Sredi drugega polčasa se je poškodoval kapetan novomeškega moštva Matjaž Smodiš, ki do konca srečanja ni več stopil na igrišče, a k sreči poškodba ni bila hujša

in Matjaž je nastopil že na sobotni prvenstveni tekmi v Domžalah.

Na domačih tleh ima Krka obdobje tekem z moštvi z dna prvenstvene lestvice. Po visoki zmagi nad Triglavom so tokrat izdatno napolnili domačinski koš, podobno pa se bo v naslednjem kolu godilo tudi s Slovanovimi košarkarji. V Domžalah se Novomeščani na začetku prvega polčasa nikakor niso mogli otresti domačinskih košarkarjev in po desetih minutah igre je bil izid 23:23, potem pa so krkaši zadeli štiri trojke zapored in Domžalčani so povsem popustili, Novomeščani pa

so si do konca polčasa priigrali 19 točk prednosti, za kar sta poskrbela predvsem Nakič z 18 in Jevtovič s 15 točkami.

Drugi polčas je bil podoben prve-mu. Domžalčani so do polovice razlike zmanjšali na 16 točk, v zadnjih desetih minutah pa so bili na igrišču tako rekoč samo še Novomeščani, ki so ob koncu slavili zmago z 31 točkami razlike. V 6. kolu bo Krka spet nastopila v gosteh na Kodeljevem z devetouvrščenim ljubljanskim Slovanom.

ŠTANGELJ Z ZANINIJEM

KRKA - Novomeški poklicni kolesar Gorazd Štangelj je v sklopu priprav na svetovno prvenstvo nastopil na tradicionalni 46. dirki Milano - Vignola. V močni konkurenci je na 200 kilometrov dolgi progi zasedel osmo mesto, na cilj pa je prišel skupaj z zmagovalecem, kolesarjem najboljšega poklicnega moštva na svetu Mapei, Stefanom Zaninijem. Izidi: 1. Stefano Zanini (Ita) 5:07:08, 2. Luca Mazzanti (Ita), 3. Paolo Bettini (Ita), 4. Alberto Elli (Ita), 5. Bo Hamburger (Dan)... 8. Gorazd Štangelj (Slo) vsi isti čas.

OKTOBRA TEČAJI LETALSKEGA MODELARSTVA

NOVO MESTO - Aeroklub Novo mesto bo začetka oktobra organiziral tečaje letalskega modelarstva, v katere vabijo mlade, ki imajo smisel za tehniko in jih veseli modelarstvo in zanima letalski šport. Tečaj bodo vodili izkušeni modelarji, med katerimi je kar nekaj državnih prvakov in reprezentantov, ki svoje delo z mladimi opravljajo brezplačno. Prijavite se lahko po telefonu 321 501 (dopolodne) in (0609) 628 612.

SODČEK PRVAK DOLENJSKE LIGE

KOČEVJE - Letošnji prvak do-lenjske balinarske lige je kočevski Sodček, ki si je tako pridobil pravico sodelovati na kvalifikacijskem turnirju za napredovanje v drugo državno ligo. Končni vrstni red do-lenjske balinarske lige: 1. Sodček 33, 2. Krško 28, 3. Mirna 26, 4. Krmelj 19, 5. Dana 17, 6. Dolenja vas 16, 7. Valerija 16, 8. Čestar. (R. M.)

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

KOŠARKA

Pokal Radivoja Korača, predkrog, druga tekma - KRKA: KUMANOVO 75:54 (40:20); KRKA: Jevtovič 8 (2:6), Samar 11 (3:4), Taraniš 2, Petrov 6 (2:2), Smodiš 7 (2:3), Balažič, Grum 18 (4:4), Meluš 4, Ščekič 9 (1:2), Nakič 9 (1:4); KUMANOVO: Evans 21 (2:7), Prosti meti: Krka 15:25, Kumanovo 11:19; osebne napake: Krka 18, Kumanovo 20; trojke: Krka 3:9 (Nakič 2, Smodiš 1), Kumanovo 1:9.

Liga Kofinska, 5. kolo - HELIOS - KRKA 71:102 (33:52); KRKA: Jevtovič 24 (8:12), Samar 2, Smodiš 21 (2:2), Grum 9 (1:1), Nakič 33 (7:7), Ščekič 5 (0:2), Meluš 5 (3:6), Petrov 3. Prosti meti: Helios 9:13, Krka 21:30; met za tri točke: Helios 6:20, Krka 9:13 (Nakič 6, Ščekič, Petrov, Smodiš); osebne napake: Helios 25, Krka 14.

OSTALI IZIDI: Union Olimpija - Pivovarna Laško 73:70, Savinjski Hopsi - Slovan 73:66, Pošta Maribor Branik - Loka kava 77:70, Postojna - Kraški zidar 78:74, Triglav - ZM Maribor Lumar 75:90.

SPEEDWAY

5. dirka za državno prvenstvo posameznikov, Krško - 1. Izak Šantej (AMD Krško) 25, 2. Matej Ferjan (AMTK Ljubljana) 20, 3. Aleš Dolinar (Ljubljana) 18, 4.

Gerhard Lekše (Krško) 16, 8. Denis Štojs (Krško) 11 itd.

6. dirka za državno prvenstvo posameznikov, Ljubljana - 1. Šantej 25, 2. Šušteršič 17, 3. Šušteršič 17... 10. Lekše 8, 11. Sajovec 8 itd. Končni skupni vrstni red - 1. Ferjan 137, 2. Šantej 118, 3. Peterca (AMTK Ljubljana) 101... 5. Lekše 69... 10. Omerzel 43.

ATLETIKA

Atletski pokal Slovenije v mnogobojih, Novo mesto, ekipno, ženske - 1. FIT Brežice 24.243, 2. Triglav Kranj, 14.269, 3. Sentyernej 3.253, 4. Krka Novo mesto; moški - 1. Krka Novo mesto 33.672, 2. FIT Brežice 21.420, 3. Atletska šola Miran Bizjak 11.312, 4. Sentyernej, 5. Slovenska Bistrica, 6. ZAK Ljubljana, 7. Olimpija Ljubljana. Uvrstitve posameznikov - pionirji (sestereboj) - 1. David Smukovič (FIT) 3271, 2. Luka Strajnar (Krka) 3185, 3. Primož Jeralič (Krka) 3115, 4. Slavko Jeralič (Krka), 5. Toni Kraševac (Krka), 6. Tadej Premrl (Krka), 7. Uroš Pureber (Krka); pionirke - 1. Ovniček Tjaša (Triglav Kranj), 3. Janja Budna (FIT Brežice)... 7. Urša Kapš (Krka); mlajši mladinci - 1. Grega Nahitaj (ZAK Ljubljana), 2. Miha Kapš (Krka), 3. Marko Tomič (FIT Brežice) mlajše mladinke - 1. Špela Voršič (Triglav Kranj), 2. Anja Čepin (FIT Brežice), 3. Duška Zoretič (Sentyernej); starejši mladinci - 1. Kristijan Kralj (Sentyernej)... 3. Boris Čurčič (FIT Brežice); 4. Alan Pavlič (FIT Brežice)... 5. Janez Jeralič (Krka), 6. Igor Nikolič (Krka), 7. Borut Sever (Krka); člani - 1. Tevž Korent (Atletška šola Miran Bizjak)

Polde žalosten ob udeležbi na APS

Brežičani v Novem mestu pripravili atletski pokal Slovenije v mnogobojih

NOVO MESTO - Brežiški atletski klub je, upajmo, da zadnjič, pripravil srečanje najboljših slovenskih mnogobojcev na novomeškem stadionu, saj naj bi prihodnje leto lahko taka tekmovanja pripravili že na posodobljenem objektu v Brežicah. Atletskega pokala Slovenije v mnogobojih so se najbolj množično udeležili Brežičani in Novomeščani ter med dekleti Kranjčanke, žal pa je na tekmovanju nastopil en sam član, med članicami pa ni bilo junakinje, ki bi si upala preizkusiti se v sedmih atletskih disciplinah.

Klub, kjer posvečajo največ pozornosti mnogobojskemu razvoju mladih atletov, so imeli največ uspeha tudi v ekipnem vrstnem redu, kjer so med moškimi zmagali Novomeščani, med ženskami pa Brežičanke. Velja pohvaliti tudi nekatere specialiste, ki so se z veseljem pridružili mnogobojcem, kot je to storil eden najhitrejših mladih sprinterjev v Sloveniji, Sentyernejec Kristijan Kralj, ki je med starejšimi mladinci zmagal, čeprav je zaradi rahle poškodbe v nekaterih disciplinah dosegel manj, kot je sposoben.

Oče brežiške atletike, prof. Polde Rován, ki je na tekmovanju opravljal najmanj tri vloge - bil je vodja tekmovanja, uradni napovedovalec in strokovni svetovalec večini nastopajočih ne glede na klubsko pripadnost - je, ko je bil govor o udeležbi, le žalostno odkimaval. Atletski mnogoboji naj bi bili temelj

razvoja vsakega mladega atleta, a se tega zavedajo le v redkih klubih. Z mnogoboji je začel svojo uspešno športno pot tudi njegov sin Jure, ki je letos še izboljšal rekord v skoku ob palici, nastopil v finalu evropskega prvenstva in skozi celo sezono med slovenskimi atleti z izjemo Brigitte Bukovec dosegel največ. Jure, večkratni rekorder v mnogobojih, je na kratkem pokalnem tekmovanju sodeloval kot sodnik, saj za deseterboj letos ni pripravljen, zaradi utrujenosti od številnih nastopov pa je obstajala možnost, da bi se v hladnem vremenu tudi poškodoval.

BRIGITA BUKOVEC IN DUŠAN MRAVLJE PODALJŠALA SPONZORSKO POGODBO S TOMOM - Na 9. ljubljanskem pohoštenem sejmu je bilo zelo živahno na razstavišču mirnskega podjetja TOM Oblazt njeno pohošteno. Kot je povedal direktor Alojz Gliha, imajo posluš za športker so veseli dobrih dosežkov slovenskih športnikov, posebej na mednarodnih tekmah, s tem pa postajajo športniki najboljši ambasadorji Slovenije pa tudi svojih sponzorjev. Zato je TOM podaljšal sponzorsko pogodbo z našo prvo damo kraljice športov Brigito Bukovec in z ultramaratoncem Dušanom Mravljetom (na posnetku med podpisovanjem posterjev, na katerih jima družbo dela ultramaratonski plavalec Martin Strel). Bukovčeva in Mravlje sta se zahvalila mirnskem podjetju za sodelovanje in obljubila nove vrhunske dosežke. (Foto: P. P.)

Koledar športa že decembra

Športna unija Slovenije že zbira podatke o športnih prireditvah v prihodnjem letu - Vadbeni programi posebej

Športna unija Slovenije se že vrsto let zavzema, da bi ljubiteljski šport čim bolj približala vsem, ki želijo živeti športno in zdravo. Eno izmed pomembnejših poslanstev Športne unije Slovenije je posredovanje informacij o množičnih športnih prireditvah in vadbenih programih oziroma o športu za vse. Prav na tem področju smo v zadnjem letu v Sloveniji pa tudi na Dolenjskem in v Posavju dosegli velik napredek. Športna Unija se je pred dvema letoma povezala z večino časopisnih, radijskih in televizijskih hiš, s katerimi je povezana z informacijsko mrežo ŠIBA (športno-informacijska baza), preko katere vsak teden obvešča ljubitelje rekreativnega športa o številnih prireditvah.

Športna unija vsako leto izda Koledar športa za vse, ki je najpogostejša zbirka podatkov o športno-rekreativnih in športnoturističnih prireditvah v Sloveniji. V preteklem letu je koledar tako rekoč prerasel samega sebe, saj se je iz tanke brošure s športnimi prireditvami izpred petih let spremenil v skorajda neobvladljivo zbirko vsega, kar se pri nas in na

tujem dogaja na področju športne rekreacije in zdravega načina življenja.

Da bi bil Koledar čim bolj aktualen in priročen, bodo letos iz vsebine izločili vadbene programe, ki jih bodo po novem objavljali štirikrat letno v posebni brezplačni prilogi revije FIT. V Koledarju bodo ostale vse množične športne prireditve, razporejene po dnevih in panogah, prireditve v tujini in letni program Športne unije Slovenije.

Lani so v Koledarju športa za vse zbrali podatke o več kot 5000 prireditvah in programih, letos pa želijo to število še preseči. Znanim organizatorjem so že poslali vpisne listve, ki jih morajo vrniti do 15. novembra. Vsi, ki nameravajo v prihodnjem letu pripraviti tekmovanje ali množično športno prireditev, pa niso dobili vpisnih listov, se lahko obrnejo na Žigo Černeta oziroma uredništvo Koledarja športa za vse pri Športni uniji Slovenije, Tabor 14, Ljubljana, Faks: 061-311-728, 061-13-19-277, elektronska pošta: sportna.unija@sportna-unija.si. Koledar športa za vse z letnico 1999 bo izšel 21. decembra.

KRKA ZDRAVILIŠČA
HOTELI OTOČEC
TENIŠKI CENTER OTOČEC

PRVI GORJANSKI TEK

NOVO MESTO - V soboto, 10. oktobra, bo Atletski klub Krka iz Novoga mesta pripravil tekaško prireditev od Vahte (ob cesti Novo mesto - Metlika) do Gospodične na Gorjancah. Proga je dolga 10 km, poteka pa po prijetni makadamski gozdni cesti, ki se vije skozi bukovke gozdove in se v 11 kilometrih vzpne za vsega 200 metrov. Malo po polovici proge je tik ob cesti gorski studenec, kjer se bodo ljubitelji čiste studenčnice lahko osvežili s hladno vodo, druge pa bodo tam čakali športni napitki. Cilj teka je pri planinski koči, pod katero izvira studenec Gospodična, ki ga mnogi poznajo samo iz Trdinovih bajk. Tek je namenjen tako aktivnim tekačem kot tudi rekreativcem. Štart bo ob 15. uri. Prijavnine ne bo. Prijave bodo zbirali na štartu, delo pa boste udeleženci organizatorjem olajšali, če boste udeležbo sporočili nekaj dni pred prireditvijo na naslov: AK Krka, p.p. 241, 8001 Novo mesto, tel.: 068-372-020, faks.: 068/372-021, e-pošta: fast@iol.net. Obljublja jo vrsto nagrad, ne le za najboljše, ampak tudi za tiste, ki se jim bo sreča nasmehnila pri zrebanju. Ob 13.45 bo izpred novomeškega štadiona organiziran odhod na štartno mesto.

Velenjčanoma pokala na uličnem teku

Na 4. uličnem teku sta pokal Sevnice osvojila Jolanda Čeplak in Bekim Bahtiri (AK Velenje) - Izkazali so se tudi Sevnčanini in Novomeščani - Prvikrat tudi rolkarji

SEVNICA - Če ne bi v drugem delu nedeljskega 4. uličnega teka za pokal Sevnice ponagajalo vreme, bi bili ob koncu organizatorji - Atletski klub Sevnica, predvsem pa tekašci, še nekoliko bolj židane volje, kot so bili tokrat, ko so skoraj vsi po vrsti obljubljali, da v Sevnico zagotovo še pridejo. To velja tudi za našo reprezentantko Heleno Javornik, ki se ni niti posebej trudila skriti razočaranje, ker jo je v zadnjih metrih 3-kilometerskega teka ugnala Velenjčanka Jolanda Čeplak.

Še zanimivejši kot pri članicah je bil finiš teka članov na 5 km, ki ga je dobil Velenjčan Bekim Bahtiri za 2 sekundi pred someščanom Romeom Živkom in 4 sekunde pred Hrvatom Ivanom Čelićem. Najmlajši v konkurenci 15 članov, 21-

letni Aleš Tomič (TK Portovald) si je priboril 4. mesto.

Konkurenca pri mlajših mladincih je bila po mnenju poznavalcev najmočnejša, saj so se zbrali vsi tekmovalci, ki nekaj pomenijo v Sloveniji. Od začetka do konca je vodil

VEBER VODIL OD ŠTARTA - Sevnčan Veber, letošnji državni prvak pri mlajših mladincih na 2000 m in pri starejših mladincih na 1500 m in 3000 m, je takole vodil do cilja. (Foto: P. P.)

in tudi zmagal Sevnčan Borut Veber, tesno mu je sledil Mariborčan Boris Špes, 3. je bil Klemen Lavrenčak (AK Sentjur), na naslednjih mestih pa so se zvrstili Sevnčanini Robin Papež, Marčelo Knez in Bojan Bedrač.

Pri starejših dečkih so dominirali Novomeščani, saj so se Krkaški kot na nekakšnem klubskem temovanju zvrstili od 1. do 4. mesta: Peter Kužnik, Dejan Ambrožič, Marko Bevc in Andrej Tomažin. Pri starejših deklicah je v končnici Sevnčanka Alenka Radej za sekundo prehitela in presenetila Velenjčanko Nino Jašič ter Jerco Novak in Nušo Berki (obe AK Olimpija), ki sta družno pritekli na cilj z dvestokratno zaostankom.

Pri dečkih je zmagal domačin Marko Pungercar, 3. je bil Matija Šega (Krka NM), pri deklicah se je le Sevnčanki Adrijani Vrtič uspelo vriniti se med četverico Velenjčank, na 3. mesto. Zmagala je Nika Hudej. Pri mlajših dečkih je premočno zmagal domačin Marko Vrtič nad klubske kolegom Mariom Droždanom in Petrom Amerškom. Pri cicibanih so bili med prvo trojico Sevnčanini Lucijan Sinkovič, Alija Mehic in Boštjan Hočvar. Pri cicibankah je tudi zmagala domačinka Maja Teraž. Pri mlajših mladinkah je zmagala Janja Prelovšek (AK Olimpija), 3. je bila Janja Pungercar (AK Sevnica), pri starejših mladinkah je bila najhitrejša domačinka Klavdija Tomažin, pri starejših mladincih pa Marko Gorenje (TK Portovald), pred Krkašema Boštjanom Kozanom in Martinom Pizdircem.

Na družinskem teku so prvi pritekli skozi cilj Sevnčanini Vrtičevići, pred Lindičevići (Šmarješke Toplice). Prvikrat so se na sevnškem uličnem teku pomerili še rolkarji. Najhitrejši je bil Marko Ogorevc, pred Mariom Droždanom in Markom Hribarjem (vsi Sevnica), pri ženskah pa so prevladovala Boštjančanke Barbara in Katarina Zalašček ter Tjaša Hribar.

P. P.

Žvanu še pokal Alpe Adria

Novi državni prvak v motokrosu v razredu 80 ccm Matej Žvan z zmago v Italiji osvojil še pokal Alpe Adria

NOVO MESTO, ARTO - Potem ko si je 15-letni Novomeščan Matej Žvan že pred zadnjo dirko zagotovil naslov državnega prvaka v razredu 80 ccm, je član krškega Fun športa na zadnji dirki pokala Alpe Adria v Versi pri Palmanovi v Italiji z zmago v obeh finalnih nastopih z največjim možnim številom točk privozil še naslov prvaka v konkurenci voznikov iz Italije, Hrvaške in Slovenije. Matej je na podoben način zmagal že na prvih dveh dirkah pokala Alpe Adria. Za Mateja je to najbrž ena zadnjih dirk v razredu 80 ccm, saj mu bo moral njegov mehanik Bogdan Može, ki je precej zaslužen za njegove uspehe, če se bo Matej čez zimo dovolj okreplil, spomladi pripraviti motor za razred 125 ccm, kjer je konkurenca še hujska. V Versi je bil v kategoriji 80 ccm

drugi Novomeščan Jaka Može (Mei), ki pa je v skupnem vrstnem redu končal na 4. mestu. V Versi se je izkazal tudi član AMD Brežice Andrej Čuden, ki je v razredu 250 ccm osvojil 2. mesto.

Fun šport iz Krškega je v soboto v Artem na kratki progi za superkros pripravil pozivno dirko, na kateri so nastopili predvsem mladi tekmovalci. V razredu 50 ccm je zmagal Jernej Irt (Sitar), tretji je bil Jure Fortuna (Trebnje), v razredu 60 ccm je bil najhitrejši Nik Rovar (Fun šport), v razredu 80 ccm pa je zmagal Damjan Teržan iz Slovenskih Konjic, drugi je bil Dejan Ogulin (NIX Semič) in tretji Denis Dolinšek (Fun šport). Člani in veterani so se z motorji različnih prostornin pomerili v odprtem razredu, kjer je bil najhitrejši Gorazd Oprešnik iz Slovenskih Konjic.

OTROCI OBETAJO - Na pozivnem tekmovanju motokrosistov v Artem je bilo med nastopajočimi največ najmlajših, ki v svet športa šele dobro vstopajo. Kljub rosnim letom so na stezi za superkros pokazali veliko znanja, kar slovenskemu motokrosu obeta svetlejšo prihodnost. V razredu 60 ccm je zmagal devetletni Nik Rovar (na sliki), ki je letos kljub poškodbni sredi sezone, ko mu je tekmo na padcu zapeljal čez roko in mu jo zlomil, dosegel nekaj lepih uvrstitev tudi v tujini. (Foto: I. V.)

Šentjernejski najbolje do sedaj

Štiri kasaške zmage v Mariboru - Naslednik Ite Rine dvoletni Don Jersey zmagal že v prvem poskusu - Vojo Maletič dvakrat zapored najhitrejši - Šentjernejski po zmagah tretji

ŠENTJERNEJ - V šentjernejskem konjeniškem klubu ne pomnijo, da bi na kateri dirki nastopili tako uspešno, kot so v nedeljo v Mariboru, saj so kar štirikrat zmagali in ob tem dosegli še nekaj visokih uvrstitev na nagrajena mesta. Zmagovito serijo Šentjernejanov je začel Drago Les z Donom Jerseyem, končal pa Vojo Maletič z zaporednima zmagama v šesti in sedmi dirki.

Drago Les je o izjemnem talentu dveletnega zrebca Dona Jerseyja govoril že spomladi, ko je kot meteor priletela na slovensko kasaško sceno izjemna Ita Rina. Po njeni smrti se je nekdanji uspešni trener novomeških potapljačev in plavalcev povsem posvetil obetavnemu zrebcu in z njim v Mariboru nastopil prvič in tudi z njim tako kot lani z Ito Rino tako uspel. V prvi dirki je s kilometrskim časom 1:22,5 premagal vse tekmece. Na isti dirki je bil Antončič s Pento Lobel s kilometrskim časom 1:24,8 četrtri.

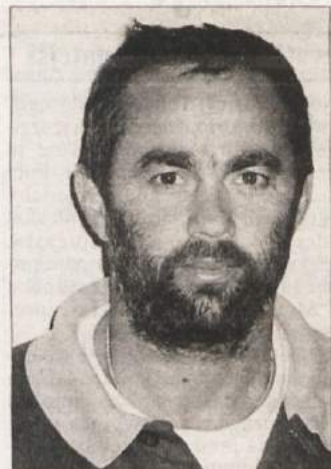
Šentjernejski so se veselili zmage tudi v drugem nastopu, ko je bil

najhitrejši Ivan Humek s Primo Lobel (1:23,3), takoj za njim pa je na cilj kot drugi pripeljal njegov nekdanji klubski kolega iz krškega Posavja Kovačič s Fuci Fucem (1:24,0). Na peti dirki je bil Šentjernejski Judež z Valatom peti (1:22,7).

Izjemne izkušnje, ki jih je dobil Vojo Maletič s stoterimi štarti, so obrodile svoj sad tudi tokrat v Mariboru. Na šesti dirki je s kilometrskim časom 1:20,0 s Suryo brez težav ugnal vse tekmece, enako pa je storil tudi na sedmi dirki, na kateri so nastopili vsi najboljši konji domače reje, ko sta z Bukefalosom dosegla

kilometrski čas 1:19,5. Teden dni pred tem je Vojo Maletič s Suryo na državnem prvenstvu troletnikov v Ljutomeru osvojil tretje mesto. Med konjeniškim klubi s 46 zmagami v 609 nastopih vodi Ljutomer, s 34 zmagami iz 214 nastopov je drugo Brdo, Šentjernejski pa je z 25 zmagami v 120 nastopih tretji. Šentjernejski namreč letos nastopajo na dirkah le s tistimi konji, ki so dobro pripravljani in sposobni visokih uvrstitev, tako da jim prinese zmago vsak peti nastop, medtem ko Ljutomerčani zmago doživijo na vsakem 14 nastopu.

I. V.

Janez Ilc

Ribničani začnejo s Sevnico

Dobro pripravljeni

RIBNICA - Rokometiški Ribnice so uspešno končali dvomesne priprave pred sobotnim začetkom tekmovanja v 1. B ligi. Ribničani se bodo v prvih štirih krogih pomerili z novinci v ligi; lanskima prvotragošema Sevnico in Škofljico ter z Ormožem in Krimom, lanskima drugoligašema. V pripravljalnem obdobju so odigrali nekaj prijateljskih tekem in se uvrstili v 2. krog pokalnega tekmovanja. Kluba sta zapustila Damjan Škaper (Termo) in Peter Mohorčič (Slovan). V zameno za Gregorja Malnarja so kočevsko Grčo okreplili trije ribniški mladinci Neje in Mare Hojč ter Rok Košir. V klub so privabili Gorana Dokića in Lovra Zbašnika.

Številni navijači že težko čakajo, da bodo nekdanji mladinski prvaki končno pokazali, kaj zmorejo tudi med člani. "Na tekmi proti Sevnici, ki ne skriva namere po prvem mestu, se bo pokazalo, kaj vse smo storili v pripravljalnem obdobju. Najpomembnejše je, da nimamo poškodovanih in da si vsi žele prvenstvenih tekem," je povedal trener Ribnice Janez Ilc.

M. G.

Svetlo jutro Krki obeta lep dan

Dober začetek Krke v prvi namiznoteniški ligi - Križam ni prav veliko pomagal niti Kitajec - Komac neporažen - Krka v krogu štirih še neporaženih moštev moštev

NOVO MESTO - Članska vrsta namiznoteniškega kluba Krka je novo sezono začela spozoroma proti Madžarom v evropskem pokalu Nancy Evans, a si zaradi tega krkaši niso belili glave. Na ligaške boje so se pripravili kot še nikoli do sedaj, da so boljši od lani in da lahko brez sramu upajo na naslov državnih prvakov, pa so dokazali že v prvi dveh kolih.

V prvem kolu so za domačimi mizicami s 6:2 premagali Križe, ki so se okreplele s Kitajcem Xu Chijem. Nanj sta naletela Matjaž Retelj, ki se je posevnookemu Križanu dobro upiral in izgubil z 1:2, prav tako pa se Kitajcu ni pustil zlahka premagati niti Marjan Hribar, ki je izgubil srečanje z istim izidom. Ko se je Xu Chijem pomeril Komac, Kitajec ni mogel še tretjič zmagati. V preostalih srečanjih je Komac z 2:0 premagal Jazbeca in Polanška, Retelj je z 2:0 zmagal na Polanško pa tudi Hribar je bil z 2:0 boljši od Jazbeca. V igri parov sta Komac in Hribar z 2:0 premagala Vecka in Xu Chija.

V drugem kolu je krka igrala doma z Moravskimi toplici Sobotu. Poraz v Murski Soboti ob kon-

cu minule sezone je Novomeščane izločil iz končnice državnega prvenstva oziroma iz boja za naslov državnih prvakov, tokrat pa dvomov o zmagovalcu ni bilo. Za uvod je sicer Retelj z 0:2 izgubil s Horvatom, potem pa je Komac z 2:0 premagal Kocuvana, Horvata in Ungerja ter

v igri parov skupaj s Hribarjem še soboški par Unger - Horvat. Se dve točki za Krko je z zmago z 2:1 nad Ungerjem in 2:0 nad Solarjem prispeval Marjan Hribar, medtem ko je Retelj z 0:2 izgubil še z Ungerjem, tako da je bil končni izid enak kot v prvem kolu. Tako kot Krka imajo po dve zmagi še Maximarket Olimpija, Era iz Šmartnega, in Sel-da Pack iz Preserjev.

GORAN GALAMIČ PRVI REKORDER NA URO

NOVO MESTO - Novomeški specialist za kolesarjenje na velodromu Goran Galamič se je v soboto, 19. septembra, kot prvi Slovenec preizkusil v Češki vasi preizkusil v vožnji na eno uro ter s 44.598 km postavil prvi državni rekord. Po njegovem poskusu je Ljubljancan Matjaž Leskovar, ki je tako kot Galamič član Krke Telekom, s časom 28,70 sekunde postavil še rekord na letelih 500 m. (B. R.)

V SEMIČU MARIBORČANKE

SEMIČ - Ženski odbojkarški turnir za pokal Novoga mesta je novomeški TPV letos zaradi zasedenosti domače dvorane izjemoma pripravil v Semiču. Na uvodnem srečanju so odbojkarice mariborskega Infonda Branika s 3:1 premagale domači TPV, v nadaljevanju turnirja pa sta obe ekipi zlahka s 3:0 premagali italijansko ekipo B-meters. Mariborčanke so bile prve, Novomeščanke druge in Italijanke tretje.

POPOTNIŠKI IZLET

NOVO MESTO - Odsek za popotništvo pri planinskem društvu Novo mesto bo v soboto, 10. oktobra, pripravil izlet od šentpeterja čez Veselo goro mimo gradu Škrlevo in v naselja Okrog do Mirne. Hoje je za približno pet ur, odhod s postajališča nasproti novomeške avtobusne postaje bo ob 8. uri, prijava pa sprejema zjutraj in zvečer Marica Praznik po telefonu 22 948. Rok prijave je 8. oktober.

Šport iz Kočevja in Ribnice

• KOČEVJE - V prvem krogu nove rokometne sezone so rokometiške kočevske Gramiza težje, kot so pričakovale, s 16:15 premagale Vegrad iz Velenja. Tekma ne zasluži visoke ocene, saj so igralke obeh ekip pokazale manj, kot sicer zmorejo. Kočevke so povedle s 4:1. Velenjčanke so prvi zadetek dosegle šele v 10. minuti. V 2. polčasu so Kočevke vodile že z 12:9; v pičlih dveh minutah pa so si Velenjčanke opomogle in izenačile ter celo povedle s 14:13. Ko je že kazalo, da se bosta ekipi razšli z neodločenim izidom, so igralke Gramiza v zadnji minuti dvakrat zadele v polno (Vuk, M. Dragičević); s strelom s sedmih metrov pa je Velenjčanka Ibraličeva v zadnji sekundi izid le omilila.

• KOČEVJE - V soboto bodo s tekmovanjem v 2. ligi začeli tudi rokometiški Grče iz Kočevja. V pripravljalnem obdobju so odigrali več prijateljskih tekem. Nazadnje so se v soboto še tretjič v treh tednih pomerili s Chiom iz Besnice. Kočevci igrali hitro in ves čas vodili s 3 do 4 zadetki različne, med strele pa so se vpisali vsi domači igralci. Trener Ivan Žerjav je pohvalil vse igralce za bojovnost, na prvenstvenih tekmah pa od njih pričakuje odgovorno igro in uvrstitev v zgornji del lestvice.

• SODRADICA - Igralci Sodradice so z 9:7 premagali Loško Dolino in osvojili naslov prvakov v notranjski balinarski ligi. To pomeni, da se bodo v Sezani na kvalifikacijah pomerili za uvrstitev v 2. ligo. Ob zaključku sezone je bilo v Sodradici še pokalno tekmovanje Notranjske območne lige v četvorah. Med 16 ekipami so Sodradžani osvojili prvo mesto in tako potrdili naslov prvaka.

M. GLAVONJIČ

Nestrpnost nas je razdelila

Razmišljanje o naši šolski zakonodaji in pastirskem pismu slovenskih škofov

OBISK MEDNARODNE SKUPINE EKO-ŠOL V BRŠLJINU - V petek, 25. septembra, je osnovno šolo Bršljin obiskala 20-članska delegacija za EKO-ŠOLE iz cele Evrope. Na začetku njihovega obiska na OS Bršljin smo jim ponudili tradicionalno slovensko jed kruh in sol v značilni dolenjski narodni noši. Nato smo jih odpeljali v čitalnico, kjer je imel govor ravnatelj Tone Dragan, ki je predstavil šolo ter njeno delovanje; svoj govor pa smo imeli tudi učenci iz EKO-programškega sveta. Izmenjali smo si izkušnje na področju EKO-ŠOL. Nato so si ogledali razstavo o EKO-projektih naše šole v preteklih letih. Obiskali so en razred in računalniško učilnico ter si ogledali razstavo o kruhu, ki jo je pripravila nižja stopnja. Na koncu so se sprenehodili po šolski učni poti Veseli Zelodek, ter tako zaključili svoj ogled na naši šoli. (Tjaša Pureber, OS Bršljin)

OBNOVA TEČE NAPREJ - Pred kratkim se je pod vodstvom predsednika odbora Slavka Glihe sešel odbor za obnovo žužemberškega gradu in pregledal dosedanje delo. Zbornik, ki ga je izdal odbor in uredil Marjan Legan, je našel lepo mesto in zapolnil vrzel na tem področju. Ugoden odziv je bil tudi pri sponzorjih, ki so podprli ta projekt. Odbor je sprejel predlog, da bi v letu 2000 izdali nov zbornik, v katerem bodo poleg gradu in njegove zgodovine še druge teme, tudi iz širše okolice. Tako so vabljeni v ta novi projekt vsi krajanje, sponzorji in drugi, kateri bi na kakršni koli način pomagali pri nadaljnji sanaciji in rešitvi tega edinstvenega spomenika grajske arhitekture. V jesenskem času naj bi z obnovitvenimi deli nadaljevali. Na vrsti sta jugozahodni stolp in sanacija obokov kleti. Na sliki: odbor v gradu. (Foto: S. Mirič)

KRKIN PIKNIK - Zadržjo soboto popoldne se je na Krkinem pikniku na jasi v Dolenjskih Toplicah zbralo okoli 5.000 ljudi, Krkinih delavcev in njihovih družinskih članov. Tudi to veliko število pove, kako so si krkaši želeli takega družabnega srečanja, ki so ga nazadnje pripravili pred petimi leti, hkrati pa pričla tudi o pripadnosti zaposlenih svoji firmi in posluhu Krke za družabne želje svojih zaposlenih. Na piknik so prišli tudi nekateri športniki, katerih sponzor je Krka, med njimi tudi atletinja Brigita Bukovec. (Foto: A. B.)

PETROL GRADI NOV BENCINSKI SERVIS - Sevnjski občinski svetniki so s precejšnjimi zadržki sprejeli informacijo, da namerava Petrol zgraditi povsem nov, sodobnejši bencinski servis v najožjem središču, med Lisico in policijo, a so odločitev prepustili sevnjski krajevni skupnosti. Ta je podprla željo Petrola, da gradi na istem mestu, kjer bila dosedanja prva bencinska "črpalka" v mestu. SGP Posavje mora s prejšnji teden začetimi deli končati v dveh mesecih. A se je že pri izkopu jame za cisterne prejšnjo soboto (na posnetku) pojavila težava, ker je gradbeno jamo sesula primarna mestna kanalizacija. (Foto: P. P.)

Že od 14. septembra spremljam članke in razprave o pastirskem pismu in šolski zakonodaji, prislunil pa sem tudi intervjuju z dr. Grmičem, s katerim se zelo strinjam tudi glede učenja.

Pastirsko pismo omenja, da je bil leta 1952 odpravljen verouk v šoli (mi ga nismo nikoli imeli v šoli) in vsiljevan svetovni nazor v skladu z ideologijo komunistične oblasti. To je zdaj odpravljeno, zato mislim, da v šoli ne potrebujemo nobene ideologije več, niti te, ki bi jo želela vsiljevati Cerkev.

Kako je bil izglasovan sveženj šolskih zakonov 15. marca 1996, so pojasnili že drugi, jaz lahko rečem le to, da se v šoli še kako

zavedamo odgovornosti za moralno oblikovanje mladih rodov (a ne na osnovi dogem, proti katerim je tudi dr. Grmič) in jim privzgomajmo tudi strpnost in sožitje, saj imamo dovolj pisan sestav učenec. Da pa je verouk v šoli prepovedan, kot so ugotovili škofje, je prav (s tem se strinjajo tudi nekateri verniki in pravijo, naj bo šola šola, verouk pa v cerkvenih prostorih). Cerkev ima svoje prostore, zato naj ima svojo besedo o veri v svojih prostorih, ne v javnih zavodih, kar šole so. Nihče niti staršev ne omejuje, da otrok ne bi vzgajali v skladu s svojimi lastnimi verskim in filozofskim prepričanjem. Nestrpnost do drugače mislečih je po moje prvi, in to že večkrat, javno izrazil gospod Rode, ko nas je Slovence razdelil na tiste, ki so na pravi strani, in tiste, ki smo na nepravi. Tako nas je razdelil na dva tabora. Takrat se poslanec SKD Lojze Peterle ni oglasil, zdaj pa zaradi šolske zakonodaje govori, kako ONI ne bodo dovolili delitve. Čudno, res!

Mislím tudi, da se nihče ne postavlja na mesto staršev in Cerkve, naj le vsak od njih dobro opravi svojo dolžnost. V mojem 34-letnem delu z mladino mi učenci, ki po Rodetovem niso na "pravi strani", niso delali nič več problemov od onih drugih, kvečjemu manj, ker mi niso mogli odgovoriti, da se bodo konec ted-

na spovedali (tudi to sem doživel) in jim bo vse odpuščeno. Tisti z "neprave strani" so se morali "spovedati" staršem, le odpustkov niso dobili. Končno jih niso potrebovali. Zato ne drži, da v javnih šolah ne bo vzgajanja, če vanje ne pride Cerkev. Trdim, da mlade rodove že ves čas vzgajamo v vsem, za kar si prizadeva ona, in to vsakodnevno in povsod, tudi na izletih, ekscurzijah, športnih dnevih... Gotovo je na prvem mestu izobrazba, kajti samo vzgojen človek se ne bo mogel meriti v znanju z drugimi, kamor bi radi in se pripravljamo. Tudi tam ne samo vzgajajo, ampak se še učijo.

Jaz pa nikakor ne bom nikoli (še teh nekaj let, če ne dobim dodatka, ker bom še "premlad", da bi šel v pokoj po 40 letih dela) enačil partizanov in domobrancev, ker moj oče ni bil noben krvavi revolucionar, čeprav je bil v partizanih. Za to pa so ga kot vse ostale borbe proti nacizmu in fašizmu označili. Kdo, se ve.

MIRKO ČADONIČ Črnemelj

KONCERT PLAVGA ORKESTRA

NOVO MESTO - V petek, 25. septembra, se je zvečer v športni dvorani Marof odvijal "največji koncert na Dolenjskem", kot so ga imenovali organizatorji DNS. Glavne zvezde koncerta so bili: Plavgi orkestar, poleg njih pa so nastopili še stari znanci Društvo mrtvih pesnikov. Kot predskupina se je predstavila Stara pravda z venčkom pesmi, ki so si bile bolj ali manj podobne, in pustila občinstvo bolj hladno. DMP pa je številno občinstvo spravilo na noge predvsem s pesmijo "Jaz rab'm" in z drugimi uspešnicami. Vse skupaj pa je bilo le ogrevanje za nastop Plavgov orkestra, ki je ponovno dokazal, da si zasluži številne obiskovalce. Zažigal je s starimi in novimi skladbami in na koncu je stari in mlado prepoteno in zadovoljno odšlo domov. Čestitko organizatorjem (z izjemo ventilacije) z željo, da bi število takih prireditvev v bližnji prihodnosti preseglo število prstov na roki.

BARBARA MALI

DAN GLASBENE ŠOLE

ČRNOVELJ - Na današnji dan, 1. oktobra, mineva 34 let od ustanovitve Glasbene šole Črnovelj. Učenci in učitelji na ta dan praznujejo dan šole, ki ga bodo letos obeležili s koncertom v šolski dvorani ob petih popoldne. Mladi pianisti bodo igrali na novi klavir, ki je za šolo pomembna pridobitev.

APLAVZ NI OBVEZEN Merila pa taka!

Iz sredstev javnega obveščanja sem zvedel, da so v Kostanjevici na Krki pripravili slavnosni sprejem mladenki, ki je bila na slovenskem lepomnem tekmovalju izbrana za spremljevalko misici, ki bo zastopala našo deželo na tekmovalju za miss sveta 98. Na fešti s kulturnim programom je moralo biti zabavno, predvsem pa je poteza, čigavar je že, pohvale vredna. Tako se dela: ceniti je treba svoje ljudi, pa četudi so uspeli samo z lepoto, torej z nezasluzeno prednostjo, ki jim jo je tako in tako dala narava sama.

V marsikaterem slovenskem kraju že ni tako, recimo v Metliki. Režiserka Maja Weiss, Metličanka, je prejela pred časom Badjurovo nagrado za kratki film Balkanski revolverš. Nisem slišal, da bi zavoljo tega igrala pred metliško občinsko hišo godba na pihala, a tudi tega ne, da bi se pretegnil poštar, ker bi nosil pozdravne telegrame na Majin naslov.

Zoran Hočevar, Metličan, je pred kratkim dobil slovensko nagrado Kresnik za roman Soln z brega. Za laskavo priznanje so mu verjetno čestitali znanci in prijatelji ter uradne slovenske ustanove, v Metliki pa ni bilo slišati pokanja zaradi odpiranja steklenic s peničim vinom, metliška občina ne premore niti toliko zbranosti, da bi vsaj potrepljala po ramenskih hribovih ljudi, ki bi jim bili lahko v ponos.

TONI GAŠPERIČ

Naša davčna politika je slaba

Večje davke bi morali plačevati predvsem bogatejši

Spremljam razprave o prispevkih za obnovo Posočja. Lepo in prav. Prizadetim v nesreči je treba pomagati. Rečeno je bilo, da so dobili položnice vsi davkoplavevalci. Toda kdo so in kdo niso davkoplavevalci?

Poglejmo malce v zgodovino v čas Demosove, Pučnik-Peterletove vlade. Dr. Pučnik je večkrat poudaril, da on vodi delo Demosa. Zamislil si je tudi, da bi bilo dobro sprejeti zakon o davkih po angleškem vzoru. Tam so bili z davki obremenjeni srednje bogati in revnejši sloji, bogataši pa so plačevali z drobižem, zato je razslojevanje postalo še bolj očitno, tako tudi v Sloveniji.

V "Dolenjcu" sem prebrala, da je dobila položnico za plačilo prispevka za obnovo Posočja 5-članska družina s tremi šoloobveznimi otroki, ki se morajo preživljati s 40 tisočaki na mesec. Najbrž to ni osameljen primer. Če prispevka ne plačamo v roku, sledijo zamudne obresti, nato pa rubež.

Kaj pa Katoliška cerkev kot najbogatejša ustanova? Ta je oproščena vseh davčnih obveznosti, hkrati pa od države dobiva veliko davkoplavevalskega denarja. Poleg tega še sama na svoj način nabira denar od ljudi, tudi preko Karitasa, saj je na račun Posočja zbrala preko 100 milijonov tolarjev. O svojem "zaslužku" po cerkva molčijo. Le to je čudno, da Katoliška cerkev ne uvede še verskega davka, če je res, kot sama trdi, nad 70 odstotkov ljudi vernih. Sicer pa vem, da cerkev potrebuje veliko denarja, da vzdržuje in plačuje svoj aparat.

Boli me, ko poslušam medicinske sestre, kako se borijo za vsak tolar. Pa še kako si ga zaslužijo! Pa ne le one, tudi drugi. "Denarja ni", jim govorijo. Skladi so prazni, tudi v pokojninskih blaginji je luknja. Ko je prvak SKD zvedel za očetek, da je iz pokojninskega sklada izginilo 16 milijard tolarjev, je rekel, da pač časopisi vse prenesejo. Torej: navada je navada in milijarde izginjajo. V času Peterletove vlade je samo po eni poti preko banke izginilo 51 mili-

jard tolarjev. Toliko je bilo ugotovljeno, koliko denarja pa je izginilo na druge neznane načine, ni znano, in kot je povedal dr. Pučnik, se to ne bo nikoli izvedelo, ker je pot, po kateri je odtekel denar v tujino, zelo vijugasta. Spomnim se tudi izjave generalnega tožilca Antona Drobniča: "Moti se, kdor misli, da bo represivni organ vrnil denar!"

Če na koncu skočimo še v Anglijo in pogledamo, kako sedaj tam plačujejo davke, lahko vidimo, da čisto drugače. Z davki sta obremenjena predvsem srednji in bogati sloji ljudi, tudi kraljeva družina. Jih bomo tudi zdaj posnemali?

MARIJA iz Novega mesta (Naslov v uredništvu)

PROTEST ZOPER HRUP IN SMRAD

Novomeška bolnišnica v očeh bolnika

Bolniki ugotavljamo, da se je naša bolnišnica uspešno vključila v nova razmerja vodenja. Direktor z mnogo večjimi pristojnostmi in odgovornostmi ob pomoči strokovnega kolegija in sveta zavoda uspešno posodablja in razvija strokovno in splošno oskrbovalno dejavnost. Veliko truda je bilo vložena v izgradnjo III. in IV. faze te ustanove, ki pa še ni zaključena.

S preselitvijo ginekološko-porodniškega oddelka in ORL z leve na desno stran Krke, izgradnjo Zdravstvenega doma v bolnišničnem kompleksu, Lekarne, mostu in avtobusne postaje je bil dosežen velik napredek v komunikacijskem smislu. Ob tem pa so nastale težke razmere za delo oddelkov, lociranih ob Kandijški in Šmihelski cesti, in slabo počutje bolnikov. V začetku septembra sem prebil nekaj dni kot bolnik v sedmici prvega nadstropja Internega oddelka. Zaradi tisočev prevozov osebnih avtomobilov,

težkih tovornjakov, avtobusov, traktorjev in drugih vozil po cele dneve nismo odpirali oken. Zračenje smo lovili (zaradi koridorskega sistema gradnje) le iz sanitarnega dela stavbe. Ob vsem tem hrupu in zasmrjenem zraku osebe Internega oddelka s hemodializo, Infekcijskega in Pljučnega oddelka ter Laboratorija opravljaja najzahtevnejše preiskave. Nič boljših razmer nimajo v operacijskih prostorih in intenzivni negi Kirurškega oddelka ter RTG ob Šmihelski cesti.

Rešitev prometnega vozla v Kandiji je bila projektno nakazana že pred desetletji, vendar se stanje ni premaknilo z mrtve točke, nasprotno, slabša se iz dneva v dan. Krajanje in drugi donatorji bodo morali smejele nastopiti za rešitev nevyzdržnega stanja. Kandijška in Šmihelska c. bi morali čimprej ostati le internacijske potrebe bolnišnice, zdravstvenega doma in lekarne. Reševanje te problematike bi

Ob izidu 5. številke Krkinih Vrelcev zdravja

NOVO MESTO - Šest let že izhaja dvomesečni časopis za goste Krkinih zdravilišč. V pravkar izišli novi številki Vrelci zdravja z uvodnim vabilom sporočajo, da so se v Dolenjskih Toplicah odločili, da bodo posej povabili k sebi goste iz določene slovenske pokrajine na nov način. Zanje bodo pripravili bogat program s posebno ugodnimi cenami in plačilnimi pogoji za 6- ali 7-dnevno bivanje v Dol. Toplicah.

Prvi bodo na vrsti gostje iz Godoča, Idrije, Zelina, Dolenje Tribušice, Mosta na Soči, Nove Gorice, Tolminka, Kanala, Anhofega, Ajdovščine, Vipave, Podnanosa in okolice naštetih krajev. Gostje imajo na voljo 2 termina med 2. in 15. novembrom.

Prof. Drago Ulaga piše o bližnji stoletnici novomeškega rojaka Leona Štuklja, najstarejšega olimpijskega zmagovalca na svetu, ki je telesno in umsko dejaven celo življenje. Ivanka Zaman, ki je že 16 let gospodinja v Zdravilišču Dolenjske Toplice, kjer dela že kar 26 let, opisuje delo svoje ekipe 15 žensk, v glavnem sobaric in čistilk, ki nenehno skrbе, da je vsak dan zglejdo urejenih 170 hotelskih sob in vse ostalo, od restavracije do kampa za piknik in bazenskega kopališča. Časopis predstavlja tudi ponudbo za jesenski oddih s prijatelji, ko piše o programih oddiha in zdravljenja v Krkinih zdraviliščih v Dolenjskih in Šmarjskih Toplicah, v Strunjanu in na Otočcu. V povsod so navedene tudi cene in še posebej ponudbe za jesenske šolske počitnice.

Zdravstvena priloga Vrelcev zdravja poroča tokrat o zdravljenju artroze z zdravili, o čemer piše Jasna Rozman Marčić, mag. farm., dr. Andrej Šikovec, žilni kirurg v Kirurškem sanatoriju Rožna dolina, opisuje, kaj zmore žilna kirurgija v tem sanatoriju. Tu beremo še o strokovnem skupinskem pristopu in kakovostni opremi rehabilitacije v Šmarjskih Toplicah po poškodbi kolena, o čemer piše dr. Nives Ivačkovič-Kavšek, specialistka fizikalne medicine in rehabilitacije v Zdravilišču Šmarjske Toplice. Krkina Kozmetika predstavlja sredstva proti mrčesu, zanimivo napisan članek o ostankih nekdanjega močnega gradu Klevevč v Šmarjski dolini pa pove, kako ga je leta 1824 za en goldinar na tomboli zadel siromalen francoski krojač.

Vrelci zdravja skrbę tudi za zabavo, gospodinske recepte in pišejo o obnovljenem prostoru za piknik na zdraviliški jasi, kjer že 25 let prirejajo razne družabne prireditve.

T. GOŠNIK

Umetnost

Brez duha človeško telo je truplo brez vsega. Brez duha izdelava iz kamna, lesa, železa je le izdelek.

Izdelek mutasto mrtev molči, a živo ustvarja, pronica in zbuja v zrnih kali.

JANEZ KOLENC

Parada mojstrov podtikanja

Kaj vse je bilo mogoče slišati v razpravah o delu ministrov dr. Gabra in dr. Gantarja!

Minuli teden smo bili spet nema priča brezplodnega sejanja slovenskega parlamenta. Bodi poudarjeno: parlament je bil v klinču zahteve SDS in SKD tako glede Gantarjeve popotresne obnove Posočja in šolskega ministrstva dr. Slavka Gabra.

Ne sme biti pozabljeno, da je taisti državni zbor še pred parlamentarnimi počitnicami sprejel sporni zakon o Posočju, vlada, da bi se srečali na pol poti, je ta zakon nato pa povzela opozicije popravi in vgradila njene zahteve. A vseeno so dan in pol maltretirali ministra dr. Pavleta Gantarja. Niso cenili, da je obtoževani minister za okolje in prostor za težave Posočja tam prebil domala ves dopust. Več so "vedeli" poslanci opozicije, ki so v Lepeno ob Soči prihajali le dopustovat. Sporni poslanec Pavel Rupar iz Trizča je delovnemu ministru bral cel levite o hitrosti popotresne obnove japonskega Kobeja! Treba je bilo videti vse to!

In potem obravnava domnevnih nepravilnosti v šolskem ministrstvu! Kona manipulacij je nedvoumno ta, da so v šolskem ministrstvu dolgo v noč gorele luči in da naj bi v tem času prikoževali inspekcijsko poročilo?! Smešna trditve za današnje stanje računalniške tehnologije!

Dejstvo je bilo, da sta v vmesnem času voditelja opozicije raje tropotala "okroglo in okrog voga-la" o inspekcijskem poročilu, kot da bi si ga ogledala v sobi št. 217. Vprašanje je, če sta ga brez zlobnih prišepetovalcev sploh sposobna prebrati. Kakršen koli sin je že

ta Jankovič, verjetno nikoli ne bo spral s sebe vseh teh manipulacij in obtožb.

Po vsem tem zapravljanju dragocenega časa pa vemo, koliko

zakonodaje mora v tem mandatu taisti parlament še sprejeti, da bomo vsaj približno primerni za sprejem v EU. Ali pa nas bodo tam raje prepustili balkanskemu "nadmudrivanju", za katerega so nekateri res mojstri? Na račun koga in koliko časa še?

ALFRED ŽELEZNIK
Boštanj 56

Slovesno v Šmihelu pri Žužemberku

90-letnica župnijske cerkve sv. Mihaela

ŠMIHEL PRI ŽUŽEMBERKU - V letu 1908 so v Šmihelu ob velikih težavah s prostovoljnimi deli sezidali cerkev sv. Mihaela. Slovesnost ob njeni 90-letnici in mašo je v nedeljo, 27. septembra, popoldne vodil generalni vikar ljubljanske nadškofije Božidar Metelko. Spomnil se je na vse tiste, ki so cerkev gradili, obnavljali in vzdrževali.

Zdaj so obnovili in popravili streho, naredili novo fasado, asphaltirali okolico cerkve, uredili parkirišče in obnovili klopi. Domači župnik Drago Markuš je v svojih spominih posebej omenil pokojnega župnika Alojza Zupanca, ki je celih 53 let delal in tako rekoč pustil vse svoje življenje v Šmihelu.

Pevci in pevke domače župnije, otroški mešani pevski zbor, številne narodne noše iz Šmartna pod Šmarno goro, Turističnega društva Straža in Turističnega društva Suha krajina so s svojo prisotnostjo in petjem počastili visoki jubilej župnijske cerkve sv. Mihaela, domačini pa so številne prisotne počastili z dobrotami.

S. M.

Smo žrtve prometa

Zahteve vasi Potok

Pri dovozu zemlje v našo in bližnjo vas z delovišča na Brodu - Drski, je prišlo do zaprašitve in umazanja naših stanovaljskih objektov. Zaradi velikega števila kamionov, nato vrženih z zemljo, je promet v obe smeri zelo oviran, tako da se pri srečanjih kamioni umikajo daleč v notranjost naših parcel ter uničujejo in poškodujejo vrtove, zelenice, tlakovana in ostala dvorišča ter tudi ceste, katero smo utrdili in asphaltirali krajani sami. Dovoz zemlje poteka že drugi teden, tako da je stanje iz dneva v dan vse slabše. Hitrost vožnje je zelo neprilagojena, tako da je ogrožena tudi naša varnost (otroci, pešci).

Vodstvo Cestnega podjetja Novo mesto, prosimo vas, da v primeru nadaljevanja dovoza zemlje uredite promet s tovornjaki enosmerno, hitrost vožnje naj bo minimalna, da se cesta ne praši in da ni nevarnosti za nesreče. Poleg tega zahtevamo, da se izvede ocenitev nastale škode in zamazanja na dvoriščih in objektih ter da se izvede temeljito čiščenje dvorišč in objektov ter ureditev vrto in zelenic s poravnavo zemlje in zasaditvijo trave. Opravi je potrebno še sprotno pranje ceste in sanacijo nastalih jam na cestišču.

Vsi prizadeti vaščani vasi Potok pri Straži vas pozivamo, da se držite zgoraj napisanega, še posebno pod tretjim odstavkom o poravnavi škode, drugače bomo poklicali na pomoč pristojno sodišče v Novem mestu.

Vaščani Potoka

Čestitka Schröderju

Spoštovani tovariš Schröder, dovoli mi, da Ti v imenu vodstva Združene liste socialnih demokratov in v svojem imenu izrazim iskrene čestitke ob vaši izjemni in prelomni zmagi na pravkar končanih volitvah.

Naše skupno prepričanje je, da je velik uspeh prijateljske Socialdemokratske stranke Nemčije izjemna pomena za napredek in nadaljnji uspešni razvoj Nemčije in njenih prebivalcev, prav tako pa tudi neprecenljiva vzpodbuda za vse nas, ki nas družijo članstvo v najmočnejši politični družini današnje Evrope, Socialistični Internacionali. Vaša zmagica bo nedvomno vplivala na pospešeno uveljavitev temeljnih vrednot sodobne socialdemokracije, kot so enakost, solidarnost in socialna pravičnost in s tem na krepitev njenih prizadevanj za graditev družbene, demokratične in socialne Evrope.

Ob tej priložnosti Ti, spoštovani tovariš Schröder, posredujem tudi svoje iskrene želje, da v bodoče nadaljujemo in še razširimo prijateljske in vzorne odnose, vzpostavljene med Socialdemokratsko stranko Nemčije in Združeno listo socialnih demokratov in utrjene med našim zadnjim obiskom pri vodstvu SPD v Bonnu.

Z najlepšimi željami in prijateljskimi pozdravi,
BORUT PAHOR,
predsednik
Združene liste socialnih demokratov

OBLETNICA MARJETICE - Interesna skupina Marjetica v Domu starejših občanov Novo mesto je v septembru praznovala drugo obletnico delovanja. Vsak tork je ob sodelovanju prostovoljke Dragice Vidmar in v domu zaposlene Nade Peterle sestane dvajset ali več stanovalcev. Ob pogovoru, šalah in petju skupaj preživijo urico in pol. Na srečanjih se spominjajo minulih časov, običajev in doživljajev. Najmočnejše pa skupino povezuje petje. Petje narodnih pesni odmeva po hodnikih doma in ustvarja radostno vzdušje v srcih. Ob petju se pozabi na bolezen in neprijetnosti. Smeh pa je najboljšo zdravilo. To sta glavni smernici delovanja skupine Marjetica. Letošnje praznovanje sta omogočili podjetji sponzorji: Ford Paič, Binder & And, d.o.o., iz Ribnice. Obema se skupina prisrečno zahvaljuje. (Nada Peterle)

NARODNE NOŠE IZ VELIKIH LAŠČ - Skupina narodnih noš iz občine Velike Lašče šteje 12 članic in enega člana. Svojega vodje oziroma voditeljice nimajo, ampak se za prireditve med seboj ustno obveščajo, je povedala Julka Modic iz Velikih Lašč. Največ noš je iz Lašč in bližnje okolice pa še iz Turjaka in Hrastinjakov. Nastopajo na kulturnih in družabnih prireditvah, srečanjih in promocijah. Na fotografiji so ob nedavnem polaganju temeljnega kamna za nadzidek k osnovni šoli v Velikih Laščah, zdaj pa bodo gotovo nastopile še na otvoritvi tega nadzidka, ki bo 23. oktobra popoldne. (Foto: J. Prime)

MATURANTJE - Pred nedavnim smo se po 50 letih zbrali maturantje nekdanje nižje gimnazije na Senovem, prva generacija, ki je končala šolanje po drugi svetovni na tem območju. Leta 1948 nas je bilo 33 učencev, na obletnico nas je prišlo 23 (na fotografiji). Z obiskom sta nas počastila tudi naša učiteljica gospa Kolarjeva in gospodar Urbančič. Zelo smo bili veseli, da sta se odzvala. Ko se oziramo nazaj, mislimo, da smo bili tudi mi pridni in delavni, polni idealov in prijateljstva. V srcih smo še mladi, čeprav smo se letos pozdravili sami upokojenci. Hvala pripravljalnemu odboru in vsem dragim sošolkam in sošolcem, ki ste prišli iz vseh krajev Slovenije. (Besedilo: Marjana Požun)

SREČANJE STAROSTNIKOV NA OTOČCU - Po nekajletnem premoru je novoorganizirani odbor KO RK Otočec spet pripravil srečanje starostnikov. V avli otoške osnovne šole se je v soboto, 19. septembra, zbralo okrog 100 ljudi. Zbrane je najprej pozdravila predsednica Špela Tomišek, srečanja pa so se udeležili številni gostje, med njimi tudi novomeški župan Franci Koncilia. Po pozdravnih govorih so prisluhnili bogatemu kulturnemu programu, ki so ga pripravili otoški učenci pod vodstvom Lilijane Plevnik, ki je že dolgo let tudi mentorica mladim članom na šoli. Na harmoniko je zaigral Ljotje Murgelj, tako da so dedki in babice zapeli pa tudi zaplesali. Slavnostno kosilo so pripravile kuharice otoške šole, pri stregi pa so pomagale aktivistke. Odbor KO RK Otočec se bo trudil, da bodo takšna srečanja spet postala tradicija. (Tekst in foto: Helena Murgelj, Starine 15, Otočec)

• En klovn je dovolj za to, da se parlament spremeni v cirkus. (Lavrinc)

• Učiteljeva avtoriteta pogosto škoduje tistim, ki se hočejo učiti. (Cicero)

NOVOMEŠKI ROGISTI - Rogisti ZLD Novo mesto 19. septembra na reviji lovskih pevskih zborov in rogistov v Kopru. (Foto: R. S.)

Srečanje lovcev glasbenikov

Dolenjski, belokranjski in suhokranjski lovski pevski zbori in rogisti na 25. jubilejnim srečanju

KOPER - 19. septembra so se na vsakoletnem srečanju zbrali slovenski lovski pevski zbori in rogisti. Na 25. reviji je nastopilo kar 34 skupin, prav zaradi številne udeležbe pa so nastopi potekali na petih različnih mestih. Barve Lowske zveze Novo mesto so na reviji predstavljali njeni rogisti. Pod taktirko Staneta Jermana so nastopili s štirimi skladbami. Vsi rogisti so člani ene izmed LD novomeške zveze in prihajajo iz Škocjana, Brusnic, Padeža, Otočca in Plešivice razen najmlajšega Borisa, ki obiskuje 6. razred osnovne šole. To je bil že njihov sedmi zaporedni nastop na tovrstnih srečanjih in nanj so se z dvema novima članoma začeli pripravljati že spomlad.

Iz Dolenjske, Bele in Suhe krajine je nastopilo še nekaj skupin. Omeniti velja lovski pevski zbor Globoko, čigar zborovodja Franc Kene je tudi predsednik Aktiva zborovodij

lovskih pevskih zborov in rogistov. To je eden najstarejših tovrstnih zborov v Sloveniji, saj deluje že 27 let in teh srečanj je vedno udeležil. Potegujejo se za organizacijo 30. revije, ki bo leta 2003. Na suhokranjskem področju delujejo žužembski rogisti, ki so najmanjša tovrstna skupina v Sloveniji, vodi pa jih Slavko Setničar. V Kopru je nastopil tudi oktet LD Suha krajina pod dirigentsko palico Judite Ilenič, ki deluje od leta 1982.

Udeleženci revije so bili enotni, da je prireditev uspela in pokazala, da je slovenska lovska kultura petja in igranja na lovske rogove na zelo zavirljivi ravni ter da se lahko brez težav postavi ob bok Avstrijcem, Nemcem ali Švicarjem. Čestitke gredu tudi organizatorjem. Našim skupinam ostaja upanje, da se bodo nekoč vendarle nekje srečale na kakšni manjši reviji. GREGOR KAPLAN

PISMO SLOVENSKI JAVNOSTI

Poslanica mladih za življenje

V letu dni so trije naši vrstniki prekiniteli svoje življenje. In mi, ki smo z njimi delili njihovo mladost, nočemo več molčati! Dovolj imamo sprenevedanja, brezbrčnosti in bojazni.

Nemir, kljubovalnost, beg v svet sanj in omame so obupni kliči na pomoč in ne le izraz mladostnega uporništva, že tolikokrat obsojenega. Rojeni smo v svet, v katerem ni lahko živeti. Zato nas ne obsojajte, raje skupaj presodimo, kaj bi lahko storili, da bi bila naša zgodba lepša in lažja od vaše.

Ne zamerite nam, če omenimo sive sence naše zgodbe: preobremenjeni starši, ki jim v boju za preživetje zmanjka moči za pozornosti, iz katerih živimo; nemoč vzgojiteljev in učiteljev, da bi odkrili in ovrednotili učenčeve sposobnosti; norme, ki narekujejo boj med vrstniki in spodbujajo grupiranje po sposobnostih in položajih; nestrpnost družbe do drugače mislečih in razmišljajočih; vedno večje socialne razlike, ki pospešujejo množično odtujenost... S tem temina naše zgodbe ni končana! To so le brez pretirane razmišljanja našeta dejstva, ki dušijo našo moč, upanje in optimizem.

Svet izgublja svojo človeško podobo in se odeva v izmaličeno masko strahov in globokih prepudov. Hrup življenja postaja iz trenutka do trenutka glasnejši, a mi smo v sebi tako zelo sami. Naučili ste nas marsikaj, niste pa nas naučili vzljubiti samega sebe, začiveti v odprtem odnosu do sočloveka, narave in Boga. O tem se namreč z vami ne znamo

pogovarjati - tega nas niste naučili. Niste nas naučili vzeti si čas za bližino. In tako (p)ostajamo sami.

Vemo, da bo izstop iz lagodne, a tako moreče medsebojne odtujenosti težak. A veliki cilji zahtevajo odločne in pogumne korake! Uspeli bodo lahko le tisti, ki se bodo za to zavestno odločili. Četudi bo le pečica vas, ki prebirate te vrstice, razmišljala z nami in nekaj storila, bo naš trud poplačan.

Rešitev slutimo v povečani kvaliteti medsebojne povezanosti, ki lahko premaga tragično občutje notranje osamljenosti. Ob vseh dolžnostih življenja si moramo bolj zavestno in velikodušno vzeti čas za drugega in z večjo pozornostjo razbirati, kaj nas osrečuje, kaj žalosti, po čem hrepenimo... tako, v družini kot med prijatelji.

Verjamemo, da vse to ni le še ena naša želja, beseda med toli-

• **POVABILO - V nedeljo, 4. oktobra, bo ob 10. uri v župnijski cerkvi na Razborju prireditev pod gestom "Mi smo za življenje", že dan poprej, pa bo ob 20. uri na igrišču ob šoli koncert Adija Smolarja. Vabljeno!**

ko besedami. Verjamemo, da nismo sami v svojih hotenjih. Zato vabimo vse, ki bi radi istopili iz notranje osamljenosti, k zavestni odločitvi vzeti si čas za bližino, ki izpolnjuje in osrečuje.

Potrebuje vas. Zato - pojdite z nami!

Mladi iz župnije Razbor pod Lisco

Odpisane domače obrti se vračajo

Še pred nekaj leti smo lahko pisali o domači obrti, ki vse bolj izumira, in o rokodelskih znanjih, ki se izgubljajo s smrtjo starih mojstrov. Medtem ko so nekatere stare obrti že povsem izginile, druge doživljajo ponoven razvoj. Danes le redke še ohranjajo svoj prvotni pomen iz časov, ko so bile način življenja, ko so prebivalce oskrbovale z najpotrebnejšim in številnim družinam dajale dovolj za preživetje. Nekatera stara rokodelska znanja se počasi že spreminjajo v vse bolj cenjeno domačo in umetnostno obrt. Izdelki take obrti so dobili drugačno vlogo - v njih se zrcali življenje minulih rodov. Včasih, ko se tudi Slovenci spet obračamo k naravnemu in "starinskemu", so mnogi izdelki stare obrti spet postali uporabni v vsakdanjem življenju in vse bolj zaželeni za spominke in darila, osebna, poslovna, tudi protokolarna.

Obrt je bila v naših krajih močno razvita že v prvi polovici 19. stoletja. Že v 20. letih tega stoletja je imelo ozemlje današnje Slovenije svoje blagovne znamke: kovaške izdelke iz Koroške, gorjuške pipe, kresilno gobo, slamnate kite, pletarske izdelke, poljske kožice, sita in pile. Društvo za pospšeševanje in podpiranje industrije in obrti v Notranji Avstriji je bilo okrog leta 1840 z več kot 1.200 člani med najštevilnejšimi v Avstriji. Društvo je prirejalo razstave, podpiralo umetnike in rokodelce, skrbelo za izobraževanje in usposabljanje ter pripomoglo k nastanku Kmečkih in rokodelskih novic. Na prvi veliki obrtni razstavi na ozemlju današnje Slovenije sta bila prisotna tudi cesar Ferdinand in cesarica.

Slovenska obrt je zrasla na materialih, ki jih nudi tukajšnja narava: kamen, les, zemlja, rastline, živali. Kot ugotavljajo strokovnjaki, so v alpskem svetu največ uporabljali les, v sredozemskem kamen, v panonskem zemljo in vegetacijo, medtem ko so na Dolenjskem združevali značilnosti vseh treh navedenih območij in uporabljali vse naštetje materiale.

Kamnosestvo je bilo še posebej razvito na kraškem apnenčastem svetu, kjer so kamen uporabljali za okrasne izdelke (vodnjake, portale), kapelice, križe, delovna orodja ali za gradbene elemente. Pri nas so še danes poznani belokranjski kamnoseki, sicer pa je današnja kamnoseška obrt usmerjena predvsem v izdelavo nagrobnih spomenikov.

Iz lesa so številni obrtniki izdelovali pohištvo, gradbene elemente, obuvene in igrače, orodja in glasbene instrumente. Ena izmed obrti, ki je še danes živa, je suhorobarstvo. Dejavnost je močno razširjena okoli Ribnice, ponekod na Kočevskem in delno tudi na Pohorju. Pravijo, da imajo izdelovalci suhe robe že zelo dolgo zgodovino. Po podatkih iz publikacije Obrtnice Slovenije so bili suhorobarji eni prvih obrtnikov, ki jih je Marija Terezija poslala na izpopolnjevanje na Dunaj. Njihovi izdelki so se v tistem času prodajali povsod po Evropi in Sredozemlju (celo v Egiptu). Suhorobarji so se uspešno ohranili vse do danes, ker so se znali prilagoditi potrebam porošnikov.

Zemlja je obrtnikom dajala glino za lončarstvo in železovo rudo za kovaštvo. Čeprav so bili kovači v preteklosti pomembni in iskani obrtniki, jih danes skoraj ni več, nekaj je takih, ki se preživljajo z umetnostnim kovaštvom. Lončarstvo je doma v Prekmurju, okoli Ribnice, v Komendi in v okolici Krškega - na teh območjih je še danes kar nekaj lončarskih delavnic. Ljudje so izdelovali najrazličnejše izdelke tudi iz rastlin (lan, vrba) in živali (kože, satje, volna). Tako se je razvilo pletarstvo, tkalstvo, suknarstvo, medicinarstvo, lečarstvo in svečarstvo, suknarstvo in usnarstvo.

Slovenija je ena redkih držav, v kateri še živijo obrti, ki so nastale v preteklosti. Mnoge so preživlele, nekatere tako, da so zgolj posnemale izdelke starih obrti, in druge tudi z ustvarjanjem novega v duhu starega. Nekatere uspešno nosijo v sebi sporočilo preteklosti in dajejo svojim izdelkom tudi uporabnost v sedanosti. So pa tudi take, ki se ujamejo v past in delajo samo za trg in množice ter tako izgubljajo vrednost. Posebna sekcija pri

Obrtni zbornici poskuša ločiti pleve od zrna in vzpodbujati pravo domačo in umetnostno obrt, tudi z nagrajevanjem, razstavami in davčnimi oprostivami.

Prof. dr. Janez Bogataj kljub temu ocenjuje, da po drugi strani spet prehitro vsi postajajo "umetniki", vsaj če bi sodili po ceni izdelkov. Pri tem opozarja, da gre vendar le za dobro staro rokodelstvo in ne za vrhunske umetniške stvaritve. Kot pravi na osnovi izkušenj, so izdelki v večini obrtnih dejavnosti predragi že na domačem trgu, predragi pa so tudi za Evropo. Tudi pri izdelkih domače in umetnostne obrti, ki se prodajajo za promocijska, poslovna ali celo protokolarna darila, se po njegovem pogosto dogajajo nesmisli. Darila so nepremišljeno izbrana ali nekakovostna, saj certifikat o pristnosti, ki ga napiše izdelovalec sam, ne pomeni kaj dosti. Dr. Bogataj opozarja še na majhnost slovenskega trga, kjer se velike količine enega samega izdelka ne obnesejo.

Izdelki domače obrti imajo predvsem veliko možnosti še kot turistični spominke, saj jih tudi drugod v svetu uvrščajo v vrh turistične ponudbe. Pri nas še vedno nimajo pravega mesta. Za napredek na tem področju nekateri priporočajo specializirane galerije v turističnih krajih, v katerih bi razstavili in predstavljali tipične izdelke slovenske obrti in jih tudi prodajali. Pri tem bi moral kdo seveda določati raven izdelkov in pripraviti izbor ter izdelke opremiti s certifikatom o kakovosti, potrebno pa bi bilo tudi usposobiti prodajalce, da bi vedeli, kaj prodajajo.

KRŠKI INVALIDI V STIČNI IN NA BAZI 20

KRŠKO - Odločili smo se, da izkoristimo lep sončen jesenski dan in z dvema avtobusoma smo krenili na pot po naši lepi Dolenjski. Na Otočcu nas je gospod graščak prijazno povabil, da si ogledamo njegov grad. Po ogledu samostana Stična smo polni bogatih vtisov zapustili prijazne menihe in krenili na bližnji hrib proti Pristavi, kjer so nas prijazno sprejeli in pogostili Okornovi: S sklepom, da še pridemo, smop se poslovili od teh prijaznih ljudi in kraja. Obiskati smo morali še Muljavo. Tam smo si ogledali domačijo Josipa Jurčiča, tega slavnega Slovenca. Veselo smo nadaljevali pot mimo Žužemberka na Bazo 20, kjer nas je že čakal predstavnik Dolenjskega muzeja Novo mesto. Z zanimanjem smo si ogledali tamkajšnje naravne in zgodovinske posebnosti. Vsem, ki so prispevali, da je bil izlet tako kulturno, zgodovinsko in družabno bogat, se najlepše zahvaljujemo.

(V imenu invalidov DANA POTOKAR, tajnica Duštva invalidov)

NASELJE NAJ BI OBNOVILI

HRIB PRI KOPRIVNIKU - V tej vasi je pred 2. svetovno vojno bivalo preko 150 ljudi, vendar vas ni bila obnovljena od poletja 1942, ko so jo Italijani požgali. Te dni, ko so v občini Kočevje javno razgrnjeni predlogi o spremembah in dopolnitvah prostorskih planov občine, se posamezni prebivalci zavzemajo, da bi se naselje ponovno obnovilo, kar predvideva tudi gradivo za javno razpravo. Poselitev in gradnja hiš naj bi prispevala k boljšemu izkoristku kmetijskih zemljišč, ki so zelo zarasla. Tudi posamezna agromelioracijska dela, ki so potekala ob podpori državnega proračuna, niso prispevala veliko zoper poraščanje. V. D.

Takoj zaposlimo za nedoločen čas 2 delavca v decimirnici in enega gaterista. Za plačo v decimirnici nudimo 80.000 tolarjev (neto), za gaterista pa 100.000 tolarjev (neto).

Podjetje TRGOPOMIJAL, Ručetna vas 22, Črnomelj, tel. 068/52-955, kontaktna oseba Miroslav Judež.

Vsi zainteresirani se lahko zgledajo na sedežu podjetja vsak delavnik med 6. in 8. uro zjutraj.

RIBNIČAN URBAN - Včasih po vsej Evropi (celem svetu) znani slovenski suhorobarji so se znali prilagoditi potrebam porošnikov, zato se je dejavnost ohranila vse do danes. Suhorobarji delujejo še vedno kot manjša gospodarska dejavnost, uspešno tržijo svoje izdelke in ne manjkajo prav na nobeni priveditvi, sejmu ali razstavi. (Foto: B. D. G.)

Neke vrste "come back" rokodelskih obrti zahteva tudi danes drugačne načine izobraževanja in usposabljanja. Včasih prenos znanj iz roda v rod ni več dovolj, saj tudi te dejavnosti potrebujejo razvoj. Nekatere obrti so ravno zato, ker se niso prilagodile drugačnim potrebam pa tudi ker jim nihče ni posvečal pozornosti, zamrle, spet druge zaostajajo v razvoju. Pri tem poznavalci poudarjajo, da zaostanek ni velik na tehnološkem področju, ampak bolj pri iskanju ustvarjalnih oblik in novih rešitev. Za klasičen primer takega stanja naštevajo izdelovanje črnih pološčenih lončenih vaz v Prekmurju, ki je oblikovalno ostalo na ravni pokopaliških vaz. Tudi pletarstvo, ki je med tradicionalnimi obrtnimi najbolj razširjeno in je dobro ohranjeno tudi na Dolenjskem, je zaostalo pri iskanju novih oblik, tehnologij, funkcij. Kljub vsemu obstaja vrsta domačih obrtnikov, ki s kakovostjo in pristnostjo izdelkov dostojno posnemajo preteklost ali pa jo vgradijo v moderne izdelke, ne smemo pa pozabiti na nove generacije solanih oblikovalcev, ki skrbijo za vrhunske unikatne izdelke obrti. BREDA DUŠUČ GORNIK

IMP LIVAR, d.d. IVANČNA GORICA

IŠČE NOVE SODELAVCE ZA DELO V PROIZVODNJI

a) na lokaciji ČRNOMELJ

- BRUSILEC IN POPRAVLJALEC ULITKOV - 4 delavci
- DELAVEC OB SORTIRNI MIZI ALI IZTRESALNI REŠETKI - 2 delavca
- PREDELAVEC V FINALIZACIJI - 1 delavec

b) na lokaciji Ivančna Gorica

- BRUSILEC IN POPRAVLJALEC ULITKOV - 3 delavci
- ČISTILEC ULITKOV - 2 delavca
- POMOŽNI TALILEC - 2 delavca
- POMOŽNI LIVAR - 1 delavec

NUDIMO:

- REDNO ZAPOSILITEV
- PLAČO PO KOLEKTIVNI POGODBI
- TOPLO PREHRANO
- POVRNJENE STROŠKE PREVOZA NA DELO

Kandidati morajo poleg zakonsko določenih izpolnjevati še naslednje pogoje:

Pod točko 1, 2, 4, 5, 6, in 7

- končana osnovna ali poklicna strokovna izobrazba metalurške, kovinarske ali druge ustrezne smeri.
- starost 18 do 35 let

Pod točko 3

- končana V. stopnja strokovne izobrazbe metalurške, strojne ali druge ustrezne usmeritve
- starost 18 do 35 let

Ustrezne delovne izkušnje na vseh zgoraj navedenih delovnih mestih so zaželene, niso pa pogoj za zasedbo delovnega mesta. Izbrani kandidati bodo sklenili delovno razmerje za določen čas enega leta, s polnim delovnim časom in trimesečnim poskusnim delom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in z opisom doseganega dela pošljite v roku 15 dni od dneva objave na naslov: IMP LIVAR, d.d., KADROVSKA SLUŽBA, Ljubljanska c. 43, 1295 Ivančna Gorica, tel. 061/778-122.

KRAJEVNA SKUPNOST SENOVO

Titova 98
8281 Senovo

ponovno objavlja

JAVNO LICITACIJO

za naslednje nepremičnine:

- objekt kegljišča brez gostinskega dela na parc. št. 476/6 v izmeri 404 m²
- stavbno zemljišče (tenis igrišča), parc. št. 476/3 v izmeri 1301 m²
- stavbno zemljišče, parc. št. 476/8 v izmeri 208 m²
- stavbno zemljišče, parc. št. 476/9 v izmeri 24 m², in
- stavbno zemljišče, parc. št. 476/5 (parkirišče) v izmeri 786 m², kar znaša 50% površine celotnega parkirišča.

Javna licitacija se vrši za celoten kompleks (brez gostinskega dela) in skupna izključna cena za vse nepremičnine znaša 6.000.000 tolarjev.

Javna licitacija bo v petek, 9.10.1998, ob 13. uri v sejni sobi Krajevne skupnosti Senovo.

Kupci si lahko nepremičnine ogledajo dve uri pred licitacijo.

Na licitaciji lahko sodelujejo fizične in pravne osebe, ki do začetka licitacije plačajo varščino v višini 10% izključne cene na Ž.R. krajevne skupnosti Senovo št. 51600-645-50022. Plačana varščina se šteje v kupnino.

Neuspehim udeležencem bo varščina vrnjena po končani licitaciji. Prometni davek plača kupec. Kupnina mora biti plačana v 8 dneh po licitaciji, sicer kavicija zapade.

Dodatne informacije lahko dobite pri tajniku krajevne skupnosti Senovo, g. Marjanu Šebjanu, na tel. št. 0608/71-340.

SOBOTNI VRTEC V DOBRNIČU - Dobrič - že samo ime nam daje slabo upanje. V kraju ni tovarne, zato se krajanje skozi desetletja vozijo na delo drugam. Razveseljivo pa je to, da se je povečalo število rojstev. Otroci nimajo vrta, in možnosti, da bi se družili z vrstniki, je bolj malo. Leta 2000 bo Dobrič praznoval 200-letnico osnovne šole, zato ta kraj in otroci zaslužijo vrtec. Po 20 letih dela v vrtcu sem se odločila, da bom tem otrokom pomagala, saj sem pred 30 do 40 leti tudi sama živela podobno otroštvo, pa tudi navezana sem na svoj rodni kraj. Tako sem ob podpori svoje družine pričela z delom. Za pomoč sem poprosila ga. Angelco Žiberna, upokojeno dolgoletno ravnateljico ljubljanskih vrtecev. Najprej sva ustanovili iniciativni odbor za predšolsko vzgojo v KS Dobrič. Nato sem z njeno pomočjo in pomočjo učencev in učiteljev tamkajšnje osnovne šole ter ob podpori ravnatelja OŠ Trebnje Stefana Kamina izvedla anketo o potrebah po vrtcu. Rezultati so bili spodbudni. Ob podpori trebnjske občine, ki je iz proračuna izbrskala 200 tisoč tolarjev, smo pričeli s sobotnim vrtcem v stari dobriški šoli. Staršem smo na sestanku razložili pogoje. Prvi dan smo se z otroci družili le eno uro, saj je bilo otroke težko zvabiti iz materinega naročja. Nepogrešljiva je bila pomoč moje 13-letne hčerke Nine. Naslednjič je že bilo lažje in zaupanje med otroki, starši in mano je raslo. Vesela sem, da je naš sobotni vrtec uspel, čeprav je to šele začetek. Pridobiti moramo prostore za pravi vrtec, kamor bi lahko hodili vsak dan, potreben bi bil jaslični oddelek. Dajmo vsaj otrokom, da bodo lažje živeli. (Angelca Murko, Novo mesto)

PLANINCI K SVETI ANI - Več kot sto članov mladinskih planinskih odsekov iz Kočevja, Ribnice, Loškega Potoka in Velikih Lašč se je v soboto udeležilo srečanja pri Sv. Ani nad Ribnico. Zbrali so se na igrišču pred TVD Partizanom in peš odšli proti priljubljeni izletniški točki številnih Ribničanov. Pred planinsko kočjo so peli, imeli zabavne igre, tekmovali, lovili skritio geslo in še kaj. Predvsem so se družili in spoznavali. Dogovorili so se, da bo srečanje mladih planincev poslej tradicionalno. (Foto: M. Glavonjić)

KONCERT V ŠMARJEŠKI CERKVI - Prva prireditev v okviru Šmarjeških glasbenih večerov, ki jih prireja Zdravilišče Šmarješke Toplice, je bil koncert v šmarješki cerkvi, ki so ga v petek zvečer izvedli baritonist Zdravko Perger, organist Matej Voje in violonist Gregor Voje. Nastopi bodo enkrat na mesec v šmarješki cerkvi, v zdravilišču in na Otočcu. Naslednji koncert bo 29. oktobra, ko bo v šmarješki cerkvi nastopil Slovenski oktet. (Foto: A. B.)

NAJLEPŠE VASI, ULICE, VRTOVI IN DVORIŠČA - V okviru akcije Moj kraj, urejen in čist, katere nosilec je bila občina Ribnica, izvajalec pa radio Univox in drevosnica Pinus, so v petek v Galeriji Toni razglasili najboljše. Sedemčlanska komisija je za najbolj urejeno vas izbrala vas Sušje, najlepša ulica je Na pesek v Sodražici. Najbolj urejen vrt ima Marija Bojc iz Kota pri Rakitnici, Marija Pajnič iz Bukovice ima najlepše dvorišče. Pri ocenjevanju vrtov in dvorišč je sodelovalo 29 kandidatov. Z akcijo naj bi spodbudili ljudi, da živijo prijaznem okolju, predvsem pa naj skrbijo za ohranitev značilnosti naselij, vasi, hiš ali domačij. (Foto: M. Glavonjić)

Transporter

Vozila na zalogi!
Kratki dobavni roki
za vozila po naročilu!
Ugodni krediti in leasingi
- tudi za podjetja
in obrtnike!

**Nova vozila letnika '97
še posebej ugodno!**

CADDY

**Super ugodnosti
pri nakupu
lahkih tovornih vozil
v mesecu oktobru.**

LT

Volkswagen gospodarska vozila.
Preprosto več prednosti.

Avtohiša Berus

Podbevškova 1, NOVO MESTO, tel.: 068/325-098, 342-360

Akcija v Kovinotehni

od 5. do 10. oktobra '98

- PC v Intermarket centru, Brežice
- PC v BTC, Novo mesto

Vrtne grablje, železne
sezonska cena **1.990 SIT**

Trsne škarje
sezonska cena **1.389 SIT**

Vrtni voziček
sezonska cena **7.990 SIT**

Prekopna lopata CRAFTSMAN
sezonska cena **3.964 SIT**

S Kartico Kovinotehna 4-5% gotovinski popust!

KOVINOTEHNA

Nemogoče je mogoče

ZAVAROVALNICA MARIBOR, d.d.
Predstavništvo Novo mesto
8000 Novo mesto, Zwitrova ul. 1
tel.: 068/325-330, fax: 068/325-331

Zavarovalnica Maribor vabi k sodelovanju na področju Dolenjske, Bele krajine in Posavja zastopnice in zastopnike s končano V. stopnjo strokovne izobrazbe in vozniskim izpitom B-kategorije.

Delovno razmerje bomo sklenili za dobro enega leta, s trimesečnim poskusnim delom, uspešnim pa bomo omogočili zaposlitev za nedoločen čas.

Zastopnike z izkušnjami na zavarovalnem področju pa zaposlimo za nedoločen čas in s trimesečnim poskusnim delom.

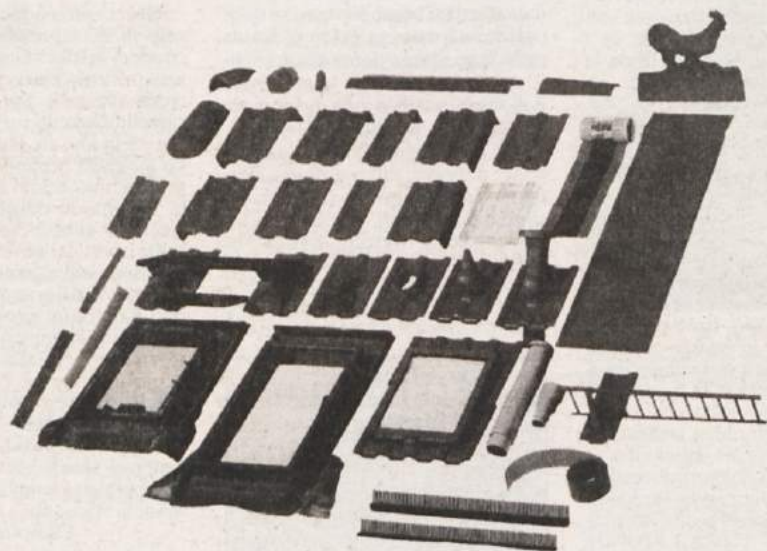
Poleg ostalih ugodnosti vam nudimo izredno stimulativno nagrajevanje pri delu. Pisne vloge z kratkim življenjepisom in dokazilom o izobrazbi, pošljite v osmih dneh na naslov:

ZAVAROVALNICA MARIBOR
PREDSTAVNIŠTVO NOVO MESTO
Zwitrova 1
8000 Novo mesto

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v roku 30 dni.

ŽIVLJENJE GRE NAPREJ IN MI Z VAMI.

Kdo vam lahko ponudi več?

V Bramacu se zavedamo, da je vsaka streha tako dobra, kot je dober njen najmanjši del. Zato varna streha za vse življenje poleg kakovostnih in z okoljem skladnih stešnikov zahteva tudi dodatne visoko kakovostne strešne elemente.

Nastavki zračnikov, dimniške obrobe in antenski prehodi so najpogostejše točke, kjer se v skrajnih vremenskih razmerah najprej pokažejo kritična mesta. V Bramacu smo prav za vsak del strehe razvili natančno dimenzionirano rešitev - sistem originalnih dodatnih delov. Z njim boste hitro in enostavno rešili vse strešne detajle od kapa do slemenca. Tako boste strehi zagotovili dodatno varnost pred poškodbami, ki jih navadno opazimo prepozno...

Celoten program Bramacovih originalnih dodatnih delov je na voljo v enakih barvnih tonih kot vsi trije modeli naših stešnikov. Njihovo nameščanje in vzdrževanje je hitro in preprosto.

Naravne sestavine, ekološka neoporečnost, trajnost, gospodarnost, estetski videz in celovitost sistema so zmagovite odlike, zaradi katerih vam lahko Bramac za kakovost vaših stešnikov (in dodatno za poškodbe zaradi zmrzali) jamči s 30-letno pisno garancijo.

Vse za streho

Bramac d.o.o. Sedež in tovarna I: Dobruška vasa 46, 8275 Škocjan, tel.: (068) 322 007, 76 494, faks: (068) 76 290
Tovarna II: Otški vti - Dravograd, 2373 Sentanz, tel.: (0602) 85 074, faks: (0602) 85 206
internet: <http://www.bramac.si>, e-mail: marketing@bramac.si

Kupon DL
Prosim, da mi brezplačno in neobvezujočo pošljate prospekte in podatke o prodajnih pogojih za izdelke Bramac.

Ime in priimek:

Naslov:

Mercator v akciji

od 28.9. do 12.10.'98

Pivška posebna s sirom

1 kg, Pivka **stara cena 912,90**

ZELO UGODNO

669,00

Trajna kraška panceta

vak. pak.
1 kg
Kras, Sežana

stara cena **2.852,30**

2.099,00

in še 25 posebej označenih izdelkov!

<http://www.mercator.si> Ponudba velja do prodaje zalog! **Cene v SIT.**

M L A D I D O P I S N I K

TO ME VESELI

V življenju je veliko stvari, ki me veselijo, in manj je tistih, ki jih sovražim. Težko se je odločiti za najljubšo stvar, saj se mlad človek nobeni stvari ne more odreči. Mene najbolj veseli sprehod s psom, nekam, kjer sem za nekaj časa sama. Le tako si spočijem utrujeno glavo. Ne rečem, da sem popolnoma sama, saj se vsake toliko časa srečam z bivšim sošolcem s steklenico in cigareto v roki. Ne opazi me, kaj šele, da bi me pozdravil, saj se tisti čas predaja samo svojemu najljubšemu opravilu. Srečam pa tudi druge vrste bitij, srno ali ježa. Gledata me tako začudeno in preplašeno, kot da jim želim kaj hudega storiti. Rada zahajam v gozd, čeprav si v današnjem času lahko ogledaš v njem taka ali drugačna bitja. Pojdite v gozd še vi, pa ne s steklenico v roki. Če srečate kakšnega nepripravega, ga pustite pri miru, naj uživa v svoji omami. Vi pa le nadaljujte pot, saj vas bo narava omamila.

TEA UDOVIČ, 8.b
OŠ Bršljin Novo mesto

MOJE POČITNICE

Na počitnicah sem bila pri sestrični Mirandi. Živi na Trški Gori. Miranda obiskuje 5. razred, jaz pa 3. razred. Igrali sva se razne igre, kot so: tajnice, zdravnice in še veliko drugih. Malo sva bili tudi zunaj. Sprehajali sva se in pogovarjali. Šli sva v mlekarno. Tam sva si kupili sladoled in se z njim posladdali. Bilo mi je zelo lepo pa tudi moji sestrični. Upam, da bom še kdaj šla k njej na počitnice.

JASNA ŠTUPAR, 3.r.
OŠ Šmihel Novo mesto

Prvič z letalom

Bil je zadnji petek v prejšnjem šolskem letu. Po telefonu me je poklicala moja krstna botra Majda iz Nemčije in omenila, če bi šla z njo na dopust v Grčijo, in to že po treh dneh počitnic. Starši so me odpeljali v Nemčijo in z Majdo sva se kmalu odpravili najprej na letališče. Oddali sva prtljago, pojedli nekaj toplega ter odšli v letalo. Zame je bilo vse novo. Sedež sem dobila ob oknu. To je bil užitek! Kmalu so so prikazali oblaki kot snežne kepe. Zaspala sem, bila je tema. Ko sem se prebudila, sem po odhodu na stranišče odgrnila temno zaveso in zagledala temen prostor različnih barvnih lučk. Poleg njih so sedeli piloti. Prišli smo na letališče v Antalyo. Odšli smo v hotel, nato je bilo na vrsti spanje in lepe počitnice: kopanje in vse, kar spada zraven. Na valovih sem se spočila od napornih šolskih ur. Uživala sem, čeprav je bilo kar 48° Celzija. Temperatura sem čutila mogoče le ob večerih, ko so mimo mene hodili sami mladi fantje.

TANJA KOVAČ, 7.c
OŠ Žužemberk

KAJ VEŠ O PROMETU

V Krmelju je spomladi potekalo občinsko tekmovalje Kaj več o prometu. Tekmovalja sta se udeležili ekipi OŠ Blanca. Zjutraj smo se v Krmelju zbrali vsi udeleženci tekmovalja. Po skupnem ogledu proge in poligona smo se odpravili pisat teste. Po opravljenih testih smo imeli malico, nato je sledila vožnja po cesti, nazadnje še po poligonu. Tisti, ki smo se tekmovalja udeležili prvič, smo imeli veliko tremo, ki je pripomogla, da smo naredili kar nekaj napak in si s tem pridobili kazenske točke. Ko je bilo tekmovalja konec, je bila razglasitev rezultatov. Obe ekipi naše šole sta dosegli drugo mesto. Še bolj pa nas je razveselil uspeh posameznikov, saj sta v obeh skupinah postala občinska prvaka učenca naše šole Miha Kozmus in Aljoša Radeh. Miha se je uvrstil na državno tekmovalje v Kranju. Zmagovalca sta prejela medalji in kolestarski čeladi, vsi pa smo prejeli priznanja, kapo in obesek za ključ. S tekmovalja smo se vrnila zadovoljni.

GREGA TREBŠE, 5.r.
OŠ Blanca

MOJE KUHARSKE SPOSOBNOSTI

Ko sem bil še majhen, sem se veliko zadrževal v kuhinji. Rad sem se igral s posodo. S pulta sem jemal lonce in jih pokrival s pokrovcami. Danes pa se iz kuhinje najraje umaknem. Med nekimi zimskimi počitnicami sem moral narediti kosilo, saj ni bilo nikogar doma. Mami je rekla, da se bom moral česa naučiti in da bo vesela, če bom skuhal krompir. Odločil sem se, da bo najbolj pametno, če bom skuhal krompir. Ponj sem moral v klet. Opral sem ga, olupil in narezal na koščke. Ker se mi ni ljubilo čakati, da bo voda zavrela, sem šel igrati igrice na računalnik. Kmalu sem zaslišal kipenje. Tako sem vedal, da je to krompir. Prižgal sem plin in ga nastavljal na manjšo stopnjo. Šel sem nabirat regrat. Kako zamudno opravilo! Še več dela sem imel s pranjem. Skuhal sem še hrenovke. Hotel sem jih še popeči, a sem bil v dvomih, koliko olja naj nalijem v ponvico. Uspelo mi je, čeprav so bile kar preveč zažgane. Ko sta prišla mami in brat Andrej, je bilo skuhano. Kosilo sta pojedla tudi babica in dedek. Vsi so me pohvalili, saj sem se res potrudil. Jaz pa nis mišl, da bi gotovo vihal nos, če bi mami skuhal tako kosilo. Vem, da gotovo ne bom kuhar.

MARKO MUHIČ, 5.a.
OŠ Mirna Peč

JESEN

Sedaj je prišla jesen. Jeseni se nabira kostanj, grozdje in raznovrstne pridelke na polju in vrtu. To pa so korenje, peteršilj, zelje, paradiznik, paprika, fižol in razna druga zelenjava in sadje. Pri nas doma sem videl veverico, kako je nabirala orehe za svojo ozimnico. To me spominja tudi na nas, kajti tudi mi si pripravljamo ozimnico. Ravno danes mamiča vlaga hruske. Ko pa odpade vse listje, pomeni, da je konec jeseni.

DEJAN MARKOVIČ, 2. r.
OŠ Krmelj

Krsta zaprta, tema

Človek hodi v svetlobi tega dne, senca hodi za njim, spremlja ga povsod, tudi ko je bil ta kruti vbod. Kravi... Srce deluje hitro, ko naenkrat ugusne. Zile se krčijo, kri se izteka. Ostala je le ena kaplja krvi, človek je tako suh, da še njegovo lastno meso ni več sočno. Položen v krsto... Mnogo pretočenih solz, ki kapljajo na krsto umrlega, ki se zapira. Senca spolzi v telo. Cvet pade na krsto, zatem še eden in še in še. Lopata zemlje zakriva jamo polno črvov, ki zglodali bodo še tisto, kar je ostalo od njega. Zbledeli so vsi lepi trenutki, sedaj tema in duša, ki je zbledela. Sedaj kliče nebesa, ki utišale bi krike bolečin. Krsta zaprta... tema. Roke prosijo milosti.

DAROLINA GLIHA, Trebnje
Pesem, posvečena staremu atiju Karlu

S KOLESNI NA KUM

Smo učenci 5. razreda in udeležili smo se krožka Zlati sonček. Pri krožku delamo različne pohode. Zadnji lani je bil na Kum. Na tem pohodu nam je tovarišica omogočila izlet s kolesom na Kum. S tovarišem Janezom Repovžem smo se na soboto zjutraj odpeljali na Kum. Med vožnjo smo si pripravovali šale in se zelo zabavali, čeprav smo večino poti kolo rinili. Z velikim naporom smo le prispeli. Na Kumu smo spoznali nove prijatelje, igral je tudi nek ansambel. Tudi na poti navzdol je bilo zabavno.

MIHA, GREGA REPOVŽ IN
ALJAŽ TOMINC
OŠ Milana Majcna, Šentjanž

HURA, ŠOLA!

Dolgo vroče poletje je za nami. Od počitnic je ostal samo še lep, morda malo obledel spomin in nekaj kartic prijateljev. Prve rumene lise na zelenih listih dreves že naznanjajo prihajajočo jesen. Kakor nekatere ptice se tudi mi s prvimi jesenskimi sapiami selimo, vendar ne na jug, marveč iz sedmo leto zapored v šolske klopi. Že v zadnjih avgustovskih dneh, ko smo bolj ali manj potpuzljivo stali v neskončno dolgih vrstah v knjigarnah, smo se spraševali, kaj nam bo prineslo novo šolsko leto. Dnevi so naglo minevali in nekega sivega jutra smo se zavedeli, da je počitnicam odbila zadnja ura. Napočil je dan, ki smo ga zaradi srečanja s sošolci težko pričakovali, obenem pa smo si želeli, da ne bi nikoli prišel. To šolsko leto smo postavljeni pred težko preizkušnjo, saj je ta razred najzahtevnejši od vseh. Nekateri se najbrž upravičeno bojijo fizike in kemije. Toda z obilico znanja, potrpljenja in energije je mogoče razumeti vse. Osnovna izobrazba je v nekaterih manj razvitih deželah celo privilegij. Vsem obveznostim navkljub pa ne smemo pozabiti, da so šolska leta najlepša v našem življenju, saj uživamo mladost in brezskrbnost. Zato vzklikamo: "Hura, šola, spet si tu!"

META JESENKO, 7.a
OŠ Bršljin

MED PRVOŠOLČKI - Prvošolčki so imeli svoj prvi dan v šoli res nekaj posebnega. Prišli so skupaj z mamicami. Prisluhli so programu, ki so ga zanje pripravili učenci višjih razredov. Pozdravil jih je tudi ravnatelj. Nato so s svojima razredničarkama šli v razred. Tam so se pogovarjali, igrali in spoznavali s svojo novo učiteljico. Nato jih je čakala dobra malica: hot dog in sladoled. (Novinarski krožek, OŠ Dobova)

NAŠE IGRE NA VASI

Nekega dne sem šel do prijateljev v zavod, da bomo šli graditi hišico. Ko smo prišli tja, sem imel s seboj petarde in vžigalnik. Odločili smo se, da se bomo šli vojake. Ker so me razglasili za kurjača, sem zaniel ogenj. Tomaž je bil kapetan čete in Gregor minerec. Potem smo metal petarde, dokler nismo zagledali soseda, ki je bil gasilec. V hipu smo začeli bežati kar čez Bistrico, da nas ni zagledal. Na drugi strani pa je stal stric Metod, tudi gasilec. Gregor je rekel: "Prižgite luči, zdaj smo pa v riti." Odločili smo se, da gremo po Bistrici navzgor in jim bomo ušli. Čez petnajst minut smo prišli do Špenglarjevega mosta in potem smo šli čez loge domov.

MARKO LEVSTEK, 6.a

V PRIČAKOVANJU NOVEGA ŠOLSKEGA LETA

V ponedeljek zjutraj sem se zbudil in počitnic je bilo že skoraj konec. Pripraviti se je bilo treba na prvi šolski dan. Zvezke in knjige sem zavil in jih zložil v torbo. Pripravil sem si potrebščine in zadovoljivo zapri vrata sobe. Zadnji dan počitnic je kar preveč hitro minil. Kmalu je bil tu turek. Ko sem pomislil na počitnice, se mi je zdelo, da so tako hitro minile, kot je kratek vikend. Spomnil sem se morja v Strunjanu, Umagu in Zadru, tudi na zanimivi tabor v Breginju nisem pozabil. Ah, to so bile počitnice! Pomislil sem na šolo in si rekel, da to še ne more biti tako hudo, saj bom videl spet sošolce in našo novo učiteljico. Zanimivo bo tudi, da gremo v novo stavbo, med velike učence. Za začetek šolskega leta si želim le, da bi se z učiteljico dobro razumeli in da bi nas čimveč naučili.

GAŠPER KOSTREVC, 4.r.
OŠ Krmelj

TURKI

Nekega jutra so se izza hribov pokazali Turki. Vojščaki so dvignili dvizni most in se postavili na obzidje. Ko so Turki prispeli do gradu, so vojščaki že metal sulice in jih s kaptulom obmetavali. Ko se je boj še bolj razvnel, se je grajska gospoda umaknila v strogo varovan prostor. Turki so se po dveh urah boja umaknili. Že čez dobro uro so bili nazaj. Požgali so pol gradu, a vojščaki se niso predali. Čez tri debele ure je turška vojska končno pobegnila. Graščak von Dergostan je sklical tisoč moč in dejal: "Pojdite in polovite vse kmete!" Vojska je v pol ure pripeljala dvesto kmetov. Graščak jim je naročil: "Pospravite trupla in grad!" Storili so, kot je naročil graščak. Potem sta graščak in njegova žena živela srečno do konca svojih dni.

DOMINIK GRUBAR, 4.c
OŠ Šentjerneje

Počitniška

Komaj čakali smo te, rožnati maj, da za tabo prikrade se junijev raj. Potem počitnice so tu in se po zajtrku lahko vrnemo k sladkemu spancu. Nato v Pacug smo šli in se tam veselili smo vsi. Malo ostalo nam časa je še, da skupaj s prijatelji preživimo ga. Zdaj šola je prišla in z njo prijazna učiteljica. Spet guliimo šolske klopi in z nami tudi vsi učitelji. Vsi skupaj radi nagajamo in učiteljem sive lase zvesto razdajamo.

GREGA REPOVŽ, 5.r.
OŠ Milana Majcna, Šentjanž

ARTIŠKE PETOŠOLCE MOTI

- da se selijo iz razreda v razred (Gregor)
- da imajo preteško torbo (Iris)
- da imajo malico v razredu (Miha)
- da imajo trikrat na teden telovadbo (Sonja)
- da imajo veliko domačih nalog (Lilijana)
- da se menjava urnik (Peter)
- da morajo zjutraj zgodaj vstati (Tanja)
- da jih nekateri starejši zmerjajo (Rok)
- da bodo zdaj igrali roket in košarko (Bojan)
- da se vsak dan sproti sprašuje (Katja)
- da učitelji prehitro govorijo (Marko)
- da morajo dežurati (Katja)
- da dobijo za malico mleko (Jože)
- da morajo hoditi po malico (Valerija)

Zbrala in uredila Karin
Rožman, 8.r.
OŠ Artiče

EN DAN V ŠOLI

Nekega dne smo imeli pouk, ko nam je gospod ravnatelj po zvočnikih rekel, da gori v spodnjem prostoru in da moramo iti na igrišče. Mi smo tekli tja. Nekaj časa smo čakali in se pogovarjali. Potem nam je ravnatelj povedal, da je ogenj ugasil. Mi smo bili žalostni, ker so nas poslali ven z lažnim preplahom. Na dvorišču sta bila dva gasilca. Povedala sta, da si bomo šli v gasilni dom ogledat naprave za gašenje. Ko so prišli iz gasilnega doma učenci 8. in 7. razreda, smo šli tja še mi. Ogleдали smo si gasilski avto, pripomočke, naprave in obleke. Šli smo v drugo nadstropje in si ogledali medalje, naprave, dilm, diplome. Potem so nam pripravili piškote. Zunaj smo se pogovarjali, smejali, spraševali gospoda Metoda, kakšne so gasilke. Rekel je, da so v krilih, mi pa smo se samo zasmejali.

TANJA MAROL, 6.a

NA LETALSKEM MITINGU

Med poletnimi počitnicami sem bil na letalskem mitingu v Celju. Videl sem veliko letal in helikopterjev. Najbolj sta mi bila všeč ameriški helikopter in F-16. Nastopil je tudi svetovni prvak, ki je z majhnim letalom izvajal akrobacije in strašil gledalce. Na žalost je medtem padel dež. Zaradi dežja je zbolela moja sestra, ki je potem šla v bolnico, a takrat tega nisimo vedeli. Predstavila se je tudi slovenska vojska s helikopterji in bojnimi letali. Pokazali so, kako se pogasi požar, kako rešijo ponesrečenca. Z Brnika se je v Celje pripeljalo tudi potniško letalo Adria, ki je bilo zelo veliko. Na žalost je bil program zelo kratek, a zanimiv. Upam, da bom še kdaj imel priložnost videti toliko letal naenkrat. Miting mi je bil všeč in zanimiv. Srečal sem tudi zanimive ljudi.

GAŠPER KOSTREVC, 4.r.
OŠ Krmelj

V spomin dedku

Težko je opisati, kako prazen je kar naenkrat svet, ker te ni več pri mani. Se teže je zjutraj vstati, vedoč, da ti ne morem več dati poljuba in ti povedati, kako neznansko te imam rada. Odkar pomnim, si bil vedno ob meni, vedno si me čakal z objemom. Lepo mi je bilo odrasčati ob Tebi. Zmeraj sem rada prisluhnila tvojim zgodbam. Tvoje oči so se vedno smejale, tvoje roke so mi bile vedno v oporo. Bil si tako preprost, ljubeč in prijazen ter obenem človek s tolikimi izkušnjami in mnogimi dobrimi dejanji, zaradi katerih bom vedno ponosna, da si moj deda. A vseeno se ne morem sprijazniti, da me ne boš več čakal na verandi, ki bo od sedaj naprej tako pušta, da ti ne bom mogla povedati, kako sem preživela prvi šolski dan. Nekeč, ko sem bila še čisto majhna, si dejal: "Ko bi jo vsaj nekega dne videl hoditi in govoriti." Želja se ti je uresničila in skupaj sva preživela nešteto nepozabnih trenutkov. Hvala ti za vsak poljub, ker si imel vedno čas zame, da ti je bilo všeč moje spričevalo, hvala, da si me v zadnjem mesecu, ko si bil že vsega in vseh naveličan, vedno pričakal z nasmehom in poljubom.

Tvoja vnučka Simona

V GARDALANDU

Učenci vseh oddelkov 8. razreda smo se 18. septembra odpravili na enodnevni izlet v Gardaland. Na pot smo odšli ob 3. uri zjutraj, in sicer s tremi avtobusi. Spremljale so nas razredničarke in turistična vodnika Metka in Dušan. Potovali smo preko mejnega prehoda Fernetiči naprej v Italijo, mimo Benetk, Padove in Verone do obrobja Gardskega jezera. V zabaviščni park smo prispeli ob 9. uri in se kar takoj odpravili na ogled zanimivosti. Vozili smo se v klorado, s točnomo po reki Kolorado, s top spinom, obiskali smo dinamično kino in safari, se vrteli z vrtljakom in počeli še marsikaj drugega. Po devetih urah zabave smo se zbrali pri avtobusih. Med vožnjo smo se ustavili v velikem nakupovalnem središču. V Trebnje smo se vrnili kmalu po polnoči. Izlet nam bo ostal v nepozabnem spominu.

Osmošolci OŠ Trebnje

KULTURNI DAN NA VINICI

Učenci 8. razreda smo si izbrali kulturni dan na Vinici. Letos je 120 let od rojstva velikega ljubitelja Bele krajine, pesnika Otona Zupančiča. Na jesenski turek nas je vlak potegnil iz Kandije in bilo je svojevrstno doživetje, saj se je marsikdo peljal z vlakom, ko so ga babice držale za roko, pa tudi zaradi druženja z vrstniki, saj nas je bilo preko sto. Iz Črnomlja vozi na Vinico avtobus. Našo pozornost je tam pritegnilo družinsko drevo - rodovniki. Zupančičeve risbe, posmrtna maska, številni rokopisi. Gospa Hudelja je povedala veliko zanimivega. Večina učencev je bila zadovoljna. Zupančič sem dojemal drugače, ker sem bolj odrasel, imeli pa smo tudi dovolj prostega časa za klepet. Ustavili smo se v Jurjevanski dragi v Črnomlju, kjer smo zaplesali kolo Lepa Anka, na Gričku pa smo uživali ob lepem razgledu. Zupančič je zapisal: "Teh krajev ne pozabi, kdor se svetlobe njih je nasesal."

Literarno-novinarski krožek
OŠ Šmihel

PRVO SREČANJE S POKLICMI - V četrtki, 17. septembra, smo učenci 7. in 8. razreda OŠ Koprivnica obiskali sejem obrti v Celju. Do tja smo se odpeljali z avtobusom, ki nas je počakal. Ogledovali smo si predstavitev poklicev ter novosti v svetu tehnike in oblikovanja. (Iztok Bogolin, 7.r. OŠ Koprivnica)

PRIDOBIVANJE ODŠKODNINE

Dolenjski kmet seje, divjad žanje

Jesen ni lepa le zaradi toplih zlatorumenih barv, ki polepšajo naravo, pač pa je predvsem kmetom najljubši letni čas. Ves trud in ljubezen, ki so ju skozi vse leto vlagali v svojo zemljo, sta obrodila sadove, ki jih je treba pospraviti. Včasih je pridelek boljši, drugič slabši, pa ne vedno zaradi njihovih napak. Zadnja leta pa kmete v mirnopaški dolini motijo predvsem divji prašiči, ki namesto njih pridno pobirajo pridelke: tako krompir kot koruzo, škodo pa delajo tudi na travnikih.

Na udaru so predvsem vasi z njivami blizu gozda. V Jablanu pri Mirni Peči skorajda ni kmetije, ki je letos ne bi obiskali divji prašiči. Nekaterim so "le" prerili travnik, pri večini pa so se ustavili na njivah s krompirjem in koruzo, tako silažno kot tisto za zrnje. Kmetje zahtevajo odškodnino od tamkajšnjih lovcev, včasih pa se dogovor z njimi tudi zatake.

Nezadovoljen z oceno škode

Kmetje so ogorčeni. "Kaj naj sploh posejemo blizu gozda. Ni mamo izbire: ali koruzo ali pustimo, da se zaraste za travo. Toda to, kar nam predvsem divji prašiči povzročajo zadnja leta, je grozno," je povedal kmet iz Jablana Franc Bartelj, ki ima kar nekaj parcel, ogroženih od divjadi. Kot je povedal, so mu divji prašiči tudi letos naredili škodo na njivi koruze, čeprav jo je ogradel z električnim pastirjem, toda odškodnine sploh ne bo zahteval. Lani je namreč prvič doslej prijavil škodo lovski družini Mirna Peč, pa se je stvar zapletla.

"Na parceli silažne koruze v Globodolu, veliki okrog dva hektarja, so divji prašiči uničili polovico pridelka. Toda mirnopaški lovci so škodo ocenili za bistveno manjšo, s čimer nisem bil zadovoljen. Dobil sem drugega cenilca in razlika v oceni je bila polovična," je povedal svojo izkušnjo. Primer ni tako enostaven, saj, kot so povedali mirnopaški lovci, jih omejen kmet ni povabil k ogledu škode na parceli, ko je dobil svojega cenilca, čeprav bi moral, cenilec, ki so ga dobili lovci, pa je škodo ocenil za veliko manjšo. Takšna razlika v oceni škode dveh cenilcev je nerazumljiva.

V velikih krdelih

Prav gotovo gre razumeti kmete, ki terjajo zmanjšanje črede divjih prašičev, saj ponoči prihajajo tudi v krdelih po dvajset do petindvajset. Na pašo se divji prašiči odpravijo šele proti večeru. Na poti pretaknejo vsako ped, povsod najdejo kaj za pod zob. Pobirajo različne gozdne plodove, radi rijejo po zemlji, poleg korenin in gomoljev jim gredo v slast žuželke in deževniki, izbrskajo tudi mišji zarod. Tako pospravijo veliko škodljivcev in obenem rahlija gozdnata tla, zaradi česar jih imajo gozdarji radi.

Toda ko bi ostalo samo pri tem! Zadiši jim tudi mlado žito, koruzo, pesa, krompir. Na polju pogosto napravijo več škode, ko rijejo in vse potepajo, kot pa zaradi tistega, kar pohlastajo.

Krmišča preblizu njiv

"Predvsem zadnja leta imamo težave z divjadjo. Menim, da imajo mirnopaški lovci svoja krmišča za živali preblizu kmečkih površin in prav z njimi so množično privabili divjad na naše njive. Letos spomladi nas je nekaj kmetov s pomočjo sodišča doseglo, da so vendarle umaknili krmišča na Šrangi, tik ob železniški progi Mirna Peč - Novo mesto, ki je bilo od naših njiv oddaljeno le 250 metrov. To res ne gre. Sedaj se je divjad navadila in bo prihajala še naprej," meni Bartelj in še nekateri drugi kmetje.

Lovci skušajo preprečevati

Ena izmed nalog lovcev je preprečevanje škode, ki jo divjad povzroča predvsem kmetom, in kot je zatrdil gospodar Lovske družine Mirna Peč Milan Marn, se trudijo po najboljših močeh.

"Kmetom se morda krmišča res zdijo blizu, toda postavljamo jih na točkah, kjer divjad stopa iz gozda. In da ne bi delala škode naprej na njihovih njivah, nastavimo našo hrano," je pojasnil. Sicer pa je lovcem dovoljeno čakanje in

Franc Bartelj

NJIVA KORUZE PO OBISKU DIVJIH PRAŠIČEV - Žalosten je pogled na koruzno njivo, ki so se je že nekajkrat lotili divji prašiči.

in dodal, da so vse informacije v zvezi s prijavo škode in preventivnim delovanjem na voljo na oglasni deski v prostorih KS Mirna Peč.

Potrebno poznati postopek

Pogosto namreč pride do nesporazumov ravno zato, ker kmetje premalo poznajo postopek za ugotavljanje in povračilo škode. Škodo, ki jo povzročajo divji prašiči, mora lovška družina brez obotavljanja povrniti, isto velja tudi za drugo divjad, ki ima popoln ali delni lovopust, toda le, če je oškodovanec storil vse potrebno. Najprej mora torej škodo prijaviti ustrezni lovski družini, in če v petnajstih dneh med njim in lovci ne pride do sporazuma o višini škode, lahko najkasneje v šestih mesecih vložijo prijavo za povračilo škode pri upravnem organu, pristojnem za lovstvo, na našem področju torej na Upravni enoti Novo mesto, Oddelku za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; seveda

država, ki je po novem postala lastnica prosto živečih živali.

Kot sta povedala Irena Jerič in Ljubomir Nenadič z omenjenega oddelka, ima upravni organ možnost poskušati najti sporazumno oceno škode, zato z odločbo imenuje komisijo, v kateri so poleg prizadetega kmeta še kmetijski strokovnjak in predstavnik ustrezne lovške družine. Naloga komisije je, da ugotovi, katera vrsta divjadi je povzročila škodo, kateri posevki so prizadeti in v kakšni višini. Če do sporazumne ocene škode ne pride, gre zadeva lahko tudi na sodišče. "Takšne so pristojnosti upravnega organa po sedaj veljavni zakonodaji. Mimogrede: zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč je iz leta 1978. Upravni organ pa nima posebnega instrumenta, da bi naprej kontroliral, ali do dogovorjenega izplačila res pride," sta pojasnila Jeričeva in Nenadič.

Kmet ni dolžan trpeti škode

Zanimiv je podatek, da od leta 1995 na novomeško UE povprečno dobijo le eno vlogo prizadetih kmetov na leto, v glavnem gre za območje Suhe krajine. Letos so na primer dobili vlogo z območja naselja Dvor, oškodovanec pa je za škodo na posevku fižola dobil tisoč tolarjev.

Tudi Stane Gabrijel iz Zveze lovskih družin Novo mesto, v okviru katere deluje kar enajst lovskih družin, med njimi tudi mirnopaška, meni, da škoda zadnja leta upada z zmanjšanjem števila divjadi, in to celo za polovico, "posebej če to primerjamo z leti od 1987 do 1990. Lovske družine v celoti plačajo škodo. Denar od prodane divjadi vračajo v lovišča in škoda zaradi divjadi na našem področju je skorajda zanemarljiva razen morda na področju Suhe krajine."

Kakorkoli že, kmetje niso dolžni trpeti nobene škode zaradi div-

MIRNOPEŠKI LOVCI - Tudi upravni odbor LD Mirna Peč s predsedniki različnih komisij se je dal ovekovečiti. Gospodar omenjene družine Milan Marn je v srednji vrsti drugi z leve.

mora imeti pisan dokaz, da se je že obrnil na lovsko družino. Tako se lahko tudi ukrepa, če se prizadeti kmet ne strinja z oceno škode lovcev ali če za škodo ni odgovorna lovška organizacija, temveč

jadi, če seveda niso k njej sami prispevali. Je pa razumljivo, da jim ni vseeno, ali imajo jeseni z njive kaj pobrati ali pa lahko le žalostno ogledujejo, kaj so pustili za seboj divji prašiči. LIDIJA MURN

Na Tulinovih zapiskih

- **Čudno pometana Jablan** - Vas Jablan je čudno pometana po razritem in neenakem svetu. Med hišami in ob njih raste precej sadja - ali brez reda in goja - pri vasi in tudi v nji so klanice, grape, griči, jame. V eni videl lepo črno prst na dobro pognojeni in obdelani njivi, na v drugi v vasi je bujen vrt. Zemlja se obdeluje lahko, ni nič kamenja, enkrat je bila morebiti tudi rodna, kajti je v prvem redu in so davki grozoviti. Kjer rodi ajda, rodi i rž.
- **Ex officio et urbe** - Leman vpeljal birokratični pedantizem tudi v magistrat - pred je opravil vse tajnik - zdaj ne shajata še ne oba, pisaje od zore do mraka. Črga je kriv s svojo sitnostjo, da je ta zlata moč zapustila cesarski biro, kamor je spadala poleg svoje narave in šla k vojakom.
- **Hud na ptujce** - Čuber je nemčur ali ne Nemeč - se hudo jezi, če pride na Kranjsko v c. službo kak ptujec, če prav Nemeč.

ZDRAVNIKOV NASVET

Edino učinkovita zaščita pred gripo je cepljenje!

Gripa (influenca) je akutno virusno obolenje, ki jo povzročajo virusi influence A, B in C. Je kratkotrajna, toda težka bolezen, pri kateri se lahko pojavijo resni zapleti ali celo smrt (1%). Ogrožene so zlasti starejše osebe, osebe s kroničnimi obolenji, dojenčki in nosečnice. V Sloveniji se epidemija pojavi proti koncu novembra, na Dolenjskem pa je največja obolenost januarja in februarja. V marcu epidemija izvenji. Na leto na Dolenjskem zbolijo 4.000 do 7.000 ljudi.

Virus gripe se prenaša s kužnimi kapljicami po zraku pa tudi z neposrednim in posrednim stikom, saj v posušeni sluzi preživi več ur. Zato je za gripo značilno naglo širjenje in velika zbolevnost. Bolezenski znaki se pojavijo po 1-3 dnevni inkubaciji: visoka temperatura, mrzlica, bolečine v mišicah in križu, splošno slabo počutje, suh kašelj. Izboljšanje se pojavi v 3-7 dneh, kašelj pa lahko traja tudi več tednov. Pojavijo pa se lahko tudi zapleti: dolgotrajna vročina, vse hujši kašelj, razvije se lahko virusna ali sekundarna bakterijska pljučnica. Razen tega pride do poslabšanja kroničnih bolezni, pojavi se lahko vnetje mišic, tudi srčne mišice ali osrčnika.

Zdravljenje gripe je simptomatsko, to pomeni, da je potrebno mirovanje, veliko tekočine, za zbijanje vročine pa paracetamol, le pri odraslih tudi aspirin. Antibiotiki pri zdravljenju gripe ne uporabljamo, razen če se pojavijo sekundarni bakterijski zapleti, torej le, kadar tako odloči zdravnik.

Edina učinkovita zaščita pred gripo pa je cepljenje, ki ga

moramo opraviti pred sezono, značilno za pojavljanje tega obolenja. Cepivo vsebuje mrtve viruse gripe, ki jih za jesensko-zimsko sezono priporoča Svetovna zdravstvena organizacija. Zanesljiva zaščita se pojavi približno 10-14 dni po opravljenem cepljenju in traja največ 6 mesecev. Zato je potrebno cepljenje ponavljati vsako sezono. Da pa preprečimo širjenje povzročiteljev in epidemije, mora biti cepljenje množično in načrtovano. Le tako zagotovi mo kolektivno zaščito.

Cepljenje priporočamo vsem, razen osebam, ki so preobčutljive za jajca. Te osebe lahko zaščitimo s posebnimi zdravili. Predvsem pa cepljenje priporočamo osebam, starejšim od 60 let, osebam s kroničnimi obolenji pljuč, srca, ledvic, presrčnice, nosečnicam v poznih mesecih nosečnosti in otrokom, ki se dlje časa zdravijo z aspirinom. Cepljenje odložimo, če oseba prebolela akutno vročinsko obolenje. Odrasli prejmejo eno dozo, otroci, mlajši od štirih let, pa dve dozi v presledku enega meseca. Po cepljenju se redko pojavijo stranski učinki kot: bolečina na mestu vboda, povišana temperatura, slabo počutje, kar lahko traja 1-2 dni.

Cepivo v zdravstvenih domovih in v Zavodu za zdravstveno varstvo Novo mesto. Cena cepljenja bo znašala med 1.300 in 1.350 tolarjev za osebe nad 60 let starosti in kronične bolnike pa 500 tolarjev, ker zanje ceno cepiva plača Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

JASMINA PATKOVIČ
COLARIČ, dr. med.
Zavod za zdravstveno varstvo
Novo mesto, Mej vrti 5

MODNI KOTIČEK

Izbira pričeske (2)

Striženje mora biti natančno, saj je temeljno pravilo pri oblikovanju tankih las. Frizerski mojstri pri striženju takih las ne smejo nikoli uporabljati britve, ne glede na dolžino, saj izgubijo natančen nadzor. Vaš frizer lahko uporabi le škarje, da oblikuje lepo in preprosto spomladansko pričesko. Naredi lahko navidezne plasti, saj sami lasje ne stojijo oblikovano.

Stil se izraža s kratkimi pričeskami ali s srednjedolgimi do ramen. Lasje so dovolj dolgi, da se gibajo, toda ne predolgi, da bi se ločevale konice. Za najboljši videz las jih sušite pod najmanjšim pritiskom. Šampone menjajte pogosteje, na nekaj dni, izbirajte pa med tistimi, ki povečujejo volumen, in med vlažilnimi formulami. Enkrat na teden uporabite tudi močnejši šampon, ki bo povečal težo las.

Barva je najboljšo orodje za povečevanje gostote in zdravje

'mrtvih' las. Rahli lasje so običajno svetlejših odtenkov kot gostejši, zato jih v osnovi še posvetlimo. To povzroči, da lasje izgledajo gostejši, saj se barva absorbira po vsej dolžini. Nato se lahko poigravamo s svetlejšimi in temnejšimi pramenami, da dosežemo naravni videz. Naredite lahko pramen na pramen, saj bodo lasje bolj trdi in teksturirani.

Skrb je pri tankih laseh posebnega pomena, saj se običajno hitro umičijo in postanejo lomljivi. Zaradi najrazličnejših zunanjih vplivov, kot so sonce, veter, feniranje in krtčenje, se lasje močno poškodujejo in posledice so nepopravljive. Za tanke lasje je poleg običajne nege po vsakem šamponiranju pomembna tudi dodatna nega. Enkrat tedensko nanesite negovalno sredstvo z globinskimi učinki. S tem ne boste pomagali le lasem do bolj zdravega videza, pač pa bo tudi barva bolj obstojna, kajti barva na zdravih laseh ostane dlje kot na poškodovanih.

JERCA LEGAN

POGOVOR S STIŠKIM OPATOM DR. ANTONOM NADRAHOM

V stoletjih preizkušena šola molitve in dela

letih marsikaj narejenega, a obnovitvena dela še niso končana. Hkrati je izšlo več knjig, ki zadevajo zgodovino in sedanost samostana. Leta 1995 je pri Dolenjski založbi v Novem mestu izšla na skoraj 1200 straneh zajetna monografija dr. Jožeta Mlinariča, priznanega strokovnjaka za naše najstarejše samostane: Stiška opatija 1136-1784; obravnava samostansko zgodovino od ustanovitve do razpusta 1784. Letos je pri isti založbi izšla knjiga književnika in publicista prof. Vojana

Dr. Anton Nadrah

Tihomirja Arharja Oživiljena tiho, ki obravnava samostansko zgodovino zadnjih sto let. Poleg nje je samostan izdal v slovenskem in nemškem jeziku, v dveh ločenih knjigah, jubilejni zbornik: Stišna ob jubilejih 1098-1898-1998, v katerem so članki in razprave različnih avtorjev, ki na kratko obravnavajo devetsto let zgodovine cistercijanov in zgodovino stiškega samostana, bolj podrobno pa njegovih zadnjih sto let.

Obletnici sta za samostansko družino spodbuda, da se še bolj zavemo svojih korenin. Hkrati sta klic k naši večji zvestobi prvotni karizmi in povabilo, da razmislimo, kaj Bog, Cerkev in človeštvo od nas pričakujejo prav danes, v znatno spremenjenih razmerah.

• **Kakšen pa je pomen teh obletnic za širšo slovensko javnost, ki stiški samostan pozna predvsem po njegovi zgodovini in kot imeni-**

ten zgodovinski in kulturni spomenik, manj pa kot središče duhovnega življenja?

«Čeprav je bilo o stiškem samostanu že marsikaj napisano, o njem kot zgodovinskem in kulturnem spomeniku širša slovenska javnost večinoma malo ve. Ko sem ob neki priliki spraševal večjo skupino ljudi o samostanu, so npr. rekli, da je naš samostan star tristo let. Ljudje malo berejo. Še tisto, kar berejo, je pogosto bolj površno. Ker bo letos v raznih publikacijah o samostanu več napisane in bo pri prikazu spomenika sodelovala tudi televizija, se bo površna podoba o samostanu v glavah ljudi vsaj nekoliko popravila. Vesel sem tistih skupin šolarjev, ki si ob obisku samostana podatke zapisujejo ali si nabavijo knjižico z osnovnimi podatki. Še bolj popačena je podoba o samostanu kot središču duhovnega življenja. Televizija in filmi večkrat prikazujejo popolnoma izkrivljeno podobo samostanskega življenja. Da življenje v samostanu ni takšno, se lahko prepričajo tisti, ki se za nekaj dni vključijo vanj. Samostan je šola za duhovno rast človeka, šola molitve in dela, šola, v kateri se urimo v krepostih in rastemo v medsebojni ljubezni in edinosti.»

• **Katere naloge se vam kažejo kot pomembne za nadaljnjo pot stiškega samostana v njegovem duhovnem, kulturnem, gospodarskem in še kakšnem drugem poslanstvu?**

«Ze od začetka je bil samostan zelo pomembno versko, kulturno in gospodarsko središče. Ljudje so se v njem in ob njem učili naprednega gospodarstva. Danes samostan v kulturnem in gospodarskem pomenu ne more tekmovali s številnimi drugimi ustanovami. Njegov pomen je predvsem na področju krščanske duhovnosti. Ze drugi vatikanski koncil je naglasil, da od samostanov pričakuje, da bi bili središča za vzgojo krščanskega ljudstva.

Skrbeli bomo, da bo most med nami in Bogom vedno trden. To trdnost bo zagotavljala redna liturgična molitev in življenje v prijateljstvu z Bogom. V Domu

duhovnih vaj bomo to omogočali tudi tistim, ki bodo hoteli. Smisel za duhovne vrednote bomo budili s pisano besedo, z osebnimi stiki s tistimi, ki bodo prišli v naš samostan. Obnavljali in obiskovalcem razlagali bomo samostan, ki je prvovrsten kulturni spomenik. Radi bi, da bi se v našem samostanu dokončno uredil Slovenski verski muzej, ki bo prikazal razvoj krščanstva pri nas od začetkov do naših dni. Nadaljujemo z dediščino zeliščarja patra Simona Ašiča in smo v ta namen ustanovili podjetje Sitik, pečemo hostije, nekoliko se še ukvarjamo z zemljo, saj je naš red bil vedno zelo blizu naravi.»

• **Kakšen je po Vaši oceni odnos ožjega in širšega okolja do samostana in njegovih prizadevanj? Ali je zdaj deležen primerne pozornosti in podpore?**

«Odnos ožjega in širšega okolja do samostana in njegovih prizadevanj je zdaj razmeroma dober. Za obnavljanje najstarejših in najpomembnejših delov samostana dobivamo od države vsako leto nekaj denarja, razumevanje pa kaže tudi

OBNOVA - Stiški opat dr. Anton Nadrah pod oboki Opatove kapele in s samostansko baziliko v ozadju, dragoceno stiškega samostana, kjer obnovitvena dela še kar naprej tečejo. (Foto: M. Markelj)

ivanška občina. Tako smo lahko že marsikaj obnovili in rešili pred propadanjem. Seveda pa ni bilo ves čas tako. Samostan je šel skozi težke čase, predno so se v osemdesetih letih razmere izboljšale. Slabo so v spominu zapisana predvsem prva vojna in petdeseta leta. V času tržske krize so, denimo, naščuvani razgrajali vdrlji v klavzuro, sneli vrata s tečajev, razsajali in grozili patrom. Resno je grozilo, da bo režim samostan povsem uknil. Napisana je bila celo že odločba o popolni razlastitvi, po kateri bi samostanu ostala le cerkev in pokopališče, a je opatu dr. Avguštinu Kostelcu uspelo prepričati odgovorne, da so samostanu pustili del najnujnejših prostorov in se menihom ni bilo treba razseliti po svetu. V petdesetih in šestdesetih letih so bili menihi, bratje in redovne sestre tudi zaslisevani in p. zapori, največkrat p. Simon Ašič, pa celo moj prednik opat Rafael Ašič je moral za pet mesecev v zapor. Kasneje je bilo veliko težav z vračanjem prostorov, a je šlo. Najprej smo dobili nazaj Opatovo kapelo, leta 1983 pa še zahodni del, kjer je bila gimnazija. Vse to smo obnovili, zahodni del pa namenili Slovenskemu verskemu muzeju in Domu duhovnih vaj. Kar je za samostanski obzidjem, je zdaj v celoti vrnjeno.»

• **Prihodnje leto boste praznovali osebni jubilej, dvajsetletnico opatovske službe. Kako ocenjujete prehojeno pot in kaj vam pomeni ta visoki in ugledni položaj?**

«Dvajset let sicer ni dolga doba niti takšna obletnica, ki bi jo bilo treba slaviti. V tem času sem se trudil, da sem čas dobro izrabil, kar mi ni bilo težko, saj so me starši že kot otroka naučili rednega dela. Imam delavne sobrate, ki mi prizadevno pomagajo in marsikaj bolje naredijo, kakor bi naredil sam. Teh dvajset let je bil čas poln drobnih opravil, ki jih predstojniku prinese vsak dan, čas prenehanja obnavljanja skoraj devetsto let starega samostana, čas pisanja knjig in člankov, čas sprejemanja različnih obiskov, čas pastoralne dejavnosti po župnijah,

čas ustanovitve in vodstva Bernardove družine, čas vodstva duhovnih vaj itd. Poleg prijetnih trenutkov so bili tudi manj prijetni, ko so na primer odhajali kandidati, ki so bili že dalj časa pri nas, a se niso mogli za stalno odločiti za naš način življenja ali jih je bilo treba zaradi neprimernosti za samostansko življenje celo odsloviti. Le slaba četrtina jih od tistih, ki so že dobili belo obleko novincev, vztraja do večnih zaobljub in potem do smrti.

Na opatovsko službo ne gledam kot na visok in ugleden položaj, ampak kot na služenje samostanski skupnosti in Cerkvi na Slovenskem. Vseh dvajset let je bilo vedno dolgo življenje, zato nisem gojil nobenega poželenja po mitri. A ne gre drugače, eden mora biti tudi predstojnik. V današnjem času pa je tako, da noben predstojnik ne more zadovoljiti vseh želja in pričakovanj. Zato so razočaranja neizbežna in so delež pri Gospodovem križu.»

• **Dejavni ste kot bogoslovni pisec in urednik. Kaj vam je na tem področju uspelo narediti in za kaj si prizadevate?**

«Začel sem z urejanjem dveh zbirk: Bernardova knjižnica in Nauči nas moliti. V Bernardovi knjižnici, ki obravnava različna duhovna vprašanja, je doslej izšlo trinajst zvezkov, od katerih jih je osem mojih. V zbirki Nauči nas moliti sem doslej pripravil deset knjižic, ki se vse ukvarjajo z molitvijo ali pa so v njih različne molitve. Nekaj knjig sem napisal že pred nastankom teh dveh zbirk; med njimi je najboljše delo Odrješnik Jezus Kristus. Tri knjige so posvečene devici Mariji. Vseh skupaj je preko dvajset, med njimi tudi dve verski pesniški zbirki. Uream in v precejšnji meri tudi pišem dvomesečno revijo V Materini šoli, glasilo Bernardove družine, ki jo prejemajo in berejo tudi drugi prijatelji našega samostana. Poleg samostanskih kronik so v njej poljudni članki duhovne vsebine in pesmi. Predvsem mi gre za utrjevanje in poglobljanje krščanskega duhovnega življenja.»

MILAN MARKEJ

DVE DESETLETJI DIALIZE V NOVEM MESTU

Kjer dializa premaguje smrt

Podnevi in ponoči

V novomeški bolnišnici se trenutno dializira 66 pacientov. Glede na 11 dializnih mest to pomeni, da so aparati neprestano zasedeni, podnevi in ponoči. Vsak pacient se dializira trikrat na teden po 4 do 5 ur. V nočni izmeni se praviloma dializirajo dobro rehabilitirani bolniki.

Z metodo CAPD, kar pomeni, da se bolniki "dializirajo" sami doma in prihajajo le na ambulantne kontrole, se v Novem mestu zdravi 14 pacientov. Tako bolniki, ki so na hemodializi, kot tudi tisti, ki so zdravi z metodo CAPD, pa imajo poleg tega še možnost transplantacije in prehoda iz ene metode na drugo (vključno na hemodializo).

Za transplantacijo ledvice je po za to določenih strokovnih merilnih sposobnih približno 30 do 40 odst. bolnikov, ki so jim odpovedale ledvice. "Transplantiramo mlajše bolnike, ki nimajo spremljajočih bolezni, poleg tega transplantacija zahteva zelo discipliniranega človeka," je povedala dr. Steklasova. Prvo transplantacijo ledvic v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji so zdravniki opravili v Ljubljani leta 1970. Šele leta 1985 je bil sprejet zakon o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa v zdravstvene namene, leto kasneje pa pravilnik o natančnejših pogojih za izvajanje odvzema in presaditev delov človeškega telesa. 18. oktobra 1986 so na Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani opravili prvo presaditev ledvice iz umrlega. Možni dajalci so vsi, pri katerih nastopi možganska smrt sicer zdravega človeka zaradi nepopravljive okvare možga-

nov. "Iz naše regije je bilo do sedaj uspešno opravljena transplantacija 16 bolnikov, toda presadki ne delujejo neomejeno dolgo časa, ko presajena ledvica odpove, se bolnik vrne na hemodializo, sicer pa je en bolnik lahko transplantiran večkrat," pove dr. Steklasova. Na Dolenjskem živita pacienta z dobro delujočo presajeno ledvico že trinajsto leto.

Po presaditvi ledvice - novo življenje

Presajena ledvica je v telesu drugega tujek, zato morajo bolniki ves čas jemati zdravila za preprečitev zavrnitve presadka, s tem pa slabijo obrambno sposobnost organizma, tako da so bolj dovzetni za okužbe. Skladnost ledvice, ki

jo daruje kdo iz sorodstva je večja kot pa od tujca. Čeprav obstaja bojazen, da bo telo ledvico po nekaj letih zavrnilo, je kljub temu vsak dan, ki ga ti bolniki preživijo brez dialize, kot podarjen. Ena od bolnic, ki je bila uspešno transplantirana, je v Dializnem glasniku leta 1993 zapisala: "Sedaj teče osmi mesec od presaditve ledvice. Šele sedaj se zavedam svojega novega življenja. Ne morem opisati teh trenutkov, ko mi ni potrebno več trikrat tedensko potovati v Novo mesto." Presajena ledvica ji dobro deluje že 6 let.

Starejši in tisti, ki imajo še druge spremljajoče bolezni, niso primerni za transplantacijo. Pri otrocih s končno ledvično odpovedjo pa se zdravniki zavzemajo za čimprejšnjo transplantacijo, saj

otroci zaradi dialize zaostajajo v rasti.

V kratkem nova dializna mesta

V Novem mestu imajo pacientko, ki je na dializi že 22 let. Dializirajo tudi 4 Rome pa tudi bolnike iz drugih koncev Slovenije, ki so na počitnicah ali zdravljenju v Šmarjeških ali Dolenjskih Toplicah. Ker pa se zaradi maksimalno zasedenosti kapacitet in predvsem zaradi neprijetnega in nehumana dializiranja ponoči slabo počutijo tudi pacienti, so o tem pred meseci napisali pismo in v njem zahtevo po izboljšanju pogojev naslovili na zavarovalnice, ZZZS in vodstvo novomeške bolnišnice. V novomeški bolnišnici so se pred kratkim odločili, da dializni oddelek povečajo za 6 do 7 dializnih mest. Direktor novomeške bolnišnice dr. Tone Starc je povedal, da širitve dialize pred leti ministristvo za zdravstvo ni dovoljevalo, saj se je zavzemalo, da bi centre odpirali zasebniki. "Čeprav smo razmišljali tudi o tem, da bi naredili novo dializni oddelek z 18 posteljami, smo se kasneje zaradi finančnih razlogov odločili drugače," je povedal dr. Starc. Še letos naj bi poleg že sedanjih prostorov za dializo preuredili tudi kabinet, kjer je sedaj rentgen pljučnega oddelka. Nov rentgenski aparat pa bodo namestili na rentgenskem oddelku. Potem bo na voljo 18 dializnih mest, nočna izmena bo le za rezervo. "V bolnišnici smo imeli srečno roko, ko smo za vodenje dela na dializi izbrali dr. Steklasovo, saj tovrstno delo zahteva posebnega človeka," je poudaril

Interni oddelek kliče po novih prostorih

Nekoč so imeli najslabše delovne razmere v stari porodnišnici, zdaj pa so na internem oddelku. Pacienti čakajo na preglede kar na hodnikih. Ravno prejšnji teden so delavci obnavljali ambulante, da bi vsaj za silo zadostovale delovnim zahtevam. Dr. Steklasova je povedala, da imajo še vedno sobe s po 8 posteljami, kar je za paciente zelo neprijetno, na 30 bolnikov pa imajo le dve stranišči in eno kopalnico, tako za moške kot za ženske. Medtem ko sodijo po strokovni usposobljenosti nekateri odseki v sam slovenski vrh.

Dr. Tone Starc je povedal, da je za selitev celotne interne v novo stavbo prelo prelo prostora, delna selitev pa ne pride v poštev, saj dveh dežurnih ekip ne bi zmogli. Vendar bi tudi v primeru selitve dializni odsek ostal še naprej na pljučnem oddelku. Dr. Starc pravi, da bi v primeru, če bi prodali staro porodnišnico, imeli zagotovljenega polovico denarja za dokončanje stavbe. Sicer pa bo v bolnišnici v kratkem prišlo do organizacijskih sprememb, ki jih zahteva nova kategorizacija in standardizacija bolnišnic. Dr. Starc je še povedal, da imajo načrtu, da bi nekoč imeli skupno intenzivno enoto s kirurškim in internističnim delom. Vse do tedaj pa bodo vsaj za vilo poskušali obnavljati prostore v več kot 100 let stari stavbi. Na internem oddelku upajo, da na primerne prostore ne bodo čakali predolgo.

JOŽICA DORNJAZ

LADISLAV KLINC Najstarejši poslanec kočevskega zbora

Ladislav Klinc iz Gorenjega Polja pri Dolenjskih Toplicah je stopil že v 92. leto starosti. Letos smo ga videli, kako vozi kolo, nedolgo tega pa tudi traktor. Mož, ki je skromen, načitan in veliko ve, je še vedno vitalen. Ladislavov oče je bil v času Avstro-Ogrske slovenski poslanec v dunajskem parlamentu. Zavzemal se je za zedinjeno Slovenijo, kot župan pa za gradnjo prvih slovenskih podeželskih šol, tudi v Soteski in Dolenjskih Toplicah.

Ladislav je mladost preživel med čudovitimi polji ob Krki. Oče ga je še kot šolarja vpisal v sokolski naraščaj, kasneje pa je postal aktiven član Sokola in tam spoznal mnogo izvrstnih in ideji predanih moških, ki so mu postali vzorniki. Po končanem šolanju se je z veliko zavzetostjo lotil ustanovitve Društva kmečkih fantov in deklet. Bil je med ustanovnimi člani prstovoljnega društva gasilcev v Soteski, prosvetnega društva in lovske organizacije v Novem mestu.

Spomini Ladislava Klinca razkrivajo njegovo preprosto življenje, ki je bilo vseskozi predano sokolskemu praporu. Živel in delal je po vseh pravilih sokolstva. Nikoli ni kadil, pil pa je samo za pokušnjo. Ko je služil vojaški rok v kraljevini Jugoslaviji, je bil na vojaških manevrih proglašen za najboljšega topničarja v armadi. Poročil se je pred drugo svetovno vojno s članico Sokola Milico Globevnik. V začetku vojne sta

se oba z ženo brez pomislekov odločila za OF in partizane. V njihovi hiši, v kateri je bila takrat še zelo znana gostilna, v katero je v preteklosti rad zahajal tudi Janez Trdina, je bila vsa vojno partizanska javka. Ob kapitulaciji Italije je bil Ladislav imenovan za komisarja Soteške čete, ki se je kasneje vključila v 8. brigado. Ladislav je bil kot artiljerijski strokovnjak poslan v 14. divizijo v topniški divizion, odkoder je bil neposredno izvoljen za odposlanca v kočevski zbor. Še danes se tistih jesenskih dni natančno spominja. Na velike odločitve kočevskega zbora pred 55 leti je še posebno ponosen. "Dokler mi bo v prsih bilo srce, se bom vedno s ponosom spominjal tistih nepozabnih dni in odpora proti okupatorju," pravi Ladislav.

T. V.

V spomin na 55. obletnico Kočevskega zbora, ki je zasedal od 1. do 4. oktobra 1943 v dvorani sokolskega doma, naj bo teh nekaj besed. Udeležilo se ga 572 odposlancev in odposlank, ki so bili izvoljeni na svobodnih volitvah od 20. do 23.

septembra. Volitve so bile po vseh okrožjih in rajonskih odborih OF in vseh bataljonih partizanskih brigad. Zaradi posebnih vojnih razmer pa so poslance volili posredno tam, kjer volitve niso bile mogoče. Za zavarovanje Kočevja je

SPOMINI PARTIZANA ZAŠČITNE ENOTE

Čas, ko si je narod pisal sodbo

Glavni štab NOV in POS določil partizanske enote 18. divizije.

Vzdušje v partizanskih enotah je bilo v tistih jesenskih dneh enkratno. Mimo nas je v kočevsko mesto, ki ga je zasedla partizanska vojska, stopal slovenski narod. Tja ga je poslalo ljudstvo brez vsake prisile. Na obrazih odposlancev je bilo opaziti ponos, da sredi zaslužene Evrope ustvarjajo s pomočjo partizanskih brigad nekaj velikega in uresničujejo zamisli velikega punjarja Matije Gubca ter vizionarja Ivana Cankarja, katerega preroške besede so bile (in so še danes) napisane nad odrom v zborovalni dvorani: "Narod si bo pisal sodbo sam". Ko pa se je pred začetkom zasedanja zbora veličastno in udarno oglasila slovenska himna, so se odposlancem in odposlankam orosile oči, posebno še Primorkam in Primorcem, ki so bili v Kočevju še posebno prisrčno sprejeti in pozdravljeni, saj so bili verodostojne priče, kako so bili pod italijanskim fašizmom Slovenci zatirani že pred začetkom vojne.

Zborovanje je začel predsednik OF Josip Vidmar in nadaljeval Boris Kidrič. Prvi dan zasedanja se je končal s prireditvijo, ki jo je organiziral in sestavil Edvard Koček. Zborovali pa so satmo ponoči, ker je bila velika nevarnost, da jih odkrije in napade nemško letalstvo. Podnevi so se odposlanci umaknili v okoliške vasi k počitku. Prvi dan zasedanja je bil bolj slovesen in uraden, drugega dne pa se je sprostil razpoloženje odposlancev v vihar, saj so se po govornih predstavnikov partizanske vojske in OF oglasili k razpravi odposlanci, ki so govorili sproščeno in brez olepšavanja o življenju v svojem okolju, trpljenju naroda in delovanju sovražnika. Med sklepi, ki so jih sprejeli odposlanci, je na vse zborovalce napravil nepozaben vtis sklep o priključitvi slovenske Primorske k Sloveniji. Sicer pa so od stavka do stavka zgodovinske sklepe spre-

ljale spontane ovacije in gromovito odobravanje. Tudi potem ko so še govorili predstavniki OF in ko sta člana izvršnega odbora OF Zoran Polič in dr. Marijan Breclj prebrala svoja referata o splošni mobilizaciji ljudskih sil in gmotnih sredstev za potrebe osvobodilnega boja za izgon okupatorja, je bilo navdušenje nepopisno. Posebna pohvala je bila dana partizanski vojski, ki so ji naročili, naj oboroženi boj še okrepi. Skletarjenje je bilo tudi, da je o našem boju potrebno obvestiti svetovno javnost, za kar naj poskrbijo člani zavezniške misije, ki so bili navzoči na zboru. O poteku zbora in njegovih sklepih je začelo kasneje pisati angleško in ameriško časopisje, kar je imelo za posledico, da se je angloameriška pomoč slovenskim partizanom močno povečala.

Tretji dan zbora so bili na vrsti gospodarski referati. V razpravah je sodelovalo več deset odposlancev. Govorili so preprosto, jedrnato in poudarjali, da bo imel

slovenski človek na svoji zemlji neomejeno pravico do svoje zemlje, da bo na svoji slovenski zemlji sam gospodar. Spregovorile so tudi žene in matere, saj je bilo na zboru kar 62 odposlank.

Zborovanje sta 4. oktobra ob treh zjutraj zaključila Ivan Ribar in Josip Vidmar. Kulturniki partizanskega frontnega gledališča pa so za konec izvedli gledališko predstavo Mileta Klopčiča "Matiti", ki je do solz ganila gledalce. Zjutraj se je Kočevje izpraznilo, ne da bi meščani sploh vedeli, kaj se je v mestu tri dni dogajalo. Mnogo udeležencev zbora ni več živih. Zapisan pa je živ spomin v svetovni zgodovini odporniškega gibanja. Zbor je položil temelje slovenski državnosti. Pri nobenem zaslužnjem narodu v Evropi ni bilo tako množične potrditve pravilnosti boja proti okupatorju in njegovim pomagačem, kot je bilo to storjeno na Zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju jeseni 1943.

TONE VIRANT

GOVORI JAKA AVŠIČ - Z zbora odposlancev slovenskega naroda.

Iz razpray na zboru:

TONČEK KOVAČ: V imenu borcev s fronte zagotavljam, da ne bomo odložili orožja, dokler ne bodo osvobodjeni naš Trst, naša Gorica, naša Gospa Sveta, naš Naribor in poslednji košček slovenske zemlje.

JOŽE GRAHOR: V imenu primorskih Slovencev se zahvaljujem za pomoč k osvoboditvi izpod tuje-garjama in našega 23-letnega trpljenja.

PETER STANTE: Slovenci na Štajerskem želijo, da bi čimprej doživeli in dočkali dan svobode, dan združene svobodne Slovenije... Štajerci pa niso pozabili, da imajo na severu neosvobodjene brate Korošce.

JOŽE SLUGA: Mi Gorenjci se veselimo uspehov, ki ste jih dosegli in bomo zastavili vse sile, da podvojimo in potrojimo vse naše napore, da čimprej izženemo iz naše svete slovenske zemlje prekletega krvavega okupatorja.

FRANČ SKERLJ, duhovnik: Rad bi pripomnil nekaj besed glede naše Notranjske, našega Primorja in slovenske Istre... Kakor sem slišal, ste imeli tukaj belogardiste, plavo gardo in ne vem še kaj. Pri nas, predragi, tega ni bilo; pri nas imamo samo eno stranko, to je Osvobodilna fronta. Tukaj so izhajali razni časopisi. Duhovnik ni smel prijeti in ubili. In kdo je temu kriv? Izdajalec, katerega marsikdo pozna. Letos spomladi, 7. marca, so mi belogardisti ujeli sina, 8. marca pa so ga mučili, topli in ustrelili...

FRANČ BEČELE: ... Mene so lansko leto oropali do gola, vse premoženje so mi uničili, hčer so mi odpeljali in ubili. In kdo je temu kriv? Izdajalec, katerega marsikdo pozna. Letos spomladi, 7. marca, so mi belogardisti ujeli sina, 8. marca pa so ga mučili, topli in ustrelili...

To je le nekaj iztrganih misli iz govorov odposlancev in odposlank, ki so vsi (razen zadnje navedenega) naleteli na burno odobranje. (Po knjigi "Zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju-Dokumenti", Izšla septembra 1953.) J. P.

JUBILEJ DRAGATUŠKE ŠOLE

Črni oblaki ob vstopu v petnajsto desetletje

Te dni mineva 140 let, odkar je bila v Dragatušu ustanovljena šola, kar je bilo za kraj pomemben dogodek. V petek, 16. oktobra, bodo pripravili v šoli slovesnost, na kateri se bodo spomnili pomembnejših dogodkov v štirinajstih desetletjih, hkrati pa bodo predstavili današnje življenje in delo v šoli.

Na dragatuški šoli imajo srečo, da so se, kljub temu da je bila vas med drugo svetovno vojno bombardirana in šolsko poslopje povsem uničeno, ohranile vse šolske kronike. Sedanji ravnateljica Stanislava Badjuk ni uspelo zvedeti, kako so jih ljudje obvarovali, vendar je zadovoljna, da imajo danes s pomočjo kronik verodostojen pregled zgodovine šole. Tako je moč razbrati, da je bila 2. maja 1858 v Dragatušu ustanovljena šola, a že jeseni istega leta se je pričela šola, katere prvi predstojnik je bil kar tedanji župnik Janez Suler. Prvi učitelj je bil Jožef Čerin, sicer doma iz Idrije, ki je poučeval v farovžu, stanoval pa v cerkveni hiši v Obrhu. Kot je moč prebrati v kroniki, "je bil 1. marca 1859 narejen zapisnik za zidanje tukajšnje šole, ktera je imela biti o sv. Jurji t. l. pričeta delati in v petih mescih zgotovljena. Delo sta vodila in od ljudi denar pobirala Jurij Šephar in Janez Rožič. Pobraneja je bilo 3655 goldinarjev, a vse delo je stalo le 3179 goldinarjev". Januarja 1878 je šola postala dvorazredna. 11. julija 1879 pa se je dragatuški kraljevni šolski svet posvetoval, da bi namesto že projektirane razširitve šolskega poslopja raje kupili Zupancičevo hišo. Zapisnik so poslali okrajnemu šolskemu svetu v Črnomelj. Vendar do nakupa hiše očeta Otona Zupanciča ni prišlo. 17. julija 1886 so položili temeljni kamen za novo šolsko

poslopje, ki so ga blagoslovili oktobra prihodnje leto, ko so slavnostno odprli tudi trirazrednico. V šoli je bilo postopoma vedno več razredov, v šolskem letu 1950/51 pa je postala osemletna šola.

Za vojake zbirali otroci in učitelji

V kroniki je prvi svetovni vojni namenjenega veliko pisanja, medtem ko so zapiski, narejeni med drugo vojno, precej skromni. Ko se je začela prva svetovna vojna, so tudi šolniki in šolarji pomagali po svojih močeh. Iz šolskega vrta so dali sadje, nadržatelj Potokar pa je po dragatuški fari zbiral prostovoljne prispevke za ranjence in njihove družine. Učiteljstvo je vsak mesec za volno za vojake na bojnem polju prispevalo po en odstotek svoje plače. Ženske so potem iz te volne spletle nogavice, čepice in drugo. Zaradi pomanjkanja delovne sile se je pouk leta 1914 pričel šele 3. novembra. Otroci so morali med drugim nabirati in sušiti robidovo in jagodovo listje, iz katerega so vojaki pozimi kuhali čaj. Ministrstvo je še posebej priporočilo nabiranje kopriv, pletenje slamnatih kit ter zbiranje starega papirja. Zlasti s papirjem so morali biti zelo varčni, zato je okrajni šolski svet naročil, naj število nalog zmanjšajo, v nižjih razredih pa odpravijo zvezke in uvedejo tablice. Poleg tega so otroci patriotsko nabirali kovine za vojno, za kar so morali imeti izkaznico in upoštevati natančna navodila. Zbirali so tudi prispevke za Rdeči križ. Akcija nabiranja kosti za umetna gnobjila kot tudi nabiranje žira za olje ter želoda in divjeja kostanja pa ni uspela. 12. sušca 1916 ter konec januarja nasled-

njeja leta sta šolsko poslopje hudo poškodovala potresa, zato so zvidali železne vezi. 23. julija 1917 pa so šolske prostore zased-

Stanislava Badjuk, ravnateljica osnovne šole Dragatuš

DRAGATUŠKA ŠOLA - Poslopje sedanje osnovne šole Dragatuš, imenovane po komandantu Stanetu, v katerega so učenci začeli hoditi po znanje šele dobrih 18 let potem, ko je bila šolska stavba maja 1944 porušena. (Foto: M. B.-J.)

li vojaki; ti so bili čez mesec dni poslani na soško fronto.

Za učitelje dobro podstrešno stanovanje

Po končani prvi svetovni vojni je zavladal v šoli drugačen red. Delo otrok na poljih ni bilo več opravičljiv razlog za izostanek od pouka, kakor je bilo to med vojno. A ko se je začela druga svetovna vojna, se je dokaj ustaljen red v šoli znova podrl. Poleti 1942 je šolske prostore zasedel okupator, pouk pa je bil po dragatuških hišah. Vendar sta bila marsikdaj v razredu le po dva učenca. Nekateri se pač niso imeli v kaj obleči in obuti, drugi preprosto niso želeli v šolo. Razumljivo torej, da je bil šolski uspeh nikakršen. 5. maja 1944 je Dragatuš med bombardiranjem ostal brez šolskega poslopja, tako da so imeli pouk po okoliških vaseh. Kmalu po vojni so na

mestu, kjer je stala šola, zgradili zadružni dom, medtem ko je bil Dragatuš brez šolske stavbe kar 18 let. Otvoritev šole, v kateri je pouk še danes, je bila konec decembra 1962, prej pa so si otroci nabirali učenosn po hišah v vasi.

Tako za dozidavo telovadnice, poznejšo preureditev in prenovo šole ter ureditev njene okolice ima največ zaslug Fanika Toman, ki je ravnateljvala od leta 1964 do 1990, ko jo je nasledila sedanja ravnateljica. Njena zasluga je bila tudi, da so učitelji, ki jih je bilo v dragatuški šoli toliko, da jih je kar težko prešteti, začeli ostajati v kraju. Leta 1973 je bil namreč zgrajen učiteljski blok, s tem pa je uspelo Tomanovi skoraj revolucionarno dejanje. Sicer pa je dragatuško šolo kot številne druge, zlasti podeželske, vedno pestilo pomanjkanje denarja. Tako ga tudi za hišnika do leta 1994 nikoli ni bilo dovolj.

Se bo v Dragatušu zgodil čudež?

Sicer pa so v kroniki dragatuške šole zlasti v prvih desetletjih veliko pozornost posvečali izostankom od pouka. Teh je bilo veliko, največkrat zaradi bolezni, ki je marsikdaj celo za ves mesec zaprla šolska vrata. Gotovo je bilo najhujše v šolskem letu 1880/81, ko so "zaradi silnega širjenja kožne bolezni na otrocih" zaprli šolo 30. novembra ter znova začeli s poukom šele 21. marca prihodnje leto. Bolezen je pobrala osem šoloobveznih otrok in 44 odraslih. Črne koze so razsajale še nekajkrat, poleg tega tudi mrzlica, "vratna bolezen", davica, škrlatinica, oslovski kašelj, španska bolezen. Vendar ni le bolezen zapirala šolskih vrat. Marsikdaj ni bilo pouka tudi zaradi hudega mraza, visokega snega, močnega deževja in poplavl, dela na polju, splošne trgate, prosto pa so imeli učenci tudi, ko so v tridesetih letih tega stoletja pogozdovali občinsko zemljo.

Iz kronike je prvič razvidno, koliko otrok je obiskovalo šolo, šele v šolskem letu 1893/94. V treh razredih jih je bilo 330, medtem ko jih je bilo naslednje leto v treh razredih in v ponavljajni šoli 409. Leto pozneje jih je bilo še 20 več, potem pa je začelo število nekoliko upadati, vendar se je še dolga leta število šolajočih se otrok sukalo okrog 350. Zapisovalci kronike so neprestano tarnali predvsem nad pomanjkanjem prostorov in učiteljev. Danes pa ima dragatuška z izjemo večnamenskega prostora vse, kar potrebuje, le učence ji primanjkuje. "Že leta 1981 je vodstvo šole in krajevne skupnosti opozarjalo, da bi morali v črnomaljski občini za vas pripraviti zazidalni načrt, saj bi se tako za gradnjo v domačem kraju odločila marsikatera mlada družina. A Dragatuš tega načrta še danes nima, mladi se izseljujejo, otrok je vedno manj," opozarja Badjukova. V letošnjem šolskem letu je namreč na šoli 165 učencev, prihodnje leto jih bo 10 manj, naslednje še 11 manj, v šolskem letu 2003/04 pa le še 128. Grozi celo, da bodo v šolskem letu 2004/05 prvič v zgodovini šole prvošolčki in drugošolčki obiskovali kombiniran pouk, saj jih bo v dveh razredih le še 14. Razen če se bo, kot pravi Badjukova, zgodil čudež in se bodo začele v kraj priseljevati mlade družine. Tudi sicer ravnateljica ob jubileju zre v prihodnost s precejšnjim pesimizmom. Malim šolam, kakršna vse bolj postaja dragatuška, se ne piše prav nič dobro. Na prelomu tisočletja in ob vstopu v petnajsto desetletje dela bolj životarijo, kot pa živijo. Stanislava Badjuk pohvali kolektiv in dobro usposobljenost dvanajstih učiteljev, kar je očitno tudi pri uspehih učencev. Krivična bi bila do sodelavcev, če jim ne bi priznala izredne zagnanosti, a z njo žal ni moč plačati ne elektrike ne izobraževanja učiteljev. Prav denar pa je tisti, ki ga na šoli - poleg učencev - najbolj primanjkuje.

MIRJAM BEZEK-JAKŠE

NAŠE KORENINE

Katica še meri stoletje

Katica Požek iz Gorenjcev v Beli krajini že ve. Tam doli v globeli spokojno teče reka Kolpa, ona pa je vztrajna plavalca v reki časa. Kolpa včasih nagajivo klockota in se prijazno smehlja, drugič spet buči in vali s sabo silno vodovje, grozeč, da bo v neizmerni moči razdejala bregove in odnesla s sabo vse, kar stoji na njih. A je Kolpa le petelin, ki se šopiri in napihuje. Pravo moč ima ona druga reka, v katero je bila Katica vržena prav na začetku tega stoletja, saj ji je zibelka stekla septembra leta 1900. Dovolj časa torej že plava v njej, da je spoznala njene zakonitosti: rasla je s tem stoletjem in z njim se tudi stara.

Reka, po kateri plava Katica skupaj z enajst let mlajšo sestro Nežko, jima je prinesla starost in vse, kar neprijetnega pride z njo: betežno telo ter razne starostne bolezni in nadloge, strah pred lastno nemočjo in nezaupanje do sveta, ki se vse hitreje spreminja in se vse bolj odtuja. Pa tudi nekatere druge, prijetnejše stvari. Telefon, na primer, preko katerega je moč dobiti stik z zunanjim svetom vsak trenutek, ko ga potrebuješ. In pa obiske, ki jih sicer v ta preprosti belokranjski dom ne bi bilo: župana, župnika in zdaj, ob osemindevdesetletnici, kar celo delegacijo. Katico so za rojstni dan obiskale aktivistka Rdečega križa in sosedka Marija Miketič, predsednica krajevnega odbora Adlešiči Katica Adlešič in sekretarka območnega združenja RK Čnomelj Marija Jevšček. Prinesle so cvetje, voščila in zavest, da sestri tudi zdaj na starost nista sami, da je precej ljudi okoli njiju, ki jima je pripravljeno pomagati in se resno zavzeti zanju. Prav te zavesti sta sestri v tem trenutku najbolj potrebni.

Zunaj blejajo ovce in meketajo jagenjčki. To so edine živali poleg kokoši in psa, ki jih zdaj Katica in Neža še imata pri hiši, po starožitni belokranjski izbi s posteljimi pregrinjali iz domačega platna pa se razlije vonj po sveže kuhani kavi. Temu vonju sledijo tudi spomini. Na začetek stoletja popeljejo družbo, ko so tu živeli Nandeci ali Nežini. Tako so domačini namreč klicali Požekovo družino, ki sta ji dala življenje Neža in Ferdo pred koncem prejšnjega stoletja. Najprej Nandeci po gospodarju Ferdinandu, ko pa je ta preminil, po gospodinjini Neži. Že leta 1899 se jima je rodila Marica, leto zatem pa Katica, današnja slavljenska. Tej sta sledila še dva fanta, Ferdo in Jure, čisto na koncu, leta 1911, pa je privekala še Nežka, ki zdaj v hiški ob cesti dela družbo starejši sestri Katici. Zakaj se je končalo pri petih otrocih, ko pa je vendar znano, da so v tem času imele belokranjske družine tudi po deset in več otrok, pa pove naslednja žalostna zgodba, ki je po svoje tudi čisto belokranjska. Tako, kot je bilo navadno, da so imele družine veliko otrok, je bilo v teh krajih takrat pogosto tudi pomanjkanje, ki so se ga skušali družinski poglavarji odkrižati tako, da

so se odpravili čez Atlantik in si iz ameriške zemlje izkopati boljši kos kruha. Eni so uspeli bolje, drugi slabše, tretjim pa je ameriška zemlja vzela vse. Tako se je zgodilo tudi Ferdinandu, ki je odplul čez in v tamkajšnjih rudnikih iskal srečo za svojo družino. Toda izkopal je nesrečo. Vrnil se je z razbolelimi pljuči in je leta 1911, dva meseca potem, ko se mu je rodila najmlajša hčerka Nežka, v bolečinah izdihnil.

Katico je bilo takrat enajst let in kmalu je morala od doma. Tudi tako mlado dekletce so tiste čase porabili. Postal je pestunja in deklica za vse pri Miheličih na Vinici. Gospodar je bil tudi viniški župan in gostilničar. Katica ima lep spomin na tiste dni, saj je bil to čas odraščanja. Spominja se množice ljudi, ki se je v gostilni zbirala že dan pred žegnanjem na bližnjem Željju. Prišli so iz Bele krajine, s Kranjskega in Hrvaškega. Bilo je pesmi, plesa in veselja na pretek. Druge, resnejše spremljevalce tistega časa, prvo svetovno vojno in peripetije po njej, je odrinila mladost in ubadanje z vsakdanjimi problemi, zato se v spomin niso globlje vtisnili.

Na Vinici je Katica služila šest let, potem je bila šest let pri Grabrijanu v Adlešičih, kjer so tudi imeli gostilno, pa še tri leta v Fučkovičih. Kmalu potem je prišla druga svetovna vojna, ki se je Katici in Nežki globlje vtisnila v spomin. Kako tudi ne, saj to ni bil več čas brezbržne mladosti, ampak so bila tu že srednja leta, ko življenje zahteva od človeka več. Ob reki so drle različne vojske: zahtevale, jemle in uničevale. Za partizansko vojsko so pri Nežkinih dostikrat kuhali, ko pa so čez Kolpo pridrele ustaške drhali, je nad domačijo zasikal rdeči petelin. Komaj so takrat pred plameni še rešili mater, ki je težko bolna ležala na postelji, vse drugo je požrl nenasični plamen.

Hišo so po vojni ponovno zgradili, a rodovina Nežinih iz Gorenjcev je z drugo svetovno vojno dobila smrtni udarec. Nič več ne bodo tukaj gospodarili Nežini, saj je mati Neža umrla, hčerka Neža pa ima danes preko sedeminosemdeset let. Tudi Nandecinih tu ne bo več, saj sta oba brata, Jure in Ferdo, že zdavnaj umrli v Ameriki, kamor ju je zanesel njen piš. Sestra Marica se je poročila in njeni potomci zdaj živijo v Mariboru. Neža in Katica živita sami v hiški ob cesti in njune domače živali, kolikor jima je še ostalo, jima delajo družbo. Obiskujejo ju seveda sosedi, ki jima pomagajo prinesiti stvari iz trgovine, včasih pa pridejo tudi taki obiski kot danes. Takrat je vsakdanjik malo drugačen.

Katica gleda to umirjeno reko časa. Njenih bregov ne stresajo razburkane in razpejnjene vode tako kot tisto v dolini, a spremembe, ki jih povzročajo, so globlje in bolj temeljite. Katica že ve, ona je videjala, kako se je vse obrnilo v tem kratkem času, ki ga je doživela.

TONE JAKŠE

PROMOCIJA CVIČKA

Samostanska klet bo oživila

Pisalo se je leto 1929, ko je postal del kostanjeviškega gradu domovanje Vinarske zadruge, ki si je v južnem delu uredila vinsko klet. Ta je bila med grajskimi zidovi vse do leta 1971, ko je Kmečka zadruga Krško, naslednica nekdanje Vinarske zadruge Kostanjevica, vse svoje zmogljivosti zaradi širitve in posodabljanja pridelave ter shranjevanja vina preselila v neposredno bližino gradu Leskovec pri Krškem. A ta dejavnost v tem cistercijskem samostanu očitno ne bo ostala pozabljena. Že prihodnji pomlad naj bi bila vrata kleti odprta obiskovalcem galerije, ki si bodo lahko ogledali bogato zbirko lesenih sodov in si ogled popestrili tudi s kozarčkom cvička.

Klet v kostanjeviškem gradu ima kar pestro zgodovino. Najbolj boleča je bila, ko je grad 28. septembra 1942 do tal pogorel. Po vojni vihri je preostali del (južni trakt in cerkev) dala na novo snujoča se vinarska zadruga pogoniti v zrak, da so lahko prišli s kamioni in drugimi vozili na grajsko dvorišče, kjer so začeli odvažati gradbeni material. Če ne bi septembra 1953 dosegli prepovedi odvažanja ruševin, bi bil grad dokončno obsojen na propad.

Celo skrbna spomeniškovarstvena služba je že obupala nad obnovno gradnjo in sprejela sklep, da s svinčeno prevleko zalije le še ohranjene cerkvene kapitule, drugo pa prepusti usodi. A po zaslugi inž. Jožeta Likarja so pokrili del ostrešja pred kletnimi prostori, sicer pa so za obnovo skrbeli Zavod za spomeniško varstvo Beograd, Ljubljana, Dolenjski kulturni festival, ljubljanski Regionalni zavod za spomeniško varstvo in seveda Galerija Božidar Jakac.

Last Galerije

Zadevo okoli lastništva in najejma je razjasnil leta 1989 sprejeti odlok o razglasitvi grajskega kompleksa Kostanjevica z vplivnim območjem za kulturni spomenik evropskega slovesa, ki je jasno določal, da spada v upravo Galerije Božidar Jakac celoten kompleks nekdanjega cistercijskega samostana z okolico vred. Pustimo ob strani zaplete o (ne)plačevanju najemnine vinarske zadruge in dejstvo, da je pred časom Kmečka zadruga Krško brez vprašanja oddala v najem dolga leta prazne prostore brez razpisa in brez vednosti Galerije Božidar

Jakac, ki je plačevala davke za ves objekt in krila vse stroške vzdrževanja. Pomembnejše je, da vinska klet sedaj, ko je vrnjena Galeriji Božidar Jakac, ne bo ostala pozabljena. Čeprav je bilo od leta 1971, ko klet ni več služila svojemu namenu in je bila prepuščena spanju, inventar pa propadanju, že kar nekaj poskusov in načrtov za oživitev kleti in se še nobeden ni uresničil, gre tokrat očitno za res.

34 SODOV - Sodi nekdanje vinarske zadruge so delo domačih mojstrov. Prvi so bili narejeni že v zgodnjih 30. letih, skupaj pa držijo kar okoli 200 tisoč litrov. Za zorenje in shranjevanje vina niso več primerni. (Foto: T. G.)

Galerija je namreč od Kmečke zadruge Krško letos poletni odkupila vseh 34 sodov, ki držijo od 4,5 do 10.000 litrov, skupne zmogljivosti pa so okoli 200.000 litrov. "Sodi so delo domačih mojstrov in so nastajali v neposredni bližini Kostanjevice, nekateri že v zgodnjih 30-ih letih, za nakup pa smo se odločili predvsem iz zgodovinskih razlogov, da ohranimo spomin na nekdanjo dejavnost v gradu," med drugim utemeljuje

nakup inventarja direktor Galerije Bojan Božič. Pomembna je namreč tudi vloga kleti pri promociji cvička in krepitvi vinogradništva v teh krajih. Že cistercijani so ob prihodu in naselitvi pospeševali razvoj vinogradništva, tako da je bila samostanska klet, lahko bi rekli, tudi vzorčna klet, ki je pomagala, ozaveščala in nudila pomoč ter zagotavljala preživetje marsikateremu vinogradniku. Z delom zadruge je dolenjski poseben cviček dobil svoje mesto, promocija vina, naravnih in kulturnih danosti pa je bila povezana prav z vinarsko zadruzo in kletjo v Kostanjevici. Nekazadnje se danes kmetijska zadruga trži cviček iz kostanjeviške kleti. Oživitev kleti med grajskimi zidovi bo gotovo povečala obisk in obogatila ponudbo galerije in kraja samega.

Pred mesecem dni je prva skupina obiskovalcev Galerije - bili so novomeški upokojenci - že lahko videla bogato zbirko sodov grajske kleti, ki zapolnjuje dobrih 700 kvadratnih metrov prostora. Navdušenje turistov je bilo veliko, to pa je bilo hkrati tudi spodbuda uslužbencem Galerije, ki bodo lahko v bodoče z dopolnjeno ponudbo pustili pomemben pečat tudi pri promociji in trženju cvička.

TANJA GAZVODA

DOLENJCI NA POHIŠTVENEM SEJMU - Na 9. ljubljanskem pohištvenem sejmu oziroma "Prestolnici udobja" z mednarodno udeležbo, ki si ga je v šestih dneh ogledalo 80.000 obiskovalcev, so se med ostalimi Dolenjci predstavili tudi sevniški Stilles, Roletarstvo Medle in Vitalis iz Novega mesta. Sevniški Stilles je zablestel z nadgradnjo blagovne znamke in programoma bidermajer in barok. Roletarstvo Medle je predstavilo zunanje in notranje žaluzijske, alu rolete, za katere so pred nedavnim prejeli znak Slovenski proizvod, PVC stavbno pohištvo, tende, komarnike, vertikalne žaluzije in roloje, podjetje Vitalis pa je med drugim razstavilo delovni stol najvišjega kakovostnega razreda - Megathron. (Foto: Majda Luzar, EPS)

PRENOVLJENI TWINGO NA TRGU

Mali avto, ki oblikuje lastno modo

Glavna zvezda prirediteljev ob 100-letnici avtomobilske firme Renault je njihov najmanjši avtomobil - prenovljeni twingo, imenovan tudi twingo 2. Novega twinga, katerega prodaja na našem trgu se je začela te dni, so prejšnji teden predstavili v romantičnem okolju Kendovega dvorca v Spodnji Idriji.

O priljubljenosti tega najmanjšega Renaultovega in prvega majhnega enoprostorskega avtomobila sploh govori podatek, da so v 5 letih, kar ga proizvajajo, prodali več kot milijon primerkov. Do sedaj so bile njegove preнове bolj kozmetične in modne in so jih tudi poimenovali z modnim izrazom - kolekcije, tokrat pa je pred nami prava prenova. Twingo 2 prihaja s številnimi novostmi na področju varnosti, bivalnosti in oblikovne privlačnosti, ima pa tudi bogatejšo serijsko opremo. In vse to nudijo za relativno manj denarja. Glede na novosti, izboljšave in bogatejšo opremo je twingo 2, trdijo v Renaultu Slovenija, od svojega predhodnika cenejši za okoli 10 odst.

Twingo pravzaprav ni bil nikoli podrejen modnosti, marveč s samosvojim slogom, ki se sklada z njegovo izrazito "osebnostjo", oblikuje lastno modo. Zato so tudi pri prenovljenem twingu ohranili njegovo značilno podobo, njegove obrise in obline, pravzaprav

prav je postal še oblejši, s sprednjima žarometoma, ki imata po novem pod steklom skrita še smernika, pa je postal njegov pogled še bolj iskrič.

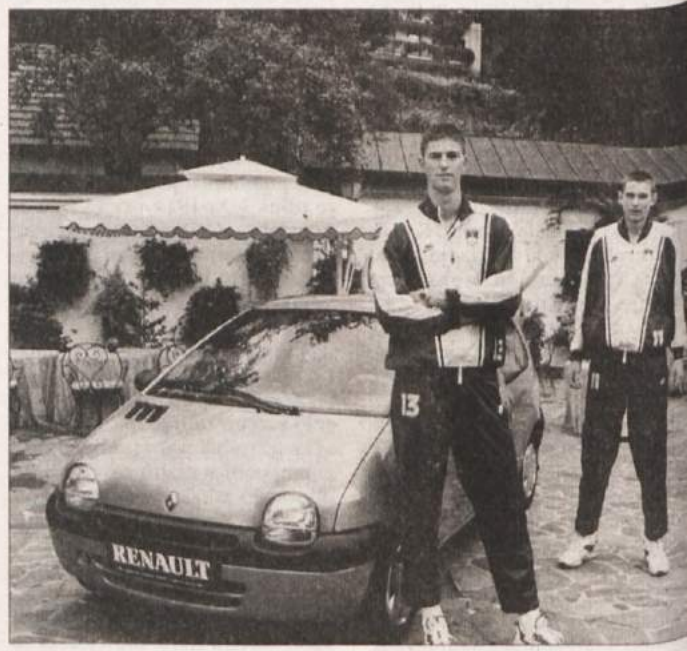
V ponudbi so nove svetle in nenavadne barve: štiri navadne (črna, nebesno modra, oranžna in janežovo rumena) ter tri biserne kovinske (tobago prelivajoča se modra, metilno modra in makovo rdeča). Twingo 2 je na voljo tudi s panoramskim strešnim oknom iz toniranega stekla, ki obsega tako rekoč celotno površino strehe. Njegova prva polovica je električno pomična, za dodatno zatemnitev pa so pod njim vgrajene štiri navojne zavesice. Je pa tudi prenovljeni twingo še vedno moč dobiti tudi z zelo priljubljeno ročno pomično plateno streho.

Posebno pozornost so twingu namenili tudi na področju varnosti, saj kljub majhni dolžini (3,43 m) zagotavlja zelo visoko stopnjo zaščite tudi pri trkih z veliko večjimi in težjimi avtomobili. Kot prvi avtomobil v svojem segmentu ima twingo 2 serijsko vgrajene vse elemente "sistema programiranega varovanja Renault": čelni varnostni blazini s programiranim praznjenjem (desna za doplačilo), zatezalnika varnostnih pasov z dolгим hodom spredaj, sistem programiranega popuščanja varnostnih pasov spredaj in zadaj ter nove

varnostne zglavnike. Moč je dobiti tudi stranski varnostni blazini, izboljšali so zavorni sistem. Obogatili so tudi njegovo notranjost. Maloprodajna cena osnovne različice base je 1.346.408 tolar-

jev, twingo pack (osrednje daljinsko zaklepanje, električni dvig stekel in nastavitve zunanjih ogledal) pa stane 1.481.972 tolarjev.

A. B.

MALČEK IN VELIKANA - Takole sta se na dvorišču Kendovega dvorca v Spodnji Idriji ob twingu 2 postavila dva mlada, po 213 cm visoka slovenska košarkarska reprezentanta. Velikana sta se potem v mali avto tudi usedla in se z njim popeljala. Izjavila sta, da je bila vožnja prijetna. (Foto: A. B.)

Zgodovinski viri vasi Klošter ne omenjajo pred letom 1500. Toda s tem ni dokazano, da vas ni obstajala. Kako se je imenovala, ni znano. Da je bila naseljena že v davni pričaju izkopanine in poznavanje zgodovinskih dejstev. Na prisotnost Ilirov opozarjajo zlasti bogate najdbe na Kučarju, na Kette obsežno gradbišče pri Metliki, na rimsko dobo in življenje Rimljanov na tem ozemlju pa grobovi v Borštu in Kloštru. Naseljenost ljudstva na ozemlju sedanjega predela Kloštra potrjujejo dejstva, da je bilo v poznejši zgodovini tu zgrajenih več objektov. Prisotnost Rimljanov potrjujejo rimske ceste. Posebno znana je bila cesta Podzemelj-Gradac-Klošter-Semič in mnoge druge v Beli krajini. Naseljenost se je povečala po dokončani naselitvi Južnih Slovanov v 6. stoletju. V srednjem veiku sta vas Klošter in celotna Bela krajina pripadala Hrvatski, nato Ogrski in pozneje Avstro-Ogrski. Predniki Kloštranov pa so delali tlako tudi zagrebški škofiji. Od začetka 13. stoletja so tlačanili in dajali davkatve ljubljanski škofiji, oziroma cerkveni in posvetni gospodi, čeprav so se sami težko preživljali.

Posebno težka je bila doba turških napadov od 1408. do 1578. leta. Turki so tod pustošili. Prizanesli niso niti Kloštru in razdejali naselje Dolenjci. Sedaj je tu mlin. Prihod Turkov so zaznali s kresovi. Najbolj viden je bil s Kučarja nad Podzemeljem. V bližini so se po letu 1526 naseljevali Uskoki ali Vlahi, po rodu Srbi, ko so bežali pred Turki.

V fevdalni dobi je kraj Klošter spadal pod gospodstvo Krupa. Pri vseh Krupa in Stranska vas je bil grad Krupa. Bil je dobro utrjen s petimi stolpi in jarkom. V turški dobi je veljal za pravo obrambno trdnjavo. Predzadnji lastnik gradu je bil Mazelle, ki je pokopan v grobnici na kloštrskem pokopališču. Zadnji lastnik je bil trgovec Josip Zurec iz Semiča. V reformacijski dobi je grad veljal za luteransko postojanko. V njem sta dolgo bili sodna in davčna oblast. Da se ne bi vnan naselili okupatorji, so ga leta 1942 partizani požgali.

Zakaj ime Klošter

Leta 1467 so v bližini sedanje cerkve, ki je podružnica farne cerkve v Podzemlju, med sotočjem Lahinje in Krupe sezidali samostan. Sezidali so ga metliški glavar Hohenwart in brata Jurij in Gašper Črnomaljski. Namenjen je bil franciškankom, beguncem, ki so pred Turki pobegnili v te kraje iz Bosne. Turki so samostan kmalu porušili, nakar ni bil več obnoven. Franciškani so se preselili v Novo mesto, kjer še danes stoji franciškanska cerkev. Spomin na samostan ali klošter pa je ostal prav do danes, saj se vas imenuje Klošter. Ob robu pokopališča zunaj vasi, pri izlivu Lahinje in Krupe, stoji cerkvena. Posvečena je Mariji. Takrat je bila to samostanska cerkev. V spomin na menihi se bližnja hiša v vasi, ki je last rodnine Antona Pluta, še danes imenuje po domače Vardjan. Gvardijan je bil namreč predstojnik samostana franciškankov. Marijina samostanska cerkev je do leta 1882, ko je pogorela, slovela kot najbolj romarska. Pri cerkvi so odkrili rimske grobove in zidovje. Sedaj je tu pokopališče za umrle iz vasi Klošter, Gradac in Vranoviči. Albin Stipančič pa je pri oranju na njivi ob gozdu odkril kamnite samostanske stopnice. V vasi se sprašujejo, zakaj se za to ne zanimajo arheologi.

Vas Klošter je bila vedno tesno povezana z vasjo Gradac, saj so bile tu šola, pošta, trgovina, gostilne, pa tudi prosvetni in gasilski dom, razvita je bila obrt, železolarstvo in imeli so svojo občino. Gradac se imenuje po rodbini Graz. To je bila fevdalna družina, ki je ustanovila to naselje. Omenjajo jo že leta 1220. Jedro vasi je grad iz 13. stoletja. Turki ga niso mogli razdejati, ker sta ga varovala reka Lahinja in dvizni most. Grb z dvema mišima spominja na turške vpade, češ, da sta prebudili speče graščake, ker sta slišali ropot turških konjskih kopit in začeli cviliti. Tako so lahko odbili turški napad. Leta 1851 je vitez F. von Friedau, lastnik gradu, zgradil železovarstvo. Železovo rudo so kopali v več krajih Bele krajine. Pomembna ruda je bila na Kučarju, kjer je bila topilnica. V Grad-

NEKDANJE ŽIVLJENJE VASI

Belokranjska vas Klošter v preteklosti

cu je obratovala do 1883. Tu so si služili kruh tudi Kloštrani. Naziv Bela krajina je deželica dobila po svoji nekdanji beli noši šele v prvi polovici 19. stoletja.

Klošter je majhna vas, ki leži v sredini Bele krajine. Če boš vprašal Kloštrana, od kod je doma, ti bo odgovoril, da je iz vasi Gradac, omenjajo, da so celo iz predmestja Gradca. Severno od vasi teče reka Krupa, ki izvira v vasi Krupa pri Stranski vasi. Voda Potok priteka na površje pod 60 m visoko strmo skalnato steno. Ta reka ima poleti in pozimi skoraj enako temperaturo okoli 8°. Tu je bila poleg žage in mlina še Hluparjeva elektrarna enosmernega toka, ki je dajala elektriko štirim vasem. Severovzhodno pa teče belokranjska reka Lahinja, ki izvira pod Dobljčkovo Goro in se pri Primostku izliva v Kolpo. Krupa je dolga okrog 3 km. V Lahinjo se izliva pri Kloštru pod cerkvico. Na desnem bregu Lahinje je Velika loza, poraščena z lepimi smrkami. Razumljivo je, da so jo imeli v lasti graščaki z gradu Gradac. Poznejši lastnik je bil Šutej, nato Ivan Plut, ki je imel še mlin in žago. Zahodno je Krupska loza, ki je bila last bogatejših ljudi. Južneje pa so lastniki vaščani Kloštra. Tu je mešani gozd, ki je zelo redek. Mnogo dreves je bilo treba pred vojno posekati za lačne žolodec in davke. Ni zaman nastala pesem 'Obresti in davki nam pijejo kri'.

Med temi lozami so njive in travniki. Obdelovanje njiv je bilo zelo težavno zaradi kamenja, ki je štrlelo iz njih. Posebno nevarno pa je bilo tisto, ki je bilo pod zemljo in so ga občutili le plugi, ki so orali ilovnato zemljo. Skrbeni kmetje so kamenje odstranili. S svedri so vrtali luknje v kamenje in jih z dinamitom razstreljevali. Zgodilo se je tudi več nesreč. Pavli Milavčevi je v oko priletel drobec železa.

Kako so nekdanje kmetovali

Obdelovalne zemlje je bilo premalo. Umetnih gnojil niso poznali. Nekateri so pozneje sejali po travnikih 'gips', to je bilo nekakšno umetno gnojilo za travnike. Gnojili so v glavnem le s hlevskim gnojem in gnojnicom. Pridelalek je bil tako odvisen le od vremena. Zalivanja niso poznali, zato je suša uničila večino pridelka. Zemljo so orali in branali z železnimi plugi in branami. Vsa ostala dela so opravljali ročno. Naporna je bila predvsem košnja. S kosami so kosili od četrte ure zjutraj do devetih in nato popoldne od petih pa, dokler se je videlo. Sušili so dva dni. Vedno so bili pripravljene tudi na nevihte. Če je zagrmelo, so seno hitro odpeljali domov ali ga dali v 'lovence'.

Zanimiva je bila žetev pšenice, ječmena, prosa in ajde. Vse to so sejali ročno. Seme so shranili od prejšnjega pridelka. Semenarne niso poznali. Med seboj so si včasih zamenjali seme, da se ne bi izrodilo. Najtežje delo so opravljale žanjice. Ves dan so žele ročno s srpi. Napravile so povesla in tako pušale za sabo nepovezane snope. Snope so za njimi povezovali moški. Otroci so žanjicam nosili vodo, nekaterim pa tudi vino. Moški vode niso marali. Nekaj dni so pšenico in ječmen sušili na njivi ali kozolcu. Potem je prišla mlačev. To delo so opravljali s cepi, pozneje so nekateri uporabili konje, da so na podu hodili po žitu ali pa so obračali 'gepelj', ki ga je prvi v vasi imel Anton Plut. Zato so pšenico in ječmen z vozovi vozili do njega. Omlatili so ga z mlatilnico, ki je bila z vzvodom povezana z gepejem, ki sta ga vlekla dva ali en konj. Do 1937 nam je z motorjem in mlatilnico mlatali stari Strugar iz Gradca. Anton Plut si je pozneje nabavil motor na nafto. Mlačev se je tako pri vsaki hiši pričela doma v skednju. Otroci smo z velikim veseljem tlačili slamo in poslušali ropot in brnenje motorja in mlatilnice. Po končanem delu pa je bil likof. Tega dela smo bili še posebej veseli. Krompir in korenje na juhi, morda včasih kakšen košček prekajenega mesa, je tedaj zamenja-

la kakšna perutnica, kos belega kruha in bolj ali manj polnjena orehova potica. Po drugi svetovni vojni je mlačev postala lažja. Kombajni so vse delo opravili kar na njivah. Ljudje so odšteli denar za opravljeno delo, otroci in odrasli pa so ostali brez 'likofa'.

Meseca maja sem si ogledal motor in vejevnico, s katero je Plut opravljal mlačev. To je sedaj zanimiva muzejska vrednost. Motor je še v pogonskem stanju.

Krompir so sadili po obdelani njivi. Njivo so najprej 'zračnali'. Krompir so nato po teh vrstah sadili tako, da so starejši zasekali z motiko, otroci pa so v luknjo vrgli krompir. Ko so nato motiko umaknili, je bil posajen. Meseca septembra so ga izkopavali z motikami. Otroci so ga pobirali v kosare in nalagali v velik koš na vozu. Krompir je bil najvažnejša hrana, na mizi je bil opoldne, zvečer, na svetek in petek. Pripravljali so ga na deset načinov, pravijo, da so ga danes na sto. Razlika je ta, da so ga takrat pripravljali iz potrebe, danes pa iz obilnosti. Če je na kuhanih kosih krompirja bilo kaj več ocvirkov, je vsak skušal poskrbeti za to, da se je ta zvrnil na njegovo stran pri skledi. Če pa si z skupne sklede skušal vzeti ocvirek od soseda, te je z vilico udaril po roki. Zjutraj pa le ni bil krompir, ampak bela kava - mleko s projo. Kruha je moralo biti v kavi toliko, da je žlica stala pokonci. Ko sva z bratom Metodom prišla iz gimnazije Novo mesto popoldne ob štirih domov, sva najprej pojedla isto kof zjutraj, nato pa znano kosilo. Sošolec Lojze Krakar nama je včasih na vlaku dal nekakšno

koscu streže, tako mu kosa reče'. Za zajtrk je bilo večkrat tudi belokranjsko cvrtje. Za pustovanje so pekli krofe in pohance. Pohanci so bili tisti del, ki je ostal od testa, pripravljene za krofe. Ženske so znale tudi dobro skuhati štruklje, pečnim pa se je reklo prosti kolač, danes sirov štrudelj.

Gozdno področje pri vasi je bilo v poletnem času bogato nahajališče gob, posebno jurčkov in karžljev. Posušene na soncu so prodajali. S prodajo so največ zaslužili otroci. Tako imenovane 'všče' pa so imeli za večerjo. Za domačo hrano so bile tudi lisičke.

Po žetvi in pobranem krompirju so sejali še ajdo. Če niso bili preveč 'suhi', so bili ajdovi žganci zelo dobri. 'Suhi' so bili takrat, kadar na njih ni bilo veliko ocvirkov in svinjske masti.

Zadnje veliko delo na polju je bilo pospravljanje repe. Mi otroci smo jo z veseljem pobirali, ker je ob tistem letnem času včasih že padla kakšna snežinka. Repa pa tudi ni bila tako slaba, še posebej no tista, ki je bila predelana v prašiču. Od tistih časov je se ohranjen pregovor: 'Repa, korenje, slabo življenje'. Na polju so pridelovali še oves, ječmen, rž, čebulo, čebulek, česen, kolerabo in peso. Proso so uporabili za piščance, ki so jih doma zvalile koklje, saj valilnic niso poznali.

Vsi so imeli po eno ali dve kravi, par juncev ali par volov. Premožnejši pa še dva konja. Z ovčerejo se niso bavili. Tudi čebelarstvo ni bilo razvito. Poleg sena so nakosili tudi mnogo črne in Kranjske detelje. Robovi cest so bili vedno lepo pokošeni. Danes pa nekateri ponujamo kar cel travnik zastop, pa ga nihče ne mara pokositi. Pred zimo je bilo treba opraviti še druga jesenska dela. Preorati in prebrnati je bilo potrebno njive in posejati ozimno pšenico.

Pri hišah so na bližnjih njivah vsi imeli vrtove. Poleg zeljenave so sadili še korenje, kolerabo, peso in druge vrtnine. To je bilo opravilo žensk. Mnogo dela so imele, ker so posejale korenje po strnišču. Po žetvi so morale vse strnišče odstraniti.

V jeseni so mnogi pripravljali drva za zimo. Teh je bilo treba veliko. Vse leto so potrebovali drva za kuhanje hrane ljudem in praščem. Pozimi so ogrevali dve sobi, več jih tako niso imeli. Pri naši hiši in še nekaterih drugih so drva pripravljali v poletnem času. Takrat so bile poletne počitnice in

otroci se nismo mogli izgovarjati, da se moramo učiti ali delati domače naloge. Priprava drv je bila velika domača naloga. Delo je bilo težko. V gozdu smo žagali vse ročno. Oče je bil logar in je odkazal stare, debele in manj vredne hraste in gabre. Vse hlode smo morali z junci ali voli zvoziti domov. Tu jih je bilo potrebno razžagati in ssekati.

Zelo pomemben kmečki pridelek je bila koruza ali debelača, kot ji rečejo v Beli krajini. Sadile so jo ženske, in sicer v aprilu. Seme je bila lanskoletna koruza. Odrle so le najboljše stroke. Sadile so jo po označenih vrstah z malo motiko. Seme so imele v predpasniku. Meseca oktobra so jo krhali in nato doma ličkali. Na ličkanje so prišli tudi sosedge. Po končanem delu je bil 'likof'. Poleg krompirja je bila koruza najvažnejša hrana. Na mizi so bili mnogokrat koruzni žganci in koruzni kruh. Toda ta ni bil takšen, kot si ga poželijo danes. Testo, ki so ga mešali s kuhalnico, je bilo narejeno iz same koruzne moke. Kruh so pekli v kmečkih pečeh. Za otroke so napravili majhne hlebčke, ki so jih ti počakali kar pred pečjo. Zobnih ščetk niso poznali, zobe so si zdrgnili s tem trdim koruznim kruhom. Bel kruh so jedli v glavnem ob božiču, veliki noči, žeganju in drugih cerkvenih praznikih. Koruzo so dali mlet v mlin v Gradcu ob Lahinji ali na Dolenjih v mlino ob Krupi. V mlin so nosili moški. Če jim je mlinar po njihovem mišljenju dal premalo moke, so mu prekleli vse svetnike. Svetnike pa so večkrat omenjali tudi furmani, ko jim konji včasih niso zmogli težkih del. Vsaj enkrat v letu so potem obiskali cerkev, se spovedali, zmolili pokoro in bili tako oproščeni grehov. Gospod župnik Andrej Ile je ob praznikih večkrat izrazil željo, da naj tiste ženske, ki vsak dan hodijo v cerkev, takrat ostanjejo doma, da bodo imele v cerkvi prostor tisti, ki pridejo le enkrat v letu.

Zaklanega prašiča obžgali

Poleg hrane, ki sem jo že opisal, so poznali še močnik, sirov in jabolčni štrudelj, kokoš in zajca. V zimskem času so bile najlepší domači praznik kolone, ko so zaklali prašiča. Takrat je bilo na mizi vsaj en teden sveže svinjsko meso. Hladilnikov niso poznali. Zato so bili primorani meso prekaditi. En del mesa so spekli in ga zalili s svinjsko mastjo. Prašiča so zjutraj zaklali in ga nato v banjah oprali. Poseben način so imeli pri Ramutovih. Zaklanega prašiča so odnesli na bližnji travnik in ga tam s prižganimi šopi škupe obžgali. Tako so zgorele vse ščetine. To delo je bilo lažje in posebej zanimivo, ker je bilo drugačno od drugih. Tudi kožo so nato prekadili. Kuhana med repo je bila kar dobra. Spominj se, ko je prišla na obisk očetova sestra Micka. Mamo je prosila, da bi rada jedla kožo, tako, kot jo je takrat, preden je odšla v Ameriko. Ko je po drugi svetovni vojni prišel na obisk očetov mlajši brat Jože, je povedal, kako se je razveselil, kadar je v dimu miš načela klobaso. Ta kos klobase je potem lahko pojedel on, ker je mama menila, da je najbolj suh, in tudi zato, ker je bil najmlajši. Od takrat naprej si je želel še več miši pri kajenju klobas.

Pri nas doma je bilo belega kruha večkrat kot pri drugih. Stara mama je od svojih šestih otrok iz Amerike vsak mesec dobila dolar. To je bilo 49 din. Takrat si je pri Potočniku, ki je v Gradcu imel gostilno, kupila beli kruh. Sosedeva teta, katere mož je bil načelnik postaje Gradac, je imela manj zemlje in je kupovala moko 'nularco'. Zato je bil kruh bel. Sinovi Jože, Zvonko in Pavel pa so včasih imeli rajši črn koruzni kruh. Tako je prišlo do zamenjave med njimi in nama z bratom. Ker smo se kot sosedge vedno družili, smo včasih tudi uspešili kakšno neumnost. Očeta sta nam zato večkrat stepalprah s hlač.

Dobra pijača je bil tudi jabolčnik. Meseca septembra so ljudje vsako jutro pobirali odpadlo sadje. Nato so se otrsali sadje, ki je bilo bolj zrelo, ter vse zmleli in si napravili jabolčnik. Slive in jabolka so sušili na soncu ali na pečeh, sušilnicah. Tako so napravili krhlje jabolk in suhe slive. Poleg kakšnega albertovega kekasa in pomaranče je bilo to darilo otrokom za god in rojstni dan. Težje je bilo birmanski botrom, kajti birmanci so pričakovali ure.

Na posestvih so imeli skoraj vsi vinograde. Ta zemlja ni primerna za žlahtno trto. V Beli krajini raste le na Gorjancih. Šmarnica je hibridna trta. Odporna je proti raznim boleznim, zato je ni potrebno pršiti. Vino je belo. Vsebuje metilni alkohol, medtem ko imajo žlahtna vina etilnega. Pravijo, da je vino iz šmarnice bolj strupeno pijača, toda večkrat je žalost spremeniila v veselje. Nanjo so se privadili tudi partizani. Po vojni so jo prišli kupovati iz Ljubljane. Šmarnici pravijo tudi direktor. Tako je nastal vic: 'Mnogi Belokranjci so postali direktorji, ker so pili direktorja'. Med vojnama je kandidiral za poslanca Bajuk iz Metlike. Vendar ni bil izvoljen, ker je v svojih govornih trdil, da je treba šmarnico uničiti. Na volilnem zborovanju je po njegovem govoru stopil na govorniški oder Franc Plut in zavpil: 'Ne volite Bajuka, ker šmarnico puka.' V vasi ni bilo gostilne, v sosednjem Gradcu pa pet. Toda ljudje niso imeli denarja, zato jim je bila šmarnica dobra.

Direktorji pili direktorja

Vse hiše so bile zgrajene zelo preprosto. Na sredini so imele kuhinjo, na vsaki strani pa sobo. Tudi oprema je bila enostavna. V sobah so bile postelje in omara. Namesto bilnice so imeli 'strožoke', napolnjene s koruznim ličkanjem. V kuhinji so bile 'mentre', da so v njih mesili koruzno testo za kruh. Uporabljali pa so jo za mizo. Za peko kruha so imeli krušne peč, ki so segrevale tudi sobe. Peč je imela ob strani dva zapečka, na katerih so sedeli in se greli v zimskih dneh. Otroci so bili kar na peči. Nekateri so imeli tudi lončene peči, in to v sobi, ki so jih kurili le ob zelo mrzlih dnevih. Vse hiše so bile podkletene, kjer so imeli kleti in prostor za živino. Zato so imele vse tudi 'ganke', da so tako lahko prišli do stanovanj. Vodovoda ni bilo. V kuhinji so imeli zato škaf z vodo. Ob hišah so imeli zgrajene kapnice. Pred kapnico je bil manjši betonski prostor, napolnjen z ogljem, da so na ta način čistili vodo. Stranišča so imeli ob gnojiščnih jamah. Neprikladna so bila predvsem v zimskih mesecih. Velik napredek je pomenila električna napeljava. Že pred vojno so v Ozlju na Hrvaškem zgradili hidrocentralo. Tako je v tistem času tudi vas Klošter dobila elektriko.

Leta 1937 je vas imela 76 prebivalcev, 14 hiš, 12 posetnikov in 2 kočarja. Danes ima 19 hiš. Pred vojno sta bili naseljeni Kambičeva in Hočevarjeva hiša, danes pa jih je Hoenčevih 5. Leta 1869 je v vasi živelo 90 prebivalcev, 1966 pa le 66. Med leti 1880 in 1961 se je število prebivalcev gibalo med 66 in 77. V Kambičevi hiši sta med počitnicami prespala le moja polbrata Mirko in Ivan Kambič. Vseh dvanajst družin se je bavilo s kmetijstvom. Vendar se niso mogle preživljati samo z obdelovanjem zemlje. Dodatni zaslužek so si iskali na razne načine.

CIRIL PLUT

CERKEV V KLOŠTRU - Nad sotočjem Krupe in Lahinje.

VAŠKA PODOBA - Na poljski poti, zadaj vas Klošter

pečeno testo brez kvasa in nama tudi povedal, kako se to peče. Tako sva ta kuharski recept naučila tudi mamu, kajti od šestih zjutraj pa do štirih popoldne je bilo dolgo. Mislim, da je Lojze tisto stvar imenoval pogača, ki pa ni bila podobna pogači, ki so jo takrat pekli za porodnice.

Repa, korenje, slabo življenje

Zelo pomembna hrana je bil tudi fižol. Jedli smo ga za kosilo, pomešan je bil med krompirjem in korenjem. Danes bi temu rekli enolončnica. Za večerjo pa je bil pripravljen v solati. Za kosce je bila hrana nekoliko boljša. Prepečena prekajena šunka, pečena jajca in slanina so bili kar dober zajtrk. Pregovor pravi: 'Kakor se

S PIKNIKI V CHICAGU LETA 1955 - Vsi na sliki in mnogo tistih, ki manjkajo, imajo svoje korenine v vasi Klošter.

BLIŽA SE ČASTITLJIV JUBILEJ

750 let mesta Kostanjevica na Krki

Leta 2002 bo minilo 750, let odkar je Kostanjevica na Krki na Dolenjskem v neki zgodovinski listini omenjena kot mesto. Zato imamo leto 1252 za leto usne podelitve mestnih pravic, ki so z dodatnimi privilegiji uravnavale življenje in bitje mesta več kot 500 let. Konec 18. stoletja so namreč srednjeveška mesta z upravnimi prenovami izgubila avtonomijo in postala, med njimi tudi Kostanjevica, sedež t.i. velikih ali mestnih občin. Kljub temu je mesto ohranjalo neko avtonomijo v obliki meščanske garde in korporacije idr.

Namen tega prispevka je, kar štiri leta pred praznikom slovensko iž še posebej dolensko javnost spomniti na ta jubilej, opozoriti na ustanovitve tedaj edinega mesta na Dolenjskem, današnji prebivalce mesteca na otoku Krke ponovno seznaniti z eno največjih dragocenosti njihovega kraja, z njegovo najdaljšo preteklostjo in dediščino, ter spodbuditi k njenemu ohranjanju in izkoriščanju v sodobnih razmerah.

Pravne osnove mesta

L. 1252 je prošt v Dobrli vasi (Koroška) na ukaz papeža Inocenca IV. izdal listino o prepovedi opravljanja božje službe v mestih ("civitates") koroškega vojvode Bernarda Spanheimskega na Koroškem in v edinem mestu ("civitas") Landestrost na Kranjskem, današnji Kostanjevici na Krki. To leto imamo torej uradno za (ustno) podelitev mestnih pravic, čeprav je Grafenauer (1965) menil, da se je to zgodilo okrog l. 1220, Otorepec (1988) pa, da je mestne pravice dobila že okrog l. 1215. Preteklost naselbine Kostanjevica pa je bržkone daljša, saj nekateri pisci navajajo, pri tem pa ne zapišejo virov ter imena, da je naselbina obstajala že okrog l. 1100 in prej.

Prvi celovitejši pisni mestni privilegij na Kranjskem (nekatera mesta so prejela posamične) je mesto Landestrost pridobilo med l. 1295 in 1307 od koroškega vojvode Henrika, goriško-tiroškega grofa in češkega kralja. Žal izvirna listina ni ohranjena, pač pa potrjen prepis iz l. 1722. Privilegij v desetih obsežnih členih celoviteje ureja v tistem času na splošno uveljavljene mestne pravice za manjša mesta. Zato se dokument danes označuje že kot mestno pravo, in sicer kot "kostanjeviško pravo", ki je bilo pozneje v enakem osnovnem besedilu podeljeno Novemu mestu (1365), Metliki (1365), Črnomlju (1457), Kočevju (1477) in Ložu (1477). (Krško l. 1477 celjsko pravo, Brežice mestni red l. 1353.) Omeniti je treba še, da so pravico podeljevanja mestnih pravic imeli le pokneženi zemljiški gospodje. Svetni knezi so bili mestni gospodje in lastniki deželno knežjih mest, npr. Kostanjevice, cerkveni knezi pa t.i. privatnih mest, npr. salzburški škof lastnik in mestni gospod Brežic).

Koroški vojvode Spanheimi in širjenje njihove posesti na Dolenjskem

Kostanjevici je ustno podelil mestne pravice koroški vojvoda (knez) Bernard II. Spanheim (1202-1256). Rodovina grofov Spanheimov je po l. 1106 pridobila v spopadih z drugimi fevdalnimi posesti med drugim tudi na Dolenjskem na levem bregu spodnje Krke, medtem ko je desni breg bil v zagrebški škofiji. Takrat so pridobili tudi naselbino Kostanjevica, ki je bržkone bila še na okljuku Krke in torej na njenem levem bregu. Malo prej so nekaj vzhodnejše na Dolenjskem pridobili posesti tudi višnjegorski grofje. Takrat je jugovzhodna meja med nemško in ogrsko državo (Hrvaško) in meja spanheimskih in višnjegorskih posesti potekala od Kolpe nekje nad Starim trgom, čez Mirno goro (na Rogu) do zahodnega grebena Gorjancev in

po njem do Sv. Jere ali Trdinovega vrha. Odtod se je usmerila proti severu, tekla malo vzhodneje od Šentjerneja do trga Gutenwerd na otoku Krke in nato ob spodnji Krki do izliva v Savo ter po njej do ustja Sotle, kjer se je obrnila spet proti severu. Spanheimci Henrik V., Herman in Ulrik II., vojvode v drugi polovici 12. stoletja, so svojim ministerialom na novih posestih naložili, naj prekorajijo reko Krko in pridobijo ozemlja na njenem desnem bregu in v sedanjem Žumberku. Nalogo so opravili in potisnili mejo s Krke približno na črto Bregana-Kostanjevac. Sočasno so Višnjegorci osvojili Belo krajino in z Gorjancem mejo premaknili na Kolpo in do Kostanjevca. Verjetno že ob pridobitvi posesti na levem bregu Krke so Spanheimi osnovali dve svetni gosposčini z gradovima, Kostanjevica in Raka, po osvojitvi novih ozemelj pa še nadaljne tri svetne Gračeno, Sicherstein in Sicherberg (Žumberk) ter končno Bernard II. še cerkveno gosposčino cisterco Monasterium Fons Sanctae Mariae (1234) v neposredni bližini Kostanjevice. Bernarda II. je nasledil Ulrik III., ki pa je umrl (1269) brez potomcev in prepustil spanheimsko posest češkemu kralju Otokarju II. Přemyslu, svojemu bratrancu. Po Otokarju, ki je padel ob porazu svoje vojske v bitki s Habsburžani (1279), so slednji prevzeli spanheimsko dediščino ter jo za približno 50 let prepustili goriško-tiroškemu grofom in koroškim vojvodam, najprej Majnardu in nato Henriku, ki je, kot že omenjeno, izdal mestu Kostanjevica pisno in zaokroženo mestno pravo (kostanjeviško pravo).

Vloga Kostanjevice med spanheimskimi osvajanji

Verjetno je Spanheimom že ob pridobitvi posesti na Dolenjskem skromna naselbina Kostanjevica, takrat še na okljuku Krke, zbudila posebno pozornost v njihovih strateških načrtih za nadaljnje širjenje posesti na desnem bregu reke in dalje v notranjost ogrske države (Hrvaške). Za osvajanje so potrebovali primerno izhodišče in varno oporišče ter oskrbovališče (orožje, hrana, konji idr.) za več ali manj militov. Verjetno so zato takrat prekopal vrat Krkine zanke. S tako natalim rečnim otokom so pridobili prirodno trdnjavo, kjer je Krka nadomestila obzidje, vstopne na otok pa sta branila grad za severnim in utrjena mestna vrata za južnim dvignim mostom ter na ta način ustrezno taborišče in oskrbovališče. Tedanjemu skromnemu naselju, ki so ga domačini že morda imenovali Kostanjevica ali podobno, so Spanheimi močno povečali pomen, zlasti seveda vojaškega. Morda so ga prav zato funkcionalno poimenovali "Landestrost" ali "Landtross", kar bi v prevodu pomenilo "deželno (vojaško) oskrbovališče". S časom se je ime prijelo in pretopilo v "Landestrost". Morda so Spanheimi ocenili tudi, da je Kostanjevica zemljepisno središče krške kotline, ki je osrednji del Dolenjske, in jo zato ovrjednili kot "castrum capitale" ali glavno mesto ali taborišče Dolenjske, podobno kot Ljubljano kot "castrum capitale" za ljubljansko kotlino. Verjetno je tudi to bil razlog, da je Bernard II. naselbino ustno povzdignil najprej v trg in v 13. stoletju v mesto ter ji namenil vlogo upravnega, gospodarskega, sodnega in kulturnega središča pokrajine med Savo in Krko ter v Žumberku in Beli krajini. Vse kaže, da je to vloga stoletje ali celo poldrugo stoletje po proglasitvi za mesto tudi uspešno opravljalo. Toda o tem pozneje.

Meščani in mestne pravice

Z mestnimi pravicami sta najprej vojvod Bernard in Henrik dala kostanjeviškim meščanom privilegije, ki naj bi jim omogočili razvoj mesta, kakršnega sta jim namenila, ter jih zavarovala pred

samovoljo fevdalnih zemljiških gospodov. Prebivalstvo mest se je takrat ločilo v glavnem v tri sloje: meščane, plemstvo in duhovščino, nemeščane:

mestnem pomirju (ogradju), ozemlju, kjer so mečani imeli skupne pašnike in druge naprave, npr. vislice. Mestni sodnik se prvič omeni l. 1269 kot "iudex de Lande-

grb. V mestu so v gradu kostanjeviške gosposčine in včasih tudi v podružnici kovnice na trdnjavi nad Sv. Križem do l. 1283 kovali tudi denar, t.i. breške fenige, ki so bili veljavno plačilno sredstvo tja do Banata.

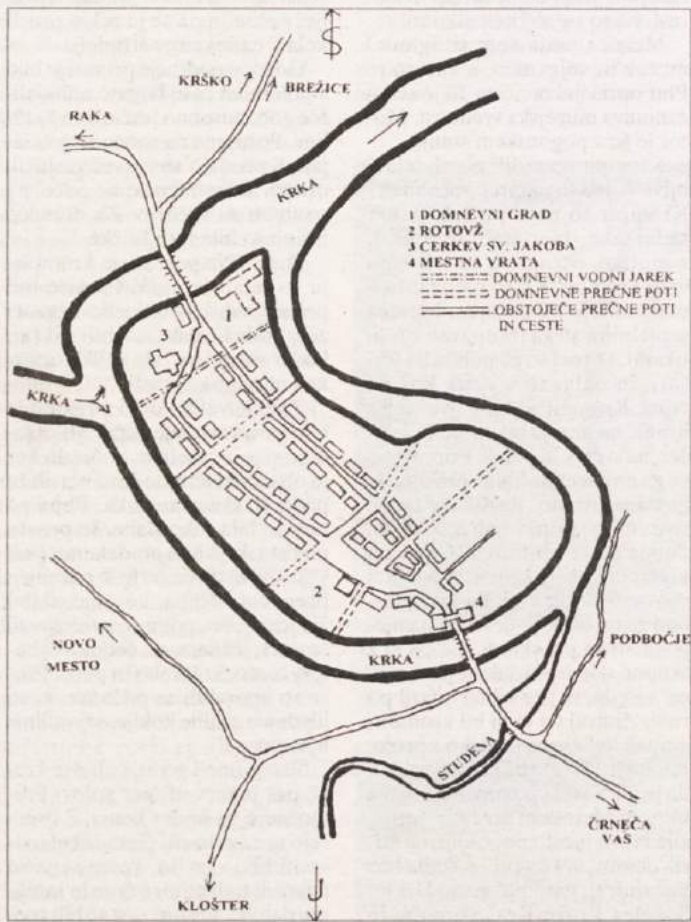
Naselbina po proglasitvi za mesto

Mesto je bilo gosposčinam v spanheimski posesti najbližja mestna naselbina, kamor je plemstvo moralo in je bržkone tudi rado zahajalo. Obiskovali so ga po posestnih, poslovnih in sodnih opravilih, zaradi sorodstvenih vezi in tudi za zabavo. Kostanjevica pa je bila najbližja mestna naselbina tudi za plemstvo na gradovih sedanjih gosposčin Prežeka, Mehovega, Otočca, Starega gradu, Klevevca, Čreteža, tudi Krškega in še bolj oddaljenih gosposčin na Dolenjskem. Med poslovnimi opravili je bila zlasti prodaja presežkov kmetijskih pridelkov pridobljenih z desetino. Pa tudi podložniki gosposčin so prodajali presežke pridelkov mestnim trgovcem, na sejmih in na tržne dneve. Oboji pa so tudi nakupovali blago in obrtne izdelke, potrebno za življenje v oddaljenih predelih. Med obrtni se navajajo usnjarska, krznarska, čevljarska, sedlarska, ribiška, čolnarska, krčmarstva, bržkone je bil tudi kak kovač in orožar. Omenjajo se tudi obrtniške bratovščine (cehi). Morda so stavbni karjeji med ulicami in prečnimi potmi bili pravcevske četrti. Mesto je bila pomembna mitninska postaja na poti Kranjska-Hrvaška, kateri se je bilo težko izogniti, saj sta mostova v mestu bila takrat verjetno edini zmogljivejši suh prehod čez Krko na celem njenem toku. Kaže, da je naselbina kakih 100 let pred proglasitvijo za mesto in približno poldrugo stoletje po njej doživljala sorazmeren napredek in blagostanje, za kar govori tudi razvoj mestne samouprave, ki je bil hitrejši kakor v drugih kranjskih mestih.

Urbani in stavbni videz mesta ob ustanovitvi

Kako je naselje izgledalo urbano in stavbno v času proglasitve za mesto, seveda ni podatkov. Mesto je proti koncu 14. stoletja začelo vsestransko pešati in ga je v naslednjih stoletjih zajel popoln zastoj. Ker se mesto ni razvijalo tja do konca 18. stoletja, je mogoče za oporo pri orisu urbane zasnove mesta ob proglasitvi imeti prav talni načrt mesta v francijskem katastru (FK) l. 1824. Tako Pirkovič-Kocbekova (1985) piše, da je urbana zasnova mesta v FK in še danes v osnovi taka, kakor je bila v 13. stoletju (slika).

Ogrodje sta bili dve vzporedni ulici. Gledano z južnega mostu, sta začinjali na prostoru (danes Kambičev trg), od koder je po desni strani mesta tekla ulica (Veliki plac) proti severnemu vstopu v mesto, vzporedna pa po levi strani (Mali plac) in se prvi prikličila pred severnim izstopom v mesto. Slednja se je na začetku razširila na značilen srednjeveški ljakast cestni trg, kjer so potekali sejmi in tržni dnevi. Glavni ulici so povezovali t.i. prečne poti, ki so se nadaljevale do rečne struge. Ulici in prečne poti so delile stavbno tkivo na nekakšne stavbne karjeje, ki so morda bile "četrti" posameznih skupin prebivalcev. Opisana srednjeveška urbana zasnova obstoja še danes in je edinstven ne le v Sloveniji, ampak tudi širše. Iz FK je mogoče

KOSTANJEVICA V 13. STOLETJU - Shema domnevne urbane ureditve mesta Kostanjevica v 13. stoletju (osnova tlorisa je geodetska karta 1973).

Kostanjevica na Krki. (Foto: Zvone Pelko)

- meščani: trgovci in obrtniki; meščan je lahko postal sin meščana, nekdo, ki si je pridobil hišo v mestu ipd.; v meščane so sprejemali na zasledanjih večje ali t.i. mestnih pravdah;
- plemiči in duhovščina, ki so stanovali v mestu, zemljiško posest pa so imeli v širši okolici mesta (in od njih odvisni nesvobodniki - vitezi, militi, oprode, hlapci idr.); niso bili meščani in sodno ne podrejeni mestnemu sodniku; pridrževati pa so se morali upravnih predpisov mesta; kakor meščani so morali plačevati davke na nepremičnine in skrbeti za vzdrževanje obrambnih naprav, straž, cest in mostov;
- nemeščani: so bili sicer podrejeni sodnim organom mesta, vendar brez meščanskih pravic - gostači, kmetje, ki so se z dovoljenjem gosposčine naselili v mestu, bili svobodni in se preživljali kot dnarnarji; - posli, stalno zaposleni pri meščanih kot hlapci, dekle, tovarniki ipd., vendar svobodni; - zaščiteni, osebe, ki so se zatelepe pred zemljiškim gospodom z dovoljenjem mestnega gospoda pod njegovo zaščito.

Na čelu mesta je bil mestni sodnik (Stadtrichter), ki ga je imenoval mestni gospod in je imel sodno in upravno oblast v mestu in t.i.

strost. Imel je pooblastila za nižje sodstvo (sojenje za tatvine, prekrške ipd.) in tudi za višje ali krvno sodstvo (obsodbe za umore, posilstva ipd. z najtežjimi takrat zelo surovimi kaznimi). Sodnik pa je upravljal tudi upravne funkcije, davčne, vojaške in varnostne (npr. nadzor nad dimniki). (Mestnega sodnika je treba jasno ločevati od sodnika na deželsko-sodnem okraju, ki je pri ustreznih gosposčini sodil podložnikom gosposčin, kmetom ipd. za lažja kazniva dejanja.)

Organ mestne samouprave (avtonomije) je bila mestna občina ("gemein der purger"), ki pa je mestnemu sodniku lahko le svetovala glede reda v mestu ipd. Pozneje, med l. 1307 in 1317, so meščani dobili pravico voliti nekakšen mestni svet, t.i. dvanajstijo (prisednikov, pooblaščenec) z omejenimi pooblastili. Ta mestni organ je prvi na Slovenskem, skoraj 50 let pred drugimi mesti, kar kaže na razmeroma ugoden politični in gospodarski položaj ter blagostanje prebivalcev mesta. V 13. stoletju je mesto imelo več pečatov z nazivom "Sigillum de Landestrost" ali podobnim, na enem pa je bila odtisnjena tudi slika mestnih vrat na ščitu, kar pomeni, da je mesto imelo tudi

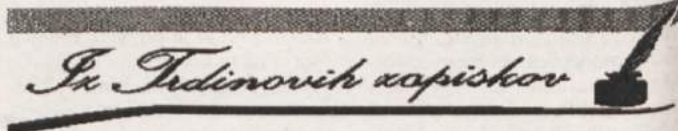
Vojvoda Henrik je podelil Kostanjevici na Krki, takratni Landestrost, naslednje pravice. (Op. avtorja; prevod nemškega besedila v prepisu iz l. 1722 je skrajšan na bistveno. V oklepajih so dodatki avtorja za boljše razumevanje starinskega besedila.)

1. Blago, ki ga ljudje prinesejo in shranijo v mestu je oproščeno dajatev in ga smejo prosto prodajati in prevažati. 2. Tuja (podložnika), ki prebegne v mesto in želi postati njegov prebivalec, se sprejme brez pridržka. Če pa nekdo (zemljiški gospod) svojega človeka toži, tuju mestni sodnik dovoli štirinajstdnevno bivanje v mestu, potem pa ga pusti oditi kamor želi. 3. Kdor eno leto prosto živi v mestu, lahko v njem ostane. Nemeščan ne sme meščanu nič žalega storiti. V pravi nemeščana proti meščanu, mora sodelovati tudi kak drug meščan. 4. Mesto zagotavlja življenje udležencem na letnih sejmih in varno prevažanje blaga osem dni pred in po sejmu; med sejmom je prepovedana vsaka sovražnost in umor. 5. Mestno pomirje (ogradje) je ozemlje med mestom in potokom Sajevce (v gozdu Krakovo) od do Veselega loga (pri Ostru) in do Dola (nad samostanom); na njem sodi le mestni sodnik. 6. Vsakdo, meščan, plemič, revež ali bogatin, čigar hiša stoji na mestnih tleh mora sodelovati pri vzdrževanju mestnega obzidja, straži idr. 7. Samo z dovoljenjem mestnega gospoda smejo bivati v mestu zaščiteni; sodi jim lahko le mestni sodnik; izpolnjevati morajo vse mestne obveznosti. 8. Meščani ne smejo nemeščanu prodati, podariti ali voliti hiše, mlina, mesnice, vinograda, travnika in njive. 9. Osebi, ki v mestu ali pomirju izvrši zločin, spolni prekršek ipd., sme soditi le mestni sodnik. 10. Meščanom je dovoljeno v gozdu Krakovo brez zadržka pasti (žirjenje) in sekati les za lastno kurjavo in gradnjo.

sklepati, da so hiše bile razporejene z obeh strani ulic s pročelji obrnjenimi na ulico, s slemenimi njeni liniji, in v eni vrsti. Za hišami so bila dvorišča in gospodarska poslopja ter za zunanjimi vrstami stavb vrtovi in travniki do Krke. Tak je bil razpored stavb tudi potem, ko se je mesto od 18. do 20. stoletja pozidalo, in je še danes. Podatek, da je l. 1824 bilo v mestu le 15 % zidanih stavb, kaže, da je stanje 600 let prej bilo še mnogo slabše. Danes se sodi, da je takrat bil zidan na severovzhodnem koncu otoka grad (Burg, Veste), nasproti cerkev sv. Jakoba, rotovž na Malem placu in utrdba na južnih mestnih vratih. Vse ostale stavbe, stanovanjske in gospodarske, pa so bile lesene, prtilične in krite s slamo ali skodlami. Med hišami so bili verjetno požarni presledki. Tak je bil razpored stavb v osnovi tudi po pozidavi v 19. stoletju in je še danes. Orisana srednjeveška najmanj 750 let stara urbana zasnova mesta na rečnem otoku je ohranjena edinstvena zgodovinska dragocenost in poleg umetnostne dediščine, ki je večinoma nastajala kasneje, najpomembnejši razlog, da je mesto nedavno proglašeno za zgodovinski in umetnostni spomenik.

Ob koncu se kot zelo umestno zastavlja vprašanje. Zakaj pravno najstarejše slovensko mesto pravdo danes sploh ni bistveno napredovalo in se razvijalo v moderno mesto, kakor so se, sicer ne vsa, pa vendar mnoga druga pravno poznejše ustanovljena slovenska mesta? O tej manj slavni zgodbi pa v eni od prihodnjih števil.

Seznam literature je pri avtorju dr. FRANC BUČAR Kostanjevica na Krki

- Dolenjcu ne posojaj! - Če posodiš kaj Dolencu, vedi da ti skoraj nikoli ne bo o pravem času vrnil.
- Ljubezen in delo - Dekleta, ki ne marajo za fante, ne marajo tudi ne za delo tako vice versa in za fante velja isto.

IZŠEL KUMSKI ZBORNIK

Kum - znanilec dolenske strani

Sreče slovenske zemlje: Kumski zbornik. Pripravil Jože Potrpin. Sprema beseda Janez Juhant. Ljubljana. Družina, 1998, 275 str.; ilustr.; 24 cm.

Malo gorá si je doslej prislužilo svojo publikacijo. Z lepo urejeno izdajo je med te maloštevilne izbranke letos poleti stopila tudi gora Kum na Dolenjskem, ko sta urednik Jože Potrpin in založba Družina tudi nas razveselila z zbornikom, ki nosi simboličen naslov Srce slovenske zemlje, je pa posvečen predvsem Kumu, deloma tudi kumljanskemu pogorju. Seveda gre tu predvsem za vrh gore, kjer sta véasih kraljevali dve cerkvi, sv. Neže in sv. Jošta, pred desetletji pa se je cerkva sv. Jošta morala umakniti zahtevam novega časa, televizijskemu oddajniku. Kum, ki ga imenujejo tudi zasavski ali dolenjski Triglav, je tudi "simbol razgledanosti, širine in odprtosti, tudi Božjega razodetja" (J. Juhant, str. 7) in je kar ključ za zbirko številnih objav o sebi. Temu se je odzval urednik Jože Potrpin, sicer doma iz Zagrada pri Radečah, to je na prisojni strani Kumljanskega, ki ni je zadal nelahko nalogo, da zbere, uredi in objavi čim več doslej pisanih sestavkov o Kumu. Uspelo mu je zbrati zavidljivih 59 iz tiskanih samostojnih del, člankov ali pesmi, med njimi tudi nekaj odlomkov iz večjih del.

Zborniku je uvodno besedo o simbolu gore in svojem videzu Kuma in okolja, o človeku v mikrokozmosu podal dr. Janez Juhant, dekan Teološke fakultete v Ljubljani. Izbor začne s Trubarjevo omembo Kuma v Katehismusu z dvejma izlagama iz leta 1575, nato sledijo trije odlomki iz Valvasorjeve Slave (1689), ves sestavek o tedaj obsežnejši župniji Svibno, kamor sta spadali obe cerkvi, pa je vzorno prevedel arhivar France Baraga. Kdorkoli je doslej zajemal iz Valvasorja o tem področju, je prevedel samo zadevni odlomek, sedaj pa imamo prevod celotnega zapisa o fari Svibno.

Zanimiva in hvalevredna je objava ene od številnih podob kumljskih zavetnikov in molitve na zadnji strani, po črkopisu in tehniki sodeč, iz druge polovice prejšnjega stoletja. Nato sledijo članki, ki so bili objavljani v periodiki od l. 1858 dalje. Urednik je stal pred dilemo, kako razvrstiti članke. Odločil se je takole: če se je pojavil članek najprej npr. v Slovenskem glasniku, so najprej vsi članki iz revije, potem pa s kronološko uvrščene objave iz naslednje revije.

V Slovenskem glasniku se omenja Kum v Levstikovem Popotovanju od Litije do Čateža, splošno znani prispevek Erjavčev spis Eno noč na Kumu pa je v zborniku objavljen tudi v prekmurskem prevodu.

Več sestavkov je vzeti iz katoliškega časopisa Zgodnja Danica, kjer sta dva uvodnika najbrž urednikova; urednik Zgodnje Danice je bil tedaj Luka Jeran. Grof Barbo z Rakovnika na Dolenjskem je v tem listu objavil pesniško nacionalno vizijo Občutki popotnikov na Kumu.

Iz revije Ljubljanski zvon sta ponatisnjena Trdinova legenda o Kameniti kravi na Kumu ter pomembni umetnostnozgodovinski spis Frana Podkrajška Znamenitosti na Sv. Kumu. V katoliški reviji Dom in svet sta izšli pesnitev Antona Hribarja Kumski romar ter narodnoubuditeljska verzifikacija Leopolda Lenarda Sveti Kum, kjer se Kum pojavlja v simboli vlogi. Geograf Fran Orožen je napisal opazen članek Sveti Kum v Koledarju Družbe sv. Mohorja za leto 1903, literarno pa je romanje na Kumu opisal tudi Božjega razodetja" (J. Juhant, str. 7) in je kar ključ za zbirko številnih objav o sebi. Temu se je odzval urednik Jože Potrpin, sicer doma iz Zagrada pri Radečah, to je na prisojni strani Kumljanskega, ki ni je zadal nelahko nalogo, da zbere, uredi in objavi čim več doslej pisanih sestavkov o Kumu. Uspelo mu je zbrati zavidljivih 59 iz tiskanih samostojnih del, člankov ali pesmi, med njimi tudi nekaj odlomkov iz večjih del.

Sožitje romarjev in (ali) planincev predstavljajo zapisi v Planinskem vestniku. Že v prvem letniku v letu 1895 se pojavita dva zapisa, potem si slede objave vse do obsež-

nejših člankov znanih avtorjev B. Račiča, Cvetišiča (tu žal brez prevoda), Oblaka in Jožeta Zupančiča. Opaznejši so zapisi Jožeta Zupančiča, duhovnika Lavtizarja, Rada Radeščka, Francija Petriča in urednika, pesem Ivana Sivca ter v vodnikih Badjure in Maherja. Poseben užitek je prebrati sestavek M. Kmeclja o Rodežu, ki se samo posredno dotika Kuma. Trije sestavki zajemajo tematiko o slikarjih na Kumu.

Poleg romarjev in planincev v novejšem času zasledimo na Kumu še televizije. Predstavljena sta samo dva dokumenta iz arhiva: zapis pogojev škofijskega ordinariata za postavitev oddajnika na mestu cerkve sv. Jošta ter porušitev le-te in kupoprodajna pogodba, oboje iz leta 1960. Zbornik zaključujejo urednikovi zapisi pripovedi domačinov o romarski nedelji.

Urednik se je domiselno posvetil tudi ureditvi kazal, ki navajajo po abecedi uporabljene vire in literaturo, najprej monografije, sledita seznam periodike ter abecedno kazalo avtorjev zapisov z vsemi bibliografskimi navedbami. Posebej sledi še abecedni seznam avtorjev z

letnicami življenjskega kroga ter oznakami delovanja. Zaradi različne tipografije je tudi kazalo zbornika pregledno.

Objavljeno je tudi veliko slikovnega gradiva. Prvi vezni list pričara notranost cerkve sv. Neže z vsemi oltarji in prižnico, zadnji pa vsak oltar posebej. Dodan je zemljevid širše umestitve Kuma. Zbranih je precej starih fotografij, na primer podrtje Joštove cerkve, sedanje cerkve, dva posnetka podobice, po pričevalski vrednosti izstopa fotografija blagoslova novih zvonov iz leta 1925; 15 posnetkov je barvnih, največ pa je novih črno-belih posnetkov.

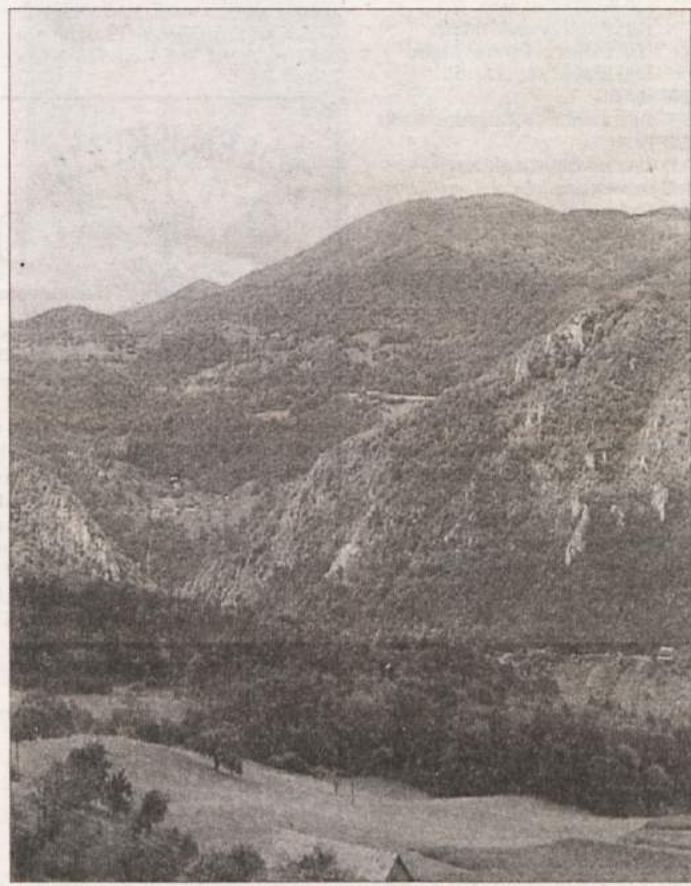
Zbornik je opozoril še na eno odprto vprašanje - privedniške poimenovanja romarske nedelje ter okolja.

Doslej so v leksikonih navedeni prebivalci pobočja Kuma kot Kumljanci, pokrajina Kumljansko, privednik kumljanski. Da se ta privednik nanaša na širše področje, kažejo tudi zapisi: Kumljanskem, to je po obliži sv. Kuma (str. 97), o Kumu in kumljanskem svetu (157), kumljanskem področju (156), v svet... kumljanskih ljudi na Dobovcu (224). Erjavec, Jeran in Orožen uporabljajo krajše knjižno ime Kumljani, v prevodu se pojavi še ime Kumovci, vendar samo zaradi nepoznavanja krajevne rabe. Domačini tudi romarje imenujejo Kumljance. Iz Kuma je izpeljani največ zvez: npr. kumska vila, kumska nedelja. Predvsem v urednikovih zapisih spominov pripovedovalcev se pojavi nedosledna raba, npr.: kumensko žeganje (236); kumenska nedelja (257, 262); za kumensko (260); kumenska teta (260); kumenska Ančka in Miha (263).

Vasih so ljudje razlikovali med oblikama kumljanski in kumski. Kumljanski se je nanašal na širše področje Kuma z njim vred, kumski pa je bil vezan na Kum sam. Se pa ta določnost čedalje bolj zabrisuje, saj na določenem delu nedeljo poimenujejo kumensko, urednik dosledno kumensko, knjižno sedaj čedalje večkrat kumsko nedeljo. Tudi domačini se že ne znajo več odločiti med kumsko, kumensko (ali drugje kumensko). To poimenovanje kar kliče po trdem terenskem delu in zapisovanju vsaj sedanje rabe.

Doslej objavljeni sestavki zbrani pričajo, da je o Kumu in Kumljanskem bilo precej napisanega, toda pozabljenega in skritega. Škoda, da urednik v uvodu ni napisal, s kakšnimi težavami se je ubadal in koliko gradiva je le moral izločiti. Urednik pa že snuje vodnik po Kumu, zbornik novih znanstvenih člankov, ki bodo govorili o Kumljanskem z besedami sodobnih raziskovalcev in pričevalcev.

DRAGO SAMEC

DOBIL ZBORNIK - Kum (1220), pogled iz doline Sopot

KNJIŽNA POLICA

Volterski vzdih Filipa Riharja

V poezijo kot pričevanje moči, vir notranje moči in utehe, v poezijo kot najtrajnejše zapisovanje posameznika v minevačiji čas, v tako poezijo je verjel Filip Rihar, pred dvema letoma umrl učitelj, ki je štiri-deset let poučeval po osnovnih šolah v okolici Novega mesta, nazadnje na osnovni šoli Smihel, kjer je dočkal upokojevit.

Njegovo življenje je usodno zaznamovala druga svetovna vojna, ko so ga italijanski okupatorji zaradi partizanskega diverzantskega napada na železniški preserski most na Ljubljano decembra 1941. leta skupaj še z drugimi nedolžnimi ljudmi iz Borovnice in okolice aretirali, zaprli, hudo mučili in obsodili na smrt. Smrtno kazen so mu zadnji hip spremenili v dosmrtno ječo, ki jo je do zlo-ma fašizma prebil v trdnjavi v italijanskem mestu Volterra. Mladega fanta je trpljenje sicer hudo zdelovalo, vendar ga ni zlomilo, ostal je človeško in moralno pokončen, občutljiv in sočuten za trpljenje drugih. V najtežjih trenutkih, ko se je pripravljal na smrt in se mu je življenje zatemnilo od grozet, ki jih je preživljal, so mu bile v uteho pesmi. Začel je pesniti v mislih, zlagati verze in v njih izpovedovati svoja počutja in doživljanja. "Težkih ur uteha, ki jo duša pije, / so edino pesmi / sladke melodije," se glasijo stih ene od njih. Kasneje je pesmi zapisal, jih dodeloval in oblikoval, dopisal še nove in tako pripravil kar zajetno pričevanje pesniško gradivo. Najbrž je pesmi nameraval izdati, vendar belega dne niso ugledale vse do letos, ko sta občini Borovnica in Vrhnik (Rihar se je rodil v Verdu pri Vrhniku) izdali knjigo njegovih pesmi, naslovljeno kot Volterski vzdih. Uredile so jo Anka Sollner Perdih, Dragica Tursič, ki je napisala tudi kratek Riharjev življenjepiš, in Irena Novak Popov, ki je pripravila tehten zapis o Riharjevih pesmih.

Pesniško gradivo je razdeljeno v dvanajst razdelkov, v katerih si v kronološkem redu slede pripovedne, posvetitvene in izpovedne pesmi. Z njimi spremljamo Riharjev jetniški trnov pot od partizanskega napada na most, aretacije, zasljanj in sodbe do potovanja v zapor v Volterri in nato vrnitev v domovino. Epsko zasnovane stihe, ki opisujejo dogajanje in sotrpine ter jih je v zbirki največ, občasno prekinjajo lirični utrinki, izpovedi bolečine in upanj mladega zapornika. Tako se ustvarja zanimiv preplet dokumetarnih in estetskih vrednosti, ki lahko tudi v današnjem času še vznemirijo bralca.

MILAN MARKELJ

Ej, življenje!
Če kaj, potem so gotovo prometne nesreče postale sestavni del našega življenja. Nikogar preveč ne vznemirja, ko po radiu poslušamo črno kroniko ali ko na televiziji gledamo krvave prizore na cesti. Toda ponavadi to velja samo do takrat, ko se kaj podobnega ne zgodi njemu ali njegovim bližnjim. Potem je naenkrat vse drugače.

Prav takšna izkušnja je bila razlog za nastanek knjige Ej, življenje ljubljanske novinarka Darje Juvan, ki jo je pred kratkim izdala v samozaložbi. Zgodilo se je leta 1990, ko je proti večeru kombi s pijanim voznikom zapeljal na napačen vozni pas in čelno trčil v nasproti prihajajočo vozni-co. Tako se je Juvanova skoraj srečala s smrtjo in po čudežu preživela. Vendar kot pravi sama, "človek, ki je zaradi prometne nesreče skoraj umrl, ni več takšen, kot je bil prej. Na življenje gleda drugače. Zdaj verjame, da je na svetu vse minljivo, in je pripravljen sprejeti svoj odnos do okolja, do ljudi in do samega sebe." Prav knjiga, ki ni njen prvi takšen poskus pisanja, ji je pomagala premagovati stisko in ji tudi pomagala najti njen novi jaz. Da

je bilo za avtorico to kljub časovni razdalji še vedno boleče, da svoje zgodbe ni zmogla pisati v prvi osebi, pač pa je njeni junakinji ime Petra. Juvanova v knjigi opisuje svoje tragične izkušnje, tako čas v bolnišnici kot življenje po nesreči, ki zahteva veliko poguma in samozavesti, ter tako odkriva svet, ki se skriva za vsakodnevni poročili v medijih o prometnih nesrečah.

Čeprav je pisanje tekoče in je knjigo lahko brati, pa to ne velja za vsebino, ki se bo verjetno vsakega bralca dotaknila na svoj način in mu dala misliti, saj se kaj podobnega lahko že danes zgodi tudi njemu. Kot pravi specialistka klinične psihologije dr. Vesna Radonjič - Miholič, ki je avtorici zelo stala ob strani in je v knjigi prispevala spremeno besedo, je pri nas zaradi prometnih nesreč na leto kar 3500 ljudi z nezgodnimi možganskimi poškodbami, med njimi pa je več kot polovico mlajših od trideset let. Knjiga Ej, življenje je tako gotovo dragocena za tiste, ki so podobno poškodbo pretrpeli sami, ter za njihove bližnje, za strokovnjake, ter sploh za vse, ki jim ni vseeno, kako živijo. "Res ne vem, kaj je življenje, vendar sem zdaj pogosto take volje, da ga vidim kot veliko pustolovščino. Takšen pogled ga naredi bolj zanimivega, slikovitega in vsakič drugačnega. Predvsem pa se mi življenje, če ga pogledam tako, zadi nekoliko manj resno. Ej, življenje!" pravi Darja Juvan.

LIDIJA MURN

Slovinci v Mauthausnu

Na pragu tretjega tisočletja počasi bledijo spomini na grozote druge svetovne vojne. Vse manj je še živih ljudi, ki so jo skušali z najhujše plati. V spomin in opomin na te dni, da se ne bi nikoli več ponovili, sodi tudi knjiga Franceta Filipiča z naslovom Slovinci v Mauthausnu, ki je letos izšla pri Cankarjevi založbi. France Filipič je napisal več zgodovinskih knjig, razprav in člankov, v mladih letih pa se je uveljavil tudi kot pesnik, pisatelj, dramatik in pisec leposlovnih del za otroke.

Gradivo za knjigo Slovinci v Mauthausnu, v katerem je bil tudi sam taboriščnik, je zbiral več kot deset let. Pri tem pa je pogosto naletel na težave, saj so Slovence vodili pod različnimi narodnostmi, kot nemške, italijanske, madžarske in tudi hrvaške državljane s potujčenimi imeni in priimki. V matičnem taborišču Mauthausen in v njegovih 49 podružnicah - ena od njih je bila tudi na Ljubljani - je bilo 4153 Slovencev. Zanimivo je, da so imele vse borbevske organizacije po Sloveniji registriranih le okoli 2000 taboriščnikov. Samo v Mauthausnu in njegovih podružnicah je umrlo 1500 slovenskih taboriščnikov, 1234 jih je dočakalo konec vojne v taborišču, drugi pa so bili odpušteni. Prav slednjim so po vojni pogosto očitali, da so bili izpuščeni zato, ker so privolili v sodelovanje z gestapom, nekaterim so izrekli celo obsodbe pred sodiščem. Sicer pa je avtor ugotovil, da je bila večina Slovencev v taborišče odgnana zaradi protifašističnega in odporniškega delovanja. V knjigo je vključil več kot 200 izjav nekdanjih taboriščnikov.

Prof. dr. Miroslav Stiplovec je zapisal, da je Filipičeva monografija prvi celoviti prikaz usode Slovencev v nekem koncentracijskem taborišču in je pomembna osvetlitev nemške raznarodovalne in uničevalne okupacijske politike na Slovenskem. Slovinci so bili v nacističnem načrtu zapisani uničenju. S tem delom pa je Filipič še podkrepil slovensko protifašistično in protinacistično tradicijo, na kateri temelji slovenska država. Ali kot je v uvodu v knjigo zapisal predsednik republike Milan Kučan: "V tej luči dobi vsakršna kolaboracija z okupacijskim sistemom, ki se je na svoj način zgodila vsem okupiranim narodom med drugo svetovno vojno, v slovenskem prostoru še dodatno obremenitev nikoli presežene moralne in politične odgovornosti."

To je knjiga, ki jo predvsem v solah ne bi smeli prezreti.

JOŽICA DORNIŽ

TAKŠNEGA DOKUMENTA EVROPA NIMA

Iz mračnih skrajnosti: poezija upora

Pred dobrim letom smo že poročali, da je Dolenjska založba uspešno širši raziskovalni program Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete v Ljubljani oz. njegovega seminarja za slovensko književnost o Kulturi ustvarjalnosti na Slovenskem. Izdala in založila je še 4. knjigo Slovenskega pesništva upora 1941-1945 in s tem zaokrožila dragoceno delo. Pred kratkim je Dolenjska založba poskrbela tudi za ponatis prve knjige, o čemer je urednik projekta štirih knjig akademik Boris Paternu v spremni besedi ponatis povedal:

"Razlog za ponatis prve knjige Slovenskega pesništva upora 1941-1945, ki je izšla že leta 1987 pri založbi Mladinska knjiga v sodelovanju z založbo Partizanska knjiga, je preprost: knjige kljub majni veliki nakladi že dolgo ni več na knjižnem trgu, potreba po njej pa postaja toliko bolj opazna, ker je Dolenjska založba, ki je od druge knjige naprej leta 1995 preuzela zbirko v svojo skrb, pred medavrnim izdajo zadnje, četrte knjige projekt uspešno dokončala. Izpad prve knjige postaja zdaj toliko bolj opazen in zelo moteča stvar, saj otežuje in onemogoča razgled čez celoto..."

Urednik projekta prof. Paternu je še dodal, da so razumevanje za živitev razprodane knjige s svojo podporo pokazali Znanstveni inštitut Filozofske fakultete in Ljubljani, Zveza združenj borcev in

udeležencev NOB, tovarna zdravil Krka pa tudi Mladinska knjiga, ki je s ponatisom soglašala. Največ truda in skrbi je tudi tokrat prispeval urednik Dolenjske založbe Franci Šali. Vsem naštetim se je urednik zbirke iskreno zahvalil za opravljeno delo in razumevanje.

Tako je zdaj pred nami v 4 knjigah približno 2.300 pesmi iz množice nekaj nad 12.000 upesnenih zapisov medvojnega odpora, trpljenja in predvsem upanja v svobodo in pravičnejši svet. Gre za enkratno "visoko pesem" slovenskega pesništva upora, ki je svojevrsten slovstveni dokument, karšnega sodobna Evropa nima in ne pozna. O njem je že ob izidu prve knjige, ki objavlja izbor pesmi pod nosilnim naslovom Partizanske, urednik zbirke zapisal, da gre za pesništvo, ki ima celo vrsto posebnih lastnosti. Med uvodna pojava takega razmišljanja je uvrstil dejstvo, da "... gre za pesništvo, ki ni bilo in tudi v našem izboru ne more biti omejeno samo na tako imenovane poklicne, bolj rečeno, literarno uveljavljene, znane pesnike, temveč sodijo zraven tudi manj znani ali čisto neznani pisci. Gre namreč za pesništvo, ki je kljub vsem osebnim in slogovnim razlikam pogojeno iz skupnega inspiracijskega vira, iz nenadoma spret zelo skupne zgodovinske usode, bolj določno, iz skupne ogroženosti in skupnega upora zoper njo..."

Razumljive razloge za to utemeljuje akademik Paternu z dejstvom, da je to pesništvo upora Pogrnalo v nenavadno zavezujočih in krutih življenjskih razmerah. "Pogrnalo je v času in prostoru, ko je in kjer je rebarbarizacija Evrope 20. stoletja dosegla svoje mračne skrajnosti, hkrati pa izzvala življenju tudi čudovite moči človekovega upiranja lastnemu in skupnemu poginu. Kot vsako nezno-zlo in trpljenje je tudi to pogrnalo privide čisto drugačnega in novega človeškega sveta, vizije, ki so odganjale smrt in pomagale živeti... Od tod do potrebe po pesnjenju ni bilo več daleč. Dogajalo se je to povsod po okupirani Evropi, pri malem narodu Slovencev, ki je bil nenadoma postavljen na zadnji rob svojega obstati ali ne obstati, pa se je to dogajalo še posebej razvidno, za prihodnjo kulturno zgodovino človeštva naravnost laboratorijsko..."

Tako so zdaj pred nami 4 knjige Slovenskega pesništva upora: od partizanske in zaledne pesmi, zaporniške, taboriščne in pesmi izgnancev vse tja do pesmi prisilnih mobilizirancev v tuje vojaške enote. Pisali so jih poleg umetnikov slovenske besede tudi preprosti kmečki ljudje, delavci in delavke, študenti, mladina, matere in žene, trgovski pomočniki in obrtniki, učitelji in dijaki ter celo otroci. Sredi vojnih grozot so budile k upor in dvigale narodov ponos

ter spodbujale k vztrajnosti, upirale so se razčlovečevanju in ponižanju, pomagale so ljudem ohranjati človeško dostojanstvo sredi pekla nacifašističnih krvnikov, front, taborišč, mučilnic, zaporov in vsega zla najhujših mračnjakov 20. stoletja.

Takega slovstvenega dokumenta "sodobna Evropa nima. Še posebej ne tista iz protifašističnega upora", je v spremni besedi ene izmed štirih knjig zapisal dr. Matjaž Kmecl. Takega slovstvenega dokumenta take Evropa tudi ne pozna, saj govori "o izjemni moralni in kulturni energiji na iztrebljanje obsojenega naroda, o njegovi globoki vezanosti na lastno jezikovno in vsakršno istovetnost."

Zaokroženo delo o poeziji upora potrjuje, da je bilo to pesništvo duša osvobodilnega boja. Zanj gre zato velika hvala vsem pobudnikom in sodelavcem zbirke ter še posebej Tiskarni Novo mesto - Dolenjski založbi ter njenemu uredniku Franciju Šaliju, ki sta poskrbela, da je zdaj celotna zbirka dosegljiva vsakomur, ki vidi v njej potrditev pomembne resnice: brez kulture med NOB ter silne, nikoli poprej doživete ter izkazane notranje povezanosti ljudskih množic, njihovih ustvarjalcev ter silne samozavesti take poezije ne bi preživeli in ne bi dosegli pokončnih zahtev po svobodi.

TONE GOŠNIK

DR. STANISLAV JUŽNIČ, KOSTELEČ IN ZNANSTVENIK

Znanje je tudi pot iz gotovosti v negotovost

Profesor doktor Stanislav Južnič je bil rojen 19. julija 1928 pri Fari v Kostelu. Petnajstleten se je pridružil partizanom. Po vojni je bil v mnogih delovnih brigadah, tudi pri izgradnji Nove Gorice. V Beogradu je končal diplomatsko šolo, nato je izredno študiral na filozofski fakulteti in diplomiral ter promoviral na VŠPV iz političnih znanosti. Po-diplomski študij je opravil v Rimu. V državnem sekretariatu za zunanje zadeve je delal deset let. Prepotoval je skoraj vsa Latinsko Ameriko. Delal je v ekonomski komisiji Združenih narodov za Afriko. Predaval je na tujih univerzah, še posebno na Johns Hopkins, od leta 1967 pa na fakulteti za družbene vede v Ljubljani, kjer kljub upokojitvi predava še danes. Dve leti je bil dekan fakultete, dolgo let predsednik seminarja za mednarodne odnose, predstojnik katedre za politologijo ter ustanovitelj centra za antropološke raziskave in katedre za antropologijo. Napisal je več znanstvenih del, skupno pa nad 20 knjig, in več sto drugih znanstvenih objav. Objavljal je tudi v angleškem in španskem jeziku.

Prof. Stane Južnič je vedno zvest svoji rodni Fari in s ponosom pove, da je pravi Kosteleč (Kostel oziroma Kostelsko je pokrajina, ki obsega območje nekdanjega gospostva Kostel). Za Kostelca pa pripoznava tistega, katerega najmanj trije rodovi so tu živeli in so tu tudi njihovi grobovi. Takih pa je malo.

Lovil manjke v Kolpi

Prva njegova šola se je začela pod mostom na Kolpi, kjer je z vrstniki lovil ribice "manjke" (menke, pravilno kaplje, glavače, op. pis.). Ta lov je bil prava znanost. Najprej je bilo treba mami ukrasti vilice, jih nasaditi na daljšo palico, jih še prej imeti v vodi, da so zarjavele in si se lahko izgovoril, da si jih našel v vodi, kjer so dolgo ležale. Največ "majnkov" je bilo prav pod mostom pri Brodu. Loviti si moral s tokom vode, sicer je ribica pobegnila. Počasi in s prave strani si moral dvigati kamen, da ribice nisi splašil, in pri tem paziti, da bo zaplavala proti tebi oziroma tvojim vilicam, saj v nasprotnem pa lov ni bil uspešen. "Majinke" so dajali mačkam, včasih pa so jih tudi pekli na ražnjičku, a to le, če niso imeli sreče z lovom večjih in okusnejših rib.

"Moj ajta stari (ded) je bil kostanjar na Dunaju. Ko ni bila sezona za peko in prodajo kostanja, je pa po gostilnah prodajal pomaranče in limone, dokler se ni povzpel naciem. Ko je prihajal domov, sem ga spraševal o tem in onem pa kako je tam.

- Veš, v Beče (na Dunaju) so sociji in naciji, mi je odgovoril.

- Kateri so boljše? me je zanimalo.

- Naciji so sama pakaža (nič vredneži), sociji so pa fini (v redu), a so čifuti (goljufi, lumpje) poleg.

Dedek mi je povedal tudi zanimivo misel, ki še vedno drži:

- Je dosti finih ljudi (leidi, ljudi), ki se imenitne i nobel stvari zmislijo, poleg pa drugi ljudi poleg (poleg, zraven) pridejo, pa lumparija rata.

Stara mati Neža je bila tudi prava Kostelka in je tako okrcala tistega, ki je šel po svetu, ko pa se je vrnil domov, ni znal več kostelsko:

- Kaj ti meni tukaj te po krajnsko djačš (govoriš)?

Poznala je tudi vse trave, rožice in za kaj je katera dobra oziroma katero bolezen zdravi. Nikoli mi ni spekla samega jajca, ampak je vedno zraven kaj dodala, kakšno rožico, meto ali kaj drugega. Tako okusnega jajca ne zna danes nobena gospodinja več pripraviti.

"Ne priznam meje na Kolpi"

Prof. Južnič pravi, da ne prizna meje na Kolpi, ne državne, ne narodnostne, ne jezikoslovne. "Narod je moderen pojav. V Evropi so se za narod prvi proglasili Francozi, in to šele z revolucijo 1789. Slovenci smo narod od pomladi narodov 1848, podobno pa je tudi drugod po Evropi.

Pravzaprav je prvi omenil Slovence v nacionalnem smislu te besede Jovan Vesel Koseski, ko je zapel 'Hrast se omaje in zid, zvestoba Slovincu ne gane'."

V (prašanje): Trubar pa je omenil prelube Slovence že leta 1550.

O (dgovor): Trubar ima velik pomen za slovenstvo, a njegov motiv ni bila Slovenija, slovenščina in slovenstvo, ampak je bil motiv verski: da bi dal ljudstvu versko izobrazbo v jeziku, ki ga ljudje razumejo, in to ne le Slovincem, ampak tudi drugim Slovincem. Žal je bil protestantizem za katolicizem nevshečen in so ga zavržli, čeprav je bil tik pred zmago. Protestante so izgnali, knjige zažgali, kar za uradno zgodovino

Stane Južnič

PRED DOMAČO HIŠO - Profesor dr. Stane Južnič pred svojo hišo v Fari, od koder odhaja vsak dan na sprehode po bližnji okolici, obuja spomine in razmišlja. (Foto: J. P.)

katoliške cerkve ni prijetno.

V: Meja na Kolpi danes je...

O: ...vendar je dejansko ni bilo tako rekoč do osamosvojitve. Vedno smo svobodno prehajali preko Kolpe. Meje na Kolpi ne priznavam, saj je povzročila nenormalno stanje. Meje nisem vzpostavil jaz in ljudje ob Kolpi tudi ne. Meja je zarisana po avstro-ogrski nagodbi iz leta 1867, ko je Avstrija izgubila vojno s Prusijo, zato je bila oslabela in je pristala na dualizem z Ogrsko, medtem ko je bil možen tudi trilateralizem, se pravi, da bi priznali v okviru cesarstva tudi slovenske narode kot posebno državopolitično enoto. Žal so to možnost vladajoči sloji prepoznali. V Jugoslaviji pa meja med banovinami ni bila nikoli natančno določena. Zlasti to velja v Istri, ki je prišla v Jugoslavijo šele po drugi svetovni vojni in je bila to pravzaprav zamenjava za Slovence, ki so ostali v Italiji. Tako je Jugoslavija dobila Istro. Što je za etnično ravnotežje.

Jezik ob Kolpi

V: Reki Kolpi rečejo v Beli Krajini in Gebariji Koupa, tu pa ji rečete Kupa?

O: Japodi, Iliri, ki so bili tu dolgo pred nami, so ji rekli tako kot poznejše brzkone Rimljani: Kolapis. Gre pa za naravni razvoj jezika, ko se zveza OL spremeni v OU in nazadnje v U, naprimer KOL-PA, KOUPA, KUPA ali pa VOLK,

VOUK, VUK, kar pa nima zveze s hrvaščino ali srbsščino, vendar je to kasneje poklopila standardizacija jezikov na obeh bregovih Kolpe. Ta prehod velja za mnoge slovenske jezike.

V: Kaj pa mehki Č, ki ga ne znanjo izgovarjati ne na tej in ne na oni strani Kolpe?

O: Mehki Č je prišel v hrvaščino skozi čakovsko ikavščino, se pravi z juga. Je tudi del (i)jekavsko štokavske jezikovne posebnosti. Tu, na obeh straneh meje, pa govorimo slovenska in kajkavska narečja, ki ne poznajo mehkega Č, ampak le trdi, kot v večini slovenskih jezikov. Razlika med mehkim in trdim Č zaznajo le tisti, ki imajo neko temeljno etimološko znanje. Otroci imajo z njim prej ko slej težave.

V: Na Hrvaški obali Kolpe so zahtevali od staršev, naj doma govorijo v knjižni hrvaščini, ker učenci v šoli uporabljajo polovico slovenskih besed.

O: Tako menje je napačno, saj uporabljamo na obeh straneh predlovske oziroma predlovske besede in ne slovenske. Vsi nacionalizmi pa gredo na jezikovne poenostavitve in ločevanje. Hrvaši so spretni v tem, saj je tudi hrvaška zgodovina polna ponaredkov, s katerimi so zapolnili praznine v obdobjih, za katere ni bilo pisnih virov. Naravni jeziki, kot kostelski ali prekmurski, niso isto kot standardizirani oziroma nacionalni jeziki.

V: V Italiji se prizadevajo nekateri za ustanovitev države Padanije. Slovenci rečemo reki Pad, torej Padanija, medtem ko Itali-

NJEGOV CESAR - Prof. Južnič "spoštuje" spomin na cesarja Franca Jožefa in ima v domači kuhinji obešeno njegovo sliko. Seveda je to le posebna oblika Južničeve šega-vosti, ki jo le redki razumejo in jo je podedeloval po svojem očetu.

jani imenujejo isto reko Po, torej bi morali reči Poanija? So Padanci Slovenci?

O: Tej reki so rekli Pad oziroma Padus že Rimljani. Langobardi, ki so nekdanj prebivalci tudi na naših tleh, so poselili sedanjo Lombardijo po letu 568 in se tam romanizirali. Langobardi so bili namreč Germani.

V: Dvojino poznata menda edino slovenski in finski jezik?

O: Poznajo jo baltski jeziki. Gre pa za staro indoevropsko zadevo, saj so jo uporabljali tudi stari Grki, njeni ostanki pa so tudi v vseh slovenskih jezikih.

Znanstvenik dvomljivec

V: Vaša stališča niso povsem v skladu z mnenji in trditvami nekaterih drugih znanstvenikov, zgovodinarjev in jezikoslovcev. Tudi s tistim, kar uče v šolah. Ste imeli zaradi tega kdaj težave? O: Znanstveniki smo dvomljivci. Nobena resnica ni nikoli dokončna. V celoto sestavlja številne resnice, in ko dodaš še eno resnico, se zgodi, da se vse prejšnje resnice poderejo in moraš začeti delo znova... Na fakulteti prvo predavanje začnem z besedami: "Kam ste prišli, kaj boste počeli? Znanje in znanost je pot iz teme nevednosti v svetlobo vedenja, hkrati pa pot iz gotovosti v negotovost." Že Branislav Nušič pa je zapisal: "Znanje ima meje, neznanje pa je brezmejno". Enoumju prejšnjega režima so dodana nova enoumja, a tudi že prej enoumij ni bilo malo. Meni kot znanstveniku gre vedno le za zgodovinsko resnico. Zato bi se mi res lahko kaj zgodilo, a se mi ni. Primarij dr. Alojzij Boh iz Novega mesta, nadvse dober zdravnik in izobražen ne le v svoji stroki, mi je dejal, da se je bal, da se mi bo kaj neljubega primerilo, ker govorim svojo resnico, in dodal: "Nič se ti ni zgodilo samo zato, ker te nihče ni resno jemal."

V: Kakšno je bilo novinarstvo nekdanj, v Jugoslaviji, in kakšno je danes? O: V Jugoslaviji so politiki menili, da je novinar politični aktivist, saj je veljalo geslo, da je novinar politični delavec. Večina profesorjev in tudi študentov se je temu uprla. Večina nas je bila za znanstven pristop, zato so nam iz CK ZK očitali, da smo črne ovce, da se gremo gnili liberalizem, mi pa smo bili le "frajgasterji", svobodomisleci, ki pa so bili v zgodovini vedno in povsod preganjani ali pa vsaj nerazumljeni. Na fakulteti smo bili že zgodaj odprti proti Zahodu, posebno pa od obdobja Staneta Kavčiča. Slovenci smo pri prenašanju tujih izkušenj in ugotovitev v Jugoslaviji prednjačili, ker nam je bilo dovolj starih in nerazgledanih sil, se pravi enoumja. Menim, da smo bodočim novinarjem dajali lepo osnovo, saj se je v večjih medijih oblikovalo raziskovalno in specializirano novinarstvo. Žal je takrat manjkalo novinarjev in so se nekateri študentje zaposlili, nato pa na študij pozabili.

Kostelski grof

V: Zdaj dobivate Kostelci svojo občino. Je to dobro ali ne?

O: Kostel je bil nekdanj gospostvo oziroma grofija. Včasih je imel celo dve občini: Kostel oz. Fara in Banja Loka. Imamo vse, kar občina potrebuje: šolo, župnijo, nekaj proizvodnih in obrtnih obratov. Tu so pogoji za poljedelstvo in za turizem itd. Sem pa skeptičen, če ni morda prišla občina prepozno, saj je Kostel populacijsko opustošen.

V: In kostelščina? Še ni slovarja kostelskega narečja.

O: Slovar je izdelan, le SAZU nima denarja, da bi ga natisnila. Vsa današnja narečja so bila potencialni jeziki, ki pa niso prišli do stopnje standardizacije. Kostelščina je podobna prekmurščini, saj razumemo prekmursko luteransko sveto pismo. Podobna je tudi ribniškemu narečju, a se od njega razlikuje predvsem zato, ker so bili med Kostelom in Ribnico naseljeni kočevski Nemci in je bila vez z Ribničani prekinjena. Posebnost kostelščine je naglas na predzadnjem zlogu. Vendar so že v Kostelu kar tri podnarečja: pobreško oziroma dolensko (dolina Kolpe), gorenjsko (nad dolenskim) in banjsko (Banja Loka z okolico). Kostelci so vedno znali kak tuj jezik, še slovenščine pa se morajo tudi naučiti. Ob tem mi pride na misel tista zgodba, kako mačka lovi miško, miš ji pobezne v luknjo, mačka pa jo čaka. Miške ni in ni ven, potem pa miška zasliši lajanje in si misli, da je mačko že pregnal pes. Pride iz luknje in mačka jo ulovi. Miška ji reče, da mačke ne lajajo. Mačka pa: "Vidiš, to je prednost, če znaš tuje jezike."

V: In še nekaj vaših misli, po katerih vas še nisem vprašal?

O: Sem Prifarec ekstravagantne (posebne, čudaške, prenapete) vrste, ker smo jaz in vsi moji predniki rojeni pri Fari.

Hrvat mi reče, da so imeli hrvaško-ogrske kralje, jaz pa odgovorim, da je bil Franc Jožef kostelski grof, slovenski vojvoda in avstrijski cesar. Slika Franca Jožefa imam še vedno v kuhinji in v pisarni. Včasih pa se tudi našim v "grofovski" kostum in trdim, da sem kostelski grof. Rad se šalim. To imam po očetu, ki se je vedno rad šalil, vendar njegovega načina šaljstva niso vsi razumeli, morda popolnoma le jaz.

Za konec razgovora bi rad še posebno poudaril, kako nenaravna za prebivalce obeh bregov Kolpe je sedanja državna meja. Poudariti velja tudi razliko med naravnimi in standardiziranimi (nacionalnimi) jeziki, saj država vsiljuje jezikovni standard, da bi čim-

bolj odpravila razlike v državi in povečevala razlike navzven, do drugih nacionalnih standardov. Še posebej velja opozoriti na standardizacijo jezika, ki mu rečejo hrvaški, kjer je zapoznelo izhodišče štokavska (i)jekavščina, ki je od kajkavske ekavščine dokaj različna in sega globlje na Balkan. Hrvaši se trudijo zatajiti te izvore z novoreki in z velikanskimi napori presekatati enovitost nekdanjega tako imenovanega dunajskega dogovora o jeziku, ki je družil Hrvate in Srbe. Politika je nadvladala lingvistično logiko, in to ne le na Balkanu. Tudi razmejitev tako imenovanih narečij (dialektov) sledijo prej politično in državotvorno logiko kot razumen razmislek. Tudi strogo znanstveno presojo presega. Poudarim naj še, da meje na Kolpi nekdanj ni bilo. Nastala je, ko sta dve državotvorni jedri, habsburško-avstrijsko in ogrski (madžarski) sklenili sporazum o meji, pri tem pa niso imeli prav nobene besede obkolpski prebivalci, ki te meje v glavnem še danes ne priznajo.

Foto in besedilo: JOŽE PRIMC

ASFALT NA ZAJČJO GORO - Za štiri domačije nad Ledganjem je bilo pravo veselje, ko je predsednika sevnške krajevne skupnosti Zvone Tuhtar prerezal trak (na posnetku) na cesti Ledganje-Zajčja gora, katera je dobila asfaltno podobo. Cesta je po strmini prava gorska, zato je bilo njeno vzdrževanje težko. Za te štiri domačije, kjer so doma predvsem upoko-jenci, je bil prispevek po nekaj več kot 300 tisočakov kar velik zalogaj, a danes ljudem ni žal. Preostali denar za asfaltiranje je prispevala KS Sevnica. (Foto: Jože Prah, ml.)

TRIO NAJSTNIKI - Trio najstniki delujejo pravzaprav šele dobre tri mesece. Trije mladi, ki jim glasba pomeni zelo veliko, so se takoj sešli in zdaj pod budnim glasbenim nadzorom učitelja Petra Finka pridno vadijo. Skupina prihaja iz treh različnih občin: Simon Ceglar je doma iz Velikega Gabra (občina Trebnje), obiskuje 5. razred osnovne šole in je star 11 let, igra na harmoniko; Renata Novak je doma iz Rebrji pri Žužemberku (občina Novo mesto), obiskuje 5. razred OŠ Žužemberk in v skupini poje; najstarejša v skupini je 13-letna Lidija Bonifer, doma iz Kinega Vrha pri Zagradcu (občina Ivančna Gorica), obiskuje 7. razred osnovne šole in igra na električne klaviature. Skupina Trio najstniki se je prvič javno predstavila v Žužemberku, navdušila občinstvo s prelepim petjem in igranjem, gotovo pa je pred njimi tudi plodna glasbena kariera. (Foto: S. Mirtič)

TAKSI V KOČEVJU - Od začetka septembra je moč v Kočevju med potujočo pločevino opaziti tudi sivo-beli mercedes lastnika Milana Mandiča. Avtomobil privablja pozornost tudi zato, ker je to prvi taksi v Kočevju v samostojni Sloveniji in edini v občinah od Turjaka do Kolpe. Zadnji taksi v Kočevju je bilo vozilo varburg, a je zaradi malega povpraševanja po tovrstnih prevozi njegov lastnik opustil to obrt. Zdaj, ko je tudi Kočevje postalo malo bolj živahno so tudi taki, ki bi se radi vozili s taksijem. (Foto: M. Glavonjič)

PRIMA

Zavarovalna družba d.d.

Smo uspešna zavarovalna družba,
ki išče sodelavce na terenu - zavarovalne zastopnike

Pričakujemo, da ste:

vsaj srednješolsko izobraženi,

komunikativni in samoiniciativni,

pripravljeni za delo na terenu tudi z lastnim prevoznim sredstvom.

V kolikor ste to vi, vam PRIMA d.d. nudi:

dopolnilno strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje,

samostojno in dinamično delo,

zaposlitev v mladem kolektivu,

osnovni in stimulativen osebni dohodek.

Vaše prošnje s potrebnimi dokazili in kratkim življenjepisom pošljite
v roku 15 dni po objavi na naslov:

PRIMA d.d., Gregorčičeva 39, 2000 Maribor

Odgovorili vam bomo v 15-tih dneh. Izbranim kandidatom
bomo po opravljenem preizkusnem delu nudili trajno zaposlitev.

Zavarovalna družba na vaši strani

ČLANICA KONCERNA GRAZER
WECHSELSETTIG

BRAMAC, d.o.o., ŠKOCJAN

Dobruška vas 45
8275 ŠKOCJAN

objavlja
prosto delovno mesto

VZDRŽEVALEC ELEKTRO IN ELEKTRONSKE OPREME

Pogoji:

- V. stopnja elektro smeri - elektrotehnik z osnovnim znanjem programiranja
- pasivno znanje nemškega jezika
- nekajletne delovne izkušnje na podobnih delih
- starost do 30 let.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s trimesečnim poskusnim delom. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov BRAMAC, d.o.o., Dobruška vas 45, 8275 Škocjan, v osmih dneh po objavi. Kandidate bomo obvestili o izbiri v roku 30 dni po končanem zbiranju prijav.

Center za izobraževanje in kulturo Trebnje

Ekonomski fakulteta Ljubljana

vabita k vpisu v

1., 2. ali 3. letnik
VISOKE POSLOVNE ŠOLE,
organizirane kot študij na daljavo.

Vpis bo 8. oktobra 1998

ob 16. uri - 1. letnik

ob 17.30 - 2. in 3. letnik

Informacije: 068/44-558, 372-430, 372-431

vsak delavnik od 8. do 18. ure,

ob petkih od 8. do 16. ure.

ODLAGALIŠČE SMETI, KI NI V PONOS - Smeti in predvsem njihov odlaganje postajajo vsesplošen slovenski problem. Vseposod mrgoli črnih odlagališč in eno takšnih je tudi ob cesti Postaja-Češence pri Mirni Peči. Tako mimoidočega pozdravi zraven gozda tik ob cesti kup nesnage in najrazličnejših predmetov, ki so že odslužili svojem namenu: od starih avtomobilov, televizorjev, skatel, pločevink do manjših stvari. Zanimivo je, da je KS Mirna Peč tam postavila dva kontejnerja, ki pa sta zdaj že vsa zarjavela in skorajda prazna, navlaka leži okrog. Še bolj žalostno torej, da se ljudem, ki vse to pripeljeje tja, ne da teh stvari niti vreči v kontejner. Takšno obnašanje KS in bodoči mimopeški občini ni niti najmanj v ponos. (Foto: L. Murn)

Podrli jo bodo

Terasa na dvorišču brežiškega gradu je nevarna

BREŽICE - Terasa na dvorišču ob vzhodnem krilu brežiškega gradu pozroča skrbi, saj se zaradi vlage in zmrzali njen oporni zid že dlje časa krusi in odpada ter pomeni vse večjo nevarnost za obiskovalce prireditev, ki potekajo na tem prostoru. Nedolgo tega se je odkrušil večji kos zidu, kar je pospešilo odločitev, da se končno začne s temeljitim popravilom. V načrtu je, da sedanjo teraso povsem porušijo in zgrade novo, pod njo pa pridobe nove prostore za energetske naprave in morda še kaj, če bo preureditev grajskega dvorišča stekla nekoliko bolj ambiciozno. Pred rušenjem pa so v Posavskem muzeju sklenili pregledati, kako je s tem delom gradu. Arheologinja Alenka Jovanovič je začela z arheološkim sondiranjem terase in na presenečenje vseh, ki so v glavnem pričakovali le nasut material in morda še kakšne odpadke - terasa naj bi nastala, ko so odlagali material pri izkopavanju grajskih kleti - odkrila s savskimi prodniki (mačje glave) tlakovano pot. Domneva, da je bil na terasi morda urejen vrt z baročno zasnovano. S sondirnim izkopavanjem se nadaljujejo.

Nova terasa naj bi bila dograjena najkasneje do 3. festivala stare glasbe Brežice 99.

POUK TELOVADBE V NEKDANJI TRGOVINI?

SVETI GREGOR - V podružnični šoli pri Svetem Gregorju v ribniški občini imajo otroci - letos jih je od 1. do 4. razreda vpisanih 17 - in učiteljica Nataša Mihelič in Milena Bracovič velike težave pri izvajanju pouka telesne vzgoje, saj nimajo primerne prostora zanjo. Večnamenska dvorana, tudi za kulturne prireditve, ni primerna za telovadbo niti ni ogrevana, zunanje igrišče - pravzaprav je to parkirišče ob gasilnem domu - pa ni primerno za pouk v jesenskem in zimskem času. Pred kratkim se je iz prtiličja stavbe izselila trgovina, zato se učiteljica zavzema, da bi lahko v teh prostorih obnovili telovadnico(!).

Marija Novak

"N' mav čez izaro, n' mav čez gma-jnico..." so v torek, 22. septembra, zapeli na pokopališču v Dravljah v Ljubljani v poslednje slovo Mariji Novak iz Kočevja, ki je v petindevetdesetem letu starosti za vedno zatisnila oči. Žaro so položili v grob, v katerem že 30 let počiva njen mož Franc, od leta 1987 pa tudi njen sin Franc, ki je bil konzul v Trstu.

Marija je imela zanimivo in nelahko življenje. Rodila se je v Leitendorfu pri Leobnu v Avstriji. Njen oče, pisal se je Wallas (umrl je v stotem letu starosti), do odhoda k vojakom sploh ni govoril nemško, njena mama pa sprva ni znala slovensko. Oče je bil železničar in je služboval po raznih krajih, tudi na Primorskem in v Gorici. Med prvo svetovno vojno je družina bežala iz Gorice in se kasneje ustalila v Ljubljani.

Mož France, ki je delal pri banki Slavija v Ljubljani, je bil leta 1942 zaradi sodelovanja z OF aretiran od italijanskih okupatorjev in na procesu julija meseca obsojen na 20 let ječe. Ostala je sama, brez rednega dohodka, in je morala skrbeti za štiri mladoletne otroke. Po drugi svetovni vojni se je mama Marija selila z možem po raznih krajih, saj je bil mož računovodja v Šmarjeških in kasneje v Dolenjskih Toplicah, dokler ni bil invalidsko upokojen, nakar so se spet preselili v Ljubljano. Zadnja leta življenja pa je Marija preživela pri hčerki in zetu v Kočevju. Bila je čila in sorazmerno zdrava tako rekoč do zadnjega diha.

Na zadnjo pot so jo spremili številni sorodniki, prijatelji in znanci pa tudi prapor Zveze borcev in duhovnik. Hvala vsem, ki so darovali številne vence, cvetje in sveče ter nam izrekli sožalje. Naj počiva v miru. JP

Silva Lemovec

V torek, 15. septembra, smo k zadnjemu počitku pospremili dolgoletno aktivistko Krajevne organizacije RK Straža Silvo Lemovec. Vest o njeni smrti nas je pretresla toliko bolj, ker smo poihem načrtovali praznovanje njenega 60. rojstnega dne.

V Stražo je prišla kot mlado dekle iz rojstnega kraja Dražgoše na Gorenjskem. Kot babica je pomagala mladim mamiam v straški dolini in jim svetovala pri negi dojenčkov. Bila je vestna in razumevala. Tudi sama je bila dobra mati trem hčeram.

Pozneje se je Silva zaposlila v tovarni Novoles in tam delala do upokojitve. Bila je dobra delavka in pristrana sodelavka. Kljub mnogim družinskim in delovnim obveznostim je leta 1978 postala aktivna članica KORK Straža, kasneje jo je vodila kot predsednica do letošnjega leta. Neutrudno se je razdajala humanitarnemu delu. Pomagala je bolnim in socialno ogroženim, organizirala vsakoletna srečanja starejših, srečanja krvodajalcev ter vsako leto obiskovala starejše in bolne ob novem letu s čestitko in skromnim darilom. Za svoje požrtvovalno delo je Silva prejela mnogo priznanj in zahval Rdečega križa Slovenije. Zlati znak RKS pa je prejela 16. maja letos v Škocjanu ob srečanju aktivistov Rdečega križa Dolenjske. V Silvino življenje pa je posegla neozdravljiva bolezen in ji počasi jemala moči, zato se je pred letom dni odselila v Dom starejših občanov Novo mesto.

Draga Silva, vsem, ki smo Te poznali in delali s Teboj, boš ostala v spominu kot razumevala in dober človek. Hvala Ti za vse!

Krajevna organizacija RK Straža

ZAHVALA

V 44. letu starosti nas je zapustila naša draga žena in mamica

ANICA HROVAT

z Lokev pri Črnomlju

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, sodelavcem, prijateljem, Iskri Semič, Sindikatu, Internemu oddelku Splošne bolnišnice Novo mesto in Rudniku Kanižarica in vsem, ki ste nam pisno in ustno izrazili sožalje, darovali sveče in cvetje. Hvala tudi g. župniku za lepo opravljen pogreb, Ljudskim pevkam iz Otovca, g. Hitiju za organizacijo pogreba in govornikoma g. Kapšu in g. Gregoriču. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: mož Franc, hči Anita in sin Marko

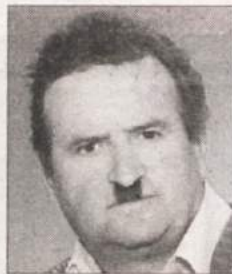
ZAHVALA

Ljubil si življenje,
polje in dom,
vendar brez slovesa
zapustil si svoj dom.

V 71. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari ata in brat

ANTON BARLE

Gor. Selce 3

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo sorodnikom, znancem, vaščanom in sodelavcem Akripola in Tesnila TMT za darovano cvetje, sveče, za sv. maše in izraze sožalja. Hvala g. župniku za opravljen obred in pevcem za zapete žalostinke. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Nikoli nisi zares odšla,
ker v srcih naših si doma.

V 74. letu nas je prezgodaj zapustila naša draga žena, mama, tašča, stara mama, teta in sestra

ANICA ŠINKOVEC

iz Ločne 26

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, znancem in prijateljem, ki ste nam kakorkoli pomagali, pokojni darovali cvetje in sveče ter jo v tako velikem številu pospremili k zadnjemu počitku. Hvala tudi sodelavcem Krke - oddelku Kontrole gotovih izdelkov, Biokemiji in Dražirnici tabletnega oddelka. Lepa hvala tudi gospodu Lapu za lepo opravljen obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, sestra, tašča, babica in prababica

ANTONIJA PAVLIČ

iz Orehovice

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrazili sožalje, gmotno pomagali, pokojni darovali cvetje in sveče ter jo pospremili na zadnji poti. Še posebna zahvala sosedu Bojanu Fajsu za poslovilne besede in Alešu za zaigrano Tišino, pihalnemu orkestru, pevcem, osebju Pljučnega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto in gospodu župniku za opravljen obred.

Vsi njeni

trgovina tainih oblog
PCP PUREBER

Novo mesto, Ljubljanska 27

Takoj zaposlimo
računovodkinjo.

Inf. na tel. 068/316-120

• Čim slabša je politika, tem več zgodovine potrebuje. (Paternu)

Matej Božič

Bili smo prijatelji, skupaj smo odkrivali čare mladosti in navdušeno sprejemali, kar nam je ponujalo življenje, takrat še tako brezskrbno in nezapleteno. Zmage in poraze smo doživljali skupaj, si zaploskali ob prvih in postali še močnejši ob drugih, dokler nismo spoznali, kako krhek je naš obstoj, kako tanka nit nas loči od večnosti.

Bilo je jutro in novo sonce je škropilo zlato čez valove blagega morja, zate tako usodnega. Ti pa si se boril za življenje. Trepetali in molili smo zate, da bi živel. Močan in poln vere v življenje si premagoval svojo nemoč in nam dal vedeti, da je vredno doživeti

vsak sončni vzhod, vsak nov dan. Nikoli se nismo sprijaznili z usodo, ki se je tako kruto poigrala s teboj, smo jo pa sprejeli, ker smo čutili, da si tega želiš tudi ti.

In potem se je zgodilo...
Dragi Matej, ostal boš mlad, kot je mlado življenje v pomladni noči. Mi pa zgrudeni gremo za teboj v jutrišnji dan, žalostni in nemočni. Zopet bo prišla pomlad, lastovke, ki se danes poslavljajo, se bodo vrstile. Ti ne. Pa vendar bo v vseh nas še vedno košček tebe, v vseh bo ostala tvoja sled. Jesensko listje bo nežno prekrilo tvoje zadnje počivališče, kot da ve za bolečino, kot da hoče reči: Le spi, le spi, otrok moj, končano je, zdaj nič več ne boli... Nič več, dragi Matej!

Clani Društva podeželske mladine Zabukovje

• *Nič tako nesmiselnega ni mogoče reči, česar ne bi bil že rekel kakšen filozof. (Cicero)*

• *K dobremu vodenju sodi predvsem dober zgled in nepristranska strogost. (Kitajska modrost)*

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je zapustil naš oče

AVGUST VIDRIH

Golušnik 9

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, vaščanom in sodelavcem, Tovarni zdravil Krka - Tabletni oddelek in podjetju Slovenske železnice-vleka vlakov Novo mesto za podarjeno cvetje in poslovilne besede. Posebna zahvala Pogrebni službi Oklešen ter g. župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je zapustil

STANISLAV RAVBAR

iz Jurke vasi
nosilec partizanske spomenice

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem za izraze sožalja, cvetje in sveče. Posebej se zahvaljujemo ZB Straža, govornikoma Borisu Dularju in Štefanu Jakliču, dr. Francu Koklju in sestri Erni Gruden, osebju Pljučnega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto, pevcem in Pogrebni službi Oklešen.

Žalujoci: vsi njegovi

V SPOMIN

26. septembra je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustila dobra žena, mama in stara mama

MARIJA JAKŠE

iz Gabrja

Hvala vsem, ki se je spominjate, ji prižigate svečke in postojite ob njenem grobu.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ljubil si življenje, pa vendar brez slovesa zapustil si svoj dom.

20. septembra je v 52. letu starosti za vedno odšel od nas ljubljani mož in oče

ANTON TRATAR

Ob boleči izgubi našega dragega moža in očeta se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam izrazili sožalje, pokojnemu darovali cvetje, sveče in za svete maše, nam kakorkoli pomagali ali bili v mislih z nami in pokojnega pospremili k zadnjemu počitku v tako velikem številu. Zahvala tudi g. župniku za lepo opravljen obred, pevcem za ganljivo petje, govornikoma iz KS Mirna in Društva Šava Frankfurt za besede slovesa ter Pogrebni službi Oklešen. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Marija in sinova Erwin in Wili

ZAHVALA

Kot Brulčevega mlina mlinsko kolo veliko je tvoje srce bilo. Za nas si se vedno razdajala, v boleznih in starosti vztrajala.

V 84. letu starosti nas je zapustila draga mama, babica in prababica, sestra in teta

MARIJA BRULC

iz Hrušice 25

Ob nenadomestljivi izgubi iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za besede sožalja, vence in sveče ter spremstvo na zadnji poti. Posebna zahvala sosedom, Zavarovalnici Adriatic, patronažni službi Novo mesto, pogrebem Pogrebnega zavoda Oklešen, župnikoma iz Stopič in iz Šmarjete, pevcem iz Šmihela za lep obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

Vse do zadnjega si upal, da bolezen s trdo voljo boš ugnal, a pošle so ti moči in zapri si oči.

V 37. letu starosti nas je po težki boleznih zapustil naš dragi mož, oče, brat in stric

JANEZ MIRTIC

iz Klemenčičeve ul. 4, Novo mesto

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za pomoč v težkih trenutkih. Hvala učencem in tovarišici 2.a razreda OŠ Bršljin, kolektivom Novoteks, Novoles in Marmil za denarno pomoč in podarjene vence in sveče. Kliničnemu centru Ljubljana za lajšanje bolečin, g. Ašiču za poslovilne besede, šmihelskim pevcem za zapete žalostinke, g. proštu Lapu za lepo opravljen obred in Pogrebni službi Oklešen. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste ga imeli radi in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena Milena, hčerka Darja, Nataša in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ljubi oče, boj si dobojeval, tek končal, vero ohranil.

V 76. letu starosti nas je po težki boleznih zapustil dragi mož, oče, stari oče in brat

JANEZ STARAŠINIČ

Trdičev oče s Krasinca 9

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki so nam kakorkoli pomagali, izrazili sožalje, pokojnemu darovali cvetje in sveče ter ga tako številno pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala dr. Kati Paun iz Črnomlja, osebju ZD Metlika, bolnišnici Novo mesto, g. župniku za lepo opravljen obred, pevcem za zapete pesmi, GD Krasinec za organizacijo pogreba in gospodu Pezdircu za tolažilne besede ob očetovem grobu.

Žalujoci: žena Vida, hčerki Ivanka, Anica in sin Peter z družinami ter ostalo sorodstvo

• *Kdor ima svojega otroka rad, ga vzgaja. (Pregovor)*

POGREBNE IN POKOPALIŠKE STORITVE

Leopold Oklešen

K Roku 26, Novo mesto

☎ 068/323-193
mobilni: 0609/625-585
0609/615-239

delovni čas: NON STOP

Vsi, ki so upravičeni do povračila pogrebnih stroškov, imajo pri celotni storitvi le minimalno doplačilo. Opravljamo tudi prevoze v tujino in v nekdanje jugoslovanske republike.

ZAHVALA

Kruta usoda nam je v 32. letu starosti iz naše sredine vzela dragega sina, brata, vnuka, nečaka in bratranca

JANIJA ŠKEDLJA

iz Münchna

Ob boleči izgubi našega dragega sina se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih življenja stali ob strani, izrazili ustno ali pisno sožalje, pokojnemu darovali cvetje in vence ter ga v mislih ali osebno spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala stari mami, Evgeni in vsem tistim, ki so se sedmi dan udeležili maše za pokojnega v Franciškanski cerkvi v Novem mestu.

Žalujoci: oče Janez, mati Ivanka in brat Jože

ZAHVALA

V 70. letu starosti nas je nenadoma zapustil dragi mož, ate, stari ate in tast

JANEZ LONGAR

iz Češnjevka 3, Trebnje

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, gospodu župniku za lepo opravljen pogrebni obred, tovarni Labod Temenica Trebnje, Društvu upokojencev, pevcem in vsem, ki ste pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti ter ga imeli radi.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je nenadoma zapustil dragi mož, ate in stari ate

RUDOLF JORDAN

Hvaležni smo vsem zdravnikom, ki so pokojniku lajšali težke trenutke. Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom in znancem za izraze sožalja, darovano cvetje in sveče ter spremstvo pokojnega na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 58. letu starosti nas je po hudi boleznih mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, ati, ata, brat, svak in tast

JOŽE BREZOVAR

iz Hmeljčiča 13 pri Mirni Peči

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, pokojnemu darovali cvetje, sveče, nam pisno ali ustno izrazili sožalje, ter vsem, ki so pokojnega spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo osebju Nevrološkega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto, sodelavcem Beti Mirna Peč, Inter TOB Novo mesto, Gostilni Novljan, sosedama Mojci Rezelj za nesebično pomoč in Jelki Progar za ganljive besede slovesa, Pogrebneemu zavodu Novak, pevcem iz Šmihela ter gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

tedenski koledar

Četrtek, 1. oktobra - Julija
Petek, 2. oktobra - Bogumil
Sobota, 3. oktobra - Terezija
Nedelja, 4. oktobra - Franc
Ponedeljek, 5. oktobra - Marcel
Torek, 6. oktobra - Vera
Sreda, 7. oktobra - Marko
LUNINE MENE
5. oktobra ob 2.12 - ščip

kino

BREŽICE: Od 1. do 4.10. (ob 18.30) akcijska komedija Maševalci. Od 1. do 4.10. (ob 20.30) romantična drama Upanje ostaja. Od 2. do 4.10. (ob 17. uri) risanka Mala morská deklica. 5. in 6.10. (ob 18. uri in 20.30) akcijski film Armageddon. 7.10. (ob 20.30) akcijski film Policaji.
ČRNOMELJ: 2. in 3.10. (ob 20. uri) akcijski film Policaji. 4.10. (ob 18. in 20. uri) ameriški film Spice Girls.
DOBROPOLJE: 2.10. (ob 19.30) znanstvenofantastični film Izgubljeni v vesolju.

film

LET BELE GOLOBICE, drama (The Wings of the Dove, 1997, Velika Britanija, 120 minut, režija: Lain Sofley)
Bel golob je simbol, ki ne potrebuje razlage. Še bolj je zgovoren, če ima v kljuni oljčno vejico. Simbolično gnuljenje oziroma čvkanje albino goloba z oljko pa je še kako zgovorno za vsebino filma, posnetega po romanu Henryja Jamesa. James pa je tisti pedantni Anglež, ki je morda najnatančnejši portretiral Oločane in njihove obskurne navade na prelomu stoletja. Moderna doba je takrat sicer že zaznamovala britansko družbo in deželo, vsi, od bogatih do revnih, aristokratov in proletarcev, pa so se še kako držali konservativnega kodeksa viktorijanskega obnašanja in odnosov med spoloma in sloji. Viktorijanstvo je Britancem tako prešlo v kri, da se jim pozna še danes. Zdaj pa si predstavljajte prelom zadnjega stoletja, oziroma leto 1910. London.
Kate, Helena Bonham Carter je sirota boemskega očeta in zaradi njega izobčene aristokratkinje. Ko ji umre mati, ji teta ponudi kupčijo. Postala boš moja varovanka in dedinja, toda za vedno pozabi na z opijem zasvojenega očka, predvsem pa končaj že vendar to nesmiselno razmerje z revnim in socialno čutečim

novinarjem Mertonom. Artistokratska teta si namreč želi igrati ženično posredovalnico, čustva pa so out, zunaj ringa, v katerem šteje le socialni status. Glede na postviktorianstvo in krute, zakonom trga podvržene nove čase tudi zgolj plemiško ime ni dovolj, veljajo keš, imetje, nepremičnine, rente, dediščine, zveze in podobno. Ne pozabite, v vsakem primeru so čustva out, zunaj ringa. Merton predvsem pa Kate, imata diabolčen načrt. Ko teta umre, se poročita in vse bo prav. Toda Charlotte Rampling, bolj hladna kot Gorenjeva skrinja, je še kako vitalna, povrh pa ji vsak dan servira novo ženično ponudbo. Merton, socialistični preiskovalni žurnalista, bi se poročil brez statusa, toda Kate ne bi rada izločite iz oporoke in izobčenja iz krogov noblese. Vse se spremeni, ko pride v mesto bogata in simpatična Američanka. Kate postane njena zaupnica, Merton pa velika simpatija. Geometrija tega navidez prijateljsko-ljubezškega dramaleta postaja vedno bolj zapletena. Ker imajo Mediteranci nekoliko več smisla za srčne težave, odidejo v Benetke. Namig tamkajšnjih razpletov je naslov slavne romana Thomasa Manna.

Let bele golobice v mnogočem spominja na filmografijo Jamesa Ivorja. Njegovi filmi slonijo na romanih E. M. Fosterja, ki je prav tako dobro poznal pasti in slasti viktorijanske dobe. Sofley in James preferirata njene zadnje vzdihljaje, ki so bili težki in nepozabno tragični.
TOMAŽ BRATOŽ

Morda ste ravno vi tisti, s katerim želimo sodelovati pri vzpostavitvi sistema dodatnega pokojninskega zavarovanja na Dolenjskem, v Posavju in v Beli krajini.

Radi bi se pogovorili z vami, zato pokličite po telefonu 061/134-37-37 med 10. in 12. uro. Dogovorili se bomo za srečanje.

Naše podjetje je sijajna priložnost za ambiciozne sodelavce.

DOLENJSKI LIST

IZDAJATELJ: Dolenjski list Novo mesto, d.o.o. Direktor: Drago Rustja
UREDNIŠTVO: Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakše, Jožica Dornič, Breda Dušič Gornik, Tanja Gazvoda, Mojca Leskovec-Svete, Martin Luzar, Milan Markelj, Lidija Murn, Pavel Perc in Igor Vidmar.
IZHAJA ob četrtkih. Cena posamezne številke 210 tolarjev; naročnina za 2. polletje 5.330 tolarjev, za upokojenca 4.797 tolarjev; letna naročnina 10.400 tolarjev, za upokojenca 9.360 tolarjev; za družbene skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva ipd. letno 20.800 tolarjev; za tujino letno 130 DEM oz. druga valuta v tej vrednosti. Naročila in odpovedi upoštevamo samo s prvo številko v mesecu.
OGLASI: 1 cm v stolpcu za ekonomske oglase 2.800 tolarjev (v barvi 2.900 tolarjev), na prvi ali zadnji strani 5.600 tolarjev (v barvi 5.800 tolarjev); za razpise, licitacije ipd. 3.300 tolarjev. Mali oglas do deset besed 1.700 tolarjev (po telefonu 2.200 tolarjev), vsaka nadaljnja beseda 170 tolarjev; za pravne osebe je mali oglas 2.800 tolarjev za 1 cm v stolpcu.
ŽIRO RAČUN pri Agenciji za plačilni promet: 52100-603-30624. Devizni račun: 52100-620-107-970-27620-440519 (Dolenjska banka, d.d., Novo mesto).
NASLOV: Dolenjski list, 8000 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 212.
Telefoni: uredništvo in računovodstvo (068)323-606, 324-200; ekonomska propaganda in naročniška služba 323-610; mali oglasi in osmrtnice 324-006.
Telefaks: (068)322-898.
Elektronska pošta: info@dol-list.si Internet http://www.dol-list.si
Nenaročenih rokopisov, fotografij in disket ne vračamo. Na podlagi mnenja (št. 23-92) pristojnega državnega urada spada Dolenjski list med informativne proizvode iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje 5-odst. prometni davek.
Računalniški prelom in filmi: Dolenjski list Novo mesto, d.o.o.
Tisk: DELO-TČR, d.d., Ljubljana.

KMETIJSKI STROJI

RABLJEN PUHALNIK Grič ali Eola kupim. ☎ (061)777-423. 3820
TRAKTOR IMT 542 prodam. ☎ (0608)43-310, popoldan. 3834
NOV TRAKTOR IMT 539 P, letnik 1997, s hidrauličnim volanom, prodam. ☎ (061)1621-048, dopoldan, (061)654-613, zvečer. 3847
TRAKTOR URSUS 335, letnik 1989, zelo ohranjen, s kabino in več priključki, prodam. ☎ (068)89-351. 3892
UNIVERZAL 445 DTC, 350 delovnih ur, in Zetor 7711, 450 delovnih ur, oba lepo ohranjena, prodam. ☎ (068)324-579. 3904
TRAKTOR IMT 540 de lux, 2700 delovnih ur, obnovljen, prodam. Gor. Karteljevo 5, ☎ (068)322-125. 3906
ENOREDNI OBIRALEC za koruzo Eko 3500 Sip, malo rabljen, in grozdje Šmarnice prodam. ☎ (068)83-358, po 19. uri. 3884

KUPIM

HLODOVINO HRASTA, buke in kostanja kupim. ☎ (061)338-698 ali (041)620-396. 3835

MOTORNIA VOZILA

GOLF JGL D, letnik 1984, dobro ohranjen, rdeč, registriran za celo leto, prodam. ☎ (068)76-387. 3815
MAZDO 626, odlično ohranjeno, letnik 1990, registrirano do 9/99, prodam. ☎ (068)68-081. 3817
JUGO 45, neregistriran, letnik 7/91, rdeč, prodam. ☎ (068)65-651, popoldan. 3823
R 5 FIVE, letnik 1994, prvi lastnik, 46.000 km, 5V, zelo dobro ohranjen, prodam. ☎ (068)321-307. 3833
FORD FIESTO, letnik 8/93, črne barve, prodam. ☎ (068)22-541. 3855
R 4 GTL, letnik 1986, prva barva, brezhiben, 97.000 km, prodam za 110.000 SIT. ☎ (068)325-270. 3873
R 5, rdeče barve, 3 vrata, letnik februar 1991, prodam. ☎ (068)81-967, popoldan.
GOLF JX B 1.3, letnik 1989, zelo ohranjen, prodam. ☎ (0608)87-786. 3833
R 4 GTL, letnik 1986, prva barva, brezhiben, 97.000 km, prodam za 110.000 SIT. ☎ (068)325-270. 3885
CLIO 1.4 RT, letnik 1998, prvi lastnik, registriran do 6/99, prodam ali menjam za R 5, R 4 ali AX. ☎ (068)79-538. 3887
R 5 EXPRES, letnik 1989, in golf JX, letnik 1986 prodam. ☎ (068)21-372. 3889
Z 101 GTL, letnik 1987, registrirano do 2/99, prodam. ☎ (068)65-865. 3902
ŠKODO FAVORIT GLX, letnik 1993, rdečo, prodam za 490.000 SIT. ☎ (068)40-214. 3905
FORD ORION 1.6 CLX i, letnik 1991, prodam. ☎ (041)689-031. 3908
R 5 1.4, letnik 12/95, 5V, prodam. ☎ (068)322-059. 3922
JUGO 45 KORAL, rdeč, letnik 1988, 82.000 km, registriran, prodam za 110.000 SIT. ☎ (068)78-422. 3923
OPEL VECTRO 1.8 i GLS, letnik 1993, rdeč, bogata oprema, prodam za 1.200.000 SIT. ☎ (068)84-405. 3927
FORD FIESTO 1.0 S, letnik 1984, registriran do 3/99, ugodno prodam. ☎ (068)52-400. 3828
OPEL ASTRO 1.6 i GT, letnik 1993, 103.000 km, registrirano do 4/99, prodam. ☎ (068)65-009 ali (041)640-122. 3915
R 5 FIVE plus, letnik 12/95, 32.000 km, 5V, lepo ohranjen, prodam. ☎ (068)322-277. 3852
OPEL KADETT 1.4 LS, letnik 1990, dobro ohranjen, 5V, kovinske barve, dodatna oprema, prodam. ☎ (068)341-977, po 15.30 uri. 3851
GOLF 1.6 B, letnik 1992, 5V, prodam. ☎ (0608)87-615. 3925
GOLF III, letnik 1992, 1.8 bencin, prodam. ☎ (068)76-488. 3894
TIPO 2.0 16 V, letnik 1993, registriran do 1/99, nekaj opreme, prodam. ☎ (068)73-105. 3853

Nissan sunny 1.4 HB, letnik 2/94 v odličnem stanju, prodam. Tel. 068/75-180.

SUZUKI
AVTOSERVIS MURN
Resslova 4, Novo mesto
☎ 068/24-791
PRODAJA IN SERVIS

POHIŠTVO

STAREJŠO SPALNICO brez ležišča prodam. ☎ (068)325-238. 3821
KUHINJO, mizo in trosed ugodno prodam. ☎ (068)325-095. 3874
RAČUNALNIŠKO MIZO z omaro, agregat, 2.2 KW in motorni čeladi prodam. ☎ (068)321-695. 3921
OMARE, posteljo, šank s 4 stoli, termoakumulacijsko peč in drugo stanovanjsko opremo prodam. ☎ (068)326-691. 3872

POSEST

HIŠO v Črnomlju prodam. ☎ (068)21-623. 3866
V ŠMARJETI prodam zidnico z elektriko, vinograd, sadovnjak. ☎ (0609)624-405. 3875
GRADBENO PARCELO v Stopičah prodam. ☎ (041)699-050. 3890
V CENTRU PIRANA prodam za 11.750.000 SIT (125.000 DEM) staro vzdrževano hišo. ☎ (061)123-24-65, od 16. do 19. ure. 3916
2 KM IZVEN Trebnjega prodamo za 20.000.000 novejšo hišo, vsi priključki, velika terasa, urejena okolica. ☎ (068)44-863. 3891
HIŠO v Dolenjskih Toplicah oddam v najem urejeni družini. Zaželeni nekadilci. ☎ (061)271-730. 3864

PREKLICI

CVETKA BRATKOVIČ, s.p., fotokopiranje in razmnoževanje, COŽ 56, Šentjernejski, z 31.12.1998 preneham z delovanjem. 3840
BIFE FON, Uršna sela, obvešča, da bo s 31.12.1998 prenehal z obratovanjem. 3861

PRODRAM

OPAŽ, smrekov, suh, z dostavo, II. klasa 540 SIT, I. klasa 720 SIT, in talni pod po 1250 SIT prodajamo. ☎ (063)451-082. 2826
KAMEN ŠKRILJAVEC različnih barv prodajamo. ☎ (063)762-433. 3147
GROZDJE RIZLING, kraljevino ter koruzo v zrnju prodam. ☎ (068)52-603. 3825
SUHA DRVA prodam. ☎ (068)65-576. 3830
HARMONIKO FRAJTONARICO Melodija, šivalne stroje (overlock, enoiignli in dvoihgelni), v kombinaciji s pasulom, ugodno prodam. ☎ (068)69-167. 3843
SYNTHESIZER, 4 oktave, 100 ritmov, skoraj nov, stojalo, koček, poceni prodam. ☎ (068)324-377, po 18. uri. 3849
ŠE NEKAJ rizlinga, kraljevine in zelenega silvanca prodam. ☎ (068)27-158. 3858
JABOLKA jonagold prodam. ☎ (068)371-590 ali 27-234. 3865
400 KG grozdja frankinje v Ljubnu prodam. ☎ (068)79-692. 3867
MEŠANO žlahtno grozdje prodam. ☎ (068)341-747. 3878
V VINJEM VRHU ugodno prodamo grozdje (belo, frankinjo in žametno črtno). ☎ (068)76-567, po 20. uri. 3880
KORUZO na rastilu ali v zrnju prodam. ☎ (068)75-004. 3886
KAKOVOSTNO belo in rdeče vino z območja Pišec ugodno prodam. Možen tudi nakup grozdja laški rizling in žametna črna. ☎ (0608)65-526. 3896
GROZDJE modre frankinje, črtnine in kraljevine ugodno prodam. ☎ (068)76-262. 3897
JABOLKA jonagold, gloster in idared prodam. ☎ (068)42-495. 3899
ŠTEDILNIK za etajno centralno, na trda goriva, ugodno prodam. ☎ (068)89-196. 3907
KALANA bukova drva prodam. Brezplačna dostava! ☎ (068)78-466. 3909
POHORSKI ŠKRILJAVEC, naraven, različnih barv in debelin prodajamo. Nudimo polaganje kamna in prevoz! ☎ in fax: (063)754-003 ali (041)621-478. 3917
STENSKI OPAŽ, bruna, ostrejša, late, talni pod in rezan les prodajamo. Nudimo prevoz! ☎ in fax: (063)754-003 ali (041)621-478. 3918
CEPLJENO GROZDJE za cvček in krompir prodam. ☎ (068)42-919, zvečer. 3920
GROZDJE žametne črtnine in frankinje, lepo, zdravo, ugodno prodam. ☎ (0608)21-777. 3848

BISTRO A
Novi trg, Novo mesto
☎ 322-765
vam poleg pijače nudi tudi več vrst pizz, hamburgerje, cheeseburgerje, sardele, lignje, pomfrit...
Hrano vam pripeljemo tudi na dom ali v službo.
Pridite, poskusite in se prepričajte, da vse najboljše za pizzo dobite pri PARTNERTRADING, d.o.o., iz Novega mesta!

PBS.
Poštna banka Slovenije, d.d.
Novo!
Mladinski tekoči račun
s kartico Activa/Maestro za osnovnošolce od 13. leta naprej, za dijake in študente.
Informacije na tel. št.: 063/425 27 15.

V Novem mestu prodam trgovino (24,90 m²) na atraktivni lokaciji. Tel. 068/65-896 ali 322-282.

SOD, 440-litrski prodam, kupim pa grede, suhe, 10 x 10, 12 x 12 in 10 x 14. ☎ (068)25-444. 3862
MOŠT šmarnice prodam. ☎ (068)78-156. 3854
PECLJALNIK IN kad, 700-litrsko, hrastovo, prodam. ☎ (068)78-524. 3871
MALO RABLJENO termoakumulacijsko peč, 6 KW, prodam. ☎ (068)323-402. 3900
LAŠKI RIZLING in kraljevino prodam. ☎ (068)75-149, zjutraj in zvečer. 3826
CVIČEK in grozdje žametne črtnine, modre frankinje in belo grozdje prodam. ☎ (0608)87-611. 3910
NA ZALOGI po zelo ugodni ceni bikreti za kurjavo. ☎ (068)83-124. 3443
GROZDJE žametne črtnine prodam. ☎ (068)81-463. 3911
500 KG črnega grozdja žlahtnih sort prodam. ☎ (068)42-148. 3888
BALKONSKO OGRAJO, 7,70 m dolžine, ječmen za seme, 6-redni in rabljeno strešno opeko Strešnik prodam. ☎ (068)42-222. 3850
GROZDJE za cvček in laški rizling ali mošt prodam. ☎ (068)76-414. 3870
KORUZO na rastilu ugodno prodam. ☎ (068)42-786. 3924
NA VINJEM VRHU prodam grozdje, belo in rdeče. ☎ (068)76-493. 3903
GROZDJE žametne črtnine prodam. ☎ (041)644-355. 3928
YAMAHA CLAVINOVA CLP-122 S prodam za 200.000 SIT. ☎ (068)44-706. 3816
KROMPIR za ozimnico, bel in rdeč, prodam po 25 SIT/kg. ☎ (068)45-125. 3818
GROZDJE ŠMARNICE, tehnično, pegatke prodam, kupim pa teden dni starega bikca. ☎ (068)87-554. 3846

RAZNO

V NOVEM MESTU na ugodni lokaciji, z možnostjo uporabe večjih parkirnih prostorov, damo v najem poslovni prostor, 10 m², in pisarniški prostor, 25 m². Avto moto Novo mesto, d.o.o., Zwitrova I, ☎ (068)322-159. 3827
ŽENSKO za pomoč v gospodinjstvu iščem. ☎ (068)342-004. 3841
PISARNO, 18,5 m², v Kočevjarjevi ul. 2 v Bršljinu oddamo v najem. ☎ (068)83-685. 3876
POSLOVNI PROSTOR, primeren za pisarno, v Novem mestu oddam v najem. ☎ (068)342-614. 3879
POZOR! S pomočjo kristalov vam pomagam pri težavah in natančno napovem prihodnost. Pokličite na ☎ (061)342-202, Mery. 3592
V CENTRU Novega mesta oddam opremljeno neživilsko trgovino. ☎ (068)23-982. 3881

SLUŽBO DOBI

NAGROBNE SVEČE nudimo v nadaljnjo prodajo pod ugodnimi pogoji. Primerno tudi za začetnike. ☎ (0609)622-668. 3374
KLJUČAVNICARJA z najmanj 2-letno prakso zaposlimo. Toki, d.o.o., Semič. ☎ (068)67-686. 3814
ŠOFERJA C- in E-kategorije s poklicno šolo šoferja in vsaj dvema letoma delovnih izkušenj zaposlim. ☎ (0609)635-015 ali (068)73-844. 3822
HONORARNO ZAPOSILIMO dekle za delo v strezbi. ☎ (068)89-032. 3824
V LOKALU v Dolenjskih Toplicah zaposlimo natakario ali dekle z veseljem do strezbe. ☎ (068)65-863, dopoldan, 21-279, popoldan. 3829
KUHARJA (-ICO) zaposlim. Soba preskrbljena. ☎ (066)747-101. 3831
POTNIKA za prodajo učnih pripomočkov iščemo. Bukmark. ☎ (064)564-123. 3836
DELO ZA NEDOLOČEN ČAS, s polnim delovnim časom, nudimo. Možna tudi redna zaposlitev. OD 2000 DEM mesečno! ☎ (041)665-441 ali (069)61-762. 3839
DEKLE za delo v gostinskem lokalu zaposlimo. OD 500 SIT na uro. ☎ (0608)31-435. 3844
V DODO S PUBU, Glavni trg 3, Novo mesto, zaposlimo natakario in natakario. ☎ (041)725-795. 3856
DEKLE za delo v strezbi zaposlimo. Možnost stanovanja. ☎ (068)52-530. 3868
ZASTOPNIKE za lastnim prevozom zaposlimo v Novem mestu, okolici, Senci, Krškem in v Beli krajini za popis v občinski telefonski imenik. Slovenska knjiga, d.o.o., PE PIRS, Litjska cesta 38, 1000 Ljubljana. 3882

ZARADI RAZŠIRITVE dejavnosti iščemo sodelavko iz Novega mesta za delo na področju Dolenjske. ☎ (061)272-387. 3895
REDNO ALI HONORARNO zaposlimo dekle za strezbo v lokalu v Novem mestu. ☎ (041)621-890. 3898
REDNA ZAPOSILITEVI! Nastop dela takoj. SŠI. Plačilo 600 do 1200 SIT/uro. 3914
V AVTOŠOLI MAX zaposlimo več inštruktorjev. Nudimo izobraževanje. ☎ (0609)637-021. 3926
PRILUŽNOST za zaposlene, nezaposlene in vse, ki imate finančne težave! ☎ (041)744-008. 3845

STANOVANJA

OPREMLJENO enosobno stanovanje, telefon, CK, v Novem mestu, oddam. ☎ (068)24-865. 3832
ŠTUDENTSKI PAR išče enosobno stanovanje v Ljubljani, Bežigrad. ☎ (068)325-654. 3837
ENOSOBNO STANOVANJE oddam. ☎ (068)326-112, od 9. do 12. ure. 3838
DVOBNO STANOVANJE v Smrečnikovi ul, oddamo v najem. ☎ (041)667-378. 3857
ENOSOBNO STANOVANJE v Šentjerneju v bloku, prvo nadstropje, CK, telefon, balkon, delno opremljeno, oddam, lahko za več let. ☎ (068)324-266. 3913
V SREDIŠČU Novega mesta oddam dvo-sobno opremljeno stanovanje s CK in telefonom, lahko tudi za pisarniške prostore ali predstavništva. Vselitev je možna takoj! ☎ (061)442-754. 3919
TRISOBNO opremljeno stanovanje na Grmu oddam. ☎ (068)341-760. 3819
V DOLENJSKIH TOPLICAH oddam stanovanje. Zaželeni nekadilci! ☎ (061)271-730. 3863

ŽIVALI

VALILNICA NA SENOVM obvešča cenjene kupce, da sprejemamo naročila za vse vrste enodnevnih in večjih piščancev. Vse informacije dobite na ☎ (0608)71-375. 526
MLADE NESNICE, jarkice, hisex, rjave, tik pred nesostjo, opravljena vsa cepljenja, prodajamo po ugodni ceni. Naročila sprejemajo in dajejo vse informacije: Jože Zupančič, Otovce, Črnomelj. ☎ (068)52-806. Gostišče Krulc, Mostec, Dobova. ☎ (068)67-587, Anita Janežič, Slepšek 9, Mokronog. ☎ (068)49-813. 3361
STARO KOZO, dobro mlekarico, in mlado, skupaj ali posamezno, prodam. ☎ (068)45-488. 3842
KRAVO FRIZIJKO prodam ali menjam za kravo za zakol. ☎ (068)76-528. 3869
ČISTOKRVNE šarplanince, stare 2 meseca, odlične čuvaje, primerne za kmetije, prodamo po 20.000 SIT. ☎ (041)73-30-67. 3877
PRAŠIČE, težke 80 do 150 kg, prodam. Možen zakol, lahko tudi polovice. ☎ (068)21-605. 3860
ČRNO-BELA BIKKA, stara 7 dni, prodam. ☎ (068)84-341. 3912
BIKKA SIMENTALCA, starega 8 tednov prodam. ☎ (068)81-453. 3901
PUŠKE, stare 8 tednov, prodam. ☎ (068)76-488. 3893

Salon za pse
Budjo - Ul. Tolcevič 12 - Novo mesto
☎ 068/324-377

Konjerejsko društvo Semič vabi v soboto, 17.10. (v primeru dežja 24.10.) lastnike konj, da se udeležijo pohoda na konjskih hrbtih, z vozovi ali zapravljenih korm. Ljubitelji konj so vabljeni, da se nam pridružijo na vožnji ali pa nas spodbujajo na poti, ki se ob 8.30 začne v Semiču (pri Pezdircu), zaključijo pa v Kalč.
Inf. in prijave (do 11.10.) na 041/736598 ali 068/361143 (od 7.00 do 15.30).

Novi simbol nove storitve

E.P.S. - elektronsko pismo

Elektronska poštna storitev

Uporabniku nudimo celoten servis od oddaje podatkov do dostave naslovniku. Torej:

- izdelavo,
- izpis,
- kuvertiranje,
- dostavo pisem, računov, položnic ali pa reklamnih sporočil.

POŠTA SLOVENIJE

http://www.posta.si
e.gmail: info@post.si

TILIA

NA NOVI LOKACIJI ŠE UGODNEJŠI

TRGOVSKO IN PROIZVODNO PODJETJE, d.o.o.
Ljubljanska c. 89, Novo mesto, tel.: 068/324-442

Na podlagi 3. odstavka 8. člena Zakona o volilni kampanji (Uradni list RS št. 62/94 in 17/97) Mestna občina Novo mesto

objavlja pogoje za pridobitev pravice do uporabe plakatnih mest za izvedbo volilne kampanje za volitve članov občinskih svetov in županov

I. BREZPLAČNA UPORABA PANOJEV

1. V skladu s 1. odstavkom 8. člena Zakona o volilni kampanji bo vsakemu organizatorju volilne kampanje na razpolago brezplačni pano na razširjenem pločniku ob cesti pred stavbo Seidlova cesta 1 v Novem mestu.

2. Panoji bodo dodeljeni posameznemu organizatorju volilne kampanje na podlagi pisnega zahtevka, naslovljenega na Mestno občino Novo mesto, Sekretariat za komunalne zadeve, Novo mesto, Seidlova cesta 1, po vrstnem redu prejetih vlog, začeti od križišča Seidlove in Ljubljanske ceste levo v smeri vzdolž Seidlove ceste.

3. Organizator volilne kampanje bo na dodeljeni pano lahko sam nameščal plakate in skrbel za urejenost in zgladnost panoja.

4. Na panoju mora biti ves čas izvajanja volilne kampanje izpisano ime organizatorja volilne kampanje.

5. V pisnem zahtevku za dodelitev panoja mora biti navedeno ime osebe, ki bo odgovorna za urejenost panoja.

II. UPORABA DRUGIH PANOJEV

1. V Mestni občini Novo mesto ureja področje plakatiranja in obveščanja Odlok o plakatiranju in obveščanju (Uradni list RS št. 31/96), po katerem izvajajo plakatiranje in obveščanje naslednji pooblaščenji izvajalci:

A. na javnih obvestilnih mestih:

JP KOMUNALA Novo mesto, Rozmanova ulica 2, Novo mesto

B. na velikih reklamnih panojih:

NOUA, d.o.o., Novo mesto, Ljubljanska cesta 1, Novo mesto
KONVIKT, d.o.o., Novo mesto, Šolska ulica 6, Novo mesto
INTERFLASH, d.o.o., Trebnje, Cesta Gubčeve brigade 28

C. s transparenti:

NOUA, d.o.o., Novo mesto, Ljubljanska cesta 1, Novo mesto
KONVIKT, d.o.o., Novo mesto, Šolska ulica 6, Novo mesto

D. na panojih na drogah javne razsvetljave:

SPORTI, d.o.o., Novo mesto, Košenice 83

Vsi navedeni izvajalci so po odloku zavezani urediti oziroma zagotoviti vsem zainteresiranim, še zlasti političnim strankam v času volilne kampanje, približno enake pogoje za plakatiranje (11. člen, 17. člen odloka).

2. Vsi navedeni izvajalci razpolagajo s trajnimi oglašnimi panoji oz. površinami, so pa tudi pooblaščenji za urejanje dodatnih obvestilnih mest.

3. Za uporabo panojev oz. obvestilnih mest izvajalcev pod A, B, C in D gre obveznost plačila komunalne takse Mestni občini Novo mesto in neposredno plačilo stroškov izvajalcev za uporabo panojev in za nameščanje plakatov.

4. Pogoje za uporabo obvestilnih mest izvajalcev pod B, C in D določajo izvajalci sami, Mestni občini Novo mesto pa so dolžni odvesti komunalno takso.

5. Za uporabo javnih obvestilnih mest (izvajalca pod A) izvajalec zaračunava stroške za nameščanje plakatov, Mestna občina Novo mesto pa naknadno, na podlagi podatkov izvajalca, odmeri komunalno takso z odločbo po Odloku o komunalni taksi v občini Novo mesto (Uradni list RS št. 60/93).

6. Plakatiranje izven stalnih in urejenih dodatnih obvestilnih (plakatnih) mest kakor tudi druge oblike posredovanja obvestil, na primer propagandnega gradiva (brošure, letaki, ipd.), uvršča odlok o plakatiranju (5. člen) med tako imenovane mobilne oblike posredovanja obvestil, ki ravno tako podležejo obveznosti plačila komunalne takse. Le-to odmeri Sekretariat za komunalne zadeve Uprave Mestne občine Novo mesto (26. člen odloka o plakatiranju) na podlagi vloge oz. podatkov, zahtevanih v 22. členu odloka o plakatiranju, kar je skladno z določili 2. odstavka 9. člena Zakona o volilni kampanji.

ŽUPAN
MESTNE OBČINE NOVO MESTO
Franci Koncilija

BCS

AGROSERVIS Maks Vode

Popravilo traktorjev in kosilnic vseh znamk, pridemo tudi na dom! Rezervne dele vam pošljemo tudi po pošti.
Tel.: 061/647-630

AGROSERVIS, Dol pri Ljubljani

Na zalogi imamo traktorje GOLDONI STAR 70 4x4 in po zelo ugodni ceni traktorje IMR 65 4x4.

Za traktorje iz zaloge popust!

Nudimo rezervne dele za traktorje in kosilnice.

Tel.: 061/647-630

Vi uganete - mi nagradimo!

Odgovori na osemnajsto nagradno vprašanje (Zakaj ste naročnik oz. bralec Dolenjskega lista?) so bili vsi pravilni. Srečo pri žrebanju za darilni bon je imel Marjan Sitar iz Šmihela 52 v Novem mestu, za knjigo (J. Dularja Smeh na prepihu) pa je bil izžreban Vinko Borovnik iz Škofjeloške 7 v Vodivcah. Med rednimi plačniki naročnine je žreb določil, da knjigo (T. Jakšeta Dolenjske oblike) prejme Franc Bele iz Potov Vrha 17 pri Novem mestu.

Izpolnite pravilno devetnajsti nagradni kupon in prilepljenega na dopisnici pošljite na naslov uredništva v Novem mestu, Glavni trg 24, p.p. 212, in sicer do torka, 6. oktobra, ko bomo izžrebali dobitnike treh nagrad - dveh knjig (ene bo deležen nekdo od rednih plačnikov naročnine) in

darilnega bona
Kovinotehne
za 5.000 tolarjev.

✂ ----- ✂

NAGRADNI KUPON št. 19

Vprašanje: Danes pametna, jutri nujna odločitev! Katero storitev takole oglašja Telekom?
Odgovor:

Moj naslov:

✂ ----- ✂

ISDN & SiOL

Danes pametna, jutri nujna odločitev!

Zaradi povečane poslovne dejavnosti so Vaše telefonske linije preobremenjene, uspeh Vašega dela pa je v veliki meri odvisen od hitrega komuniciranja prek računalnikov, telefaksov in telefonov. Zato Vašemu podjetju predlagamo sodobno tehnološko rešitev vseh telekomunikacijskih zadreg s kombinirano uporabo ISDN in SiOL storitev. Povečali boste učinkovitost, prihranili čas in denar. Telekom Slovenije je v Sloveniji edini ponudnik omrežja in storitev ISDN, ki omogočajo prenos govora, podatkov, slik in videa. Telekom Slovenije je vodilni komercialni ponudnik interneta v Sloveniji z omrežjem SiOL, ki ima največjo zmogljivost mednarodnih in domačih povezav. Informacije na brezplačni telefonski številki 080 80 80.

<http://www.telekom.si>

Telekom Slovenije
Nacionalni operater telekomunikacij

**DOLENJSKA
BANKA**

SPLAČA SE VARČEVATI!

Za vezana tolarstva Vam v Dolenjski banki nudimo ugodne obresti:

čas vezave	fiksna obrestna mera	spremenljiva obrestna mera
od 31 do 90 dni	TOM + 1,0 %	TOM + 1,0 %
od 91 do 180 dni	TOM + 1,8 %	TOM + 2,0 %
od 181 dni do 1 leta	TOM + 2,3 %	TOM + 2,5 %

Vse informacije v enotah Dolenjske banke, d.d.

Verjemite ali ne...

**RADIO
OGNIŠČE**

Krvavec 104,5
Kum 105,9

RADIO MAX
88,90 MHz
89,70 MHz

**RADIO
UNIVOX**

107.5 MHz UKV
Rožna ulica 39, Kočevje
tel./fax 061/855-666

VI NAM - MI VAM

oglas na kratko s pošto
po ☎ 068/323-610 ali 041/623-116

odmivno objavo v
DOLENJSKEM LISTU

GOTOVINSKA POSOJILA
Muzejska 3
☎ 068/321-751

ZASTAVLJALNICA MONETA vam nudi kratkoročna posojila!
Garancija po dogovoru s takojšnjo realizacijo.

Stanislava Žabkar

vprašuje, ali je res na pravi poti. Pravi, da mnogi še zdaj ne razumejo, zakaj je Vitalis pred časom popustil na nekaterih donosnih programih. Trdno verjame, da so kratkoročne učinke žrtvovali zato, da so lahko gradili za dolgoročno uspešnost, kar lahko zmora samo tisti, ki neomajno zaupa v to, kar dela. Žabkarjeva pravi, da dela z navdušenjem, zadovoljna pa je, ker je tudi njena hči, zdaj že gimnazijka, sprejela, da sta delo in Vitalis za mamo način življenja.

Strokovnjaki predvidevajo, da kar štirje od petih izdelkov, ki bodo leta 2010 na tržišču, danes še ne obstajajo. Čas hitrih sprememb je priložnost za ljudi, ki vidijo v prihodnosti in ki nikoli ne morejo biti zadovoljni z doseženim. Stanislava Žabkar, direktorica in večinska lastnica novomeškega Vitalisa, se ne boji raziskovati in preiskovati. Pionirstvo ima za izziv in inovativnost za konkurenčno prednost.

Za podjetništvo se je odločila po več kot desetih letih dela v tovarni IMV. Idejo o trgovini zdaj ocenjuje za ponesrečen začetek. Tudi njena mednarodna trgovina se je klavarno končala na Medvedjeku, kjer je vojska zraketirala kontejner s posodo iz Južne Koreje. Po vsem tem se je odločila za alternativno medicino in za razvoj izdelkov s tega področja. Trdno je prepričana, da imajo na trgu prednost tisti izdelki, ki upoštevajo individualnost, so visoko kakovostni in prispevajo k ohranitvi zdravja. V zadnjih treh letih je Vitalis pripeljal iz Kitajske akostimulator in ga skupaj s še nekaterimi drugimi izdelki uspešno tržil. Šele to je podjetju omogočilo, da je v zadnjih treh letih razvilo 4 nove lastne izdelke, med njimi energijski stol megatron, ki je prejel več mednarodnih priznanj, in njegovo enostavnejšo različico Studio, delovni, a še vedno energijski stol.

Stanislava Žabkar je z Vitalisom vstopila na vlak, s katerega ne moreš kar izstopiti, še ustaviš se ne moreš, ker potem takoj zaostaneš. Ko se podjetje znajde v kriznem trenutku, se tudi ona

V njenih rokah so vse niti Vitalisovega razvoja; predvsem mora povezovati različne stroke, od medicine do oblikovalcev, namenjati pozornost izdelavi prototipov in nato iskanju kooperantov za proizvodnjo, ob vsem tem pa ves čas inovativno, ker gre za posebne izdelke, tudi tržiti. Prihodnosti za množično proizvodnjo ne vidi, zato vztraja pri izdelavi in trženju inovativnih izdelkov. To ni lahko, saj v Sloveniji sredstev za razvojnih projektov ni, zato mora Žabkarjeva poiskati koga, ki verjame v izdelke in razvoj tako kot ona sama. Razveseljivo je, da je Vitalisovo odločitev za inovativnost letos podprlo tudi ministristvo za znanost in tehnologijo.

Usmerjenost v globalno tržišče je tudi opredelitev za kakovost, oblikovanje in vrhunsko ergonomijo, zato vsega tega Žabkarjeva ne jemlje kot strošek, ampak kot nujnost, ki daje podjetju konkurenčno prednost. V Vitalisu so zdaj postavili temelje za pospešeno rast podjetja, opravili so razvojno delo, pripravili za trg paleto izdelkov in ogromno dela vložili na tujih trgih, da so poiskali svoje prodajne možnosti. Za Stanislavo Žabkar in njeno podjetje so zdaj spet težki časi, saj je treba zgraditi bodoči razvoj. Pri tem mora v zgodbo vključevati še morebitne strateške partnerje, banke in sklade, ki imajo interes podpreti razvojne projekte, in ugledne ustanove, ki s svojim imenom vlivajo zaupanje v izdelke. Sama je prepričana, da so na pravi poti, toda ali je res tako, bosta pokazala čas in trg.

BREDA DUŠIČ GORNIK

ŠENTJERNEJSKO VABILO

TRIO FRANČIČ - Te dni je izšla kasetna "Šentjernejsko vabilo" družinskega tria Francič iz Čadraž pri Šentjerneju. Gre za njihov prvi izdelek, na katerem je 10 narodnozabavnih skladb o Šentjerneju, ljubezni, poroki... V triu Francič, ki sicer deluje tri leta, pojejo in igrajo oče Slavko (vokal, klaviature), hči Branka (vokal, klaviature) in sin Matjaž (harmonika, klaviature). Pesmi z nove kasete se že veselo vrtijo na radijski postaji Studio D, pozno jeseni pa Francičevi obljubljajo še samostojen promocijski koncert. (Tekst: Lojze Bojanc)

RED DISTRICT PRI SLONU

NOVO MESTO - V znanem novomeškem lokalu Pri slonu, kjer je občasno mogoče poslušati dobro živo jazzovsko ali popularno glasbo, se bo v soboto, 3. oktobra, ob osmih zvečer začela letošnja glasbena sezona, in sicer z nastopom akustičnega kitarskega tria Red District iz Ljubljane.

KUPIL ŠOLSKO SPRICEVALO

ŠKOCJAN - 33-letni L. B. iz okolice Škocjana je utemeljeno osumljen kaznivga dejanja ponarejanja listin, ker je konec aprila lani kupil ponarejeno spricevalo o zaključnem izpitu za srednjo živilsko šolo v Mariboru. Ponarejeno spricevalo, za katerega je plačal 300 tisoč tolarjev, je dal vpisati v delavsko knjižico.

Nato odprl vrata našim županom

V Bruselj povabili župane občin, v katerih bo novembra vojaška vaja zveze Nata

Na povabilo Nata in slovenske misije pri Natu in zahodnoevropski uniji ZEU se je minuli teden v Bruslju mudila delagacija županov dolenskih, belokranjskih in posavskih, na območju katerih bodo v drugi polovici novembra potekali manevri zveze Nata. Že v uvodu je nizozemski častnik za zvezo Eric Povel poudaril, da želijo pobliže predstaviti vsestransko vlogo in pomen zveze Nata in jih obenem prosijo, da svoje vedenje posredujejo tudi občanom, ki naj bi bili že pred začetkom vaje čim bolj seznanjeni. Županom so se na obisku v Natu pridružili dopisniki Dela, Večera, Televizije Slovenija, brežiškega radia in Dolenjskega lista, ki bodo o vaji neposredno poročali.

V sredo, 23. septembra, so delegacijo sprejeli na sedežu Nata, kjer so gostom podrobneje predstavili politično vlogo zveze Nata, ki je po razpadu varšavskega pakta in koncu hladne vojne dobila popolnoma drugačno vlogo. Nato je v tem času ustanovil Partnerstvo za mir, v katerega je vključena tudi Slovenija. Tri članice, Poljsko, Češko in Madžarsko, je povabil v polnopravno članstvo, medtem ko je Slovenija še ostala pred vrati kot zelo resna kandidatka za povabilo v drugem krogu širitve, o katerem pa v Bruslju še ne govorijo.

Vojaške sile Nata so v tem času posredovale v Bosni in Hercegovini, ta čas pa se politični funkcio-

narji Nata in njegovi generali resno ukvarjajo z možnostjo posredovanja na Kosovu, kjer pa je stanje zelo zapleteno, in po mnenju sogovornikov bi bilo posredovanje v tem trenutku bistveno bolj zahtevno kot v Bosni.

V četrtek se je delegaciji županov najprej predstavila slovenska misija pri Natu in ZEU, potem pa so si v SHAPE-u, vrhovnem poveljstvu Natovih sil v Evropi, v Monsu po kosilu v oficirskem klubu, na katerem jih je v imenu vojaškega poveljstva Nata pogostil francoski

brigadir general Patrick Namer, ogledali poveljstvo, v katerem dela več kot 10.000 vojakov, častnikov in civilistov. Županji in novinarji sta se nekoliko bolj neuradno v sproščenem vzdušju na večerji pogovorila tudi vodja misije Republike Slovenije Mirkó Cigler in slovenski vojaški predstavnik Andrej Kocbek, sodelovanje Slovenije v Partnerstvu za mir pa je pojasnil major Samo Zanoškar, edini slovenski častnik v SHAPE-u.

IGOR VIDMAR

V NATU IN EVROPSKEM PARLAMENTU - Župani dolenskih, belokranjskih in posavskih občin so si minuli teden v Bruslju ogledali politični in v Monsu vojaški sedež zveze Nata, obisk belgijske prestolnice pa so izkoristili tudi za ogled evropskega parlamenta, kamor bodo čez nekaj let zagotovo sedli tudi slovenski parlamentarci, medtem ko je članstvo naše države v zvezi Nata po osebnem mnenju večine sogovornikov naših županov precj vprašljiv. (Foto: I. Vidmar)

COLIBRI JE ODFRČAL

ŠENTJERNEJ - V nedeljo dopoldne je nekdo na dvorišču stanovanjske hiše v Cerovem Logu neznanokam odpeljal kolo z motorjem Tomos colibri. Lastnika D. K., ki ga takrat ni bilo doma, je oškodoval za okoli 130 tisočakov.

GOBARSKA RAZSTAVA

NOVO MESTO - Gobarško društvo Novo mesto bo 2. in 3. oktobra pripravilo razstavo gob v telovadnici osnovne šole Center. Na razstavi bodo gobe, ki v tem času rastejo na Dolenjskem. Kdor želi, lahko na razstavo prinese tudi gobe, ki jih je sam nabral. Ogled razstave bo brezplačen, na voljo pa bo tudi strokovno vodstvo. Vabljeni!

BOGATA JESEN - Pri Štefaničevih na Gornjih Dobravcih je bila letos jesen zelo radodarna. Kumara, ki jo držita žena Martina in njen mož Tone v rokah, je dolga kar 149 centimetrov, buča na mizi med njima pa tehta 30 kilogramov. Tudi druga buča na mizi in kumara, ki je zvita v obliki kače, imata zanimive mere in težo, a za poznavalce izdajmo samo skrinost o izvoru: za buče so dobili seme preko znanec iz Argentine, za kumare pa iz Dalmacije. (Foto: T. Jakš)

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Spravo lahko naredi le čas - Kaj je s Pionirjevimi počitniškimi domovi? - Viniška mrliška vežica le v novinarjevem zapisu - Zakaj je semiška Iskra tako uspešna?!

Jože iz Novega mesta je želel popraviti nerodno zapisano izjavo v prejšnjem Dolenjcu. Jože je predlagal, naj bi župan to funkcijo opravljal častno, za potne in druge stroške pa naj bi prejemal le nadomestila, večje pristojnosti pa bi moral po njegovem mnenju imeti občinski svet. Glede sprave pa je Jože prepričan, da jo lahko naredi le čas, nikakor pa ne politiki.

Nekdanjega dolgoletnega Pionirjevega delavca Franja iz Novega mesta zanima, kaj je z nekdanjimi Pionirjevimi počitniškimi domovi, ki jih je bilo na Dolenjskem, Gorenjskem, v Istri in Dalmaciji za dva srednje velika hotela. "Pri Pionirju sem bil delavec od leta 1947 pa do upokojitve in ves ta čas smo se odpovedovali zaslužku in dobičku, da so se ti domovi zgradili, uporabljali pa smo jih le nekaj let. Danes pa slišimo, da so se z njimi okoristili

nekateri, ki so bili pri podjetju le nekaj let. Če je to res, potem tisti, ki so se okoristili, ne bodo imeli mirnega spanca," je povedal. Franjo pozdravlja poslanca Jeliničič, ker je sprožil postopek proti generalnemu državnemu tožilcu Drobniču, ker je v svojem nastopu blatil ugled svoje države.

"Da je z vodstvom naše KS nekaj hudo narobe, govori lažna izjava predsednika novinarju Dimitriču, ki je 23. septembra v Delu zapisal, da je že dolga leta težko pričakovana in nujno potrebna mrliška vežica v Vinici že pod streho. Presrečni smo nekateri krajanji potem hiteli na pokopališče in bili razočarani, ko smo ugotovili, da je vežica votla, okoli pa jo nič ni. Naše sožalje dnevniku Delo, ki plačuje novinarja, ki ne preverja podatkov, nam krajanom pa naj bog pomaga," je v imenu več krajanov povedala Marjanca z Vinice.

Tone z vse bolj revolucionarne Bučke pa se sprašuje, ali je dovolj, da od 500 duš na sestanku odloča o bodočih svetnikih le 12 ljudi. Razložil je, da je starejša generacija bolj za Sevnico, mlajša, ki ima tudi na novomeškem koncu službe, pa za Škocjan. Nerodno je, da Bučani, četudi so pod Škocjansko občino, še vedno sodijo pod Upravno enoto Sevnica, kjer imajo tudi kataster in sodišče.

Janez Gliha iz Žužemberka je pozdravil odločitev dosedanjega predsednika krajevne skupnosti Žužemberk Franca Škufca, ker se je prvi opogumil, da kandidira za župana, saj je prepričan, da ga bo podprlo zelo veliko ljudi. "Glede na to, da je bil več let zelo aktiven predsednik KS, zasluži, da je prvi župan občine Žužemberk," je dejal. Janeza tudi zanima, kaj se dogaja v vasi Podgozd na Krki, ali

se gradi nov most ali ribogojnica, predvsem pa, ali ima graditelj za to vso potrebno dokumentacijo, kajti v Žužemberku ne morejo nikakor pričeti z adaptacijo Tomaževega mostu, saj ZVNKD vstraja pri svojem. Žužemberčani pa pri svojem. Čeprav smo iskali odgovor na več straneh, ga zaradi odsotnosti odgovornih ljudi nam ga ni uspelo dobiti. Janez pogreša med anketiranci Dolenjca tudi njihove krajanje, ki bi, kot pravi, znali tudi kaj pametnega povedati.

M. K. iz Mirne Peči pa je povedala slabo izkušnjo, ki jo je doživela z nakupom mesa v trgovini Darja v BTC-ju v Bršljinu. V nedeljo dopoldan je njen mož kupil pakirano svinino, in ko jo je doma odprla, je tako smrdela, da jo je lahko skuhalo le še za psa. Rok uporabe je namreč že potekel. Bralka je bila jezna, da so možu podtaknili pokvarjeno meso, zato se je zaobljubila, da v tej trgovini ne bo več kupovala.

Bralka iz Semiča nam je pisala, da je bila semiška Iskra že dvakrat v časopisu, enkrat je bila omenjena, kako ji gre dobro, drugič pa da je preveč bolniških. "Glede na to, v kako zastrupljenem okolju živimo in da se morajo iz meseca v mesec preživljati z minimalnimi plačami, je stanje še dobro. Najtežje pa je, ko si po tolikih letih garanja še pomažan. Lahko smo uspešni, ko pa delamo za tako nizke plače. Osnovna znaša le od 35 do 45 tisočakov. J. D.

DOLENJSKI LIST
vaš četrtkov prijatelj

LEPOTNO TEKMOVANJE

Vika je med najlepšimi Slovenkami

Kostanjevičanka uradno druga najlepša Slovenka

KOSTANJEVICA - Viktorija Strajnar, 20-letna študentka iz Kostanjevice, na letošnjem izboru za Miss Slovenije sicer ni ponovila lanskega uspeha Belokranjke Maje Šimec, je pa z naslovom prve spremljevalke Miss Slovenije in osvojitvijo naslova Ona 98 Slovenskih novic dosegla več, kot si je še prejšnji teden sploh upala pomisljati.

O lepotnih tekmovanjih kroži prepričanje, da gre zgolj za ocenjevanje teles, pri katerem naj bi odločala "kuhinja", in da običajno med gledalci izbora sedi več lepotic, kot jih je na odru.

"Še pred kratkim sem imela tudi samaa podobno mnenje o lepotnih tekmovanjih. Kako je bilo s tekmovanji v preteklosti, ne vem, a za letošnje lahko rečem, da je bilo dobro pripravljeno. Tudi dekleta smo se v nasprotju z mojimi pričakovanji zelo dobro razumele in smo postale prave prijateljice. Res, da je bilo v četrtfinalu in polfinalu ocenjevanje teles bolj izrazito in sem imela prav zaradi tega slabši občutek, na finalni prireditvi pa so člani žirije presenečali več pozornosti pogovoru z nami."

VIKTORIJA STRAJNAR - 174 centimetrov visoki in 55 kilogramov teži svetlolaski s sivomodrimi očmi (mere 87 - 61 - 91) so mnogi pripisovali zmago, in res ji je le za las ušla. (Foto: T. G.)

Kaj praviš na odločitev žirije v polfinalu na Otočcu, kjer si postala "še" prva spremljevalka miss Dolenjske, ta pa se v finale sploh uvrstila ni?

"To ni bil edini tak primer. V finalu je bilo namreč le nekaj missic, prevladovala so prve in druge spremljevalke četrtfinalnih izborov Sicer pa je možno, da so v predtekmovanjih večje spletke, medtem ko je finale bolj strokovno. Ljudi, ki te poznajo, preseneča, da se na kakšno lepотно tekmovanje nisi prijavila že prej. Se jih boš še udeleževala?"

"Na tekmovanje me je prijavil fotograf Marko Klinc, s katerim sem sodelovala že prej. Sicer me je prijavil že lani, a se

tekmovanja nisem hotela udeležiti, na letošnjega pa sem šla tudi na pregovarjanje prijateljic iz plesne skupine Harlekin, v kateri plešem od vsega začetka, torej od 5. razreda osnovne šole. Kot hostesa sem delala tri leta, največ za Peugeot, manekenski tečaj pa sem opravila pri Vesni Dolenc. Tokrat sem šla na tekmovanje povsem neobremenjeno in zato, da bi si pridobila nove izkušnje ter spoznala nove ljudi, sem pa potihno upala, da se bi uvrstila v finale. Sicer pa se lepotnih tekmovanj ne bom več udeleževala."

Na Sejšle sicer ne greš, vendar ti je ta naslov prinesel kar nekaj nagrad. Katere?

"Od podjetja Kruno iz Brežic sem v uporabo dobila avto opel tigre, od pokroviteljev precej oblek in obutve pa mobitel. Še največ daril sem dobila v Kostanjevici, kjer so mi sokrajanji pripravili nepozaben sprejem in me obdarili s sliko domačega slikarja Jožeta Marinča, z zlatim prstanom in 7-dnevnim bivanjem na Rogli. Od Slovenskih novic sem za naslov Ona 98, katerega sem osvojila po glasovanju bralecev in bralk, dobila 8-dnevno bivanje na grškem otoku z reklamnim snemanjem. Je pa ta naziv precej spremenil moje življenje, tako da je sedaj, ko je zadeva še aktualna, tudi 24 ur na dan premalo, a če naslova ne bom izkoristila sedaj, bo nepozno. Je pa šola na prvem mestu. Letos sem se namreč po končani srednji aranžerski šoli in lanskem poskusu na grafični tehniko vpisala na Fakulteto za organizacijske vede v Kranju, smer organizacija in management."

T. GAZVODA

Halo, tukaj DOLENJSKI LIST!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo še več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvaliti, ali pa le opozoriti na zamimiv dogodek iz domačih krajev - pokličite nas! Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet in po možnosti poiskali odgovor na vaše vprašanje. Na telefonski številki (068)323-606 vas čakamo vsak četrtek med 20. in 21. uro. Dežurni novinar vam bo pozorno prisluhnil.